

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM YAPILARINDA TİP PROJE
UYGULAMA SORUNLARI**

Mimar Çiğdem KÖSE

**FBE Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömür BARKUL

İSTANBUL, 2010

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
RENK LİSTESİ.....	v
KISALTMA LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	xiii
ÖNSÖZ.....	xiv
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvi
1. AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM	1
1.1 Amaç	1
1.2 Kapsam	2
1.3 Yöntem	3
2. TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM	4
2.1 Eğitim Kavramı ve İlköğretim.....	4
2.2 İlköğretimin Türkiye’deki Gelişimi.....	6
2.2.1 Osmanlı Döneminde İlköğretim	6
2.2.2 Cumhuriyet Döneminde İlköğretim.....	8
2.2.2.1 Planlı Kalkınma Dönemi Öncesinde İlköğretim	8
2.2.2.2 Planlı Kalkınma Döneminde İlköğretim.....	9
2.3 İlköğretimde Temel İlkeler	13
2.4 İlköğretimde Yasal Çerçeve	14
2.4.1 4306 Sayılı Kanun ve İlköğretimde Sürdürülen Çalışmalar.....	15
2.4.2 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Finansman	18
2.5 İlköğretimde Yeni Teknolojiler	20
3. İLKÖĞRETİM YAPILARI TASARLAMA KRİTERLERİ	23
3.1 İlköğretim Yapıları Genel Tasarım Kriterleri.....	23
3.1.1 Yer Seçimi ve Arsa Analizi	23
3.1.1.1 Bahçe Düzenlemesi	27
3.1.1.2 Araç-Yaya Bağlantıları ve Otopark	29
3.1.2 İlköğretim Yapılarında Mekansal Organizasyon.....	30
3.1.2.1 Okul Mekanları.....	31
3.1.2.2 Biçimlenme.....	37
3.1.2.3 Yönlendirme.....	39
3.1.2.4 Ergonomi	39
3.1.2.5 Esneklik	40

3.1.3	Yapı Fiziği Kriterleri Açısından Okul mekanları	42
3.1.3.1	Aydınlatma	42
3.1.3.2	Renk	44
3.1.3.3	Yalıtım	45
3.1.3.4	Akustik	47
3.1.3.5	Havalandırma	48
3.1.4	Malzeme ve Detaylandırma	48
4.	TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM YAPILARI UYGULAMALARI	50
4.1	Tip Proje Olarak İlköğretim Yapıları	50
4.1.1	Tip Proje Kavramı	50
4.1.2	Türkiye’de Tip Proje Uygulamaları	51
4.1.2.1	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	51
4.1.2.2	Milli Eğitim Bakanlığı	53
4.1.2.3	İl Özel İdareleri	54
4.1.3	İlköğretim Yapılarında Tip Proje Uygulamaları	59
5.	İLKÖĞRETİM YAPILARINDA TİP PROJE UYGULAMA SORUNLARI ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI	71
5.1	Plan Şemaları Açısından Tip İlköğretim Okulu Uygulamalarının İncelenmesi	77
5.2	Vaziyet Planları Açısından Tip İlköğretim Okulu Uygulamalarının İncelenmesi	116
5.2.1	Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu	121
5.2.2	Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu	124
5.2.3	Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu	127
5.2.4	Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu	130
5.2.5	Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu	134
5.2.6	Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu	137
5.2.7	Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu	141
5.2.8	Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu	146
5.2.9	Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu	149
5.2.10	Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu	153
5.2.11	Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu	156
5.2.12	Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu	159
5.2.13	Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu	165
5.2.14	Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu	169
5.2.15	Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu	174
6.	SONUÇLAR	178
	KAYNAKLAR	181
	EKLER	186
	Ek-1 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan “Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri” Listesi	187
	Ek 2 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan “Eğitim Yapıları Vaziyet Planlarının Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar” Listesi	192

Ek 3 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Öğrenci Sayısına Göre Hazırlanan Mimari İhtiyaç Programları	194
ÖZGEÇMİŞ.....	212

RENK LİSTESİ

Okul Öncesi Mekanlar

Sabit Derslikler

Branş Derslikleri

Uygulama Mekanları

Yönetim Mekanları

Okul ve Çevre Ortak Kullanım Alanları

Destek Birimler

Islak Hacimler

KISALTMA LİSTESİ

<i>MEB</i>	Milli Eğitim Bakanlığı
<i>BB</i>	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
<i>İÖİ</i>	İstanbul İl Özel İdaresi
<i>PİO</i>	Pansiyonlu İlköğretim Okulu
<i>YİBO</i>	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Sekiz Yıllık Eğitimin Yaygınlaştırılması Amacıyla Planlanan Çalışmalar (MEB. Planl. Ve Koord. Kurulu Bşk., 1997).....	16
Şekil 2.2 Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim İçin 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Ek Kaynak (MEB. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 1997)	20
Şekil 4.1 İMKB Tarafından Van/Bahçesaray-Muradiyede yapılan Y.İ.B.O (ytdb.meb.gov.tr)	61
Şekil 4.2 Efikap-1, MEB.2000.42-R Tip İlköğretim Okulu ve MEB.2000.20 Tip Kız Öğrenci Pansiyonu (ytdb.meb.gov.tr).....	62
Şekil 4.3 MEB.2004.69 8 Derslikli Tip İşitme Engelliler İlköğretim Okulu ve MEB.2004.70 9 Derslikli Tip Görme Engelliler İlköğretim Okulu (ytdb.meb.gov.tr)	64
Şekil 4.4 MEB.2004.48 16 Derslikli ve MEB.2004.49 24 Derslikli Tip İlköğretim Okulları (ytdb.meb.gov.tr)	64
Şekil 4.5 MEB.2004.50 32 Derslikli ve MEB.2004.53 40 Derslikli Tip İlköğretim Okulları (ytdb.meb.gov.tr)	65
Şekil 4.6 GAZİ Ü.240 1.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)	67
Şekil 4.7 GAZİ Ü.480 3.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)	68
Şekil 4.8 GAZİ Ü.960 4.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)	69
Şekil 4.9 İTÜ. 240 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)	69
Şekil 4.10 YILDIZ 720 Tip Y.İ.B.O. (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000).....	70
Şekil 5.1 MEB 2000-41 ve 10025R-480 Tip İlköğretim Okulları	75
Şekil 5.2 MEB 2000-42 ve MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulları	76
Şekil 5.3 Ragıp Akın ve Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulları	76
Şekil 5.4 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı.....	80
Şekil 5.5 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı.....	80
Şekil 5.6 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	81
Şekil 5.7 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı.....	81
Şekil 5.8 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı.....	82
Şekil 5.9 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı.....	83
Şekil 5.10 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	84
Şekil 5.11 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı.....	84
Şekil 5.12 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	85
Şekil 5.13 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı.....	85
Şekil 5.14 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	87

Şekil 5.15 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	87
Şekil 5.16 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	88
Şekil 5.17 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	88
Şekil 5.18 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	88
Şekil 5.19 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	89
Şekil 5.20 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	90
Şekil 5.21 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	90
Şekil 5.22 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	91
Şekil 5.23 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	91
Şekil 5.24 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	91
Şekil 5.25 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	92
Şekil 5.26 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	92
Şekil 5.27 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	93
Şekil 5.28 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	93
Şekil 5.29 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	94
Şekil 5.30 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	95
Şekil 5.31 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	95
Şekil 5.32 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	96
Şekil 5.33 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	96
Şekil 5.34 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	97
Şekil 5.35 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	97
Şekil 5.36 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	98
Şekil 5.37 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	99
Şekil 5.38 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	99
Şekil 5.39 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	101
Şekil 5.40 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	101
Şekil 5.41 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	101
Şekil 5.42 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	102
Şekil 5.43 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	102
Şekil 5.44 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Çatı Katı Planı	102
Şekil 5.45 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	104
Şekil 5.46 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı	104
Şekil 5.47 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	105
Şekil 5.48 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	105

Şekil 5.49 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı	106
Şekil 5.50 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı.....	106
Şekil 5.51 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	107
Şekil 5.52 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	107
Şekil 5.53 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	108
Şekil 5.54 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	108
Şekil 5.55 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi 2. Bodrum Kat Planı.....	109
Şekil 5.56 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi 1. Bodrum Kat Planı.....	110
Şekil 5.57 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı	110
Şekil 5.58 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı.....	111
Şekil 5.59 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı	111
Şekil 5.60 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı	112
Şekil 5.61 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Dördüncü Kat Planı.....	112
Şekil 5.62 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	121
Şekil 5.63 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	122
Şekil 5.64 Yıkılan Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Fotoğrafı	122
Şekil 5.65 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	123
Şekil 5.66 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	123
Şekil 5.67 Yeni Yapılan Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Cephesi.....	124
Şekil 5.68 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	125
Şekil 5.69 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	125
Şekil 5.70 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti	126
Şekil 5.71 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	127
Şekil 5.72 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr).....	127
Şekil 5.73 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	128
Şekil 5.74 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	129
Şekil 5.75 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	129
Şekil 5.76 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulunun Mevcut Bina İle Birlikte Genel Görünüşü	130
Şekil 5.77 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Cephesi	130
Şekil 5.78 GOP Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)...	131
Şekil 5.79 GOP Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	131
Şekil 5.80 Orijinal 10025R-480 Tip İlköğretim Projesi Zemin Kat Planı (Anaokullu).....	132
Şekil 5.81 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Projesi Zemin Kat Planı	

(Anaokulsuz).....	133
Şekil 5.82 Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	133
Şekil 5.83 Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı Sağ Yan Cephe .	134
Şekil 5.84 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	135
Şekil 5.85 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	135
Şekil 5.86 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti	136
Şekil 5.87 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesit	136
Şekil 5.88 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Genel Görünüş.....	137
Şekil 5.89 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	137
Şekil 5.90 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	138
Şekil 5.91 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	139
Şekil 5.92 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	139
Şekil 5.93 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı	140
Şekil 5.94 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı	140
Şekil 5.95 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Genel Görünüş.....	141
Şekil 5.96 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	141
Şekil 5.97 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı.....	142
Şekil 5.98 Orijinal 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı.....	143
Şekil 5.99 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu 1.Bodrum Kat Planı	144
Şekil 5.100 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu 2.Bodrum Kat Planı	144
Şekil 5.101 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti	145
Şekil 5.102 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	145
Şekil 5.103 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Genel Görünüş	146
Şekil 5.104 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	146
Şekil 5.105 Mevcut İlköğretim Okulunun Spor Tesisi İle Birlikte Genel Görünüşü	147
Şekil 5.106 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı.....	147
Şekil 5.107 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti.....	148
Şekil 5.108 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti.....	148
Şekil 5.109 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Genel Görünüş	149
Şekil 5.110 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	150

Şekil 5.111 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	150
Şekil 5.112 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti	151
Şekil 5.113 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti.....	151
Şekil 5.114 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı	152
Şekil 5.115 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı	152
Şekil 5.116 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Genel Görünüş	153
Şekil 5.117 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	154
Şekil 5.118 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı.....	154
Şekil 5.119 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	155
Şekil 5.120 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	155
Şekil 5.121 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Genel Görünüşler.....	156
Şekil 5.122 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	156
Şekil 5.123 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	157
Şekil 5.124 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti	158
Şekil 5.125 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti	158
Şekil 5.126 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Genel Görünüş.....	159
Şekil 5.127 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	160
Şekil 5.128 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Vaziyet Planı.....	160
Şekil 5.129 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti	161
Şekil 5.130 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti.....	162
Şekil 5.131 Orijinal Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu 1. Bodrum Kat Planı	162
Şekil 5.132 Vaziyet Planına Göre Revize Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu 1. Bodrum Kat Planı	163
Şekil 5.133 Orijinal Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı.....	164
Şekil 5.134 Vaziyet Planına Göre Revize Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı	164
Şekil 5.135 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Genel Görünüş	165
Şekil 5.136 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	166
Şekil 5.137 İstimlak Edilen Konutlarla Birlikte Kamulaştırılan Yol, Yıkılan Mevcut İlköğretim Okulu.....	166
Şekil 5.138 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	167
Şekil 5.139 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti	168
Şekil 5.140 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti	168

Şekil 5.141 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Genel Görünüş	169
Şekil 5.142 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr) ...	169
Şekil 5.143 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	170
Şekil 5.144 Yakacık İş Okulu Ve Yıkılan Hasanpaşa İlköğretim Okulu	171
Şekil 5.145 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	172
Şekil 5.146 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	172
Şekil 5.147 Vaziyet Planına Göre Revize Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu 1. Bodrum Kat Planı	173
Şekil 5.148 Vaziyet Planına Göre Revize Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı	173
Şekil 5.149 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)	174
Şekil 5.150 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı	175
Şekil 5.151 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti.....	176
Şekil 5.152 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti	176
Şekil 5.153 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Genel Görünüş.....	177

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1 Yıllara Göre Okullaşma Oranları (TÜİK İstatistikleri, 2009).....	17
Çizelge 3.1 İlköğretim Okulu Mekan İlişkileri (İlköğretim Yapıları El Kitabı, 1998)	36
Çizelge 4.1 Eğitime Fiziksel Katkı Projesi (EFİKAP) - 1	61
Çizelge 4.2 Eğitime Fiziksel Katkı Projesi (EFİKAP) – 2	62
Çizelge 4.3 Üniversitelerin Tarafından Hazırlanan Tip Projeler.....	67
Çizelge 5.1 İstanbul İline Ait Resmi Okul Öncesi ve İlköğretim Okulu Öğrenci ve Derslik Sayıları (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu).....	71
Çizelge 5.2 İstanbul İline Ait Resmi İlköğretim Okulları Öğretim Şekli Doğrultusundaki Değerler (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)	71
Çizelge 5.3 İstanbul İline Ait Resmi İlköğretim Okullarıyla İlgili Değerler (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)	72
Çizelge 5.4 İstanbul İlinde Pansiyonlu Okulların Sayısı (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu).....	73
Çizelge 5.5 Gündüzlü İlköğretim Okulları Tip Proje Listesi	73
Çizelge 5.6 İstanbul İl Özel İdaresi Tarafından Uygulanan Tip İlköğretim Okulu Projeleri..	75
Çizelge 5.7 İlköğretim Okulları İçin Öncelikli Mekanlar Listesi İlköğretim Okul yapıları El Kitabı, 1998)	78
Çizelge 5.8 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (1)	113
Çizelge 5.9 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (2)	114
Çizelge 5.10 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (3)	115
Çizelge 5.11 Uygulanma Şekillerine Göre Tip İlköğretim Yapıları Listesi.....	117
Çizelge 5.12 İncelenmek Üzere Seçilen Tip İlköğretim Yapıları Listesi.....	120

ÖNSÖZ

Öncelikle yüksek lisans tez konumun belirlenmesinde ve çalışmalarımda beni yönlendiren, değerli yardımlarını, zamanını esirgemeyen ve bana her konuda destek olan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ömür Barkul'a çok teşekkür ederim.

Çalışma konum olan ilköğretim okulları ile ilgili ; İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yatırım ve Tesisler Bölümü çalışanlarına, İstanbul İl Özel İdaresi'nde çalışan tüm arkadaşlarıma ve şefim F.Fatih Oğuz'a yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her zaman her konuda bana destek olan ve yardımlarını esirgemeyen başta anneme ve babama, bu safhaya gelene kadar benim üzerimde emeği olan tüm hocalarıma ve her konuda bana güvenen ve destek olan bütün arkadaşlarıma sonsuz sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

ÖZET

Eğitim; Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişiminin sağlanması için çözülmesi gereken sorunlar arasında önde gelmektedir. Değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullara paralel olarak eğitiminde yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekir.

Türkiye'de 18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı kanun ile eğitim alanında büyük bir reform yapılmış, 5 yıllık olan zorunlu ilköğretim, 3 yıllık ortaokul ile birleştirilerek zorunlu temel eğitim, 8 yıla çıkarılmıştır. Yeni sisteme geçiş ile ortaya çıkan okul yapısı açığı, hızlı nüfus artışı ve kentlere göç nedeniyle büyük boyutlara ulaştığından olanaklar ölçüsünde yoğun bir okullaşma çabasına girilmiştir. Her okula ayrı ayrı özel proje hazırlamanın; zaman sıkışıklığı, eleman yetersizliği ve finansman darlığı gibi nedenler ile imkansızlığı görülerek, yaygın tip proje uygulamasına devam edilmek zorunda kalınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığının girişimleriyle Türkiye'deki bazı üniversitelerin mimarlık fakültelerine ve bazı müşavir firmalara farklı büyüklükte ilköğretim okulu projeleri yaptırılmıştır. Üretilen yeni projelerde, aynı tiplerin farklı çevre koşullarında inşa edilmesi nedeniyle, yapım sırasında ek maliyetler gerektirerek, çevreye uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Bu araştırma kapsamında yeni eğitim sistemine göre tasarlanmış tip ilköğretim okulu projeleri arasından İstanbul İli sınırları içerisinde uygulanmış örnekler seçilerek incelenmiş, uygulama aşamasında ortaya çıkan sorunlar saptanmıştır.

Bu tez çalışmasında, öncelikle eğitim-ilköğretim ve ilköğretimin Türkiye'deki gelişimi ayrıntılı olarak incelenmiştir. İlköğretim temel ilkelerinin, ilköğretim yapılarının tasarımına yansımaları için sağlanması gereken özellikler açıklanmıştır. Ülkemizdeki tip ilköğretim uygulamaları hakkında bilgi verildikten sonra İstanbul genelinde uygulanmış tip ilköğretim okulu örnekleri üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler : Eğitim, ilköğretim, ilköğretim yapıları uygulamaları, tip proje

ABSTRACT

Education is one of the foremost problems of Turkey that has to be solved to carry out economical, social and cultural development. Education ought to be modernized and improved in parallel with changing of economical, social and technological conditions.

In 18th August 1997; a big education reform was achieved in Turkey by coming into effect of the law number 4306. According to this law, compulsory elementary education was increased to 8 years by the combination of 5 yeared primary and 3 yeared secondary educations. However with the new education system, various deficiencies are occurred in school forms because of expeditious growth of population and migrations. Therefore an intensive enrollment effort is begun. Besides this, it is noticed that designing new projects for every school respectively is imposible because of time, staff and financial deficiencies. And as a result of these, implementation of prevalent typical school projects is kept on.

With attempts of the Ministry of Education; faculties of architecture of some universities and some consultant companies in Turkey have designed different sized and kinds of elementary school projects. These new projects are trying to accomodate to the environment by causing some incremental costs during construction because of building same projects on different environmental conditions.

As part of this research, the schools which were designed according to the new education system and built in İstanbul are investigated and problems which appeared during construction are detected.

In this study; primarily development of elementary education in Turkey is investigated elaborately. Characteristics which the new designed schools must have to adapt the principles of elementary education are determined. After giving information about elementary school types in Turkey, some conclusions are determined from elementary school types built in İstanbul.

Key Words: Education, elemantry education, elementary school implementations, typical project

1. AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM

1.1 Amaç

Ülkemizin gelişmesi, hedeflenen yaşam düzeyine ulaşması için toplumsal gelişmenin ve ekonomik kalkınmanın en önemli aracı eğitimidir. Eğitimde en önemli bilgilerin edinildiği zaman okul çağı eğitimidir. Okul çağı eğitimin en önemli kısmında ilköğretimdir. İlköğretim okul binaları kendine özgü eğitim programlarının verildiği ve amaçlanan bilgilerin kavratıldığı mekan olarak ayrı bir önem taşımaktadır.

18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı kanunla değişen eğitim sistemi gereği ortaya çıkan ilköğretim okul yapısı açığını kapatmak için yoğun bir okullaşma çabasına girilmiştir. Okullaşma adına pek çok çalışma yürütülmeye çalışılsa da, devletin kısıtlı kaynakları; büyük bir coğrafyaya dağılmış, kalabalık ve çokta zengin olmayan ülkemiz nüfusunun ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Bu nedenle okul yapısı açığının kapatılmasında yaygın tip proje uygulamasına devam edilmek zorunda kalınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı girişimleriyle sekiz yıllık temel eğitim sistemine göre yeni tip projeler üretilmiştir. Üretilen bu yeni tip projeler için, okul yapılarını eğitim metodlarındaki hızlı değişmelere adapte edebilmenin tek yolu olarak görülen “esneklik” kavramından söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle farklı çevre koşullarında uygulanması halinde ek maliyetler gerektirerek, çevreye uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Tip projelere uygun arsalar arandığı için, hızlı ve plansız gelişen yerleşim alanlarında okul arsası olarak kullanılacak boş alanlar bulmakta zorlanılmaktadır. Eğitim alanları için ya gerekli standartları karşılamayan, biçimi ve alanı yetersiz kamu alanları ya da yerleşim için uygun bulunmamış riskli (dere yatağı, eğimli,...) alanlar seçilmek zorunda bırakılmaktadır.

Uygulama aşamasında hiçbir çevre verisini göz önünde bulundurmayan, içinde sadece sınıfların bulunduğu sağlıksız ilköğretim yapılarının ortaya çıkması sonucu; ilköğretim yapılarının önemini vurgulamak ve uygulama aşamasında ortaya çıkan sorunları belirlemek amacıyla bu tez konusu seçilmiş ve uygulanmış projeler üzerinden bu kriterler açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2 Kapsam

Tez kapsamında eğitim sisteminin değişimiyle yeni sisteme göre tasarlanan tip ilköğretim yapılarının uygulanması aşamasında ne gibi sorunlarla karşılaşıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma İstanbul ili ile sınırlı tutulmuştur. İstanbul İl Özel İdaresi tarafından uygulanan tip projeler esas alınarak, İstanbul ilinde 2006-2010 yılları arasında uygulanmış tip ilköğretim okulları ve bunların uygulama sorunları incelenmiştir.

İstanbul'da sekiz yıllık temel eğitim uygulamasına geçiş ve okullarda kapasite artışıyla oluşan mekan ihtiyacı İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından çeşitli şekillerde çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu sorun; okulu olmayan semtlere yeni okul yapılması, statik ve mimari açıdan yetersiz okulların yıkılıp yerine yenilerinin yapılması ve mevcut okula (okul statik açıdan yeterli ise), eğer arsası imkan veriyorsa aynı arsa içerisinde mevcuttan bağımsız ek bina adı altında ikinci bina yapılması şeklinde çözüme kavuşturulmuştur. Tez kapsamında ele alınan okullar bu çerçevede incelenmiştir.

İstanbul imar planlarında eğitim tesisi için ayrılan alanlarda, tüm tip projeler arasından özellikle bazılarının uygunluğu ve çok yoğun kullanıldığı saptanmış ve bu projelerin kullanımına ağırlık verilmiştir.

1. İstanbul'da kent içinde okul arsası bulma zorluğu ve nüfus fazlalığı dolayısıyla taban alanı az, kat adedi fazla olan,
2. Her formda araziye uyum sağlayabilecek plan şemasına(dikdörtgene yakın) sahip olan,
3. Tek yapıda her türlü fonksiyonu barındıran,

tipler önceleri İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü sonrasında İstanbul İl Özel İdaresi tarafından İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü talepleri doğrultusunda tüm tip ilköğretim okulu projeleri arasından seçilerek uygulanmıştır. İstanbul İl Özel İdaresi tarafından seçilerek uygulanan tip ilköğretim okulu projeleri bu bağlamda ele alınıp, incelenmiştir.

Birinci bölümde, tezin amaç-kapsam ve yöntemi anlatılmaktadır.

İkinci bölümde, eğitim-ilköğretim ve ilköğretimin Türkiye'deki gelişimi ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Üçüncü bölümde, ilköğretim temel ilkelerinin, ilköğretim yapılarının tasarımına yansımaları için sağlanması gereken ilkeler açıklanmaktadır.

Dördüncü bölümde, Türkiye'deki ilköğretim uygulamaları başlığı altında, tip proje kavramı, tip proje olarak ilköğretim yapıları ve Türkiye'de tip ilköğretim yapılarını uygulayan kurumlar açıklanmaktadır.

Beşinci bölümde, İstanbul genelinde uygulanmış tip ilköğretim okulu örnekleri plan şemaları ve vaziyet planları ölçeğinde incelenerek, uygulama sorunları saptanmaya çalışılmaktadır.

Altıncı bölümde ise, daha önceki bölümler ışığında sonuç ve önerilere yer verilmektedir.

1.3 Yöntem

Tezde kullanılan materyali temin etmek ve yöntemi belirlemek için sorunu ortaya koyacak verileri elde etmek temel ilke kabul edilmiştir. Sorun; tip ilköğretim yapıları uygulama sorunlarının tespiti.

Bu amaçla;

- İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yatırım ve Tesisler Bölümü ile,
- İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü Proje Şube Bölümü ile,
- İstanbul İl Özel İdaresi İmar Yatırım ve İnşaat Daire Başkanlığı ile,

sözlü görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca gerekli istatistik bilgiler, tablolar, uygulanmış ve uygulanacak projeler elde edilmiştir.

Gerekli literatür araştırması ve analizleri yapıldıktan sonra İstanbul İl Özel İdaresi tarafından uygulanmış tip ilköğretim yapıları araştırma kapsamında tutulmuştur. Uygulanan tip ilköğretim yapıları, uygulanma şekline göre yeni yapım, yıkım yeni yapım ve mevcuda ek bina olarak gruplandırılmış, plan şemaları ve vaziyet planları açısından incelenmiştir.

2. TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM

2.1 Eğitim Kavramı ve İlköğretim

Günümüzde her anlamda çok hızlı bir değişim ve gelişimden söz etmek mümkündür. Bu gelişim sürecinde insan yaşamını olumlu yönde etkileyen gelişimlerin ivme kazanmasında eğitim önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın bilgiye olan gereksinimi ve bilgiye en kısa yoldan ulaşma isteği de eğitime farklı boyutlar kazandırmıştır. Dolayısıyla, bireyin bu gelişime ayak uydurabilmesini, gelişim sürecine etkili ve yapıcı bir kişi olarak katılımını sağlayacak, kısaca, bireyde çağın özelliği doğrultusunda davranış formları oluşturabilecek temel araç eğitim olarak görülebilir.

Eğitim, istenilen bir yaşama düzenine ulaşma çabası olan kalkınmanın en etkili araçlarından biridir. Toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttırıp, toplumda kişilere kabiliyetlerine göre yetiştirme imkanı sağlar (Özbulut, 1999).

Eğitim, yirmi birinci yüzyılda kalkınma çabalarında veya daha zengin ve müreffeh ülke olma hedefine varmak için sürdürülen uğraşlarda, çok önemli ve işlevsel bir araç haline gelmiştir. Eğitim, belki uzun vadede ürün vermektedir ama bir ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasını sağlayan insan gücünü hazırlayan araç olarak, gün geçtikçe ekonominin temel yatırımı haline gelmektedir. Eğitim bireyi geliştirdiği, diğer taraftan ülkenin bilimsel, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağladığı için önemlidir ve değeri çok iyi algılanmalıdır.

Temel eğitim şu şekilde tanımlanmaktadır:

Temel eğitim her yurttaşın yaşamında karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel, toplumsal sorunları çözmede; toplumun değerlerine uyum sağlamada; üretken ve tutumlu olmada temel yeterlilikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir (Başaran ,1982).

Temel eğitim, ülkelerin daha ileri eğitim ve öğretim düzeylerini ve türlerini, sistemli bir biçimde oluşturacakları, yaşam boyu sürecek bir öğrenmenin ve insan gelişiminin temelidir.

Bireylerin: hızlı teknolojik gelişmelere giderek karmaşıklaşan toplum yaşamına ayak uydurabilmeleri için çağdaş bilgi ve becerilerle donatılmaları gerekmektedir. Bu da her bireyin nitelikli temel eğitimden elden geldiği kadar uzun süre yararlanması gereğini ortaya koymaktadır. Eğitim, çevresi ile yakın iletişimde olan açık ve dinamik bir sistemdir ve

değişime uyabildiği sürece başarılı olur (İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı, 1998).

İlköğretim kavramı ilk kez 1961'de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası'nda kullanılmış; *"İlköğretim, her yurttaşın görmesi gereken temel eğitimidir."* biçiminde tanımlanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nda kullanılan temel eğitim kavramı 16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı Yasanın 7. maddesi ile ilköğretim olarak değiştirilmiş ve *"ilköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır."* şeklinde ifade edilmiştir. İlköğretimin amaç ve görevleri ise aynı kanunun 23. maddesinde şöyle belirlenmiştir:

- a) Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek,
- b) Her Türk çocuğunu; ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır (Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim-2, 1999).

İlköğretim, eğitim sisteminin en temel yapı taşıdır. İlköğretimde ana hedef çocuğa vatandaşlık bilinci kazandırılmasıdır. Bunun yanı sıra bu eğitim kademesinde, çocuğun toplum içindeki diğer fertlerle uyum içinde yaşamasına yönelik tutum ve becerilerle donatılmasına yönelik eğitim verilmektedir.

M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlatılan "İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı" nda ilköğretimin amaçları şöyle sıralanmaktadır (İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı, 1998):

1. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, toplumu ve kendilerini kuvvetli ve zayıf yönleri ile tanıyıp sorumluluklarını geliştirebilecekleri araştırmacı, yapıcı, yaratıcı ve etkili bir eğitim ortamı yaratmak;
2. Öğrencilerin geniş bir dünya görüşüne sahip olmalarına olanak sağlayıcı ders içi ve ders dışı ortamları yaratmak;
3. Öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sosyal, kültürel alanlarda da gelişmiş, çok yönlü, sosyal, akademik ve kişisel gelişim içinde olmalarına dönük programlar hazırlamak;
4. Çocuklara, içinde yaşadıkları topluma, kültüre ve doğaya uyum sağlayabilmelerine olanak veren becerileri kazandırmak;

5. Ailenin ve çevrenin eğitim sisteminin bir parçası olduğu yaklaşımından yola çıkarak, aile ve çevre katılımını destekleyen programlar hazırlamak;
6. Farklı özellikleri olan öğrencilerin de gereksinimlerine ve diğer öğrencilerle bir arada eğitim almalarına dönük çalışmalar yapmak.

2.2 İlköğretimin Türkiye’deki Gelişimi

2.2.1 Osmanlı Döneminde İlköğretim

Milli Eğitim Bakanlığı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 17 Mart 1857 tarihinde Maarif-i Umumiye Nezareti adıyla kurulmuştur ve Meclis-i Vükelay’a (Bakanlar Kurulu’na) dahil bir nazır (bakan) tarafından yönetilmiştir. Bu, bakanlık düzeyinde ilk eğitim örgütüdür (Türkiye’de İlköğretim; Dünü, Bugünü, Yarını). Osmanlı Dönemi eğitim kurumlarından en belirgin olanlarının sıbyan mektepleri (ilkokullar), medreseler ve Enderun Mektebi olduğu görülür. Genellikle sultan veya yüksek dereceli devlet yöneticileri tarafından bir camiye bağlı olarak külliye biçiminde ya da bağımsız olarak kurulan sıbyan mektepleri imparatorluğun en yaygın eğitim kurumlarıydı ve çoğunlukla vakıf sistemiyle işletiliyordu (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008/09).

Sıbyan mekteplerinin programı incelendiğinde genellikle tek temel ders olan Kuran’ın anlamı açıklanmadan yalnızca okunuşunun öğretilmesi olduğu görülmektedir (Akyüz, 1993).

Osmanlılarda eğitimde ilk yenileşme hareketleri 1773-1839 yılları arasında, II. Mahmut’un yayınladığı bir ferman ile başlamıştır. II. Mahmut’un 1824’te yayınladığı ferman İstanbul’daki çocuklar için zorunlu ve parasız ilköğretimi öngörüyordu. 1826’da yayınladığı fermanla ise zorunlu ve parasız ilköğretim, imparatorluğun bütün çocuklarını kapsamına alıyordu (Kaya, 1981).

Bu uygulamanın ardından ilköğretimde birçok yeniliğe imza atılan Tanzimat Dönemi uygulamaları gelmektedir (1839-1878). Bunlardan ilki 1847 talimatıdır. Talimat, Sıbyan Mekteplerinin süresini 4 yıl olarak belirlemiş; ondan sonra çocukların 2 yıl süreli olan ve yeni açılmakta olan Rüştîye (ortaokul) mekteplerine girmesini de zorunlu tutmuştur. Böylece; Türk Eğitim Sistemine ilk kez 6 yıllık bir zorunlu ilköğretim şartı getirilmiştir. Bu Talimatla; Kuran derslerinin yanı sıra eğitim programına; Ahlak, Türkçe, Lügat, yazı dersleri girmiş; araç gereç kullanımı başlamıştır (Türkiye’de İlköğretim; Dünü, Bugünü, Yarını, 2003).

Osmanlı imparatorluğunda devlete bağlı okulların kurulması yönündeki köklü girişimler 1869 tarihli “Maarif-i Umumiye Nizamnamesi” (Eğitim Genel Tüzüğü) ile olmuştur. Nizamnameye göre ilköğretim üçer yıl süreli olan Mekteb-i İptidai ve Mekteb-i Rüşdi’den oluşmaktaydı (Cicioğlu, 1985).

1869 Eğitim Genel Tüzüğü’nün getirmeye çalıştığı eğitim sistemi, şimdiki Türk eğitim sisteminin temelidir. O yıldan günümüze dek yapılan eğitim sistemi çalışmaları, hep bu tüzüğün getirdiği çerçeve içinde kalmıştır (Başaran, 1996). Bu nizamname ile ilköğretim süresi 4 yıl olarak belirlenmiş ve ilköğretim zorunlu kılınmıştır. İlköğretim zorunluluğuna uymayanlara yaptırım getirilmiş, kızların 6-10 , erkeklerin 7-11 yaşları arasında ilköğretime devam etmeleri zorunlu kılınmıştır.

Tanzimat dönemi sonlarında çıkarılan 1876 tarihli Kanun-i Esasi’nin (Anayasa) 114. maddesinde, ilköğretimin zorunlu olduğu hükmü tekrarlanmıştır. Bu dönemde, okulların örgütsel yapısı bakımından önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. İptidai ve Rüşdi adlarıyla mevcut olan okullar birleştirilerek Mekatib-i İptidaiye-i Umumiye adını almıştır. Meşrutiyet döneminde eğitim ve öğretim yöntemlerine ilişkin de önemli yenilik arayışları görülür. Daha önce öğretimde öğretmen, kitap, hafıza çok önemliyken; eşyaya yönelen, gözleme ve öğrencinin kendisinin araştırıp bulmasına dayanan bir yöntemle geçilmiştir. Meşrutiyet Döneminin İlköğretimin tarihi bakımından çok önemli bir kazanımı da bu dönemin sonlarına doğru geleneksel Sıbyan mekteplerinin kapanmasıdır. Yine bu dönemde ilk kez erkek okullarında kadın öğretmenlerin görev yapmalarına izin verilmiştir (Türkiye’de İlköğretim; Dünü, Bugünü, Yarını,2003).

1913’te yürürlüğe konan İlköğretim Geçici Kanunu’nda (Tedrisat-ı İptidaiye-i Kanun-i Muvakkati) ilkokula ilişkin yeni hükümler belirtilmiştir. Cumhuriyet yıllarında da bir çok maddesi yürürlükte kalan bu kanunla ilköğretim zorunlu ve parasız olması (ilk kez bu yasada) öngörülmüş, zorunlu ilköğretim süresi 6 yıl olarak tespit edilmiş ve her biri 2 yıl süreli 3 devreye ayrılmıştır.

Yapılan tüm bu çalışmalara rağmen Cumhuriyet dönemine gelinceye değin, ilköğretimi geliştirme ve yayma düşüncesinin gerçekleşmediği görülmektedir.

2.2.2 Cumhuriyet Döneminde İlköğretim

2.2.2.1 Planlı Kalkınma Dönemi Öncesinde İlköğretim

Yeni Türk Devletinin Milli Eğitimde gerçekleştirmeye çalıştığı temel meselelerden ilki, ilköğretimi yaygınlaştırmak, bütün vatandaşlara okuma yazma öğretmektir.

Kurtuluş savaşı döneminde (1919-1922) Ankara'da TBMM Hükümeti kuruldu. Osmanlı Hükümetinin Eğitim Bakanlığı olan Maarif Nezaretine karşılık olarak da TBMM Hükümeti içinde Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) oluşturuldu. Türkiye eğitim sisteminin temelini oluşturan ilköğretimle ilgili temel anlayış, TBMM Hükümeti içinde oluşturulan Maarif Vekaleti'nin 15 Temmuz 1921'de topladığı Maarif Kongresi'nde şekillenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun (29 Ekim 1923) hemen ardından, milli kültürü güçlendirmek ve milli birliği sağlamak amacıyla, 3 Mart 1924 tarihinde eğitimde birliği öngören 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitim Birliği Yasası) kabul edilmiştir.

3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitim Birliği Yasası) ile Türkiyede'ki tüm eğitim kurumları Maarif Vekaleti'ne (Milli Eğitim Bakanlığı'na) bağlanmıştır ve eğitim işlerinin tek elden yürütülmesi mümkün olmuştur. Türk eğitim tarihinde en uzun süre yaşamış olan sıbyan mektepleri ve medreseler kapatılmıştır.

Bu kanun ilköğretimin ulusal ve laik yapısının oluşumundaki en önemli adım olmuştur. Bu kanun'la;

- Eğitimi örgütleme,
- Eğitimin niteliğini değiştirme,
- Eğitimi yayma,
- Eğitimi kalkınmaya katma, hedeflenmektedir (Başaran, 1996; Arabacı, 2002).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile okul kuruluş sisteminde köklü değişiklikler olmuştur. Sistem esas yapısıyla 5+3+3 modelinde kurulmuştur (Cicioğlu, 1985). Bu kanunu 1928'de harf devrimi, 1932'de dil devrimi izlemiştir (Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim-2, 1999).

1933'te Eğitim Sisteminin düzenlenmesi ve çağın gereğine uygun biçimde yenileştirilmesi çalışmalarını sürdürmek amacıyla, Milli Eğiti Şurası oluşturulmuştur (Tokay vd., 1993).

1946 tarihinde toplanan III. Milli Eğitim Şurası'nda kent okullarının süresinin sekiz yıla çıkarılması, ilkokul ve ortaokulun birleştirilmesi önerilmiş ancak uygulanamamıştır (Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim-2, 1999).

1960'lı yılların başından, planlı kalkınma politikalarıyla yeni bir döneme giren Türkiye, 1961 yılında kabul ettiği Anayasa ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında parasız olması hükmüne yer vermiş ve zorunlu eğitim süresini 5 yıl olarak belirlemiştir (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008-09).

2.2.2.2 Planlı Kalkınma Döneminde İlköğretim

30 Eylül 1960 yılında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı ve Ülke kalkınmasının bir plana bağlanması girişimleri, eğitimin planlı olarak ele alınma dönemini başlatmıştır. 1962 planlı devresinin eğitim politikası, özellikle iki ana sorun üzerinde durmaktadır:

1. Ekonomik amaç: İnsangücü kaynaklarını kalkınmanın ereklerine göre geliştirme. Yetişmiş insangücünün sayı ve kalite yetersizliğinin ve yurt yüzeyindeki sektörler arasında dağılım dengesizliğinin azaltılması.
2. Sosyal amaç: Eğitimde büyük rol oynayan sosyal ve coğrafi engellerin kaldırılması. Bu amaçları gerçekleştirmek için, eğitim yatırımlarında hızlı bir artış öngörülmüştür. Beş yıl içinde yapılacak yatırımların % 7,1 i eğitime ayrılmıştır (bu oran daha önceki yıllarda % 3'ü güç bulmaktaydı).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1963-1967) eğitim, "istenilen bir yaşama düzenine ulaşmak çabası olan kalkınmanın en etkili araçlarından biri" şeklinde tanımlanmış ve ilköğretim (ilkokul) çağındaki tüm çocukların bu beş yıl içinde okullaştırılması toplumsal bir hedef olarak alınmıştır (<http://www.dpt.gov.tr>).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) ilkokul programlarının, üst eğitim kademelerine devam edemeyenlere yeterli bir temel eğitim verebilmesi amacıyla yeniden düzenleneceği ve ilköğretimi tamamlayıcı yaygın eğitim programlarının geliştirileceği belirtilmektedir.

1970 yılında toplanan VIII. Milli Eğitim Şurası'nda ilkokul ve ortaokulun, temel eğitim kavramı içinde birleştirilmesi üzerinde durulmuş ve tek tip ortaokul programı esas alınmıştır (<http://www.dpt.gov.tr>).

1973'de çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk eğitim sistemini bir bütünlük içinde düzenlemekte ve ilköğretimi de kapsamaktadır. Yasaya göre, ilköğretimin süresi 7-14 yaşları arasındaki çocuklar için 8 yıl olarak düzenlenmiştir. Türkiye'de 8 yıllık temel eğitim ilk kez bu yasada yer almıştır. Ancak, bu hükmün uygulanması Yasa'nın geçici 2. maddesiyle ortaokulların yurt sathına yaygınlaşması koşuluna bağlanmıştır (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008-09).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1973-1977) temel eğitimin, koşulları elverişli olan ilk ve ortaokullarda uygulanması, böylece ülke düzeyinde yayılması IX. Milli Eğitim Şurası'nca benimsenmiştir. Temel eğitimin uygulanması devletin ana politikalarından birine dönüştürülmüş ve temel eğitim için gereken her türlü olanağın seferber edilmesi istenmiştir.

1981 yılında toplanan X. Milli Eğitim Şurası'nda ise temel eğitim 6-14 yaşları arasındaki çocukları kapsamak üzere en az sekiz yıllık zorunlu eğitim olarak görülmüş ve ilkokul ve ortaokulları sekiz yıllık ilköğretim okulu olarak bütünleştirecek programların geliştirilmesi karara bağlanmıştır (<http://www.dpt.gov.tr>).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1979-1983) okullaşma hedefi temel eğitim birinci kademedeki %100, ikinci kademedeki, %60 olarak belirlenmiş, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması temel ilke olarak kabul edilmiş ve okulsuz köylerin tümünün okula kavuşturulması ya da yörelerdeki çocukların okuma olanağı elde edebilmeleri için önlemler alınması hedeflenmiştir. Bu dönemde yapılan X. Milli Eğitim Şurası'nda 222 ve 1739 sayılı yasaların 2917 sayılı ve 2842 sayılı yasa ile değiştirilmesi sonucunda temel eğitime başlama yaşı 7'den 6'ya indirilmiştir. Ayrıca zorunlu eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması kararı alınmış ancak bu uygulamaya aktarılamamıştır (<http://www.dpt.gov.tr>).

1983'te Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yapılan değişiklikler ve Ekim 1983'te çıkarılan 2917 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile getirilen değişiklikler kısaca şöyledir: İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocuklar için zorunludur ve ilköğretim okulları, beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan meydana gelir. İlkokulun son sınıfı bitirildiğinde ilkokul diploması, ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde ortaokul diploması verilir. İlkokullar ve ortaokullar bağımsız okullar halinde kurulabileceği gibi, imkan ve şartlara göre birlikte de kurulabilir. 1983-1984 öğretim yılında 6 yaş uygulaması bazı okullarda başlatılmıştır (Akyüz, 1994).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985-1989) ilköğretim; anasınıfı, ilkokul ve ortaokulu kapsayan eğitim kademesi olarak tanımlanmış ve ilkokullarda okulsuzluk sorunu

çözümlemiş olduğundan, ikili öğretim oranının azaltılması öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. Bu dönem içinde yapılan XII. Milli Eğitim Şurası'nda (1988) da sekiz yıllık ilköğretimin bir program ve sistem bütünlüğü içinde uygulanması ve bunun Altıncı Plan sonuna kadar yaygınlaştırılması kararlaştırılmıştır. Bu kararın uygulanması ise ancak Yedinci Plan döneminde gerçekleştirilebilmiştir (<http://www.dpt.gov.tr>).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plan'ında (1990-1994) çağ nüfusunun tamamına yakını okullandırılmış olan ilkokullarda niteliğin yükseltilmesi çalışmalarına devam edileceği belirtilmiştir. 18 Mayıs 1990 tarihinde Dünya Bankası ile imzalanan Milli Eğitim Geliştirme Projesi İkraz Anlaşması, 10 Temmuz 1990 tarih ve 20570 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Projenin üç temel amacı vardır:

- İlk ve ortaöğretimde niteliği artırarak öğrenci başarısını gelişmiş ülkeler ortalamasına yaklaştırmak.
- Öğretmen eğitiminde niteliği ve geçerliliği artırarak gelişmiş ülke standartlarına ulaştırmak.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nda yönetim ve işletmecilik beceri ve uygulamalarını geliştirerek kaynak kullanımında ekonomik ve etkili olmayı sağlamaktır.

Temel Eğitim Pilot Projesi'nin ve Anne ve Çocuk Eğitimi Programının Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamına alınmasından sonra projeye dördüncü bir amaç olarak sekiz yıllık temel eğitimin ve okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması da eklenmiştir (<http://www.dpt.gov.tr>).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000) zorunlu eğitimin Eğitim Birliği Yasası çerçevesinde sekiz yıllık ilköğretim olarak uygulamaya başlanması için gerekli yasal düzenlemenin yapılacağı ilk kez belirtilmiştir. Plan öncesinde ilkokullarda okullaşma oranı %100 iken, ortaokullarda %60 düzeyinde kalmıştır. Plana göre ortaokullardaki okullaşma oranının düşük kalmasının nedeni sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçilememesidir. XV. Milli Eğitim Şurası, (1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı Yasa ile) zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması yönünde karar alınmış, üçüncü Şura olmuştur. Şura'da 'İlköğretim, kesintisiz sekiz yıllık zorunlu eğitim olarak uygulanmalı, sekiz yıl sonunda tek tip diploma verilmeli" denilerek, ilkokul ile ortaokul ayrımına son verildiği ve ilköğretimde program bütünlüğünü sağlayacak bir yapının benimsendiği görülmektedir (<http://www.dpt.gov.tr>).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2001-2005) sekiz yıllık temel eğitimi zorunlu kılan 4306 sayılı aynı yasa ile ihtiyaç duyulan ilave kaynakların sağlanmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca Dünya Bankasından sağlanan krediyle Temel Eğitim Projesine işlerlik kazandırılmıştır. Eğitimin yaygınlaştırılmasında merkezi idarenin yanı sıra mahalli idareler, gönüllü kuruluşlar ve özel sektörün katkısı sağlanmaya başlanmıştır. Başta büyük kentlerde olmak üzere ikili öğretim uygulaması ve kalabalık sınıflar, kırsal alanlarda ise birleştirilmiş sınıf uygulaması eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemeye devam ettiğinden, plan döneminde kalabalık sınıfların mevcudu düşürülerek, ikili eğitim uygulaması azaltılma çalışmaları başlatılmıştır. Eğitimin her kademesinde teknolojinin sağladığı imkanlardan özellikle bilgisayar teknolojisinden azami ölçüde yararlanılacak eğitim yöntemleri uygulanmaya başlanmıştır. Uzun vadede zorunlu temel eğitimin 12 yıla çıkarılması hedefi doğrultusunda gerekli alt yapının hazırlanacağı görülmektedir (<http://www.dpt.gov.tr>).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2007-2013) nüfusun eğitime erişiminde önemli gelişmeler sağlanmıştır. Zorunlu temel eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla, öğrenci sayısında büyük artış sağlanmış, ilköğretimden ortaöğretime geçişler artmıştır. Bununla birlikte okullaşma oranlarında, okul öncesi eğitimde düşük seviyelerde kalınmış, ilköğretimde yüzde 100'e ulaşamamıştır. VIII. Plan döneminde eğitim yatırımlarına özel sektör desteği önemli boyutlara ulaşmış, okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılmış ve müfredat geliştirme çalışmalarına hız verilmiştir. Kalabalık sınıf mevcutları düşürülerek, ikili eğitim uygulaması azaltılması yönündeki çalışmalar devam etmektedir. İlköğretimde okul terklerinin azaltılması için başta kırsal kesime ve kız çocuklarına yönelik olmak üzere gerekli tedbirler alınarak ve ortaöğretime geçiş oranlarını yükseltmek hedeflenmektedir (<http://www.dpt.gov.tr>). İlköğretimin tarihsel gelişimi bağlamında, ilköğretimin süresiyle de bağlantılı olarak, ilköğretim programlarında da değişiklikler olmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk programı 1924 İlkokul Programıdır. O günden bu yana, kapsamlı olarak 8 program değişikliği gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birisi (1939) Köy İlkokulu Programıdır. Öte yandan 1968 İlkokul Programı, en uzun süre uygulanmış olan programdır. 1997 yılında ilköğretimin zorunlu 8 yıla çıkarılması ile ilköğretim programlarında ve ders kitaplarında değişiklikler yapılmıştır. Programlarla ilgili son değişiklik 2005 yılında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu değişiklik, ilköğretimi 8 yıllık bütünlük içinde ele almış ve eğitim bilimleri, konu alanı ve eğitim teknolojilerindeki gelişmeleri dayanak olarak almıştır (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008-09).

2.3 İlköğretimde Temel İlkeler

Türk Eğitim Sistemi'nin amaçları, bu amaçlara ulaşmayı sağlayacak sistem basamakları ve ilköğretimin nicelik ve nitelik açılarından sunumuna ilişkin temel ilkeler, Bakanlığın sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimi yaygınlaştırma çalışmalarının genel çerçevesini oluşturmaktadır. Bunlar;

- Büyük merkezlerin bir kısım okullarında uygulanmakta olan ikili öğretime son vermek,
- Sınıf mevcutlarını aşamalı olarak 30 öğrenciye indirmek.
- İklim ve ulaşım durumu elverişli ve güvenlik sorunu olmayan küçük yerleşim birimlerindeki öğrencileri merkezi konumdaki okullara taşıyarak kendilerine nitelikli eğitim olanağı sağlamak, bu öğrencilere taşındıkları merkezlerde öğle yemeği vermek,
- İklim ve ulaşım durumu elverişli olmayan veya elverişli olduğu halde güvenlik sorunu bulunan küçük yerleşim birimlerindeki çocuklarımıza da Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) öğrenim olanağı sağlamak ve tüm masraflarını karşılamak,
- Maddi olanakları yeterli olmayan öğrencilerin okul giysisi, çanta, kitap ve defter gibi gereksinimlerini karşılamak,
- Örgün eğitimi, uzaktan öğretim yöntemiyle desteklemek,
- İlköğretim kurumlarında Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) yapmak.
- Çocuklarımıza ilköğretim aşamasında en az bir yabancı dil öğrenme olanağı sağlamak,
- Okulları, çağın gereklerine uygun araç ve gereçlerle donatmak,
- Çocuklarımızın zihin yeteneklerini geliştirilmesi yanında bedensel gelişmelerini de güvence altına alacak fiziki alt yapıyı gerçekleştirmek,
- Uzun vadede zorunlu temel eğitimin 12 yıla çıkarılması hedefi doğrultusunda gerekli alt yapıyı hazırlamak,
- Yaşı gereği zorunlu eğitim çağı dışında kalan ilkokul mezunlarından sekiz yıllık ilköğrenimini tamamlamak isteyen herkese, bulundukları yerde Açık Öğretim yoluyla bu olanağı sağlamak,
- Mevcut eğitim kurumlarımızın sağlık şartlarına uygun ve kendilerinden beklenen hizmetleri tam ve eksiksiz yerine getirebilmeleri için tamamının Fiziki altyapı eksikliklerinin giderilmesi hususunda gerekli tedbirleri almak,
- Öncelikle birinci ve ikinci derecede deprem bölgelerinde yer alan mevcut eğitim kurumlarından başlanmak üzere ağırlıklı olarak binaların onarım ve güçlendirmesine devam etmek olarak benimsenmiştir. (İlköğretim Kurumları Yapım Programı, 2010)

2.4 İlköğretimde Yasal Çerçeve

Türkiye’de ilköğretimle ilgili düzenlemeler ve uygulamalar gerekçesini Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’ndan alır. Türkiye’de ilköğretim, 1961 Anayasası’nın 50. maddesinde olduğu gibi 1982 yılında kabul edilen T.C. Anayasasının 42. maddesi gereğince; kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Türkiye’de halen yürürlükte olan ilköğretimle ilgili diğer yasal düzenlemeler şunlardır:

Milli Eğitim Temel Kanunu 1973 tarih ve 1739 sayılı bu yasa Türk eğitim sistemini bir bütünlük içinde düzenleyen yasadır. Yasada, ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında ücretsiz olması, ilköğretimin amaç ve görevleri ve ilköğretim kurumlarına yer verilmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 22-24).

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961), ilköğretimi düzenleyen temel yasadır. Yasada ilköğretimle ilgili genel hükümler, örgütlenme, ilköğretim görevlileri, okulların açılma, kapanma ve öğretime ara verme zamanları, kayıt ve kabul, okula devam, okulların arsa işleri, ilköğretimin gelir ve giderleri vb. konulara yer almaktadır.

3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (1992) Milli Eğitim Bakanlığı’nın her düzeydeki örgütlenmesini ve birimlerin görevlerini düzenleyen yasadır.

1997 yılında çıkarılan 4306 Sayılı Kanun, Türkiye’de zorunlu eğitimi 8 yıl olarak düzenleyen yasadır. Yasa ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda değişiklik yapılarak, zorunlu eğitim (dolayısıyla İlköğretimin) beş yıldan sekiz yıla çıkarılmış ve bunun hayata geçirilebilmesi için gerekli kaynaklar için ek fon (Eğitime Katkı Payı) oluşturulması sağlanmıştır.

5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu (2007): Türkiye’de özel öğretim kurumlarının açılması ve işletilmesiyle ilgili konuları düzenleyen temel yasadır.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği: Gerekçesini bir çok yasal düzenlemeden alan ve ilköğretim kurumlarının işleyişini düzenleyen yasal belgedir (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008/09).

2.4.1 4306 Sayılı Kanun ve İlköğretimde Sürdürülen Çalışmalar

4306 Sayılı Kanunun 1. Maddesi şöyle der: “ 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun dokuzuncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

Yine aynı Kanunun 8. Maddesi ise şöyledir:

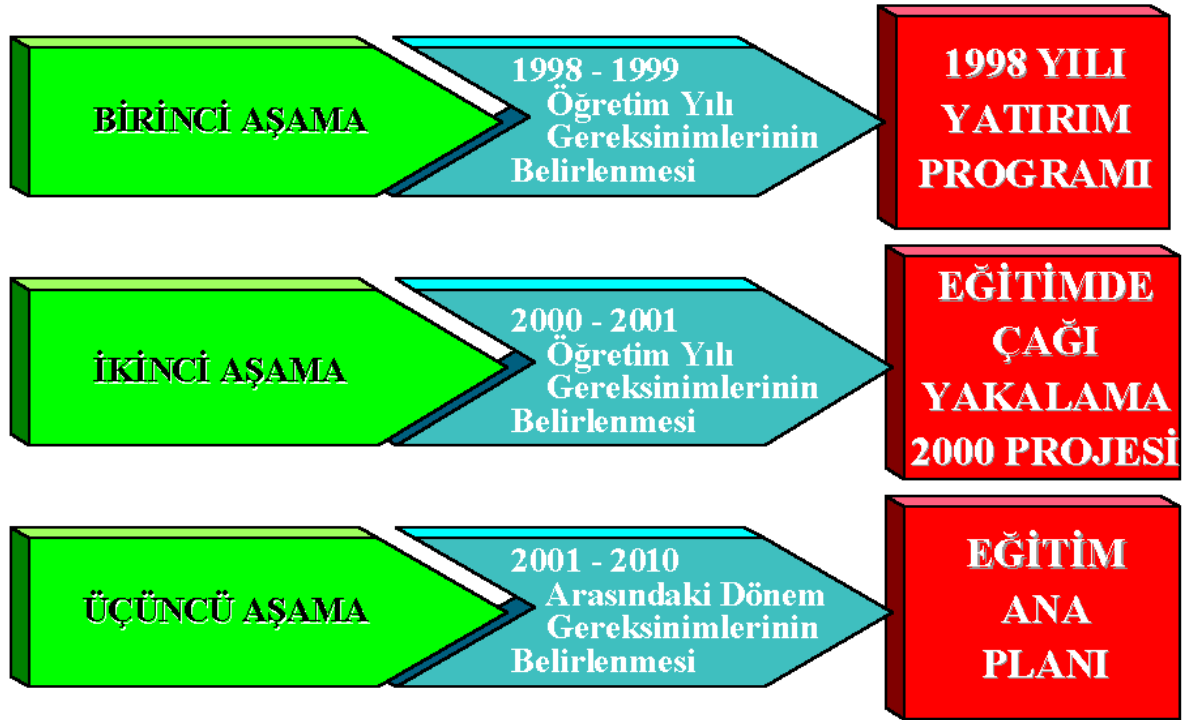
“ 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı, 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı kanunlarda birlikte veya ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibareleri “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir.”

4306 sayılı Kanuna bağlı olarak;

- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yapılan değişiklik ve Kanun ile uyum sağlanmıştır.
- Bağımsız ilkokul ve ortaokulların tamamı ilköğretim okuluna dönüştürülmüştür.
- Bakanlık, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinde "Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması İzleme ve İcra Komisyonları" kurularak, her bir yönetim basamağında yapılacak çalışmalarda eşgüdüm sağlanmıştır.
- Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasında yapılacak işlemler ve alınacak önlemler konusunda taşra teşkilatı yöneticilerini bilgilendirmek amacıyla, Bakanlık üst düzey yöneticileri, il milli eğitim müdürleri, müfettişleri kurulu başkanları ve şube müdürleri ile birlikte bölge toplantıları düzenlenmiştir.
- Taşınmalı ilköğretimi planlama yetkisi valiliklere verilmiştir.
- İnşaatı devam eden okul ve dersliklerin hızla tamamlanabilmesi ve taşınmalı ilköğretim uygulamasının yaygınlaştırılabilmesi için illere ödenek aktarımı hızlandırılmıştır.
- Yeni okulların yapılabilmesi için gerekli olan okul arsalarının sağlanmasına ilişkin çalışmalara hız ve öncelik verilmiştir (<http://www.meb.gov.tr>).

Yapılan yasal düzenlemelerin hayata geçirebilmesi ve etkili bir biçimde uygulanabilmesi için 4306 sayılı yasayı izleyen günlerde ilköğretimde çağdaş bir eğitim düzeni kurmayı amaçlayan “Eğitimde çağı Yakalama 2000 Projesi” uygulamaya konulmuştur. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin yaygınlaştırılabilmesi için planlanan çalışmalar 3 aşamalı olarak ele alınmaktadır

- **Birinci aşama:** 1998-1999 öğretim yılı, gereksinimlerinin belirlenmesi (1998 yılı yatırım planlaması)
- **İkinci aşama:** 2000-2001 Öğretim yılı başına kadar gereksinimlerinin belirlenmesi (eğitimde çağı yakalama 2000 projesi)
- **Üçüncü aşama:** 2001-2010 arasındaki dönem gereksinimlerinin belirlenmesi (eğitim ana planı)

Şekil 2.1 Sekiz Yıllık Eğitimin Yaygınlaştırılması Amacıyla Planlanan Çalışmalar
(MEB. Planl. Ve Koord. Kurulu Bşk., 1997)

Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Eğitim Sistemiyle ilgili uzun vadeli "Eğitim Ana Planı: 1996-2010"i ve bu ana plan içinde, daha kısa vadeli hedef ve stratejileri içeren "Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi"ni hazırlamıştır. Bu süreçte TBMM, zorunlu eğitim süresini 8 yıla yükselten ve bunun için gerekli finansal kaynakla ilgili düzenlemeyi yapan 4306 Sayılı Yasa'nın hayata geçirilebilmesi için, önceki hazırlıkların birleştirilmesiyle uzun vadeli bir "Temel Eğitim Programı" uygulamaya konulmuştur.

Temel Eğitim Programı (TEP): Bu programla; Türkiye'de İlköğretimin yaygınlaştırılması, kalitesinin artırılması ve okulların toplumun öğrenme merkezi haline getirilmesi için aşağıdaki gelişmelerin sağlanması amaçlanmıştır.

- Sekiz yıllık İlköğretimdeki okullaşma oranını %86'dan %100'e çıkarmak,
- Okul öncesi eğitimde okullaşma oranını %7'den %16'ya çıkarmak,
- Okullarda ek kapasite yaratmak (3,5 milyon öğrenci için ek kapasite)
- Sınıf mevcutlarını 30'a indirmek,
- İkili öğretimi zaman içinde kaldırmak,
- Her öğrenciye en az bir yabancı dil öğretmek,
- Eğitimde bilgisayar teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırmak (Tüm ilköğretim okullarına bilgisayar laboratuvarı kurulması)
- Kırsal kesimdeki tüm okulların iyileştirilmesi (35 000 okul)

Programın toplam kaynak ihtiyacı 11.3 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Bu kaynak ihtiyacının büyük bir bölümünün öz kaynaklarla (özellikle 4306 sayılı Yasa ile öngörülen eğitime katkı paylarından) finanse edilmesi planlanmış, programın bir bölümünün de dış kredilerle desteklenmesi kararlaştırılmıştır. Projenin I. ve II. Fazları tamamlanmıştır (Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2008/09)

Çizelge 2.1 Yıllara Göre Okullaşma Oranları (TÜİK İstatistikleri, 2009)

Dönemi	İlköğretim Net Okullaşma Oranı(%)*
2008-2009	96.50
2007-2008	97.37
2006-2007	90.13
2005-2006	89.77
2004-2005	89.66
2003-2004	90.21
2002-2003	90.98
2001-2002	92.40
2000-2001	95.28
1999-2000	93.54
1998-1999	89.26
1997-1998	84.74
1996-1997	89.40

Yasanın yürürlüğe girmesi ile birlikte kısa bir süre içinde gerçekleştirilen bu çalışmalar yanında;

- İlköğretim programında yenilikler yapılmıştır.
- Açık İlköğretim Okulu kurulmuştur.
- 4306 sayılı Yasanın Geçici 1. Maddesine dayalı toplanan eğitime katkı payının kullanımında yeni yöntem ve stratejiler geliştirilerek uygulanmaya konulmuştur.
- Yeni ilköğretim okul projeleri gerçekleştirilmiştir.
- Sosyal Yardım Projesi, , uygulamaya konulmuştur (Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim-2 1999).

Temel Eğitim Programı'nın yanında "İlköğretim Kurumları Standartları Projesi, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, İlköğretim Öğrencilerine Ücretsiz Ders Kitabı Temini Projesi, Eğitime %100 Destek Projesi, Haydi Kızlar Okula" Kampanyası, YİBO Destek Projesi, Think.Com Portalı, Eğitim Çerçeve Projesi, Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı, Eğitimde Gönül Birliği Projesi, Yeşil Kutu Çevre Eğitim Projesi" gibi kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri, şirketler ve uluslar arası kuruluşlarla işbirliği içinde bir çok proje ve kampanya da yürütülmektedir.

2.4.2 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Finansman

Türk Milli Eğitim Sisteminde ilköğretim dönemi özel bir konuma sahiptir. Çünkü okul çağındaki tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eğitiminin devlet tarafından sağlanması anayasal bir zorunluluktur. Diğer yandan, ülkemiz nüfusun büyük bir kısmının almış olduğu örgün eğitim sadece bu dönem ile sınırlıdır. Buna rağmen, ülkemizde ilköğretim okullarının finansı konusunda ciddi problemler yaşanmaktadır. (Kavak vd., 1997). İlköğretim okullarının finansmanı 222 Sayılı ilköğretim kanununa göre şöyle açıklanmaktadır:

- a) Her yıl devlet gelirlerinin %3 'ünden az olmamak üzere devlet bütçesinden yapılacak yardımlar,
- b) Özel idare bütçelerine yıllık gelirlerinin en az %20' si oranında konulacak ödenekler,
- c) Köy okullarında, gelir sağlamak üzere tahsis edilen arazi ve okul bahçesinden elde edilen gelirlerle birlikte köy bütçesine her yıl genel gelirlerinin en az %10'u oranında konulacak ödenekler,
- d) Mahkemelerce hüküm olunanlar da dahil olmak üzere bu kanuna göre verilecek para cezaları,

- e) Okulun parası varsa bunun faiz gelirleri,
- f) Hurdaya çıkacak okul, esya ve levazımının işe yaramayacağının belirlenmesi sonucu satılmasına karar verilen okul binaları enkazının ve yerini veya okul yerinin değiştirilmesi dolayısıyla bu kanuna göre istifade edilemeyecek durumda kalan arsa ve tarlaların satışından elde edilecek paralar,
- g) Vakıf gelirlerinden ayrılacak hisseler,
- h) İktisadi devlet tesekkülleri, özel kurumlar ve dernekler veya hayırsever kimseler tarafından yapılacak her türlü mal, para bağışları ve vasiyetler,
- i) Sözlesme gereginde kısmen veya tamamen yerine getirilmeyen okul yapım işleri, müteahhitlerinden alınacak gecikme veya benzeri tazminatlar da ilköğretimin gelir kaynakları arasındadır.

4306 Sayılı Kanunun geçici 1. Maddesi ile alınması öngörülen katkı payları ve ödemeler ile bu amaçla yapılan bağış ve yardımların Devlet hesaplarına alınması, özel gelir ve özel ödenek kayıtları Maliye Bakanlığınca yapılmaktadır. “*Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretime İlişkin Özel Ödenek Uygulaması ve Bunların Harcanmasına İlişkin Esas ve Usuller*” belirlenerek 24.10.1997 tarihinde yürürlüğe konmuştur.

Şekil 2.2 Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim İçin 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Ek Kaynak (MEB. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 1997)

2.5 İlköğretimde Yeni Teknolojiler

Eğitim bilim uzmanları, günümüzde artık gelenekselleşmiş eğitim sisteminin, toplumların beklentilerine ve çağın bilgi gereksinimine karşılık veremediğini ileri sürmektedirler. Bu gereksinimin özellikle teknoloji alanındaki hızlı gelişim dikkate alındığında gittikçe arttığı gözle görülür bir hal almıştır.

Eğitim sorunlarının geleneksel yöntemlerle çözülmesi zorlaşmış olması karşısında ortaya çıkan eğitim ve teknoloji bütünleşmesi ve eğitim sürecinde, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin bulgularıyla, eğitim sorunlarına çözüm getirme ve eğitimi bilimsel bir inceleme konusu yapma gereği 1960'lı yıllarda A.B.D.'de "Eğitim Teknolojisi"nin doğmasına neden olmuştur. Bu tarihten sonra bilimsel verilerin ışığında hızlı bir gelişim seyri izleyen eğitim teknolojisi disiplini, günümüz eğitiminde yerini almış bulunmaktadır.

Bu bağlamda okullarda yeni teknolojilerin kullanım amaçları şöyle sıralanabilir;

- Öğrencilere farklı haberleşme sistemleri ve onların etkileri hakkında bilgi vermek.
- Değişik iletişim sistemlerinin ifade tarzını ve dilini anlama yeteneğini geliştirmek.
- Farklı iletişim yöntemleriyle öğrencilere kendilerini ifade etmelerini öğretmek.
- Zengin deneyimlere sahip bir çalışma yolu sunmak.
- Araştırma yeteneğini geliştirmek ve zengin bir bilgi kaynağından istenen mesajın bağımsızca seçilebilmesini sağlamak.
- Bilimsel ve yaratıcı bir düşünme yeteneği geliştirmek. (OECD, 1992).

Çağımızın teknik olanaklarının başında gelen bilgisayar pek çok ülkede ilköğretim düzeyine kadar inmiş, öğrencilerin kullanımına sunulmuştur. Almanya’ da ilkokullarda bilgisayar destekli eğitimin sonuçlarını değerlendiren uzmanlar; öğrencilerin özellikle dilbilgisi ve matematik derslerinde bilgisayardan keyif aldıklarını ve pedagojik açıdan bunun çok önemli olduğunu belirtmektedirler. Bu değerlendirmeye göre bilgisayar öğrencinin verimini arttırmakta, bilgilerinin daha çok derinleşmesini sağlamakta olup bu durum öğretmene de genel ve sosyal eğitim, atölye dersleri ve doğa içinde öğrenim için daha fazla zaman kalmasına yol açmaktadır. Aynı çalışmada çocuk ve gençlerin bireysel öğrenmesini geliştiren bilgisayarın zayıf öğrencileri teşvik ettiği ve çalışma sırasında öğrenciler arasındaki iletişimin geleneksel eğitimden daha fazla olduğu ileri sürülmektedir (İnceoğlu ve Pulat, 1993).

Bilgisayarların eğitimde kullanılma zorunluluğunun ortaya çıkmasıyla birlikte Türkiye’de de bu konuda çalışmalar başlatılmış ve yasal düzenlemelere gidilmiştir. Öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaöğretimde bilgisayar eğitiminin gerçekleştirilmesi düşüncesinden hareket edilmiş ve “Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi “ oluşturulmuştur. Bu yöndeki gereksinimleri saptamak amacıyla 1984 yılında bir ihtisas komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon çalışmalarıyla öncelikli olarak öğrencilere bilgisayar kullanımının öğretilmesi, 1985-1986 yılından itibaren lise ve dengi okullarda bilgisayar öğretimi ve bilgisayar destekli eğitimin başlatılması, bu süreçte görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi yönünde önceliklerin belirlenmesi ve pilot uygulama sonuçları dikkate alınarak sistemin yaygınlaştırılmasına yönelik tavsiyelerde bulunmuştur (MEB Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1991).

Yabancı dil laboratuvarlarında pek çok ülkede audio-visual sistemle ders yapabilme olanağı, her öğrenciye kulaklık-kayıt cihazı sunan çalışma alanları(box) ve zengin bir teyp ve video kaset koleksiyonu bulunmaktadır. Aynı şekilde Avrupa ülkelerinde fizik, kimya, biyoloji

laboratuarlarında her öğrenci ve öğretmenin masalarına bağlanan havagazı, su, elektrik vb. olanaklar ile tüm öğrencilerin kendi başına deney yapmaları sağlanmaktadır. Bu laboratuarlar aynı zamanda karartma düzeni, projeksiyon, sinema, epidiyaskop kullanma imkanı olan anfi şeklinde dersliklere direkt bağlanmaktadır. Fen laboratuvarı da denilen bu mekanlar içinde malzeme ve öğretmen odasının da bulunduğu bir ünite oluşturmaktadır (İnceoğlu ve Pulat, 1993).

3. İLKÖĞRETİM YAPILARI TASARLAMA KRİTERLERİ

İlköğretim yapılarının tasarlanmasındaki önemli konuların başında, eğitim biçiminin yaratıcılığa, yarışmacılığa, üreticiliğe açık olması ve ilgili mekanların da bu özellikleri sağlayacak biçimde tasarlanması gelir. Genel bir tasarım prensibi olarak; mümkün olduğu kadar yasak ve kısıtlamaların bulunmadığı, denetimli, ancak özgür davranışlara imkan verecek mekanların düzenlenmesi hususunu ortaya koymak gerekmektedir. Gelişmiş toplumlar hızla klasik, katı sınıf sistemini aşmışlar ve yaratıcılığa imkan sağlayacak çeşitli sürprizlerle dolu ortak eğitim alanları sistemine geçmişlerdir (Ertürk ve Öztürk, 1993).

Mekanın fiziksel çevre nitelikleri, tüm işlevlerin birlikte yürütülmesinde karmaşa yaratmayacak şekilde çözülmesini gerektirir. Gerekli aydınlık düzeyi, akustik nitelikler, çok işlevli mekanlarda gerekli esneklik ve nitelikte olmalıdır. Mekanın ölçeği, boyutları, mekanda kullanılan renkler, mekanın politikası mekan ile bütünleşmeyi, burada gerçekleştirilen işlevlere ilgiyi, öğrenmeyi etkileyecek faktörler olarak ilgili uzmanlarla birlikte kararlaştırılarak tasarlanmalıdır (Ertin ve Soygeniş, 1998).

Çocuğun veya gencin nasıl ve nerede öğrendiğinin yanıtlarını bulmaya çalışmak, okul tasarımını yönlendiren etkenlerin tanımlanmasını sağlamaktadır. Okul binası organizasyonunun amaçları çevre halkına faydalılık, kaynakların ekonomik olarak kullanılması, öğrencinin sosyal ve duygusal davranışlarının geliştirilmesi, esneklik olmaktadır (İnceoğlu ve Pulat, 1993).

3.1 İlköğretim Yapıları Genel Tasarım Kriterleri

3.1.1 Yer Seçimi ve Arsa Analizi

Mimari tasarıma başlanırken özellikle tasarımın yapılacağı arazinin fiziksel özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Arsaya ait fiziksel özellikler; arsanın büyüklüğü ve konumu, topografik durumu, iklimi, yönü ve bölgedeki etkin rüzgarlar, ulaşım durumu, alt yapı donatımı durumu, çevrenin imar durumu ve yapı yönetmelikleri, çevrenin doğal güzellikleri ve manzara durumu olarak sıralanabilir.

Kentsel yerleşme alanlarında imar planı oluşumunda eğitim yapıları yer seçimi, gerek kullanımı ve gerekse alan büyüklüğü yönüyle sorun yaratmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle planlama kararlarında eğitim yapıları;

- Belirli bir ulaşılabilirlik mesafesinde olması,
- Eğitim yapısının öğrenci yaş grupları ve eğitimin özelliğine uygun bir arsa üzerinde olması,
- Plan kararının alan kullanımı ve kitle biçimi yönüyle uygun özellik içermesi,

doğrultusundaki özellikler dikkate alınmalıdır (Ergen, 1993).

Planlı gelişen yerleşim alanlarında mevcut yapılanma olmadığı için, eğitim alanları donatım kapsamında yönetmeliklerde öngörölmüş değerlere göre, alan büyüklüğü ve konumu açısından sağlıklı çözümler elde edilebilir. Ancak planıcı, her zaman bu olanağı bulamayabilir. Çoğunlukla hızlı ve plansız gelişen yerleşim alanlarında, sağlıklı bir eğitim alanı elde edebilmek için, kullanılabilecek boş alan bulunamamaktadır. Bu durumda, mevcut yerleşmenin sağladığı olanaklar içinde gerekli standartları karşılamayan; formu, büyüklüğü yetersiz, kamu alanları ya da yerleşim için tercih edilmemiş aşırı eğimli, riskli alanlar seçilmek durumunda kalınır. En son ve zor seçenek ise, kamulaştırma yoludur. Kamulaştırma eyleminin Milli Eğitim Bakanlığı'na yürütölmesi, yerel yönetimlerin eğitim hizmetini yönlendirebilmesi olanağından yoksun bırakmaktadır (Şengezer ve diğerleri, 1993). Eğitim yapıları planlama ve yerleşim kararı M.E.B. merkez ve ilgili taşra teşkilatı tarafından ve belediye ile koordinasyon yapılarak, onaylı kent imar planına uygun olarak alınmalıdır. Planlama aşamasından sonra M.E.B. merkez ve taşra teşkilatlarının başı, arsaların M.E.B. mülkiyetine geçmesi için gereken prosedürleri zaman kaybetmeden tamamlamalıdır. Okulların yerleşimi sırasında, okul ve toplum arasında gelecekte uyumlu bir ilişkinin var olabilmesi için, çevredeki toplumun ileriye dönük sosyal ve kültürel gereksinimleri ve planlama hedefleri gözünde tutulmalıdır. Böyle bir planlama, kentsel tasarım yönetmeliğine uygun olmalıdır (Yangılı, 1999).

Aşağıda bir okul bölgesinin seçiminde gerekli bilgiler sıralanmıştır:

- Şu andaki ve gelecekteki çevre. Çevrenin ekonomik, sosyal ve imar yapısı.
- Bölge planlamasıyla entegre olma. Potansiyel imar yayılması, boyut, ihtiyaç ve konumla ilişkilidir.
- Kapsamlı okul planlamasının rolü. Aynı bölgedeki diğer ilkokullarla ve yüksek okullarla ilişki.
- Bölge özellikleri. Bölgenin konumu-kentsel, banliyö tipi veya kırsal alan gibi; bölgede

yapı yapılabilecek alan yüzdesi, rekreasyon ve oyun alanları, otopark, yollar ve hizmet alanları; arazi düzenlemesi- su kaynağı, sel planlaması, bitişik watershed'ler (iki nehri ayıran arazi) ve yapısal uygulamalar için uygun malzemeler.

- Servis mekanları. Servisler- Elektrik tesisatının maliyeti ve sağlanabilirliği, sağlıkla ilgili servisler(arıtma tesisi veya fosseptik fizibilitesi), arazinin ilk maliyeti, arazinin maliyeti ve geliştirilmiş maliyet birbiriyle karşılaştırılmalıdır (Agron, 1998).

Yer seçimi tamamlandıktan sonra arsa analizinde, arsanın ve çevresinin şartnamesine göre, eğitim programı ve toplum ilişkileri temel alınır;

Arsa analizi ve değerlendirme

- Arsanın Büyüklüğü ve Formu: Yapılacak binanın programa ve mevcut imar kanunlarına uygun olarak arsaya sığıp sığmayacağı veya kaç kat yapılması gerektiği arsanın büyüklüğüne bağlıdır. Özellikle küçük arsalarda arsanın geometrisi binanın biçimlenmesinde önemli bir etkidir (Erdoğan,1999).
- Arsanın ve Çevrenin Topoğrafik Yapısı: Binanın araziye oturması ve çevre yollarla bağlantısının yapılabilmesi için topoğrafik yapının bilinmesi gereklidir (Erdoğan,1999).
- Arsanın Jeolojik Özellikleri: Arsanın zemin yapısı, deprem, kayma ve erozyon gibi özelliklerinin bilinmesi binanın yapılacağı yerin ve taşıyıcı özelliklerinin saptanmasında, hatta binanın biçimlenişinde etkin bir rol oynayacaktır (Arcan ve Evci, 1999).
- Altyapı Donatı Durumu: Arsanın su, kanalizasyon, elektrik vb. donatım durumlarının incelenmesi, yapılacak binanın konfor düzeyini etkileyeceğinden önemlidir. Bazı altyapı donatımlarının eksikliği bina programını ve tasarımını ek ve yardımcı mekanlar yönünden etkileyecektir (Arcan ve Evci, 1999).

Arsa yerleşiminde; kaynaklar ekonomik kullanılmalı, ihtiyacı karşılamalı okulun ileride büyüyebilme ihtiyacına cevap verir durumda olmalı, görünümü hoş olmalıdır. Binaların yol ile ve birbirleriyle aralarındaki mesafeler; uygun aydınlatma, yeterli hava dolaşımı, yangın güvenliği için açıklık, otopark alanı, araç ve yaya erişimi sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. İmar yönetmeliğinde belirtilen minimum değerlere uyulmalı ve kentsel silüet içindeki

estetığe önem verilmelidir (Yangılı, 1999). Türk Standartları Enstitüsüne (TSE, 2000) göre okul binalarındaki genel yerleşime ait kurallar şunlardır:

1. Okul arsasının yeri, yerleşme bölgesinin nüfus hareketleri, sosyal, ekonomik ve sağlık kriterleri de dikkate alınarak, yoğun taşıt trafiğinden uzakta olmalı, hapishane, meyhane, kahvehane, bar vb. çocukları olumsuz yönde etkileyebilecek yerlere en az 200m uzaklıkta yapılmalıdır.
2. Okul arsasının büyüklüğü öğrenci başına ilk 40 öğrenci için 20-25m², ikinci 40 öğrenci için 15m², üçüncü 40 öğrenci için 10m² ve dördüncü, beşinci ve altıncı 40 öğrenci için 5m² esas alınarak belirlenmeli; toprak yapısı bitki, ağaç vb. yetiştirilmesine ve uygulama bahçesi düzenlenmesine uygun yapıda ve en çok % 5 meyilde olmalıdır.
3. Bina arsa üzerine yerleştirilirken, okul binasının ileride genişletilebileceği de dikkate alınmalıdır.
4. Okul arsasının jeolojik zemin etüdü yapılmış olmalı ve okul binasının bu arsa üzerinde yapılmasında bir mahzur bulunmamalıdır.
5. Bodrum katta bina inşaat alanının en az %3 büyüklüğünde dar kenarı en az 2m ve yüksekliği en az 2,30m olarak sığınak bulunmalıdır.
6. Okul binasında ana giriş ve öğrenci girişi ayrı düzenlenmeli giriş kapılarının genişliği en az 2.m olmalı, girişlerde rüzgarlık bulunmalı, ana girişte danışma, veli bekleme ve görüşme mahali düzenlenmelidir.
7. Okul binası kullanım amacına uygun olarak tercihen tek katlı inşa edilmeli, dersliklerin pencereleri sıcak bölgelerde kuzey-güney, soğuk bölgelerde doğubatu yönünde olmalı ve gerektiği takdirde pencerelerde kontrol elemanları bulunmalıdır.
8. Arsa şartları ve diğer etkenler sebebiyle, okulun çok katlı olarak inşa edilmesi halinde; merdiven ölçüleri öğrenci vücut ölçülerine uygun olmalı; basamak genişliği 0,25m. Rıht (bir merdivenle birbirini izleyen iki basamak arasındaki düşey uzaklık) yüksekliği 0,15m, düşey parmaklıklı veya parmaklıksız küpeşte yüksekliği en az 0,70m, merdiven kol genişliği en az 1,40m yapılmalı ve merdiven genişliği koridor genişliğinden az olmamalıdır.

9. Okul sahası bahçe duvarı ile çevrili olmalı; su, elektrik ve kanalizasyon imkânları bulunmalı; okulun giriş ve çıkış kapıları trafiğin yoğun olduğu caddeye açılmamalı; bahçede öğrenci yaş gruplarının ölçülerine uygun oturma grupları yerleştirilmeli ve yaş gruplarına göre açık spor alanları düzenlenmelidir.
10. Okulun bahçesinde açık tören alanı düzenlenmeli, burada Atatürk anıtı veya büstü olmalı, bu anıt veya büst aydınlatılmalı, ses düzeni bulunmalıdır.
11. İçme suyu tesisatı TS 828 ve TS 266'ya uygun olmalı ve teneffüshane ve oyun bahçesinde musluklar düzenlenmelidir.
12. Okul yangına karşı korunmalıdır.
13. Bedensel özürlü öğrencilerin kullandığı ve faydalanacağı bahçe, bahçe yolları, merdivenler, Wc ve lavabo, giriş-çıkışlar, elektrik anahtarları, derslikteki sıra, masa ve sandalyeler, soyunma dolabı vb. düzenlenmesi ve ölçüleri TS 91112'e uygun olmalıdır.

Eğitim yapıları geniş alan gereksinimi olan bir fonksiyondur. Gereksinim duyulan geniş alanları kent merkezlerinde özellikle İstanbul benzeri metropoller için sağlamak hem zor hem de ekonomik değildir. Kent merkezlerinin yapı ve insan yoğunluğunun odaklandığı, arazi değerleri yüksek, trafik yoğunluğunun yaşandığı alanlar olması, çevre ve gürültü kirliliği gibi girdiler de değerlendirildiğinde eğitim alanlarının gereksinim duyduğu çevre ile çakışık olmadığı ortadadır. Kent merkezinde konumlanmanın diğer bir boyutu da eğitim tesislerinin oluşturduğu insan, trafik ve gürültü yoğunluklarının konut ve çalışma alanları için olumsuz etkileridir (Koç ve Şengezer, 1993).

3.1.1.1 Bahçe Düzenlemesi

Okul bahçeleri, öğrencilerin ders dışında oyun oynama, temiz hava alma gibi ihtiyaçlarına yönelik alanlardır ve okul bütününe önemli bir parçasını oluştururlar. Bu alanlar öğrencinin fiziksel, sosyal, duygusal, psikolojik ve bilişsel gelişimini destekleyerek okul içinde verilen eğitimin devamlılığını sağlayan son derece önemli gelişme ve öğrenme ortamlarıdır (Terzioğlu, 2005).

Okul bahçesi düzenlemesine, insanları ruhsal açıdan rahatlatacağı ve olumlu etkiler bırakacağı düşünülmektedir. Okul bahçeleri hem rekreasyon (dinlenme ve oyun) hem de

okul içi ve dışı eğitim için gerekli olan bir öğrenme alanı biçiminde düşünülmelidir. Ders aralarında spor, oturma ve dinlenme olanağı sağlanmalı, aynı zamanda açık derslik olarak da kullanılmalıdır (Tunbiş, 1993).

Oyun, insan hayatının hemen her evresinde var olan bir etkinlik olmakla birlikte, özellikle hayatın ilk yıllarında çocuğun içinde yaşadığı dünyayı tanıması ,sevgilerini, kıskançlıklarını, mutluluk ve kırıklıklarını, düşmanlıklarını ,iç çatışmalarını, hayallerini, düşüncelerini ifade edebilmesi için en uygun dil olarak kabul edilmektedir.Yetişkin için boş zaman değerlendirmesi olarak kabul edilen oyun,çocuk için işle eşdeğer sayılabilecek ciddi bir faaliyettir (Oktay,1999).

Oyunun çocuk gelişimi üzerindeki önemi ve değeri ortada iken okul bahçelerinin bu gereksinimleri karşılayabilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Okul bahçelerinde yaşları küçük öğrencilerin oyun yerlerini ayırmak gereklidir. Planlamada genellikle çocukların en kısa yolu izlediği göz önünde bulundurularak düzenleme yapılmalıdır. Bu yollar üzerinde özellikle hızlı hareket sırasında çocuklara zarar verebilecek elemanlar yer almamalıdır (Yalçın, 2003).

Okulun bahçesi, dar alanlar olmaktan çıkarılıp çocuğun çalışma, başarıma, araştırma ve yaratma becerilerini geliştirecek her türlü sportif, sanatsal ve bahçe çalışmalarının yapılabileceği zengin bir çevre haline dönüştürülmelidir. Bir bahçe öğrenme etkinliklerinin yanı sıra toplumsal eğitim amacıyla da kullanılabilir. Tırmanma, koşma, bisiklete binme, basketbol, voleybol, futbol gibi etkinliklere yönelik spor alanları, beceri gerektiren etkinlikler için iş atölyeleri, bitki ve hayvan yetiştirme gibi etkinliklere yönelik uygulama bahçeleri, çim alanları, kum-su havuzları ve diğer alanların her yaştan insanın kullanabileceği şekilde çevre kullanımına açılması gerekir (Terzioğlu, 2005).

Tören alanı; genelde okul ön bahçeleridir.okulun çeşitli törenler ve kutlamalar için kullanılan iletişim alanlarıdır. Farklı yaş gruplarının toplantı, tartışma, eğlence amaçlı çeşitli etkinlikler için kullanacağı kısımdır. Öğrenci sayısına, okul mevcuduna göre mekan büyüklüğü değişir. alanın ne çok sert nede yumuşak zemine sahip olması gerekir.

Mill Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel öğretim kurumları yönetmeliğine göre bahçe alanının hesabında:

İlk 36 öğrenci için $5 \text{ m}^2 \times \text{öğr.}$

İkinci 36 öğrenci için $3 \text{ m}^2 \times \text{öğr.}$

Üçüncü 36 öğrenci için $2.5 \text{ m}^2 \times \text{öğr.}$

109'dan 1000 öğrenciye kadar öğrenci başına 2 m^2

1001'den 2000 öğrenciye kadar öğrenci başına $1,5 \text{ m}^2$

2001'den sonra öğrenci başına $1,2 \text{ m}^2$ değerleri esas alınır.

3.1.1.2 Araç-Yaya Bağlantıları ve Otopark

Okulun biri ön diğeri arka tarafta olmak üzere en az iki giriş kapısı olması gerekir. Ön taraftaki giriş, insanların okula giriş çıkışlarını sağlar. Okulun bu bölgesi, tehlike alanlarına (Sokak, trafik vb.) ani çıkışların engellenmesi ve ziyaretçi takibi bakımından sürekli kontrol altında tutulmalıdır. Arka giriş ise araç giriş-çıkışının sağlanmasında kullanılır. Bu şekilde öğrenci güvenliği de sağlanmış olur. Okul güvenliği için giriş-çıkış kontrolünün yanı sıra okulun tüm çevresinin, beton, taş, tuğla, ahşap, tel örgü ve demir parmaklık gibi malzemelerden yapılmış kuşatma elemanları ile kontrol altına alınması gerekmektedir. Ayrıca kuşatma duvarının çevre ile iletişimi engellemeyecek yükseklikte olmasına dikkat edilmelidir (Terzioğlu, 2005)

Eğitim yapıları öğrencilerin gürültüsü nedeniyle çevre sakinleri tarafından yakınlarında olunmak istenmeyen, ancak ulaşım açısından yakın olunmak istenen merkezi donatım elemanlarıdır (Demircioğlu, 1997).

Proje alanı içerisinde araç yollarının tasarımı, çevredeki trafik dolaşım planlarının tamamı ile uyumlu olmalıdır. Acil durumlar ve servis hizmetleri için araziye dolaşan servis yolu bulunmalıdır. Servis yolu öğrenci oyun alanlarını kesmemeli, trafik minimumda tutularak, uygun ve güvenli taşıt erişimi sağlanmalıdır (Yangılı, 1999).

Okul servis araçları, engelli araçları, yangın söndürme araçları gibi araçların kolayca erişimine olanak sağlamalıdır. Okulda ayrıca gerek okul taşıtları gerekse okul dışı taşıtlar için açık ya da kapalı otopark alanlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Ancak öğrencilerin güvenliği bakımından otoparkın okul dışında ya da arka tarafında olacak şekilde planlanması gerekir (Terzioğlu, 2005).

Otopark hem okul içi hem de okul dışı taşıtlar için düşünülmeli. Otopark alanı, ekonomi ve arazi verimliliği yönünden, uygun olan yerlerde düşünülmelidir. Arazi uygun değilse hizmet ettiği okullara yakın ve bağlantılı olmalıdır. Engelliler için otopark alanları okul girişine yakın düşünülmelidir (Yangılı, 1999).

Arazinin çevresindeki yolların ve trafik durumunun etüdü, tasarlanan binaya araçla veya yaya olarak ulaşımın ne şekilde olacağını belirler. Bina giriş ve çıkışları için önemli bir etkidir. Ayrıca arazinin çevresindeki araç trafiği vb. nedenlerden dolayı oluşan gürültünün bina içinde oluşturacağı olumsuz etkinin azaltılması amacıyla tasarım aşamasında önlem almak gerekir (Arcan ve Evci,1999). Bu nedenle yaya ve trafik bağlantıları, genel yer seçimi kararlarıyla birlikte ele alınmalı, yayalaştırılmış alanlar yollarla parklarla veya yayalaştırmaya uygun alanlarla, güvenli bir şekilde sağlanmalıdır (Çevik vd., 1993).

Kaldırımlar, uygun yaya erişimi ve gerekli dolaşımı sağlayacak biçimde, genişliği yaya trafiği yoğunluğu ve yürülükteki imar planı kurallarına uygun olmalıdır. Fiziksel engellilerin erişim kistaslarının uygulanması gereken yerler haricinde yaya yolları normal arazi eğimine uygun yapılmalıdır (Yangılı, 1999).

3.1.2 İlköğretim Yapılarında Mekansal Organizasyon

Çağdaş eğitim yapıları, içinde ve dışında sürekli öğrenim ve gelişimin sürdürüldüğü mekanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra kullanıcıların bilişsel, duyuşsal eğitim ve gelişmelerine değer veren nitelikleri barındırması gerekmektedir. Bunu sağlarken bireylerin gerçek yaşam modellerinin yapısal olarak karşılanmasıyla birlikte kişilik ve kimlik gereksinimlerini yaşayarak deneyimleyebildikleri kurgular olması gerekmektedir. Ayrıca çevreleriyle dinamik ilişki içinde olan tamamen gerçek yaşamdan soyutlanmamış yapıları barındırması gerekir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, eğitim yapıları diğer yapılarda olduğu gibi iç mekan ve dış mekan birlikteliğini üst düzeyde yansıtmalıdır.

Uygun okul yapılarının, eğitim programlarının amaçlarına ulaşmasında başka bir deyişle öğrenci başarısının ve okula karşı olumlu tutumların artmasında, önemli olduğu bilinen bir gerçektir. Bu bağlamda, uygulanan programlara göre değişmekle birlikte ideal sayılabilecek bir okul yapısında bulunması gereken kullanım alanlarının, okul yapısının hangi bölümünde ve hangi ölçülerde yer alması gerektiği, programın ve bölgesel özelliklerin göz önüne alınarak belirlenmesi önem taşımaktadır. Ayrıca kullanım alanlarıyla ilgili standartların da çok iyi

belirlenmesi gerekmektedir (Temel ve Gömleksiz 1993).

3.1.2.1 Okul Mekanları

Mekan; mimarinin amili olmakla kalmayıp, mimari yaşantının bütününü kapsadığına göre, bir binanın salt mekan terimleriyle değerlendirilmesi yerinde ve yeterli bir davranış olacaktır ( zer, 1969).

Okul binalarında, kullanıcıların gereksinimleri ve beklentileri doğrultusunda eğitim ortamları oluşturulmalı ve bu gereksinimlere cevap verecek fiziksel, eğitsel ve sosyal  evre düzenlemeleri geliştirilmelidir.

Okul binası bir taraftan  ğrenci ve öğretmenin sağlıkları için iyi şartlar temin ederken, diğer yandan da  ğretim ve eğitimin beklentilerine uygun olmalıdır (Yangılı, 1999).

Okul Binası Girişi

Okul giriş mekanında, dışarıdan gelen konukların, aile ve velilerin girişlerinin denetlendiği ve ulaşmak istedikleri kişi ve yerlere yönlendirildiği, kayıtların tutulduğu, danışma, bekleme ve güvenlik bölümü bulunur.

Girişin, okul dışından gelenleri de etrafta fazla dolanmadan yönlendirebilecek biçimde “enformasyon” ile donatılması gerekmektedir. Ayrıca girişler mek nsal düzen açısından ezici ve hiyerarşik olmamalıdır.

Giriş kapıları mutlaka dışa açılan çift kanatlı kapılar olarak düşünülmeli, çarpan kapı ve döner kapı gibi  ğrenci trafiği açısından olumsuzluklar içeren kapılar yapmaktan kaçınılmalıdır.

Okul  ncesi Mekanları

Ana sınıflarında 4-5 yaş çocukların eğitimi esastır. Bu nedenle kullanılan mekanın özellikleri çocukların boyutlarına uygun olmalıdır. Ana sınıfları, çocukların okula gelişinden çıkışına kadar günlük yaşantılarını sürdürdükleri mekanlardır, bu yüzden ev ortamından okul yaşantısına geçişi kolaylaştırıcı şekilde düzenlenmelidir. Derslikler  ocuğun zihinsel ve fiziksel olarak okula hazırlandığı mekanlardır. Çocukların sınıfa giriş alanında giysilerini ve ayakkabılarını yerleştireceği, kendi ölçülerine uygun dolaplar bulunmalıdır. Dersliklerde; oyun köşesi, ders köşesi, okuma köşesi gibi mekanlar bulunmalıdır.

Okul öncesi eğitim ortamı, çok amaçlı kullanıma yönelik bir eğitim mekanıdır ve etkinlik merkezleri denilen her biri en az 3-4 çocuğun bulunabileceği küçük ve büyük eğitim köşelerinden oluşur. Etkinlik merkezleri çocukların oyun seçeneklerini görebilecekleri şekilde açık, ilgiyi dağıtan etkenleri ve gürültüyü engelleyici şekilde kapatılmış alanlardır.

Etkinlik alanları; şarkı söyleme, dans, folklor çalışmaları gibi çocukların bir arada olmasını gerektiren mekandır. Genellikle etkinlik merkezlerinin ortasında bulunur ve onlarla birleşebilir. Etkinlik alanlarında; oyun alanı ve el becerilerinin geliştirildiği alanın döşemeleri yumuşak, esnek, terletmeyen, sıcak, kaymaz, kolay temizlenebilir bir malzemeye kaplanmalıdır. Döşeme kaplaması, zemin rutubetine ve soğuğa karşı yalıtımlı olmalı, yumuşak döşeme oluşturmak için özel detaylar geliştirilmelidir (Yangılı, 1999).

İlköğretim Derslikleri

Derslikler; bir okulun eğitsel değeri, dersliklerin kuruluşuna, okulun genel karakterine, öğretmenlerin kişilik ve yeterliliğine, öğretim metotlarının özelliğine bağlıdır. Dersliklerin düzenlenmesinde psikoloji, sosyoloji ve pedagoji gibi eğitim bilimlerinin ilkeleri göz önüne alınarak planlı öğretim gerçekleştirilmelidir.

Sabit Derslikler; sınıf öğretmenin gözetiminde öğrencilerin öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirdiği, ilköğretim okulu 1, 2, ve 3. sınıfların kullandıkları mekanlardır. Eğitim öğretim faaliyetlerinin yanında küme çalışması, dramatizasyon, sunu, panolar vasıtasıyla bütün öğrencilerin paylaşımına sunulur.

Branş Derslikleri; sınıf öğretmeni veya branş öğretmeni gözetiminde öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştiği mekanlardır. Ders dinleme, kitap okuma, yazma, ödev yapma, küme çalışmalarına katılma, kaynak bulma ve kullanma, grup tartışması, sunu gibi etkinliklerin yapıldığı bu mekanlarda; yazı tahtası, bilgisayar, tepegöz, teyp, pano gibi araçlar bulunur.

Genel Derslikler; sınav ya da program dışı etkinliklerin yapıldığı özel donanım gerektirmeyen mekanlardır. Yazı tahtası, öğretmen-öğrenci masa ve sandalyesi bulunur.

Bilgisayar Dersliği; bilgisayar eğitiminin verildiği mekanlardır. Her öğrenciye ve öğretmene bir bilgisayar ve ortak bir yazıcı ile telefon hattı bulunmalıdır (Yangılı, 1999).

Laboratuvarlar; okullarda fen bilgisi, fizik, kimya, biyoloji dersleri laboratuvarlarda yapılır. Laboratuvarlar bu ihtiyacı karşılayacak sayıda olur. (Yönetmelik)

Fen deneylerinin yapıldığı, üzerinde su ve elektrik tesisat bağlantısı olan sabit tezgahların bulunduğu mekanlardır. Camerkanlı sergi dolapları ve öğretmen masası bulunur. Tezgahlar 6-8 kişilik gruplar için uygun boyutlarda olmalı, deneyin çeşitliliğine göre evyeler, gaz elektrik vs tesisatı yerleştirilmeli, kimyasal maddeler ve tüpler bulundurulmalıdır. (Yangılı, 1999)

Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan ve ortaokul hazırlık sınıflarından itibaren kademeli olarak öğretime başlayacak olan okullarda fizik, kimya, biyoloji ve fen bilgisi laboratuvarları için ölçülerine uygun en az birer oda ayrılır.

Her laboratuvarlarda en az 12 metrekare genişlikte hazırlık odası bulunur. Laboratuvarda öğrenci başına düşen kullanım alanı en az 2 metrekaredir. Laboratuvarda karartma ve kimya laboratuvarlarında zehirli gazların tavsiyesi için gerekli önlemler alınır.

Resim Atölyesi; öğrencilerin sulu boya, kara kalem, kuru boya, pastel gibi resim çalışmaları ile çamur, karton, alçı, hamur gibi malzemelerle yaptıkları cisim çalışmalarının yapıldığı mekandır. Gerekirse seramik kurutma ve fırın odasından oluşan bir bölümde eklenebilir. Resim Atölyesi kuzey-batı yönünde planlanmalıdır. Alanı $2-2.5 \text{ m}^2$ /öğr. olarak hesaplanmalıdır. Pencere alanının derslik alanına oranı $1/4$ olmalıdır ve suni aydınlatmada indirekt aydınlatma seçilmelidir.

Müzik Atölyesi; çeşitli müzik aletlerinin bulunduğu müzik eğitime ve etkinliğine yarayan mekandır. Porteli bir kara tahta, kaset çalar, radyo, cd çalar ile kayıt araçları açılıp kapanabilen sandalye ve basamaklar bulunur. Malzemelerin bir kısmı ve elektronik ekipman depoda tutulur. Müzik sehпасı ve sandalye bulunur. Ses yalıtımı ve akustiği önem verilir. Mekan olarak derslik ve yönetim odalarından uzak bir yerde planlanır (Yangılı, 1999).

Ortak Kullanım Mekanları

İş-Teknik Atölyesi; öğrencilerin özel becerilerinin geliştirildiği, çevrede yaşayanların ise okul saati dışında, akşam ve hafta sonları mesleki ve eğitim kursu gördükleri mekanlardır. Gerekli mobilya ve teçhizat ile donatılmıştır. Kullanılan malzemelerin saklandığı ayrı bir deposu vardır.

Kütüphane; öğrenci, öğretmen ve çevredeki kişilerin bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanılır hale getirme ve çoğaltma amacıyla kullandıkları mekandır. Çevrenin kullanımını teşvik etmek amacıyla, okulun ana girişine yakın bir yerde, ancak gürültüden uzak olmalıdır.

Öğrenciler, öğretmenler ve çevre, kütüphane bünyesinde yer alan fonksiyonlar ve kütüphanenin kullanımı, kart kataloğundan ya da bilgisayardan mevcut koleksiyonu tarama, yazılı kaynağı kütüphane içinde kullanma ya da ödünç alma, ödev, rapor vb konularda eğitilmelidir.

Çok Amaçlı Salon; konferans, toplantı ve seminer için kullanılan bir mekandır.

Spor Salonu; 200-400 oturma kapasiteli, okul öğrencilerinin ve çevrenin kullanacağı spor mekanıdır. Burada hem okul takımları hem de okul dışı takımları kiraya verilerek okula gelir sağlanır. Bu salonda basketbol, voleybol, futbol ve ağırlık topları, halter, jimnastik, atlama ve denge malzemeleri bulunur.

Revir; ilkyardım ve dinlenme olanağı sunan bu mekanda aynı zamanda öğrencilerin fiziksel gelişmelerinin izlendiği ölçme araçları, genel tarama ve aşılar için gerekli aletler bulunur. Yalnızca öğrencilere değil, çevredeki çocuklara da benzer hizmetler sunan bir mekan olduğu için okul için okul ana girişlerine yakın düşünülmelidir. Kız ve erkek çocukların muayene ve dinleme kısımları ayrılmalıdır. Bu mekanda hemşire masası, ilaç ve malzeme dolabı ile lavabo bulunur.

Kantin; öğrencilerin teneffüs ve öğle aralarında yiyecek ve içecekleri temin edebilecekleri mekandır. Kantinin büyüklüğü ve sayısı farklı yaş gruplarındaki çocukların birbirine zarar vermeyecek şekilde planlanmalıdır. Kantin ana girişe yakın ortak kullanım alanlarına kolay ulaşılabilir olmalıdır.

Çay Ocağı; genellikle öğretmenlere ve konuklara çay servisinin yapılacağı mekandır (Yangılı, 1999).

İdari Bölüm

Müdür Odası; müdürün okulu temsil görevini yürütebileceği, öğretmenler, veliler ve çeşitli kuruluş temsilcileriyle toplantılar yapabileceği bir mekandır. Hizmet için yeterli mobilya ve düzen bulunmalı, fotokopi, fax ve video gibi ofis ekipmanları ile donatılmalıdır.

Sekreter Odası; yönetim işlerinde sekreteryanın işinin yürütüldüğü, bekleme sıraları, koltuk, sehpa, telefon, fax, fotokopi makinası bulunduğu mekandır.

Öğretmenler Odası; öğretmen ve yöneticilerin tümüne dinlenme, çalışma, toplantı ve sohbet imkanı sunan mekandır. Çalışma masası, sandalye, dolap, eğitim materyali, bilgisayar, yazıcı,

duyuru panosu ve genel kullanıma açık telefon bulunmalıdır.

Genel ve İdari Ofisler; okul ve öğrenci kayıtlarının yapıldığı, idari işlerin yürütüldüğü mekanlardır. Bilgisayar, evrak dolapları, görevli masaları bulunur.

Rehberlik Servisi; rehber öğretmen odası ve grup veya bireysel danışma çalışmalarının yapıldığı mekan olmak üzere iki bölümden oluşur. Rehber öğretmen odasında kilitli dolap bulundurulmalı, gerektiğinde özel görüşme, bireysel danışma ve öğretmenlerle görüşme bu odada yapılabilmelidir (Yangılı, 1999).

Destek Birimler

Genel Depo; okulda yapılan her türlü faaliyet için gerekli eşyalar depolanır. Ayrıca daha sonra kullanılacak ders malzemeleri ve materyaller dolap ve çekmecedeki saklanır.

Temizlik Odası; temizlik malzemelerinin bulunduğu odadır. Temizlik malzeme dolabı, küvet ve musluk bulunur.

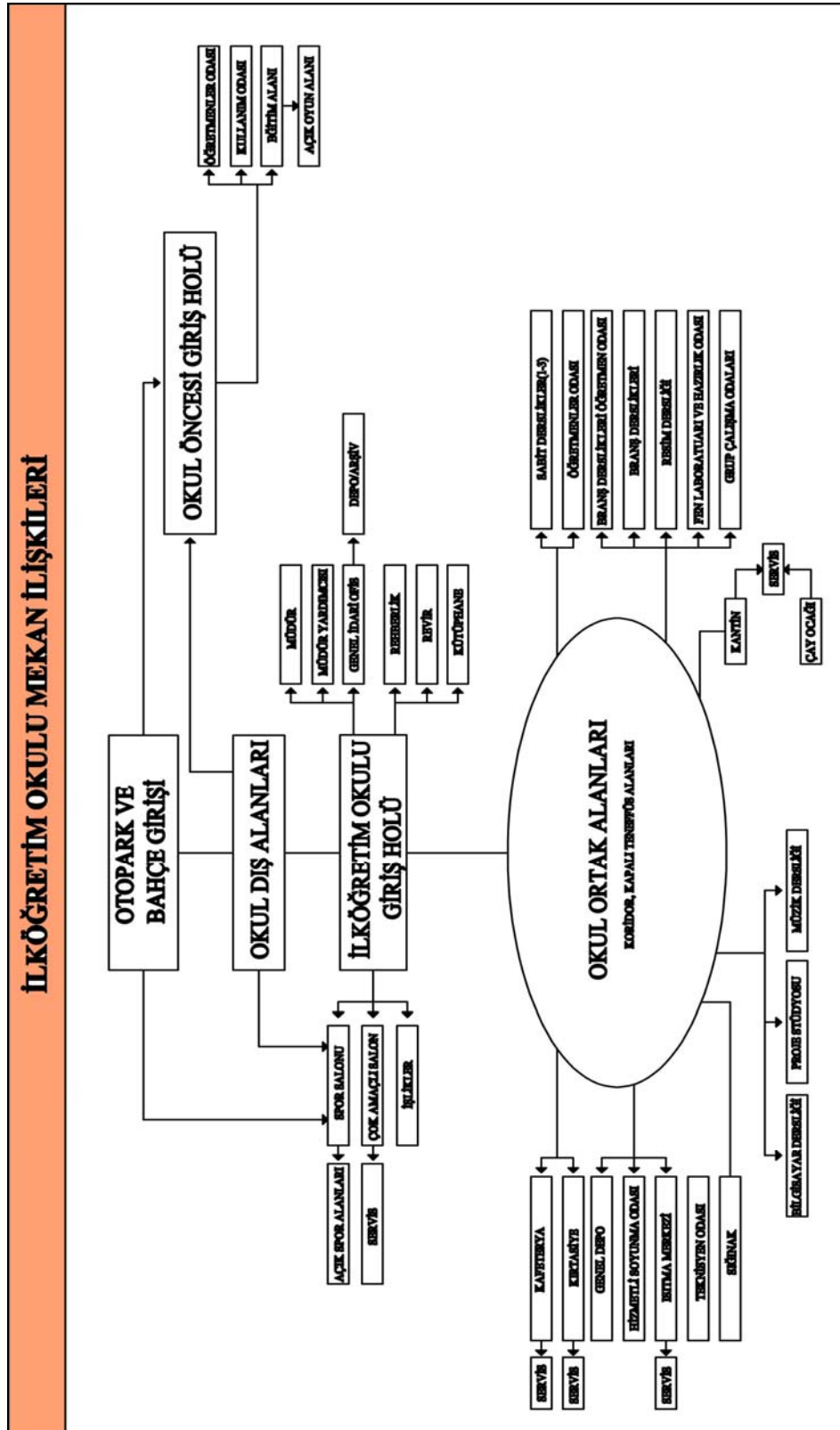
Hizmetli Odası; okul temizliği için görevlendirilmiş kişilerin giysilerini değiştirdikleri, özel eşyalarını koydukları askı, lavabo ve küçük bir duş kabininin bulunduğu yerdir.

Teknik Servisler; kalorifer kazanı, su deposu ve jeneratörün bulunduğu mekandır. Musluk ve lavabo bulunur. Tüm dolaşım alanlarından uzakta planlanmalıdır (Yangılı, 1999).

Dolaşım Alanları

Koridor; öğrencilerin özgür hareket ettikleri ortamlardır. Koridorlar mümkün olduğunca geniş olmalıdır. Tek taraflı derslik olan koridorlarda; koridor genişliği en az 2.50 m., çift taraflı derslik olan koridorlarda; koridor genişliği 3.00 m.'den az olmamalıdır (Yönetmelik).

Çizelge 3.1 İlköğretim Okulu Mekan İlişkileri (İlköğretim Yapıları El Kitabı, 1998)

Teneffüşhane; okul binalarının her katında derslikler dışında öğrencilerin rahatça hareket edebilecekleri şekilde teneffüşhane bulunmalıdır. Teneffüşhane bina içinde bağımsız bir

bölüm halinde olabileceği gibi ayrı ayrı bölümlerden de meydana gelebilir. Derslik, kütüphane, laboratuvar, idari bölümler ve eğitim-öğretime ayrılan diğer alanlar dışındaki yerlerde teneffüşhane olarak kabul edilir (Yönetmelik).

Wc, Lavabo ve Pisuar; eğitim yapısının plan şemasına bağlı olarak, tuvaletler mümkünse iki veya üç grupta çözümlenmelidir. Çözümlerde, lavabo kısmı ve kabin kısmının ayrı ayrı gruplandırılarak planlanmasına dikkat edilmelidir. Tuvaletler, yapının göze batmayan, fakat algılanması kolay bir yerde tasarlanmalıdır. Engelliler için her katta ayrı bir kabin ve çözüm düşünülmelidir.

İlköğretim okullarında wc-lavabo ve pisuar sayıları en az;

- Her 25 kız öğrenciye 1 tuvalet,
- Her 40 erkek öğrenciye 1 tuvalet,
- Her 20 erkek öğrenciye 1 pisuar,
- Her 60 öğrenciye 1 lavabo olmalıdır (İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı,1998)

Bir ilköğretim okulu çeşitli ilke ve öğelerden meydana gelir. Bunlar;

3.1.2.2 Biçimlenme

Eğitim tesisleri hazırlanırken oluşturulacak olan tesisin konumu, türü, amacı ve kapasitesini belirlemek ve bu bilgiler dahilinde bir program oluşturmak gerekmektedir. Özellikle bu noktada, tasarlanacak tesisin yapısal olarak parçalı ya da kompakt olacağına dair kararların alınması gerekir. Bunun yanında kat adedi, işlevsel olarak birimlerin nasıl gruplandırılacağı, birim ve grupların birbirlerine nasıl eklemleneceği, eğer var olan bir program var ise bu programda hangi mekanların ön planda tutulacağı, dolaşım alanlarının nasıl konumlanacağı gibi pek çok soru sorgulanmalıdır (Tok, 2008).

Eğitim yapılarının biçimlenişini iklim özellikleri önemli ölçüde etkiler. Mimari planlamada, arsanın yön durumu (güneş ve hakim rüzgara göre konum), iklim ve topoğrafik yapı ile birlikte ele alınarak, bina programında birbirleriyle ilişkili mekan ve bölümlerin arsa üzerindeki düzenleniş ve yönlendirilişleri yapılır. Bina yapılacak çevrede tarihi eser veya önemli bir mimari yapıt varsa, yapılacak tasarımın bu eserlere saygılı olması ve onlarla uyumlu bir silüet oluşturacak şekilde biçimlendirilmesi gerekir (Arcan ve Evci, 1999)

Eğitim yapılarında kat adetinin belirlenmesi arsa boyutu, bina programı, bölgenin yapı ve imar kanunları, çevre koşulları ve zemin niteliği gibi etmenlere bağlıdır.

Bir okul tasarlanırken, ayrıntılı stratejik planlama yapılmalıdır. Her çözüm kendi içinde avantaj ve dezavantajlar içerir. Çözüm, pek çok bloktan oluşan, tabana yayılmış bir çözüm ya da içinde her ihtiyacın sağlandığı tek bir blok şeklinde olabilir (Kayıhan, 1999).

Tabana yayılan bloklar

Blok yaklaşımının avantajları aşağıdaki gibi özetlenebilir,

- Mali durumun ve de alanın izin verdiği ölçüde konstrüksiyonda esneklik
- Tasarım esnekliği- bir bloktaki değişiklikler, hemen bir sonraki aşamada, diğer blokları etkilemeden detaylandırılabilir.
- Yönetim esnekliği- Bağımsız bloklar özel kullanımlara açılabilir.
- Adaptasyon derecesi bir bloktan diğerine farklılık gösterir.
- Bloklar arasında planlama ve strüktürde kullanılacak ızgara sistemi farklılık gösterebilir.
- Her bir bloğun servisi için farklı yaklaşımlar olabilir.
- Bağımsız bloklar, orijinal tasarımın imkan verdiği ölçüde uzatılabilir.
- Bağımsız blokların kullanımlarından vazgeçilebilir veya başka kullanımlara açılabilir.

Olası dezavantajlar da şöyledir,

- Okul, alana çok yayılmış olduğundan kullanıcılar için bağlantı kurmak kolay olmaz.
 - Öğrenciler ve personel, tüm hava koşullarında bloktan bloğa taşınmak zorunda kalacaklar, bu da bazı iklimlerin sert geçtiği düşünülürse zor olacaktır.
 - Öğrenciler diğer bloklardaki aktivitelere katılma konusunda isteksiz davranabilirler.
- (Kayıhan, 1999).

Tekil yapılar

Tekil yapıların avantaj ve dezavantajları, genelde tabana yayılan çözüm için sıralananların tersidir. Geniş, tekil yapılarda baştan başa bir mekan hissi yaratılabilmesi için, sirkülasyon net bir şekilde organize edilmelidir.

Her durumda artan kat sayısı, düşey ulaşımı zorlaştıracaktır. Katlar arası erişim oluşturulurken, fiziksel engelliler de göz önüne alınmalıdır.

Bu tip çözümde tasarım kağıt üzerinde iken, açık ve net bir mantık oluşturulduğu düşünülebilir. Oysa uygulamada monoton ve ezici olabilir. Bunun tersi, insan boyutuna uygun mekan düzenine sahip bir yapı, iki boyutta karışık gibi gözükebilir. Bu nedenle, müşteri, kullanıcı ve tasarımcı arasında işbirliği ve ortak anlayış sağlanmalıdır. Bunun sonucunda tasarım inşa edilmeden kavranabilir (Clynes, 1990).

Az dış duvarları olan kompakt, çok katlı yapıların ısıtma ve havalandırma giderleri, aynı hacimde tek katlı bir yapıdan daha az olur. Ancak bilinen örnekler göstermektedir ki; ilköğretim yapısı için en uygun çözüm tek katlılıktır. Bugün ekonomik nedenlerle 2-3 katlı düşünülen ilköğretim yapılarının hiçte uygun çözümler olmadıkları artık anlaşılmıştır. İlk yatırım masraflarını kısmak için bu tür tasarımlara başvurulmasının, ileride daha büyük problemler çıkaracağı bilinmelidir (Ertürk ve Öztürk, 1993).

3.1.2.3 Yönlenme

Doğu ve batıya açılan sınıf pencereleri güneş ışınlarına çok fazla maruz kalır. Bu durum soğuk havalar için uygun olsa da, havalandırma problemi büyük olur. Genel bir kural, sınıfların pencerelerini kuzey ve güneye baktırmaaktır. (Kayıhan,1999)

3.1.2.4 Ergonomi

Ergonomi; İnsanların anatomik ölçülerini, vücut özelliklerini, fizyolojik kapasitelerini göz önünde bulundurarak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile oluşabilecek, organik ve psikososyal stresler karşısında sistem verimliliği ve insan-makine-çevre uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan, çok disiplinli araştırma ve geliştirme alanıdır (Erkan, 1997).

Ergonominin amacı, en ekonomik ve uygun girdi ile en verimli, kaliteli ürünü elde etmektir. Bu nedenle ergonomik yaklaşımlarla tasarlanan bir ürünün, kalite kontrolü şartlarını karşılayabilmek için gerekli olan bir yöntemle tasarlanmış olması gerekir (Özyurt, 1995). Ergonomi insanın olduğu her yerde (endüstride, eğitimde, tarımda, hatta evlerde vb. sektörlerde) ve insan tarafından kullanılan her şeyin tasarımında(masa, sandalye, tabure, otomobil, yatak vb.) uygulama alanına sahiptir.

İlköğretim okullarında öğrenci profilinin geniş bir yaş aralığına denk düşmesi sebebiyle, fiziksel boyutları, fizyonomileri, ihtiyaçları farklı ve hızla değişen bireylerden oluşan bir

toplumun varlığı irdelenmelidir. Bu kadar farklı kullanıcının yer aldığı bir yapı kültüründe mekanların, mobilyaların, aksesuarların tasarımında ergonomik verilere dikkat edilmesi gerekmektedir.

Ergonomik ölçülere/verilere uygun organize edilen ve kullanılan araç-gereçlerin eğitim-öğretime birçok faydası vardır. Bunlar:

- Pozitif düşünmeyi sağlar,
- Sınıf ortamına aktif katılma imkanı verir,
- Bireysel ve grup çalışmalarına imkan verir,
- Unutmayı azaltıp, öğrenmeyi devamlı kılar,
- Eğitim ortamını renklendirir,
- Pratiği artırır,
- Öğrenmenin kalıcı izli olmasını sağlar,
- Teorik bilgiyi destekler,
- Öğrenme hızını artırır (Akgül ve Yıldırım, 1995).

3.1.2.5 Esneklik

Esneklik kavramıyla ilgili çeşitli tanımlar mevcuttur;

- Yapı sistemini degistirmeden aynı tasar ünitesinin farklı kullanıcı gereksinmelerine cevap verme yeteneği ve aynı hacimlerden birden fazla fonksiyon için faydalanma imkanıdır.
- Elemanlar eklenmesi veya çıkartılması yolu ile ve bütünlüğünü kaybetmeden binanın büyümesi veya küçülmesi ve elemanların ve ilişkilerin degistirilebilmesi.
- Hem bölme duvarların degistirilebilir olması, hem de belirli niteliklerdeki mekanların organizasyon sekli ile bölme degisikligine ihtiyaç duymasıdır.

Mimaride esneklik, bir mekanın veya yapının, bir bölümünün veya bütünüünün, başka bir biçim veya boyut kazanabilmesi olarak tanımlanabilir. Esnekliğin amacı, kullanıcıya birbirinden farklı kullanım olanağı sağlayabilmektir.

Tasarım en ön planda kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yapılmaktadır. Bundan dolayı değişen kullanıcı ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak esnek ve alternatifli bir yapı düşünölmelidir.

Öngörülemez her türlü ihtiyaç için esnek ve adapte edilebilir bir yapı oluşturulmalı, kullanıma sunulduktan sonra da sürekli değişken kullanıcı ihtiyaç ve profilleri için sürdürülebilir bir çözüm sağlanmalıdır.

Okul binalarında mekanlar, eğitimin nasıl yapılacağına bağlı olarak düzenlenmelidir. Mekanların esnek olup, geniş sınıfların küçük seminer odalarına veya küçük grupların tartışma yapabilecekleri mekanlara dönüşebilmesi gerekir. Mekan planlaması eğitimin verimini artıran önemli bir faktördür (Demirkıran, 1995).

Esneklik bazen derslik içi yerleşmelerin değişebilmesi anlamında çok sınırlı kalırken bazen de yapı bütününe kapsamına alır. Esneklik ve değişme kavramları, Fransa'da yapılan ayrımsal tanımlama ile farklı programları karşılama imkanı ön esneklik, bitmiş binalarda değişme imkanı ise sürekli esneklik olarak ifade edilmiştir (Yürekli, 1983)

Sonuç olarak yapılarda esneklik 2 ana grupta incelenebilir. Bunlar; statik esneklik, sürekli esnekliktir.

Statik Esneklik

Statik esneklikte yapılarda, sınırlı değişim ifade etmektedir. Bu tür bir esneklik planlama kalitesi ile sağlanabilecek bir esnekliktir. Statik esneklikte;

- Bölme ve tesisat hacimlerinin en uygun yerleşiminin saptanması,
- Bazı hacimlerin esnek bir genişlikte ele alınması,
- Hacimlerin tefriş açısından farklı düzenlemelere olanak sağlaması,
- Bazı hacimlerin değişik kullanıcılar için bölünebilme olanağına sahip olması oldukça önemlidir (Atasoy, 1973)

Okuldaki nüfus artışlarında zaman zaman meydana gelen hızlı değişimler, sınıf mevcutlarını her zaman vaktinde tespit etmeye imkan vermez. Büyüklükleri değiştirilemeyen belli ölçülerdeki sınıflarda değişken olan sınıf öğrenci sayılarını karşılamak güçleşir. Bu durumlarda yapıya yeni derslikler katılması veya fazlalık halinde bulunanlardan bir kısmının sökölüp başka bir okulda kullanılabilmesi çeşitli yollarla sağlanmaktadır (Kayıhan,1999).

Sürekli Esneklik

Sürekli esneklik tüm hacimlerin yerlerinin isteklere göre değiştirilmesinin öngörüldüğü esneklik türüdür. Sürekli esneklik, ıslak hacimlerin durumlarına göre özellikler

kazanmaktadır. Islak hacimler dışındaki mekanlar kullanıcı tarafından düzenlenebilmektedir (Çetin, 1999)

Eğitim anlayışı sosyo-ekonomik hayattaki değişmelere uygun olarak sürekli şekilde gelişmeler kaydetmek zorundadır. Çağımızda eğitim sistemlerinin bu anlamda değişken olması önemli bir nitelik olarak görülmektedir. Okula ait düşünce yapısı ise eğitim programının kendisi olacağından ya buna uygun olarak yapılan bitirilmiş okul binası bir süre sonra eğitim gerekliliklerini doğru yolda karşılayamaz demektir, ya da okul bünyesi bazı değişmelere elverişli olmalıdır. Bunlar kendi içinde yeni cins faaliyetlere imkan verecek değişimlerdir. Böyle bir esneklik derslik veya öğrenimle ilgili diğer hacimlerin yalnızca büyütülmeleri değil yeni baştan tüm düzenlemeleri anlamında da olabilir (Kayıhan,1999).

3.1.3 Yapı Fiziği Kriterleri Açısından Okul mekanları

İnsanların, gelişim sürecinde yaşantılarının büyük bir bölümünü geçirdiği eğitim yapıları, eğitim ve öğretim kalitesini dolaylı-dolaysız etkilemektedir. Bu katılımın olumlu sonuçlar verebilmesi, kullanıcılar için sağlanan fiziki ortam koşullarına bağlıdır (Şerefhanoglu, 1993).

3.1.3.1 Aydınlatma

İnsanlar çevreleriyle %95 gibi büyük bir oranla, görsel algılama biçimiyle ilişki kurarlar. Dolayısıyla, eğitim sürecinde öğrenme açısından görsel algılama, diğer algılama biçimlerinden daha etkilidir. Yani, öğrenmenin tam eksiksiz, yorulmadan çok fazla çaba harcamadan yapılabilmesi ve doğru olması, iyi görne koşullanna yani görsel konfora bağlıdır (Demircioğlu, 1997).

Eğitim yapılarında, kullanıcıların görsel eylemlerini doğru, çabuk ve rahat bir biçimde yapmalarını sağlayacak optimum bir görsel ortamın oluşturulması zorunludur. Bu durumda derslikler, eğitim ve öğrenimin verimli olması açısından görsel konforun sağlanması gereken mekanlardır. Görsel konfor elde edilmezse, öğrencilerde algılama yanılgıları, başarısızlık, göz bozukluğu, baş ağrısı, yorgunluk, sinirlilik gibi fiziksel, fizyolojik ve psikolojik sorunlar ortaya çıkar. Bu nedenle, gelişme sürecinde çocukları eğitim gördüğü yapılarda aydınlatma konusu, mimari tasarım aşamasında ele alınmalıdır (Ünver vd., 1993).

Doğal Aydınlatma:

Dersliklerin gün ışığı ile aydınlatılmasında, yapı dışı, yapı kabuğu, yapı(derslik) içi etkilidir. Yapı dışında, veri olan doğal ışık, bunun değişkenliği, yapı dışındaki etkenler (yapı, duvar, ağaç vb. gibi.) bunların konumları, uzaklıkları-yükseklikleri, yansıtma özellikleri gibi etkenler genelde tasarım yapan kişinin denetimi dışındadır.

Yapı kabuğu ise, yatay, düşey ya da eğimli pencereler, çatı ışıklıkları ya da giydirme cepheleri kapsadığı için tasarımın önemli bir parçasını oluşturur. Ancak derslik tasarımında ışık girmesini sağlayan bu öğeler doğal havalandırma, ısı kayıp-kazançları, doğrultulu güneş ışığı denetimi, ortalama ışıınımsal sıcaklık, akustik gibi öteki fiziksel etkenleri de ilgilendirdiği için tümünün birlikte değerlendirilmesi gerekir. Dersliklerde pencerelerin tasarımında tüm bu etkenler, yapı dışı verilerine göre değerlendirilerek optimal çözümlere ulaşılması önem taşır. (Şerefhanoglu, 1993).

Penceresiz yapılar oldukça kullanışlıdır: ekomoniktir, bakımı kolaydır, ısı kaybı azdır, dışarıdaki toz, duman, koku, ses içeri giremez fakat bu tür yapılarda insanlar kendilerini bir yere kapatılmış hissedebilirler. Diğer yandan geniş pencereci yapıların çevresel avantajları vardır: dışarıyla yakınlık sağlar, ışık sağlar, güneş ışığı insanın fiziksel olarak kendini iyi hissetmesini sağlar. Mill Eğitim Bakanlığı'na bağılı özel öğretim kurumları yönetmeliğine göre dersliklerde, derslik pencereleri derslik taban alanının %18'inden aşağı olmamalıdır.

Yapı (hacim)içi ise, kullanıcıların görsel gereksinmelerine göre mimar ve veya aydınlatma uzmanı tarafından düzenlenmelidir (Şerefhanoglu, 1993).

Yapay Aydınlatma:

Görsel konforun sağlanmasında yardımcı aydınlatma tekniğı, lamba ışığı ile aydınlatmadır. Gerekli koşulların yaratılması ve denetlenebilir olma özelliğı ile, büyük kolaylık sağlar. Günışığını olmadığı ya da yetersizliğı durumunda devreye giren bu teknik, özellikle eğitimin kış aylarında ağırlıklı olarak yer alması nedeniyle kullanılmaktadır (Cilve,2006).

Görsel konfor ve optimum enerji kullanımı yönünden günışığı ve lamba ışığının kombin kullanımı, kullanım evresi bakım-onarım sorunlarının çözömlenmesi ve planlanması, yine tasarım evresinde ele alınmalıdır (Şerefhanoglu, 1993).

Eğitimle ilişkili mekanlarda aydınlatmada fleksibıl özellikler taşıyan çözümlere gidilmelidir. Rijid bir aydınlatma sistemi yerine zaman zaman ihtiyaçlara ve yapılan fonksiyonlara bağılı olarak değışebilen, yerinden oynayabilen aydınlatma sistemleri tasarlanmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyle bu tür sistemleri elde etmek giderek kolaylaşmaktadır. Ancak, önemli olan bu ihtiyaçların bilincinde olmaktır (Ertürk ve Öztürk, 1993).

3.1.3.2 Renk

Renk insanın çevresi ile duyuşal alışverişinin sürekliliğıyle birlikte insan yaşamı içerisinde yer alır. Dolayısıyla diğerk mekansal ve duyuşal etkenlerle birlikte insanı çevreler. O halde renklerin insan üzerindeki etkilerinin belirlenip, bu etkilere göre belirlenmesi ve tercih edilmesi gerekmektedir. Bu, tanımlı bir fiziksel ve algısal çevre oluşturmaının gereğıdir (Çabuk, 2006).

Yaratıcılıkla en ilişkili görülen fiziksel faktör renk olmaktadır. Çok yakın zamana kadar rengin eğitimdeki önemi küçümsenmiş, daha doğrusu göz önüne alınmamıştır. Hangi renklerin çocuğun yaratıcılık özelliklerine etkili olabileceğı, onu çevresine daha fazla bağlayabileceğı konuları her ne kadar yeterince incelenmemişse de en azından beyaz ve gri gibi ülkemizde çok kullanılan resmi renkler eğitim yapılarından giderek uzaklaşmaya başlamıştır. Bu da bir an için, az da olsa memnuniyet verici bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Rengi tek başına bir faktör olarak ele almaktansa, malzemeyi ve dokuyu bir bütün olarak ele almak, mekanın oluşmasında tabii renklerle beraber değışik malzemeleri örneğın ahşabı, çeşitli örgü malzemelerini, çeşitli tekstil ürünlerini dengeli bir biçimde kullanmak gerekmektedir (Ertürk ve Öztürk, 1993).

Rengin kullanılan ürün ve çevre üzerindeki etkileri şu şekilde sıralanabilir:

- Oranları etkiler. Farklı renk kullanımları ile mekandaki genişlik ve yükseklik algıları değıştirilebilir.
- Formu vurgular. İki boyutlu bir yüzey ya da üç boyutlu bir hacim zıt renklerin kullanımı ile bir kompozisyon oluşturabilir.
- Simetriyi bozar.
- Ölçeğı etkiler. Farklı renklerin kullanıldığı bir üründe ölçek kavramının daha net algılandığı söylenebilir (Yamaner, 2001).

- Fonksiyonu yansıtır. Çok fonksiyonlu yapılarda belli fonksiyonlar belli renklerle sembolize edilerek yansıtılabilir ve seçiciliği kolaylaştırır.
- Estetik bir öge olarak kullanılabilir.
- Kent ölçeğinde kararlı ve bilinçli bir yapı karakterinin oluşmasını sağlar (Çabuk, 2006).

Psikolojik renk bilimi yöntemleri ile seçilen renklerin meydana getirdiği mekanlarda, birey daha sağlıklı ve mutludur. İstekle çalışır, arzu ile üretir. Psikolojik etkileri sonucunda renk, yönlendirici, mekandaki işlevlere yardımcı bir öge olarak yapının karakterine göre değişmektedir. Başka bir deyişle renk, yapıdan yapıya değişeceği gibi mekandan mekana da değişmektedir. Örneğin: dersliklerin, yemekhanelerin, holler, wc 'lerin, spor salonlarının, dolaşım alanlarının vb. gibi yerlerde ortama uygun farklı renkler kullanılmalıdır (Cilve, 2006).

Eğitim yapılarındaki mekanlar için tek tek renk reçetesi mevcut değildir. Ama temelde bazı sonuçları şöyle açıklayabiliriz. Öğrencinin bulunduğu mekandaki işlevi belirlenmelidir. Daha sonra o mekandaki öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri ve hatta kültürleri gözönünde bulundurulur. Psikolojik Renk Bilimi kurallarına göre uygun renkler seçilir ve kullanılır (Kıran, 1993).

3.1.3.3 Yalıtım

Isı yalıtımı

Dersliklerde ısısal konfor, hacim sıcaklık durumuna, insanların ürettiği ısıya, bağıl neme, hava devinimlerine, ortalama ışınsal sıcaklığa, giysilerin yalıtım değerine ve etkinlik düzeyine bağlıdır. İnsan vücudu ile dış ortamın ısı alışverişinde dengenin sağlanması ısısal konforu getirir. Kişi ile ilgili öznel etkenler olan cinsiyet, zayıflık, şişmanlık, sağlık durumu, ısısal konforda etkili olmasına karşın, mimari tasarım ölçütleri dışında kalır (Şerefhanoglu, 1993).

Eğitim yapılarında çatıda ve dış duvarlarda kullanılan izolasyon malzemesi ile yapıda meydana gelecek ısı kaybı ve aşırı ısınma kontrol altına alınmış olur. Pencere ve cephede çift cam kullanımı ile ekonomik iklim kontrolü sağlanır.

Sınıfların ısıtılmasında, ısıtma elemanlarının hacim içinde homojen dağılmış olmasına özen gösterilmelidir. Ders başında sınıf içindeki sıcaklığın 16- 17 C olması, ders sonunda ise 20-21 C üstüne çıkmaması gereklidir. Koridorlar, spor salonu ve wc' lerde normal sıcaklık 15 C olarak belirlenir (Demircioğlu, 1997).

Ses yalıtımı

Dersliklerin tasarım ölçütleri içinde; yapı içindeki konumu, bitişik, alt-üst hacimlerin işlevleri, dolayısıyla fon gürültü düzeyleri, yapı dışı fiziksel çevre koşulları, yapıda gürültü kaynağı olabilecek mekanik aygıtlar vb. gibi konular yer almalıdır. Eğitim sırasında olabilecek bir gürültü probleminin oluşturacağı olumsuzlukları önlemek için, yapı kabuğu (doluluk-boşluk oranları), yapı içi (bölme, duvar, döşeme) en iyi şekilde değerlendirilmelidir. Ses geçirimsizliği sağlanmalı, mümkünse gürültü kaynağı denetim altına alınmalıdır (Şerefhanoglu, 1993).

Okuldaki Ses Yalıtım Gereklileri

Ses yalıtım talepleri	Mekanlar
(Özel yalıtım)	Müzik ve tiyatro çalışma salonlarında, havalandırma odası, el sanatları atelyesi, teknik atelye gibi yerlerde gereken ses yalıtımıdır.
(52 dB.)	Konuşma/ses klinikleri, öğrenim radyosu, sağır ve dilsizlerin sınıflarındaki ses yalıtımı.
(48 dB.)	Normal konuşmaların geçtiği mekanlardaki ses yalıtımı. Örneğin: sınıflar, idari odalar, dinlenme odaları, yemekhane (aynı zamanda toplantı odası olarak kullanılan).
(44 dB.)	Kütüphane, grup çalışma odaları, resim sınıfı, öğretmenler odası, okuma odası.

(40 dB.)	Koridor, merdiven, WC, yüzme havuzu, jimnastik salonu, kafeterya, yemekhane(aynı zamanda toplantı odası olarak kullanılmayan).
(Talep olmayan)	Gürültü kaynağı içermeyen, devamlı çalışma ve bulunmayı gerektirmeyen mekanlardaki ses yalıtımı. Örneğin: depo, araç gerek odası gibi (Kayıhan,1999).

3.1.3.4 Akustik

Akustik, öğrenmede, işitsel algılama da önemli rol oynar. İşitsel algılamada; kaynak, alıcı ve sesin iletildiği ortam esastır. İşitsel konforun oluşmasında bu üç etkenden kaynak ve alıcıya bağlı öznel, derslik tasarımına bağlı nesnel durumlar söz konusudur (Şerefhanoglu, 1993).

Ses ve yankılanma, sınıflarda dinlemeyi etkileyen faktörlerdir. Konuşmanın anlaşılabilirliği, öğretmen ve öğrencilerin kişisel yetenek ve özellikleri gibi öznel etkenlerin yanı sıra, iletim ortamının yani dersliklerin boyut, biçim, tefriş, iç yüzey gereçleri, gibi nesnel etkenlerin akustik niteliklerine bağlıdır.

Dersliklerin tasarım ölçütleri içinde; yapı içindeki konumu, bitişik, alt-üst hacimlerin işlevleri, dolayısıyla fon gürültü düzeyleri, yapı dışı fiziksel çevre koşulları, yapıda gürültü kaynağı olabilecek mekanik aygıtlar vb. gibi konular yer almalıdır. Eğitim sırasında olabilecek bir gürültü probleminin oluşturacağı olumsuzlukları önlemek için, yapı kabuğu (doluluk-boşluk oranları), yapı içi (bölme, duvar, döşeme) en iyi şekilde değerlendirilmelidir. Ses geçirimsizliği sağlanmalı, mümkünse gürültü kaynağı denetim altına alınmalıdır (Şerefhanoglu, 1993).

Akustik kontrol, sesin emilmesini, yutulmasını, yansıtılmasını ve güçlendirilmesini gerektirir. Bir mekandaki ses, yandaki odadaki insanları rahatsız edecekse, sesin o mekandan çıkmasının engellenmesi gerekir. Akustik olarak sesi emici özellikteki malzemelerin kullanılması gereken mekanlar; koridorlar, tuvaletler ve kafeteryalardır. Oditoryumda sağlıklı bir şekilde müzik dinleyebilmek, sesi bazı yüzeylerden yansıtmaya, yankıyı önlemek için bazı yüzeylerde emmeye bağlıdır, konuşmacının sesi ise bir anfiyle yükseltilmelidir (Chiara ve Challender, 1990).

3.1.3.5 Havalandırma

Okullarda yapay havalandırmadan çok, doğal havalandırma tercih edilmelidir. Ancak doğal havalandırmanın mümkün olmadığı yerlerde, yapay havalandırmaya yönelmelidir.(Toplantı salonu, karartılmış mekanlar vb.) Normal dersliklerde havanın saatte 5, mutfak, toplantı salonları gibi yerlerde saatte 10 defa değişmesi gereklidir. Doğal havalandırmada pencerelerin alt ve üstüne yapılacak yatay düşük pencere kanatları, dik açılan kanatlara göre daha elverişlidir. Ayrıca, doğal havalandırmada karşılıklı pencerelerden yararlanmak, iyi sonuç verir. Ancak, bu hava akımı bölgesinde öğrencilerin bulunması onlara zarar verebilir. Bunun için, boy yüksekliğinin üstünde olması sağlanmalıdır. Bu da, pencerelerin yerlerine ve açılıp kapanan kenarlarının şekline bağlıdır (Demircioğlu, 1997).

3.1.4 Malzeme ve Detaylandırma

Malzeme seçimi bir eğitim yapısının gerçekleştirilmesinde en önemli noktalardan biridir. Çünkü kullanılan malzeme ile okulun maliyetinin yanı sıra hizmet yaşı da bir nevi belirlenmiş olunur. Ancak düşük maliyet elde etmek adına konfor koşullarını olumsuz yönde etkileyen, bina hizmet yaşını azaltan bir yaklaşım sergilemek son derece yanlıştır. Bunun yerine en uygun fakat ekonomik malzeme seçimi ile hem maliyet azaltılabilir hem de kullanım yaşı arttırılabilir (Karabey,2004).

Eğitim yapısı projesinde, standart mimari detayların ele alınışında;

- Güvenlik
- Dayanıklılık
- Onarım, bakım ve temizlik kolaylığı,
- İç mimari ve mobilyaya dönük çözümleride içeren detaylandırma, göz önünde bulundurulması gereken temel ilkelere (Karabey,2004).

MEB İlköğretim Genel Müdürlüğünün yayımlamış olduğu İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı'na göre ilköğretim mekanları malzeme seçiminde dikkat edilecek hususlar şöyledir:

Döşeme kaplaması; esnek kullanımlara olanak sunan düzgün tek bir yüzey düşünülmeli, asbestiz, kokusuz, kolay temizlenebilme özelliği taşıyan, kaymaz, ekonomik, bakımı kolay, yenilenebilir, hijyenik, anti-statik, ses emici, yanmaz, uzun ömürlü bir malzeme olmalıdır.

Duvar ve tavan kaplaması; boyası kolay temizlenebilir, hijyenik, bakım onarımı kolay, tercihen ses yutucu özellikte bir malzeme ile yapılmalıdır.

Pencere, kapı-kasa ve kanatları uzun süre bakım, onarım gerektirmeyen, ekonomik, kolay temizlenebilir özellikte olmalıdır.

4. TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM YAPILARI UYGULAMALARI

Ülkemizde Cumhuriyet öncesinde eğitim yapıları genellikle Orta Asya ev tipini model alan, açık veya kapalı bir avlu etrafına dizilen dersliklerden oluşan, bazı durumlarda küçük kubbelerle ölçülmüş, simetrik, dikdörtgen veya kare planlı medreselerdi. Kütle olarak da görkemli ve anıtsal özellik taşımaktaydı (Gür ve Zorlu, 2006).

Cumhuriyetle gelen köktenci değişiklikler yaşama geçirilirken ilköğretimden yükseköğretime kadar çeşitli eğitim düzeylerini içeren yasalar çıkarılmış, fakat bu yasalarda mekanın fiziksel yapısı ile ilgili belirleyicilere yer verilmemiştir. Ülkemizdeki ilk çağdaş okul örnekleri yüksek katlı, açık dikdörtgen veya kare avlulu, bu açıdan yine eski medreseleri anımsatan binalardı. 50’li yıllardan sonra ekonomik nedenlerle tip proje dönemine geçilmiş ve okullar bakanlık personeli tarafından projeler esas alınarak devlet eliyle inşa edilmeye başlanmıştır. Ülkemizde yaşanan hızlı nüfus artışı ve kentlere göç nedeniyle büyük sorun haline gelen okul yapısı açığını çözüme kavuşturabilecek proje akışı sağlanamadığından diğer kamu yapılarında olduğu gibi okullarda da tip proje uygulamasına gidilmiştir. Gerek zaman kısıtlılığı gerekse finansman ve eleman yetersizliği bu sonucu doğurmuştur (Gür ve Zorlu, 2006).

4.1 Tip Proje Olarak İlköğretim Yapıları

4.1.1 Tip Proje Kavramı

Aynı yapıdan birden fazla inşa etmek için hazırlanan projelere “tip proje” adı verilir.

Tip proje, uzun yıllar mimarlık dünyasında tartışma konusu olmuş, serbest mimarların “emek hırsızlığı”, kullananların (devlet veya özel) ise “ekonomik ve seri üretim” olarak nitelendirdiği bir kavramdır. Tip proje olgusu, sadece ülkemizde değil tüm dünyada uygulanmış, mimarlık dünyasının da oldukça ilgi gösterdiği ve zaman zaman tepki ve tartışma konusu olan bir kavramdır.

Türkiye’de tip proje kavramının gelişimi; 1923-1950 döneminde hızlı ve ekonomik olduğu düşünülen tip proje uygulamaları (özellikle kamu binaları) ile başlamıştır. Türkiye’nin özellikle 1950 sonrası genel sorunu hızlı kentleşme olmuş, plansız ve zamanında yapılamayan müdahaleler yüzünden özellikle kamu binalarında hızlı ve ekonomik olması düşünülen tip üretim modelleri ağırlık kazanmıştır.

1950-1980 döneminde değişen taleplere ayak uydurmak ve toplumun ihtiyaçlarına hızlı cevap verebilmek için hazırlanan yenilenmiş tip projeler uygulanmıştır. 1980 sonrasında, askeri müdahale sonrasındaki bütün hükümetlerin benimsediği liberal ekonomi, gittikçe büyüyen ve yeni kamu mekanları yapım işlerini de üstlenen özel sektör, krizler dolayısıyla maddi sorunlar yaşamaya başlayan ve sonra özel sektörün hizmetine giren mimarlar ve genişleyen nüfusun ihtiyaçlarını hızla karşılamak için yapılan yeni tip projeler gözlenmektedir.

1990-2000 döneminde inşaat teknolojisinin gelişmesi, bina ihtiyaç programlarının değişmesi ve sosyal ekonomik hayattaki değişikliklerle birlikte, devletin tip projelerde genel bir revizyona gittiği görülmektedir. Birçoğunun yarışmalarla yapılması, geri kalanın da özel veya Bakanlık bünyesinde hazırlandığı gözlemlenmektedir. Bu dönemdeki, özellikle yarışma projelerinin, genel itibarıyla “büyüeyen” bina isteği, uygulanacak projelerin uzun vadede ihtiyaçları karşılamasını istemek olarak anlaşılmaktadır. Fakat hazırlanan bu projelerin birçoğu uygulanmamış, eski projelerin uygulanmaya devam edildiği görülmüştür (Tekin, 2005).

4.1.2 Türkiye’de Tip Proje Uygulamaları

Türkiye’de özellikle kamusal alanda, yapım ve işletme maliyetleri açısından ekonomik çözümlere varmak amacıyla tip proje uygulamalarına başvurulmuştur. Hazırlanan tek projenin çoklu uygulanması esasına dayanan tip projeler, kamunun kolay ve hızlı sonuç elde etme anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Tip proje uygulamaları, Türkiye’de günümüze kadar taşınmış ve çok geniş bir uygulama alanı bulmuştur. (Tekin, 2005)

Türkiye’de toplu konutlar dışındaki kamu yapılarına ait tip projeler genellikle Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve İl Özel İdareleri tarafından uygulanmaktadır.

4.1.2.1 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Türkiye’de kamu hizmetlerinde memleketin imarı ile ilgili işleri yürütmekte görevli kuruluşların bağlı olduğu bir kurumdur (Bakanlık, 1994).

Bakanlığın vizyonu; sürdürülebilir kalkınma esasları dahilinde, sağlıklı bir çevre, planlı ve düzenli kentleşme ile güvenli yapılaşmayı, ülke kaynaklarını en ekonomik biçimde kullanarak, adil, verimli, etkili hizmet üretmek sureti ile sağlamak için, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak, katılımcı ve saydam ilişkiler içerisinde, ülke düzeyinde

standartı sağlamak ve politikalar oluşturmaktadır (<http://www.bayındirlik.gov.tr>)

Buna göre Bakanlığın görevi resmi internet sitesinde şöyle tanımlanmaktadır: “Bakanlığın vizyonunu gerçekleştirmek üzere; her türlü plan harita, etüt ve proje işleri ile yapı ve yapı malzemeleri üretimi ile ilgili konularda teknolojiyi kullanarak mimarlık, mühendislik ve müteahhitlik hizmetleri kapsamında, her türlü mevzuatı, teknik dökümanı ve standartları hazırlamak ve ülke çapında uygulamada birlikteliği sağlamak için, her türlü koordinasyon, eğitim ve denetim işlerini yapmak, yaptırmak, onaylamak ve uygulanmasını sağlamaktır.

Bayındırlık Bakanlığı’nın bir alt birimi olan Yapı İşleri Genel Müdürlüğü; “Kamu kuruluşları tarafından temin edilen arsalar ve verilen ihtiyaç programlarına göre, devlete ait binaların arazi etütlerinin yapılması, projelerin elde edilmesi, keşif ve ihale dosyalarının tanzimi, müteahhitlere ihale edilen inşaatın iyi bir şekilde yürütülmesi ve zamanında bitirilmesinin temini ve ilgili kuruluşlara teslim etme işlerini yürütür.”

Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye çapında uygulanacak olan projeleri hazırlama ve uygulama yetkisine sahiptir. Çeşitli konular için konuların özelliğine göre Yapı İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde merkez, taşra teşkilatı veya dış bürolar eliyle, tip veya özel projeler hazırlanmaktadır. Uygulanacak bu projeler hazırlanırken, Müdürlük dahilinde bir projelendirme çalışması yapılmaktadır. Bu proje çalışmasında “mimari projelerin elde edilmesi, proje standardının tespiti, arsa hukuki ve fiziki bilgilerinin derlenmesi, proje ihtiyaç programlarının hazırlanması, tip detaylarının ve kitaplarının düzenlenmesi, yarışma yönetmelikleri ve mimarlık-mühendislik hizmetleri şartnamelerinin taslaklarının hazırlanması, yatırımcı kuruluşlarla koordinasyonun sağlanması, ihale edilecek proje konularının ücret hesaplarının yapılması” gibi çeşitli konuları Mimari Proje Daire Başkanlığı yürütmektedir (Bakanlık,1994).

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Türkiye çapında kamu binalarının yapılmasından sorumlu bir kuruluştur. Kamu binaları en fazla tip proje uygulamasına tabi tutulan yapılar olmaktadır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan tip projeler şunlardır:

1. Eğitim ve Spor Yapıları:

Okullar, Çocuk Bakım Yurtları, Atölyeler, Yurt Binaları, Öğretmen Evleri, Spor Salonları

2. Sosyal Yapılar:

Kaymakam Evleri, Kütüphane, Sosyal Konut ve Afet Konutları, Halk Eğitim Merkezi, Lojmanlar, Huzur Evleri

3. Tarım Yapıları:

Meteoroloji Binaları, Veterinerlik Binaları, Ambar ve Hangarlar, Ziraat Ekipman ve Personel Binaları, Tarım Müdürlükleri

4. Yönetim Binaları:

İlçe Tipi Hükümet Konakları, Adliye Binaları, Tapu Kadastro Müdürlük Binaları, Bayındırlık ve Yapı İşleri Bölge Müdürlük Binaları, Cezaevleri, Polis-Trafik Binaları, Jandarma Binaları

5. Sağlık Yapıları:

Devlet Hastaneleri, Doğum Evleri, Verem Savaş Dispanserleri, Sağlık Ocakları ve Merkezleri (Bakanlık,1994).

4.1.2.2 Milli Eğitim Bakanlığı

Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı, eğitim yapılarının planlama, programlama, projelendirme ve gerçekleştirme aşamalarının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, bakım ve onarımlarının sağlanması, mevcut stokun tespit edilerek daha sağlıklı sonuç alına bilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın Merkez Teşkilatında yardımcı hizmet birimleri arasında yer almaktadır.

Yatırım ve Tesisler Dairesi Başkanlığının görevleri:

- Bakanlığın bütün birimlerine ait arsa, bina ve tesisler; ilgili birimlerle koordine edilerek, imar durumu ve uygunluğu yönünden incelemek,
- İhtiyaçlarını tespit ve programlamak, mevcut binaların onarım ve bakımlarını yapmak veya yaptırmak.
- İhtiyaç duyulan bina ve araziyi kiralamak, satın almak, Bakanlığa bağlı okul ve Kurumların binalarını yapmak veya yaptırmak.
- Teklif edilen arsa ve binaların uygunluğu yönünden incelenmesini yapmak, elverişli

olanların ilgili birim adına kamulaştırılma ve tahsis işlemlerini yürütmek.

- Bakanlık Merkez Birimlerinin gençlik spor saha ve tesislerinin Milletler arası norm ve standartlara uygun etüt ve projelerini ilgili kuruluşlara koordine ederek hazırlamak, yaptırmak, kamulaştırmasını, bakımını, onarımını ve emlak hizmetlerini yürütmek.
- Yukarıdaki işlemler ait bütçe düzenlemelerini yapmak, uygulamalarını takip etmek ve denetim altında bulundurmak.
- İnşaat ve emlak görev ve hizmetlerinin yürütülmesinde Bakanlığa ait ilgili birimler ile ilişkili Bakanlık ve kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliğinde bulunmak.
(<http://www.ytdb.meb.gov.tr>)

MEB kapsamında bulunan Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı, Türkiye çapında uygulanacak olan eğitim yapılarını hazırlama ve uygulama yetkisine sahiptir. Uygulanacak projeler hazırlanırken başkanlık dahilinde bir projelendirme çalışması yapılmaktadır ve bu çalışma yine başkanlık tarafından hazırlanan ihtiyaç programı ve “Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri” çerçevesinde yapılmaktadır.

Eğitim yapılarının yapımında tip projelerin uygulanması zorunlu değildir. Özel proje yaptırılmak istenmesi halinde müşavir firma eliyle, başkanlığın hazırladığı ihtiyaç programı ve Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri doğrultusunda, avan proje safhasında Milli Eğitim Bakanlığı’ndan uygun görüşünün alınması şartıyla proje hazırlanmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan tip projeler şunlardır:

İlköğretim Okulları, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, Pansiyonlu İlköğretim Okulları Pansiyonlar, Anaokulları, Çok Amaçlı Salonlar, Spor Salonları, Ek Derslikler, Engelli Okulları, Lise Öğretim Binaları, Çok Amaçlı Liseler, Güzel Sanatlar Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Atölyeler, Özel Projeler, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Halk Eğitim Merkezleri, Yemekhaneler, Lojmanlar, Bekçi Kulubesi

4.1.2.3 İl Özel İdareleri

Türk Kamu Yönetimi, Anayasamızın 123. maddesine göre, merkezden yönetim (Merkezi İdare) ve yerinden yönetim (Yerel Yönetim) esnasına dayanmaktadır.

- Yerel Yönetimler; halkın mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş

esasları, görevleri ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenen kamu kuruluşlarıdır.

- Günümüzün en demokratik ülkelerinde Yerel Yönetimler, demokrasinin temel okulları sayılmakta, sağlıklı, tutarlı ve güçlü yapılarıyla da kökleri yüzyıllar öncesine uzanan vazgeçilmez birer yönetim biçimi olarak kabul edilmektedir.
- Anayasamızın 127. maddesinde yerel yönetimler; il, belediye ve köy kamu tüzel kişilikleri olarak belirlenmiştir.
- İl Özel İdaresi; kanunların öngördüğü belli ve ortak hizmetleri yürütmekle görevli, taşınır ve taşınmaz malları ile müstakil bütçesi ve karar organları bulunan, tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşudur. Türk demokrasisinin temel okulları sayılmakta, yapısı itibarıyla da kökleri yüzyıl öncesine uzanan vazgeçilmez bir idare şekli olarak bilinmektedir. Bu yönüyle de Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında yer verilmiştir.
- Başka bir tanıma göre İl Özel İdaresi; il mallarını ve gelirini, il menfaatine uygun olarak yöneten ve gözetten, kanunla belirli ve sınırlı özel görevleri olan bir tüzel kişiliktir. İl Özel İdaresi, yerel halkın il yönetimine katılmasının bir sonucudur. İl, yerel yönden yerinden yönetim kuruluşu olarak il özel idaresi adını alır (Dedeoğlu,1997)

İl özel idaresinin amacı, il halkının yol, su, eğitim, kültür, sağlık, tarım, ekonomi gibi ortak ve yerel ihtiyaçlarını karşılamak, ülke ekonomisine yerel olarak katkıda bulunmak ve kalkınma planlarının il düzeyinde başarısını sağlamaktır (Türkal,2000)

İl özel idarelerinin başlıca 3 yasal organı vardır. Bunlar, vali, il genel meclisi ve il daimi encümenidir.

İl Özel İdaresi'nin Görevleri

İl özel idarelerine gerek İl Özel İdaresi Kanunu ve gerekse diğer kanunlarla çok çeşitli görevler verilmiştir. Bu görevlerin hemen hemen tamamı, devletin bizzat kendisine ait görevleri ve fonksiyonları kadar geniş yer tutmaktadır. Ancak, bu kanunların kapsamında bulunan görevlerin çoğu, bugün için merkezi idare kuruluşlarınca, bazıları ise ikili sistemle yani özel idare ile bakanlık veya çeşitli kamu kuruluşlarıyla birlikte yürütülmektedir.

22/02/2005 kabul tarihli 5302 kanun numaralı İl Özel İdaresi Kanununa göre;

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il

yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskan, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilir. Aktarma işlemi ilgili bakanın onayıyla yapılır ve bu ödenekler tahsis amacı dışında kullanılamaz. İş, il özel idaresinin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılır. İl özel idareleri de bütçe imkanları ölçüsünde bu yatırımlara kendi bütçesinden ödenek aktarabilir.

İl Özel İdaresinin görevlerini 6 ana başlık altında toplayabiliriz;

1. Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri
2. Bayındırlık, İmar ve İskan Görevleri
3. Eğitim, Kültür ve Spor Görevleri
4. Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Görevler
5. Ekonomik Görevler
6. Diğer Görevler

1.Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri: Hastahane, dispanser, darulaceze, sağlık evleri açmak, düşkünler evi, yetimhane kurmak, kasaba ve köylerin sağlığına ilişkin tıbbi ve sosyal yardımları yürütmek, sıtma önlemleri almak, bataklıkları kurutmak, muhtaç asker ailelerine yardım etmek,fakir hastaların bakım ve yol giderlerini karşılamak, muhtaç çocukları koruma birliğine katılma payı vermek.

2.Bayındırlık, İmar ve İskan Görevleri: İl dahilinde ilçelerin ve köy yollarının yapımı, bakımı ve onarımını yapmak, köylere içmesuyu götürmek, il dahilinde iskele yapmak, ticaret odaları borsaları kurmak, sergiler panayırlar açmak,gecekondu bölgelerinde islah için kamu tesisleri yapmak, köy telefonları kurmak

3.Eğitim ve Kültür ve Spor Görevleri:

- a) İl Özel İdaresi Kanunu'nun 78. maddesinin 9. fıkrası gereğince ilkokul ve gecekolu, ortaokul öğrencileri için pansiyon, yüksekokul öğrencileri için yurtlar açmak,
- b) 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu gereğince ilk, orta ve ilköğretim okullarının bina

ve tesislerinin yapım, bakım, onarım ve donatımını yapmak, okul için arsa temin etmek, yetiştirici ve tamamlayıcı kurslar açmak,

c) Sanatsal ve kültürel çalışmalara, halk eğitim çalışmalarına imkan sağlamak ve katılmak,

d) 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 14. maddesi gereğince ilçelere spor tesisi yaptırmak ve il bütçesine katkıda bulunmaktır.

4.Tarımla ve Hayvancılıkla İlgili Görevleri Örnek ve deneme çiftlik tarlaları, fidanlık ile tarım okulları açmak, tarım aletleri depoları kurmak, tarım ürünleri sergileri açmak, ürün türlerini iyileştirmek için para, tohum temin etmek, kırsal kesimde biçme, harman, eleme tesisleri kurmak, damızlık hayvan yetiştirmek, suni tohumlama laboratuvarları açmak, uygun arazilerde orman yetiştirmek vb.

5.Ekonomik Görevleri Tasarruf ve kredi sandıkları kurmak, açılmasına izin vermek, ticaret ve sanayi odaları kurmak, sergi, pazar, panayır açmak

6.Diğer Görevleri Vali taşıtı almak, vali ve kaymakamların taşıt giderlerine katılmak, konaklarının inşaatını yapmak (İçişleri Bakanlığı,1992).

Yukarıda belirtildiği üzere, orta dereceli okullar, sanat okulları, ilkokullar açmak işçi ve fakirler için gece okulları düzenlemek il özel idarelerine görev olarak verilmiştir.

Geçici Kanun'da eğitim alanında öngörülen bu görevlerin Cumhuriyet döneminde il özel idareleri tarafından üstlenilmeleri mümkün olamamıştır. Bu duruma il özel idarelerinin idari yapıları ve mali yetersizlikleri neden olmuştur. 22/02/2005 kabul tarihli 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile günümüzde eğitime ilişkin bu görevlerden sadece ilköğretime ilişkin olanların ancak bir kısmı il özel idarelerinin sorumluluğuna bırakılmış, diğerleri tamamen Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. (<http://www.arem.gov.tr>)

İl özel idareleri uygulamada diğer kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliği yoluyla ya da ihale yöntemiyle hizmet sunmaktadır Bayındırlık, eğitim, sağlık, sosyal yardım gibi görevler verilen il özel İdarelerinin yaptıkları yatırımların çoğunluğunu (%75) milli eğitim hizmetleri oluşturmaktadır.

İl Özel İdare bünyesinde; İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordineli olarak ilimizdeki ilk ve ortaöğretim kurumlarına ait (5302 Sayılı İl Özel İdaresi Yasasıyla verilen görevler) iş ve işlemlerin desteklenmesi, tarih öncesi ve tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş kültürel değerlerin yaşatılması ile tanıtılmasına ve turizmin geliştirilmesine katkıda bulunmak, Sosyal amaçlı projeler üretilmesi ve uygulanması, Çocuk Yuvaları, Yetiştirme Yurtları ve Huzurevleri açmak görevlerini yürütmek ilgili alt birim Eğitim, Kültür ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığıdır.(<http://www.ioi.gov.tr>)

İl Özel İdaresinin görev alanı içindeki bina ve tesislerin ihtiyaç programlarının, proje ve yaklaşık maliyetlerinin, inşaat ve onarımlarının yapılmasına, acil durum planlarının hazırlanması ile donanımlarının alınmasına katkı sağlamakla görevli alt birim İmar Yatırım Ve İnşaat Daire Başkanlığı'dır (<http://www.ioi.gov.tr>).

Buna göre yapılacak olan bina ve tesislerin projelendirme ve yapım görevi Başkanlığın alt birimi olan Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü'ne aittir. Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü görevlerini Başkanlığın diğer alt birimleri olan Etüt Proje Müdürlüğü ve Yapı Kontrol Müdürlüğü ile birlikte yürütmektedir.

Eğitim, Kültür ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı görev alanı içindeki ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinin 5302 Sayılı Yasada öngörülen yönüyle İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordineli olarak planlamasını yaptıktan sonra, yapımı gerçekleşecek olan eğitim tesisleri için çalışmaları İmar Yatırım ve İnşaat Daire Başkanlığı'na yönlendirir. Etüt Proje Müdürlüğü bünyesinde işin kukuki evrakları, arsa, zemin çalışmaları yapıldıktan sonra işin projelendirilmesi ve yapımını Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü üstlenir.

Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü çeşitli konular için konuların özelliğine göre uygulanacak projeleri ilgili bakanlıklardan tip proje olarak yada dış bürolar eliyle özel proje yaptırmak şeklinde elde eder ve çalışmalarını sürdürür.

4306 sayılı Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Temel Eğitimi öngören Yasa Resmi Gazetenin 18 Ağustos 1997 tarihli sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Yasası ise 4 Mart 2005 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İl Özel İdaresi Yasası yürürlüğe girene kadar aradaki 8 yıllık dönem içerisinde ilköğretim yapıları projelendirme ve yapım işlerini Milli Eğitim Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı birlikte yürütmüştür. 2006 yılından itibaren 5302 sayılı yasa ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ilköğretim okulları ile ilgili projelendirme ve yapım işlerini İl Özel İdarelerine

devretmiştir. Bu tarihten itibaren İl Özel İdareleri ilköğretim okulları ile ilgili çalışmalarını, MEB ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile beraber yürütmektedir.

4.1.3 İlköğretim Yapılarında Tip Proje Uygulamaları

Tip proje; Eğitim binalarının gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere belirli verilere bağlı olarak hazırlanmış ve benzer organizasyonların tekrarına dayalı proje uygulamalarıdır. Okulların planlanmasındaki hataları en aza indirmek ve yapımdan ekonomi sağlamak amacıyla ülkemizde tip proje uygulamaları halen sürmektedir (Terzioğlu, 2005).

Ülkemizde eğitim yapılarında tip proje uygulamasının gerekçeleri uzmanlar tarafından şöyle sıralanmaktadır:

- Okul yatırımlarının hızlanması,
- Yapılacak olan yatırımlar için ön maliyet kolaylığı,
- Standardizasyon olanağı sağlaması,
- Mevcut kaynakların ülke çapında dengeli olarak değerlendirilebilmesi,
- Sınırlı teknik kadrolarla maksimum proje hizmeti sağlanması,
- Proje giderlerinin en aza indirilmesi (Gür ve Zorlu, 2006).

Tip proje uygulamalarının dezavantajlarını ise Gür ve Zorlu(2006) şöyle açıklamışlardır;

- Tip projeler sosyal ve eğitsel gelişmeleri öngörmedikleri için türlü işlevsel sorunlara neden olurlar. Bazı semtler için gereğinden küçük, bazı semtler için gereğinden büyük olurlar.
- Tip projeler genellikle bahçe-derslik ilişkisi kopuk çok katlı, hantal yapılardır.
- Tip projeler fiziksel olarak estetik değillerdir ve bölgesel iklim farklarını görmezlikten gelerek yapıldıkları için türlü iklimsel sorunlara neden olurlar.

İlköğretim kurumlarının yapı ve işleyişinde önemli değişikliklere neden olan zorunlu eğitim uygulamasının hayata geçirilmesinin hemen ardından M.E.B. 2000-2001 öğretim yılına kadar ilköğretimde fiziksel açıdan önemli değişiklikler öngören ve çağdaş eğitim ortamlarının gerçekleştirilmesini amaçlayan “Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi” nin öncelikli

hedeflerini;

- İlköğretimde niteliğin yükseltilmesi
- Sınıf mevcutlarını 30'a indirilmesi
- İkili öğretime son verilmesi
- Birleştirilmiş sınıf uygulamasına aşamalı olarak son verilmesi
- % 100 okullaşma oranına ulaşılması
- Okul öncesi ve yetişkin eğitiminin yaygınlaştırılması

olarak belirlenmiştir (M.E.B, 2001). Bu hedeflere ulaşmada ise;

- Okulların fiziki kapasite (derslik sayısı vb.) ve kalitesinin artırılması
- Taşınmalı ilköğretim uygulamasının yaygınlaştırılması
- Yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) ile Pansiyonlu İlköğretim Okullarının (PİO) yatılılık kapasitelerinin artırılması
- Yoksul öğrencilerin okul gereksinimlerinin karşılanması
- Okullarda çağdaş ölçülere uygun fiziki alt yapının sağlanması
- Okulların çağın gereklerine uygun araç-gereç ve teknoloji ile donatılması,

temel politikaları belirlenmiş ve bu politikaların hayata geçirilmesinde eğitime ayrılan kaynakların daha etkin ve verimli kullanımının sağlanması zorunluluğu göz önünde tutulmuştur (MEB, 2002 -TÜSİAD 1998, 36). Projenin hayata geçirilmesinde 4306 sayılı Yasa kapsamında sağlanan gelir kaynaklarına ek olarak Dünya Bankası'ndan kredi desteği sağlanmıştır. Yukarıda belirtilen hedef ve politikalar doğrultusunda ihtiyaç hissedilen en önemli unsur, gerekli ve yeterli fiziki kapasiteye sahip ilköğretim binalarının tesis edilmesi olmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda MEB tarafından önceki yıllarda Bayındırlık Bakanlığı'na hazırlanan eski tip ilköğretim okulu proje uygulamaları terk edilerek gelecekteki ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikteki yeni tip projelerin gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası tarafından finanse edilen eğitim kurumları yatırımlarının ihale hazırlıkları aşamasında MEB ve müşavir firmalar işbirliği ile engelli okulları, ilköğretim okulları ve ortaöğretim eğitim yapıları için yeni tip (örnek) projeler yaptırılmıştır. İlköğretim yapıları projelerinin, ihtiyaç programları ve tasarımında uyulması gereken "Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri" MEB tarafından hazırlanmıştır. Plan tasarım çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığında görevli mimarlar ve müşavir firma elemanları tarafından birlikte yürütülmüştür. Müşavir firmalarla imzalanan sözleşmeye göre; projelerin telif hakkının Milli

Eğitim Bakanlığına ait olduğu ve İdarenin, istediği değişiklikleri yapmak suretiyle, istediği sayıda, yerde ve zamanda projeleri uygulama yetkisi bulunduğu belirtilmiştir.

4306 sayılı yasa ile sağlanan ek kaynak ve Dünya Bankasının sağladığı kredi desteği ile müşavir firmalarla birlikte Eğitime Fiziksel Katkı Projesi kapsamında 2000 ve 2004 yıllarında MEB Yatırım ve Tesisler Dairesi Başkanlığı bünyesinde tip eğitim yapıları projeleri tasarlanmıştır. Bu projeler tasarlanırken MEB'nin hazırlamış olduğu ihtiyaç programı doğrultusunda, İlköğretim okulları 240, 480, 720, 960 ve 1200 kapasiteli olarak düşünülmüştür. İlköğretim okul binalarına ek olarak ihtiyaca göre pansiyonlar, yemekhaneler, çok amaçlı salonlar, spor salonları, anaokulları, ek derslik binaları da tasarlanmıştır. Gerekli görülen durumlarda, ilköğretim okulları; pansiyonlar, yemekhaneler, çok amaçlı salonlar, spor salonları, anaokullarıyla birlikte kullanılarak ihtiyacın karşılanması düşünülmüştür.

Şekil 4.1 İMKB Tarafından Van/Bahçesaray-Muradiyede yapılan Y.İ.B.O (ytdb.meb.gov.tr)

Eğitime Fiziksel Katkı Projesi (EFİKAP) kapsamında MEB tarafından tasarlanan ilköğretim projeleri yıllara göre Çizelge 4.1 ve 4.2' de gruplanmıştır:

Çizelge 4.1 Eğitime Fiziksel Katkı Projesi (EFİKAP) - 1

İLKÖĞRETİM OKULLARI		
MEB.2000.41 İÖO	8 Derslikli İlköğretim Binası	240 Öğrenci
MEB.2000.42	24 Derslikli İlköğretim Binası	720 Öğrenci
MEB.2000.42-R	32 Derslikli İlköğretim Binası	960 Öğrenci
2000 .10025R-480	24 Derslikli İlköğretim Okulu	480 Öğrenci
2000.10025R-720	29 Derslikli İlköğretim Okulu	720 Öğrenci

PANSİYONLAR		
MEB.2000.19	Pansiyon (Kız+Erkek tek bina)	30 Kız, 60 Erkek
MEB.2000.20 KIZ	Kız Öğrenci Pansiyonu	60 Öğrenci
MEB.2000.20 ERK	Erkek Öğrenci Pansiyonu	120 Öğrenci
MEB.2000.20 KIZ.R	Kız Öğrenci Pansiyonu (1 kat ilave)	120 Öğrenci
MEB.2000.20 ERK.R	Erkek Öğrenci Pansiyonu (1 kat	168 Öğrenci
MEB. 2000.20 KIZ.R(R)	Kız Öğrenci Pansiyonu (2 kat ilave)	168 Öğrenci
MEB.2000.21KP	Kız Öğrenci Pansiyonu	90 Öğrenci
MEB.2000.21EP	Erkek Öğrenci Pansiyonu	180 Öğrenci

YEMEKHANELER		
MEB.2000.38	Küçük Tip Yemekhane	200 Öğrenci
MEB.2000.39	Büyük Tip Yemekhane	400 Öğrenci

Şekil 4.2 Efikap-1, MEB.2000.42-R Tip İlköğretim Okulu ve MEB.2000.20 Tip Kız Öğrenci Pansiyonu (ytdb.meb.gov.tr)

Çizelge 4.2 Eğitime Fiziksel Katkı Projesi (EFİKAP) – 2

İLKÖĞRETİM OKULLARI		
MEB.2004.40	8 Derslikli İlköğretim Okulu (Küçük Tip)	240 Öğrenci
MEB.2004.45	8 Derslikli İlköğretim Okulu	240 Öğrenci
MEB.2004.46	16 Derslikli İlköğretim Okulu	480 Öğrenci
MEB.2004.47	16 Derslikli İlköğretim Okulu	480 Öğrenci

İLKÖĞRETİM OKULLARI		
MEB.2004.48	16 Derslikli İlköğretim Okulu	480 Öğrenci
MEB.2004.49	24 Derslikli İlköğretim Okulu	720 Öğrenci
MEB.2004.50	32 Derslikli İlköğretim Okulu	960 Öğrenci
MEB.2004.51	32 Derslikli İlköğretim Okulu	960 Öğrenci
MEB.2004.52	40 Derslikli İlköğretim Okulu	1200 Öğrenci
MEB.2004.53	40 Derslikli İlköğretim Okulu	1200 Öğrenci
PANSİYONLAR		
MEB.2004.54 KP	Kız Öğrenci Pansiyonu	220 Öğrenci
MEB.2004.54 EP	Erkek Öğrenci Pansiyonu	260 Öğrenci
MEB.2004.54 KP-	Kız Öğrenci Pansiyonu (Yemekhaneli)	240 Öğrenci
MEB.2004.54 EP-	Erkek Öğrenci Pansiyonu	240 Öğrenci
MEB.2004.55	100 Öğrencilik Pansiyon (Yemekhaneli)	100 Öğrenci
MEB.2004.56	200 Öğrencilik Pansiyon (Yemekhaneli)	200 Öğrenci
MEB.2004.57	300 Öğrencilik Pansiyon (Yemekhaneli)	300 Öğrenci
ANAOKULLARI		
MEB.2004.58	Anaokulu (Küçük tip)	80 Öğrenci
MEB.2004.59	Anaokulu (Büyük tip)	120 Öğrenci
ÇOK AMAÇLI SALONLAR		
MEB.2004.61	Çok Amaçlı Salon (küçük tip)	150-180
MEB.2004.62	Çok Amaçlı Salon (büyük tip)	560 Kişilik
SPOR SALONLARI		
MEB.2004.63	Spor Salonu (küçük tip)	.
MEB.2004.64	Spor Salonu (büyük tip)	.
EK DERSLİKLER		
MEB.2004.65	2 Ek Derslik	60 Öğrenci
MEB.2004.66	3 Ek Derslik	90 Öğrenci
MEB.2004.67	5 Ek Derslik	150 Öğrenci
MEB.2004.68	8 Ek Derslik	240 Öğrenci
ENGELLİ OKULLARI		
MEB 2004.69	8 Derslikli İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	160 Öğrenci

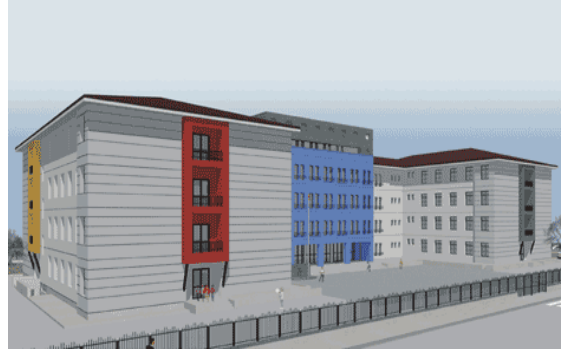
ENGELLİ OKULLARI		
MEB.2004.69 ÖB	İEİÖ Öğretim Binası	
MEB.2004.69 P	İEİÖ Pansiyon Binası	
MEB.2004.70	9 Derslikli Görme Engelliler İlköğretim Okulu	112 Öğrenci
MEB.2004.70 ÖB	GEİÖ Öğretim Binası	
MEB.2004.70 P	GEİÖ Pansiyon Binası	
MEB.2004.71	Eğitilebilir Çocuklar Okulu(Mesleki Eğitim)	80 Öğrenci
MEB.2004.72	Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar	120 Öğrenci
MEB.2004.73	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	34 Öğrenci

Şekil 4.3 MEB.2004.69 8 Derslikli Tip İşitme Engelliler İlköğretim Okulu ve MEB.2004.70 9 Derslikli Tip Görme Engelliler İlköğretim Okulu (ytodb.meb.gov.tr)

Şekil 4.4 MEB.2004.48 16 Derslikli ve MEB.2004.49 24 Derslikli Tip İlköğretim Okulları (ytodb.meb.gov.tr)

Şekil 4.5 MEB.2004.50 32 Derslikli ve MEB.2004.53 40 Derslikli Tip İlköğretim Okulları (ytdb.meb.gov.tr)

Milli Eğitim Bakanlığı ayrıca; süreci hızlandırmak amacıyla, 1998-2000 yılları arasında üniversitelerin mimarlık bölümleri ile işbirliği içinde döner sermaye yoluyla tip okul projeleri elde etmiştir.

Bunun için Gazi Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakülteleri tarafından hazırlanmak üzere bir proje işbirliğine gidilmiştir. Üniversitelerce yeni eğitim felsefelerinin ve sekiz yıllık temel eğitim modelinin uygulanabilmesi, yeni eğitim yapılarının tasarımında kendini göstermelidir düşüncesini esas alan projelendirme ilkeleri;

1. Esneklik
2. İşlevlerin Dağılımı
3. Farklı Açık Mekan Sunumları
4. İç Mekanların Çözümü olarak saptanmıştır.

Üniversiteler MEB'nin hazırlamış olduğu ihtiyaç programı doğrultusunda projeleri hazırlamıştır. Üniversiteler, Bakanlıkların hazırlamış olduğu projelerden farklı olarak Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarını kompleks olarak tasarlamışlardır.

Üniversitelerin hazırladığı projelerde şu konulara öncelik verilmiştir:

- Okul binalarında iç-dış mekan ilişkisinin kesintisiz olabilmesi ve mümkün olduğunca düşey sirkülasyon kullanılmaması bakımından çok katlı çözümlerden kaçınılmıştır.

- İç ve dış mekanlarda bedensel engellilerin uyumunu sağlayıcı önlemler alınmıştır.
- İlköğretim okulları 240, 480, 720, 960 ve 1200; Pansiyonlu İlköğretim Okulları 480, 720 ve 960 ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulları 480, 720, 960 ve 1200 öğrenci kapasiteli olarak düşünülmüştür.
- Her ilköğretim okulu bünyesinde okul öncesi eğitime yönelik ana sınıfları oluşturulmuş ve bunlar bina içerisinde bağımsız giriş-çıkış olanağı bulunan ayrı birer bölüm olarak düşünülmüştür.
- Derslikler 30’ar kişilik olarak düzenlenmiştir.
- Farklı yaş grupları ve kullanıcı özellikleri dikkate alınmıştır.
- Okul binaları kültür, spor ve sosyal faaliyetler açısından çevreye açık ve sürekli eğitime olanak tanıyacak birer “Toplum Eğitim Merkezi” olarak düşünülmüştür.
- Derslikler 1.2.3. yıl eğitim-öğretim faaliyetleri için “sabit derslikler” 4. yıldan itibaren Türkçe, matematik, fen bilgisi, yabancı dil ve eğitsel kol gibi eğitimöğretim faaliyetlerinde kullanılmak üzere “branş derslikleri” şeklinde planlanmıştır.
- “Rehber Öğretmen Odası ve Grupla ya da Bireysel Danışma Odası” olmak üzere iki bölümden oluşan Rehberlik servisleri düşünülmüştür.
- Beden eğitimi, folklor, drama vb. faaliyetlerin yanı sıra çevrenin de faydalanabileceği şekilde bağımsız ve okulun kapasitesine göre değişik büyüklüklerde düzenlenen çok amaçlı salonlara yer verilmiştir.
- Kırsal kesimde uygulanacak Yatılı İlköğretim Bölge Okulları için yemekhane ve mutfak, kız ve erkek öğrenciler için iki ayrı binadan oluşan yatakhaneler, öğretmenler için lojmanlar düşünülmüştür.
- Çevrenin de kullanabileceği şekilde 350 seyirci kapasiteli Kapalı Spor Salonu, Açık Spor alanları ve Gezinti Alanlarına yer verilmiştir.

Üniversiteler eliyle gerçekleştirilen bu projelerin MEB tarafından bir katalogu hazırlanarak, bu katalog İl Milli Eğitim Müdürlüklerine ve Valiliklere gönderilmiştir.

Üniversitelerin hazırladığı ilköğretim projeleri programlarına göre Çizelge 4.3’te belirtilmiştir:

Çizelge 4.3 Üniversitelerin Tarafından Hazırlanan Tip Projeler

İLKÖĞRETİM OKULLARI		YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE	
GAZİ Ü.240 1.3	240 Öğrenci	İTÜ.480 Y.İ.B.O.	480 Öğrenci
GAZİ Ü.240 2.2	240 Öğrenci	YILDIZ 480 Y.İ.B.O.	480 Öğrenci
İTÜ.240	240 Öğrenci	İTÜ.720 Y.İ.B.O.	720 Öğrenci
MSÜ.240	240 Öğrenci	YILDIZ 720 Y.İ.B.O.	720 Öğrenci
ODTÜ.240	240 Öğrenci	GAZİ Ü.960 Y.İ.B.O.	960 Öğrenci
GAZİ Ü.480 2.3	480 Öğrenci	İTÜ.960 Y.İ.B.O.	960 Öğrenci
GAZİ Ü. 480 3.3	480 Öğrenci	ERCİYES 720-1200	720-1200
İTÜ.480	480 Öğrenci	GAZİ Ü.1200 Y.İ.B.O.	1200 Öğrenci
İTÜ.720	720 Öğrenci	İTÜ.1200 Y.İ.B.O.	1200 Öğrenci
MSÜ.720	720 Öğrenci	PANSİYONLU İLKÖĞRETİM	
GAZİ Ü.960	960 Öğrenci	ODTÜ.480 P.İ.O.	480 Öğrenci
İTÜ.960	960 Öğrenci	ODTÜ.720 P.İ.O.	720 Öğrenci
MSÜ.960	960 Öğrenci	ODTÜ.960 P.İ.O.	960 Öğrenci
İTÜ.1200	1200 Öğrenci		

Şekil 4.6 GAZİ Ü.240 1.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)

Şekil 4.7 GAZİ Ü.480 3.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)

MEB tarafından (müşavir firmalar ve üniversiteler eliyle) hazırlanan tüm projeler tasarlanırken genel olarak;

- Eğitim yapılarının projelendirilmesinin iklim, çevre, ekonomi ve yapı teknolojisi ile ilgili faktörler hesaba katılarak eğitsel, sosyolojik ve sağlık gerekleri, öğrencilerle ailelerinin gereksinimlerini karşılayacak düzeyde olmaları,
- Yeni projelerin düzenlenmesinde gelişen teknoloji ile öğretim metodlarında değişikliklerin göz önünde bulundurulması,
- Okul yapılarının uzun süreli yaşadıkları dikkate alınarak bilinmeyen gelecekteki amacına kolaylıkla adapte edilebilecek nitelikte olması, fiziksel yapısının buna göre düşünülmesi,
- Yapı elemanlarının standartlaştırılması ve gerektiğinde adapte edilebilir, modüler-varyantlı tip planlar hazırlanması gerekliliği,
- Acil olarak eğitim ihtiyacının karşılanabilmesi için bölümler halinde yapılmasına olanak sağlayacak projelerin geliştirilmesi, bunun için yapımına başlanmadan önce tesisin bir bütün halinde planlanması, projenin tamamlanmasında yapının eğitim ve mimari yönden gereksinime tam olarak cevap vermesinin, okul arsasının iyi şekilde kullanılmasının temini, hususlarının gerekliliği göz önünde bulundurulmuştur

Şekil 4.8 GAZİ Ü.960 4.3 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)

Şekil 4.9 İTÜ. 240 Tip İlköğretim Okulu (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)

MEB tarafından hazırlanan projeler 1 Mayıs 2006 tarih ve 2461 sayılı MEB Yatırımlar ve Tesisler Daire Başkanlığı yazısı ekinde Valiliklere gönderilmiştir. Bunlardan ilköğretim kurumları, okulöncesi eğitim kurumları ve özel eğitim okulları için hazırlanan ve uygulamaya konulan projelerden yararlanılabilmesi için azami gayret gösterilmesi istenmiştir. Ayrıca; Valiliklerce (İl Özel İdaresi bünyesinde) özel proje hazırlatılmasına ihtiyaç duyulması halinde MEB tarafından hazırlanan proje ihtiyaç programlarına ve Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkelerine uyulması şartıyla hazırlanacak projeler, Bakanlığın fonksiyon yönünden uygun görüşü alındıktan ve yürürlükteki Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında

Yönetmelik, Isı Yalıtımı, Sığınak, Yangın Yönetmeliği ve (2009/90) numaralı Fiziksel Engelliler için Okul Binalarında Yapılması Gereken Düzenlemeler konulu genelge esaslarına göre revize edildikten sonra uygulamaya konulabilecektir (İlköğretim Kurumları Yapım Programı Genelgesi, 2010).

Şekil 4.10 YILDIZ 720 Tip Y.İ.B.O. (İlköğretim Yapıları Katoloğu,2000)

Yeni projelerle yapımı gerçekleştirilen ilköğretim binalarının yanı sıra, 4306 sayılı yasadan sonra ortaöğretim bünyesindeki ortaokul binalarının bir kısmı ilköğretime bir kısmı ise lise bünyesine bağlandıktan sonra, bu binaların yeni sisteme uyarlanması ve kullanım sürekliliğinin sağlanması çalışmalarına da ağırlık verilmiştir. Mevcut ilköğretim binalarının onarım, iyileştirme ve ek tesis inşaatları şeklinde yürütülen bu çalışmalar, 1997 yılında beri “Temel Eğitim Projesi” kapsamında MEB Projeler Koordinasyon Merkezi başkanlığı ile Yatırımlar ve Tesisler Dairesi başkanlığı tarafından eşgüdümlü olarak yürütülmektedir (MEB, Temel Eğitim Programı 2001).

Çalışmada, İstanbul İl Özel İdaresi tarafından uygulanan ilköğretim okulu projeleri üzerinde tasarım ve uygulama sorunları tartışılacaktır.

5. İLKÖĞRETİM YAPILARINDA TİP PROJE UYGULAMA SORUNLARI ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI

Bu bölümde İstanbul İl Özel İdaresi tarafından uygulanan tip projeler esas alınarak, İstanbul ilinde 2006-2010 yılları arasında uygulanmış tip ilköğretim okulları ve bunların uygulama sorunları incelenecektir.

Çalışma İstanbul ili ile sınırlı tutulmuştur. İstanbul'da sekiz yıllık temel eğitim uygulamasına geçiş ve okullarda kapasite artışıyla oluşan mekan ihtiyacı İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından çeşitli şekillerde çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu sorun; okulu olmayan semtlere yeni okul yapılması, statik ve mimari açıdan yetersiz okulların yıkılıp yerine yenilerinin yapılması ve mevcut okula (okul statik açıdan yeterli ise), eğer arsası imkan veriyorsa aynı arsa içerisinde mevcuttan bağımsız ek bina adı altında ikinci bina yapılması şeklinde çözüme kavuşturulmuştur. Bu dönemde yapılan okul ve derslik sayısı, Çizelge 5.1'de verilmektedir.

Çizelge 5.1 İstanbul İline Ait Resmi Okul Öncesi ve İlköğretim Okulu Öğrenci ve Derslik Sayıları (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)

İSTANBUL RESMİ OKULLAR 2008-2009								
Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Derslik Sayısı (*)	Derslik Başına	Şube Sayısı	Şube Başına
		Erkek	Kız	Toplam				
Okul Öncesi	53	38.003	33.895	71.898	2.472	29	3.476	21
İlköğretim	1.387	842.024	777.239	1.619.263	30.716	53	43.541	37

Çizelge 5.2 İstanbul İline Ait Resmi İlköğretim Okulları Öğretim Şekli Doğrultusundaki Değerler (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖĞRETİM ŞEKLİ DOĞRULTUSUNDA ÖĞRENCİ SAYILARI 2008-2009								
ÖĞRETİM ŞEKLİ	Kurum Sayısı	Şube Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Şube Başı	Derslik Başı	Oranı %
İkili Öğretim	745	30.195	16.696	1.180.377	32.862	39	71	73
Tam Gün Öğretim	642	13.346	14.020	438.886	16.013	33	31	27
Genel Toplam	1.387	43.541	30.716	1.619.263	48.875	37	53	100

Çizelge 5.2' de İstanbul'da ikili ve tam gün öğretimde derslik başına düşen öğrenci sayıları verilmektedir. Burada göstermektedir ki ilköğretimin sekiz yıla çıkarılmasıyla, 2000 yılından bu yana İstanbul genelinde ilköğretimin niteliğinin yükseltilmesi, sınıf mevcutlarının düşürülmesi, ikili öğretime son verilmesi, okul öncesi ve yetişkin eğitiminin yaygınlaştırılması amacıyla, ilköğretim okulu açığını kapatmak için yeni sisteme göre tasarlanmış ilköğretim okulları inşası halen devam etmektedir. Ancak yeterli olamamaktadır.

Çizelge 5.3 İstanbul İline Ait Resmi İlköğretim Okullarıyla İlgili Değerler (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARININ YILLARA GÖRE ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE DERSLİK DEĞİŞİMİ										
Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğrt. Sayısı	Derslik Sayısı	Şube Sayısı	Der. Baş. Öğr. Say.	Şube Baş. Öğr. Sa.	Öğret. Baş. Öğr. Sa.
		Erkek	Kız	Toplam						
2000-2001	1.216	791.608	710.196	1.501.804	33.470	23.477	31.922	64	47	45
2001-2002	1.289	807.666	726.003	1.568.240	37.612	24.488	48.948	64	32	42
2002-2003	1.329	801.693	726.505	1.528.198	41.142	24.796	35.178	62	43	37
2003-2004	1.348	817.996	746.723	1.564.719	42.583	25.517	36.551	61	43	37
2004-2005	1.266	839.070	764.562	1.603.632	43.764	26.015	37.505	62	43	37
2005-2006	1.296	853.239	778.495	1.631.734	40.395	27.357	38.284	60	43	40
2006-2007	1.338	865.718	792.951	1.658.669	45.094	29.101	39.707	57	42	37
2007-2008	1.357	874.183	801.270	1.675.453	45.981	30.271	40.639	55	41	36
2008-2009	1.387	842.024	777.239	1.619.263	48.875	30.716	43.541	53	37	33

Sekiz yıllık Eğitim başlangıcında derslik başına düşen öğrenci sayısı 64 iken 2009'da bu sayı 53 olmuştur. Bu da göstermektedir ki hedeflenen sınıf mevcudu sayısına ulaşamamıştır. Hala sayı fazladır. Çünkü 3.1 bölümde de bahsedildiği gibi çağdaş eğitimde, derslik başına düşen öğrenci sayısı 30 olmalıdır.

Çizelge 5.4 İstanbul İlnde Pansiyonlu Okulların Sayısı (İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu)

YILLARA GÖRE PANSİYONLU OKULLAR								
ÖZELLİK	2001 YILI	2002 YILI	2003 YILI	2004 YILI	2005 YILI	2006 YILI	2007 YILI	2008 YILI
PANSİYONLU OKULLARIN SAYISI	29	31	34	35	35	35	36	38

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2000 yılında okul türüne (gündüzlü, yatılı, pansiyonlu,...), öğrenci sayısına, ve ihtiyaç programına göre bir çok tip proje hazırlanmıştır. Fakat İstanbul genelinde yatılı ve pansiyonlu ilköğretim uygulaması pek yapılmamaktadır. Bu nedenle hazırlanan tipler arasından Çizelge 5.5’te gösterilen “Gündüzlü İlköğretim Okulları” tip projeleri çalışma kapsamında tutulacaktır.

Çizelge 5.5 Gündüzlü İlköğretim Okulları Tip Proje Listesi

NO	PROJE ADI	ÖĞRENCİ SAYISI	KAT ADEDİ	TABAN ALANI
1	MEB.2000.41	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	635 m ²
2	MEB.2004.40	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	481 m ²
3	MEB.2004.45	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	913 m ²
4	GAZİ Ü.240 1.3	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	874 m ²
5	GAZİ Ü.240 2.2	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+1	1105 m ²
6	İTÜ.240	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+1	2760 m ²
7	MSÜ.240	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2+ÇATI	760 m ²
8	ODTÜ.240	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	920 m ²
9	MEB.2004.46	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+1	1.675 m ²
10	MEB.2004.47	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.214 m ²
11	MEB.2004.48	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	893 m ²
12	GAZİ Ü.480 2.3	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.105 m ²
13	GAZİ Ü.480 3.3	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.374 m ²
14	İTÜ.480	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+1+ÇATI	1.615 m ²
15	MEB.2000.42	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.285 m ²
16	MEB.2004.49	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.526 m ²
17	İTÜ.720	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	2.766 m ²
18	MSÜ.720	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2+ÇATI	1.800 m ²

NO	PROJE ADI	ÖĞRENCİ SAYISI	KAT ADEDİ	TABAN ALANI
19	MEB.2000.42-R	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.431 m ²
20	MEB.2004.50	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.749 m ²
21	MEB.2004.51	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.384 m ²
22	GAZİ.960 4.3	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	1.660 m ²
23	İTÜ.960	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+1	2.951 m ²
24	MSÜ.960	960 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.292m ²
25	MEB.2004.52	1200 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	2.077 m ²
26	MEB.2004.53	1200 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.541 m ²
27	İTÜ.1200	1200 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+2	7.704 m ²

Çizelge 5.5'te görüldüğü üzere öğrenci kapasitelerine göre çeşitli taban alanına yayılan ve çeşitli kat adedinde tip ilköğretim okulları mevcuttur. Ancak bazı özelliklerinden dolayı Çizelge 5.6'da gösterilen projeler daha çok uygulanmaktadır.

4. İstanbul'da kent içinde okul arsası bulma zorluğu ve nüfus fazlalığı dolayısıyla taban alanı az, kat adedi fazla olan,
5. Her formda araziye uyum sağlayabilecek plan şemasına(dikdörtgene yakın) sahip olan,
6. Tek yapıda her türlü fonksiyonu barındıran,

tipler önceleri İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü sonrasında İstanbul İl Özel İdaresi tarafından İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü talepleri doğrultusunda tüm tip ilköğretim okulu projeleri arasından seçilerek uygulanmıştır.

İstanbul imar planlarında eğitim tesisi için ayrılan alanlarda, tüm tip projeler arasından özellikle bazılarının uygunluğu ve çok yoğun kullanıldığı saptanmış ve bu projelerin kullanımına ağırlık verilmiştir. İstanbul İl Özel İdaresi tarafından seçilerek uygulanan tip ilköğretim okulu projeleri ele alınıp, incelenecektir.

İstanbul İl Özel İdaresi tarafından sıklıkla uygulanan tip ilköğretim okulu projeleri:

Çizelge 5.6 İstanbul İl Özel İdaresi Tarafından Uygulanan Tip İlköğretim Okulu Projeleri

NO	PROJE ADI	ÖĞRENCİ SAYISI	KAT ADEDİ	TABAN ALANI
1	MEB.2000-41	240 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	635 m ²
2	10025R-480	480 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	863 m ²
3	10025R-720	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1121 m ²
4	MEB.2000-42	720 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.285 m ²
5	MEB.2004-53	1200 Öğrencili Kapasiteli	B+Z+3	1.541 m ²
6	RAGIP AKIN	B.B ÖZEL PROJE	B+Z+3	789 m ²
7	RIFAT YALMAN	B.B ÖZEL PROJE	2B+Z+4	533 m ²

İstanbul İl Özel İdaresi bünyesinde uygulanan projeler içinde, MEB'nın tasarlattığı projelere ek olarak, il özel idaresinin görevini daha önce üstlenmiş olan İstanbul İl Bayındırlık Müdürlüğü tarafından belirli bir arazi için özel proje olarak tasarlatılmış, fakat sonrasında İstanbul genelinde pek çok uygulamada kullanılan ve kendi bünyelerinde tipleştirilen projelerde (Ragıp Akın-Rıfat Yalman Tip Projeleri) bulunmaktadır.

Şekil 5.1 MEB 2000-41 ve 10025R-480 Tip İlköğretim Okulları

Şekil 5.2 MEB 2000-42 ve MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulları

Şekil 5.3 Ragıp Akın ve Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulları

Çalışmada seçilen tip ilköğretim okulu projeleri;

- a) Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım ve Tesisler Daire Başkanlığı tarafından öğrenci sayılarına göre hazırlanan “Mimari İhtiyaç Programı”ndaki standartlar incelenen tip projelerin şube sayılarına göre ele alınarak,
- b) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Temel Eğitim Pilot Projesi/Proje Yönetim Ekibi tarafından hazırlanan “İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı”nda yer alan “İlköğretim Okulları İçin Öncelikli Mekanlar” Çizelge 5.7’de belirtilen öncelikler göz önünde bulundurularak,
- c) Üçüncü bölümde anlatılan “İlköğretim Yapıları Genel Tasarım Kriterleri” esas alınarak, değerlendirilmiştir.

5.1 Plan Şemaları Açısından Tip İlköğretim Okulu Uygulamalarının İncelenmesi

Sekiz yıllık zorunlu eğitime dönük olarak Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü' nün belirlemiş olduğu temel varsayımlara göre;

1. İlköğretim kesintisiz sekiz yıldır. İlköğretim bünyesinde okul öncesi sınıfı bulunur.
2. 1 ve 5. yıllar arası her sınıfın öğretmeni vardır. Ancak 4.yıldan itibaren özel mekan gerektiren dersler mümkün olduğunca özel dersliklerde ve branş öğretmenleri tarafından verilir.
3. 6.-8. yıllar arası tüm dersler branş öğretmenlerine tahsis edilmiş özel mekanlarda verilir.
4. Derslikler, eğitim kalitesini sağlamak ve koruyabilmek amacıyla en fazla 30 kişidir. Dersliklerde her öğrenci için ayrı çalışma masası ve sandalyesi bulunur.
5. İlköğretim okulu aynı zamanda çevreye açık bir sosyal, kültürel, sportif etkinlikler ve hizmet içi eğitim merkezidir. Okul binaları, öğretim saatleri dışında da tüm yıl boyunca kullanıma açıktır.
6. İlköğretim okulu içinde tüm kullanıcılara açık mekanların yanısıra, dört farklı yaş grubu için özel mekanlar bulunur.
7. Okul mekanları, programları ve süreleri öğrencilerin akademik, sosyal ve kişisel gelişimini sağlayacak şekilde planlanır.

Temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması ile müfredatta büyük bir değişiklik yaşanmıştır. Yeni müfredat derslerin uzmanları tarafından ve ilgili mekanlarda verilmesi bağlamında daha önceki öğretim müfredatlarından büyük farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda ilköğretim yapılarında derslerin; ilk sınıflarda “sabit derslik” olarak adlandırılan ve kısaca bütün günün aynı mekanda geçtiğini ifade eden dersliklerde, ileriki sınıflarda ise sabit dersliklerin yerini alan “branş derslikleri” ve “uygulama mekanları” nda ve uzmanlık eğitiminin gereği olan teknolojilerle donatılan, tüm öğrencilerin kullanımına açık mekanlarda yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu anlamda “sekiz yıllık zorunlu eğitim” modeli ile yeni mekan standartları da oluşturulmaya çalışılmıştır (Çınar vd., 2007).

Çizelge 5.7 İlköğretim Okulları İçin Öncelikli Mekanlar Listesi İlköğretim Okul yapıları El Kitabı, 1998)

İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN ÖNCELİKLİ MEKANLAR										
		Mevcut İlköğretim			Yeni İlköğretim					
		1. Öncelikli	2. Öncelikli	3. Öncelikli	1. Öncelikli	2. Öncelikli	3. Öncelikli			
İLKÖĞRETİM OKUL MEKANLARI										
OKUL ÖNCESİ	Eğitim Alanı	X			X					
	Depo		X		X					
	Öğretmenler Odası		X		X					
	Kullanım Odası	X			X					
ÖĞRETİM MEKANLARI	Sabit Derslikler	X			X					
	Türkçe	X			X					
	Matematik	X			X					
	Fen Bilgisi	X			X					
	Sosyal Bilgiler	X			X					
	Yabancı Dil	X			X					
	Genel Derslik	X			X					
UYGULAMA MEKANLARI	Eğitsel Kol			X	X					
	Fen Laboratuvarı	X			X					
	Hazırlık Odası	X			X					
	Bilgisayar Laboratuvarı	X			X					
	Proje Stüdyosu			X	X					
	Resim Dersliği		X		X					
	Seramik Kurutma			X	X					
	Seramik Fırını			X	X					
	Müzik Dersliği		X		X					
	Depo		X		X					
	Kitaplık	X			X					
	Depo	X			X					
	Grup Çalışma Odası			X	X					
	Genel Depo		X		X					
YÖNETİM	Müdür Odası	X			X					
	Müdür Yardımcısı Odası	X			X					
	Genel İdari Ofis	X			X					
	Depo/Arşiv		X		X					
	Öğretmenler Odası	X			X					
	Branş Öğret. Top. Od.	X			X					
	Branş Öğret. Çalış. Böl.		X		X					
		Mevcut İlköğretim			Yeni İlköğretim					
		1.Öncelikli	2.Öncelikli	3.Öncelikli	1.Öncelikli	2.Öncelikli	3.Öncelikli			
OKUL VE ÇEVRE ORTAK KULLANIM ALANLARI	DESTEK BİRİMLER	KAFETERYA	İşlik 1	X			X			
			İşlik 2		X		X			
			Depo		X		X			
			Spor Salonu			X		X		
			Soyunma Odası (Erkek)			X		X		
			Soyunma Odası (Kız)			X		X		
			Depo			X		X		
			Kitaplık	X			X			
			Bireysel Çalışma	X			X			
			Bilgi Teknolojileri	X			X			
			Kart Kataloğu	X			X			
			Kütüphane Sorumlusu	X			X			
			Çok Amaçlı Salon	X			X			
			Revir (İlkyardım)		X		X			
			Grupla Rehberlik Servisi	X			X			
			Ofis	X			X			
			YATAKHANE	Kantin 1	X			X		
				Kantin 2		X		X		
	Çay Ocağı			X		X				
	Kırtasiye Satış Bölümü				X	X				
Kırtasiye Depo				X	X					
Hizmetli Soyunma Odası		X			X					
Temizlik Odası				X	X					
Teknisyen Odası				X	X					
Genel Depo	X				X					
Isıtma Merkezi	X				X					
LOJMAN										
Yatakhane (Kız)										
Yatakhane (Erkek)										
Duşlar (Kız)										
Duşlar (Erkek)										
Çamaşırhane										
Yemekhane										
Nöbetçi Öğretmen Odası										
Dinlenme Odası										
Oyun Odası										
Müstahdem Yatakhanesi										

Çizelge 5.7’de 1. Öncelik olarak verilen mekanlar, mutlaka olması gereken mekanlardır. 2. ve 3. Öncelikler, okul sahasının büyüklüğü ve yakın çevresindeki (spor salonu, Bilgisayar laboratuvarı, kütüphane gibi) okulların benzer alanları tespit edilerek ihtiyaç saptanır.

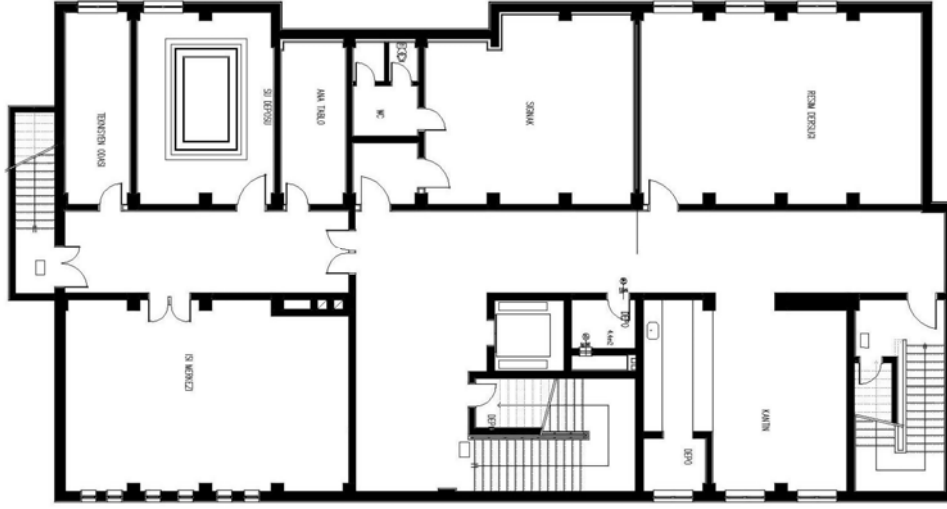
İstanbul genelinde uygulanan tip ilköğretim okulu projeleri, İstanbul’daki okul arsası bulma sorunu ve nüfus yoğunluğu nedeniyle oluşan derslik ihtiyacı sorununa çözüm bulabilmek, yapının kullanımı sırasında yapıda yapılan değişiklikleri ortadan kaldırmak için İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün talepleri doğrultusunda, belirli zamanlarda İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü ve İstanbul İl Özel İdaresi tarafından MEB’nden onay alınmak şartıyla revize edilmiştir. Revize edilen projeler halen uygulanmaktadır.

Projelerde yapılan değişiklikler, belirli bir kullanım için ayrılan mekanların başka bir kullanım için dönüştürülmesi, mekanların büyütülmesi, birleştirilmesi ya da kullanıma kapatılması şeklindedir. Uygulanan tip projelerde yapılan plan değişiklikleri aşağıda plan şemaları incelenirken açıklanacaktır.

İstanbul İl Özel İdaresi tarafından seçilerek uygulanmakta olan tip ilköğretim okul projeleri plan şemaları Çizelge 5.7’de gösterilen Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Temel Eğitim Pilot Projesi/Proje Yönetim Ekibi tarafından hazırlanan “İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı”nda yer alan “İlköğretim Okulları İçin Öncelikli Mekanlar” listesi gözününde bulundurularak incelenecektir.

(Tip-1) MEB 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

MEB 2000-41 tip ilköğretim okulu projesi 18.3m x 33.05m ölçülerinde dikdörtgen formda, taban alanı 591 m² olup bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 2955 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan küçük arsalarda yoğunlukla kullanılan bir tip projedir. Orjinalinde 8 sabit derslikli olarak tasarlanan 2000-41 tip ilköğretim projesi, genelde uygulandığı bölgenin derslik sayısı ihtiyacını karşılamadığından, kullanıcıların 1. öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda revize edilerek sabit derslik sayısı 17’ye çıkarılmıştır. Genel ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut mekanlar yeniden düzenlenmiştir. Bu tip projede yapılan değişiklikler şöyledir:

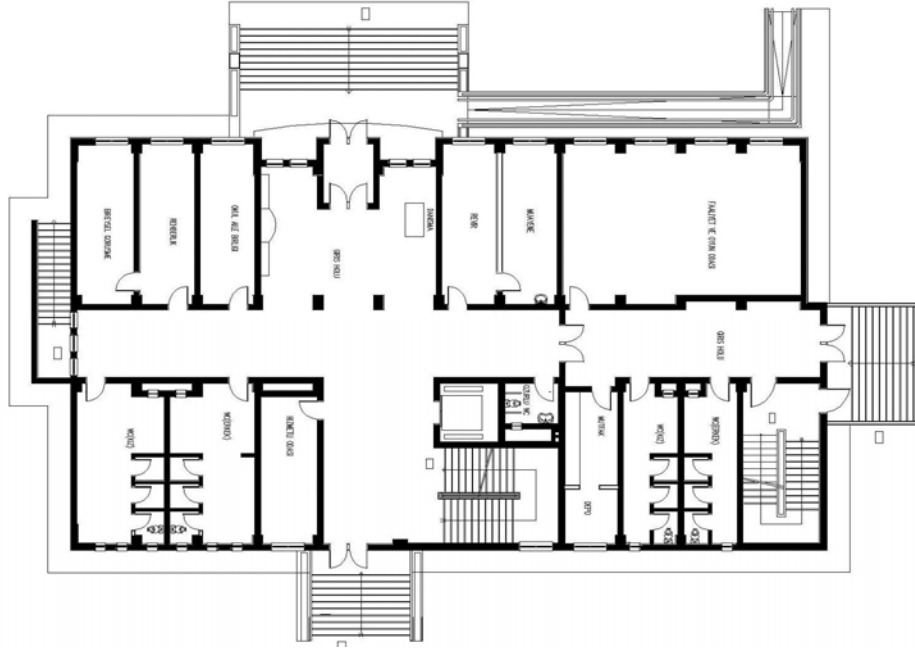

Şekil 5.4 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

Şekil 5.5 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

- Orjinal planda bodrum katta yer alan su deposu ve teknisyen odası mahalleri birleştirilerek hizmetli dairesi olarak düzenlenmiştir.
- Sığınak, resim dersliği mahali ile birleştirilip çok amaçlı salon olarak düzenlenmiştir.
- Kantinin bulunduğu mahal sığınak ve ıslak hacim olarak yeniden düzenlenmiştir.

Şekil 5.6 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.7 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

- Orijinal anaokulu bölümünde kız ve erkek için ayrı ayrı çözülmüş wc'lerin bir tanesi iptal edilerek, anaokulu çocuklarının ortak wc kullanımı öngörülmüştür. İptal edilen wc mutfak olarak çözümlenmiştir.

- Muayene ve revir mahalleri, faaliyet odası doğrultusunda 1 aks kadar genişletilip birleştirilerek bu mahalde sabit derslik düzenlenmiştir.
- Anaokulu mutfağı olarak tasarlanan mahal revir olarak değiştirilmiştir.
- Okul aile birliği, rehberlik, bireysel görüşme olarak ayrılmış mekanlar birleştirilerek bu mahal sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Kız ve erkek wc'lerin birtanesi iptal edilmiş, her katta bir cinse hitap eden tek wc kullanımı uygun görülmüştür.
- İptal edilen wc alanının, hizmetli odası ile birleştirilip ve bulunduğu akstan merdiven holüne doğru genişletilmesiyle oluşan mahal sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Ana giriş aksı doğrultusunda bulunan arka giriş ve merdivenleri uygulanan küçük arazilerde zaten kullanılmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Şekil 5.8 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.9 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

- Orijinal planda yer alan müdür odası mahali öğretmenler odası olarak, santral odası mahali ise memur odası olarak değiştirilmiştir.
- Öğretmenler odası ve sigara odası mahalleri birleştirilerek sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Katta iptal edilen wc mahali müdür yardımcısı odası olarak değiştirilmiştir.
- Memur odası olarak tasarlanan mahal bulunduğu akstan merdiven holüne doğru genişletilerek, müdür odası olarak düzenlenmiştir.

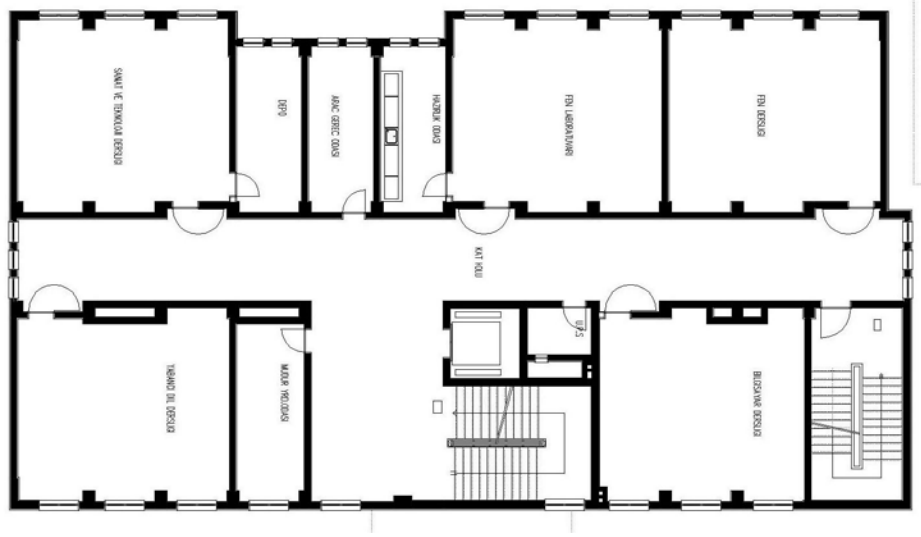
Şekil 5.10 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

Şekil 5.11 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

- Orijinal planda kütüphane olarak tasarlanmış mahal sabit derslik olarak değiştirilmiştir.
- Kütüphane sorumlusu odası ve müdür yardımcısı odası mahalleri birleştirilerek sabit derslik olarak düzenlenmiştir.

- Kapalı teneffüşhane olarak tasarlanmış boşluk, derslikler hizasında duvar örülerek sabit derliğe dönüştürülmüştür.
- İptal edilen wc alanının, arşiv ile birleştirilip ve bulunduğu akstan merdiven holüne doğru genişletilmesiyle oluşan mahal sabit derslik olarak düzenlenmiştir.

Şekil 5.12 Orjinal 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

Şekil 5.13 Revize 2000-41 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

- Orjinalinde branş derslikleri olan fen dersliği, sanat ve teknoloji dersliği mahalleri sabit derslik olarak değiştirilmiştir.

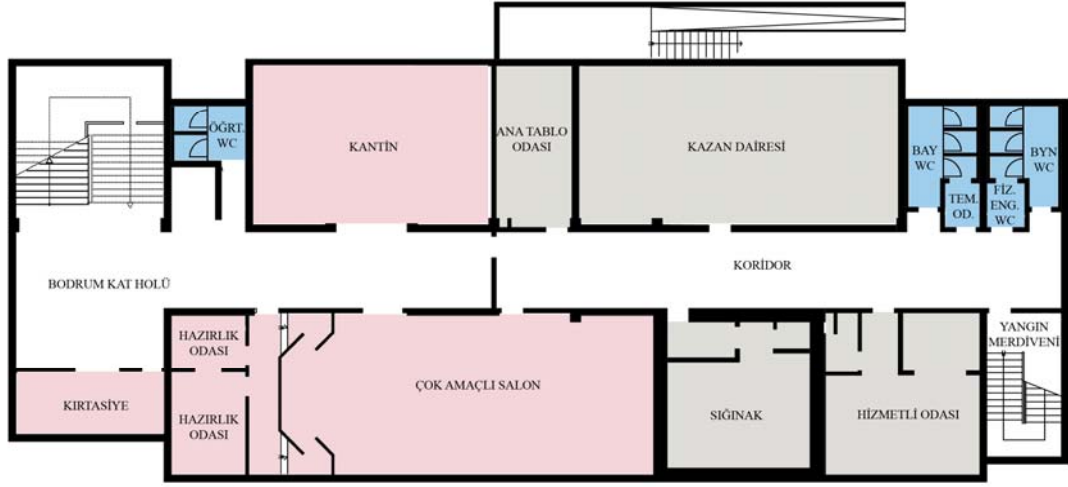
- Fen laboratuvarı için gerekli olan hazırlık odası ile araç gereç odası ve depo birleştirilmiş oluşan yeni mahal sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Her katta sayısı bire indirilen wc mahali, orijinal planda üçüncü katta bulunmamasına rağmen bu katta da aynı yerde çözümlenmiştir.
- Orijinalinde yabancı dil dersliği olan fakat bir kısmı wc'ye dönüştürülen mahalden geriye kalan alan, müdür yardımcısı odası mahali ile birleştirilmesi ve bulunduğu akstan merdiven holüne doğru genişletilmesi oluşan mahal sabit derslik olarak düzenlenmiştir.

MEB 2000-41 tip ilköğretim okulu projesi, yapılan revizyonlar sonucu; 17 sabit derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 bilgisayar dersliği, 1 ups odası, 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 1 öğretmenler odası, 1 memur odası, 1 revir, 1 anaokulu-mutfak, 1 faaliyet-oyun odası, 1 çok amaçlı salon, 1 sığınak ve 1 hizmetli dairesi mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7'de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerin çoğu yapılan revizyonlarla değiştirilmiştir. Tüm branş derslikleri, ihtiyaç doğrultusunda revize edilerek, sabit derslik olarak düzenlenmiştir. Uygulama mekanlarından sadece fen laboratuvarı ve bilgisayar dersliği bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden sadece çok amaçlı salon ve revir mahalleri projede yer almaktadır. Wc'lerin sayısının azaltılması nedeniyle wc'ler öğrenciler için yetersizdir.

(Tip-2) 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

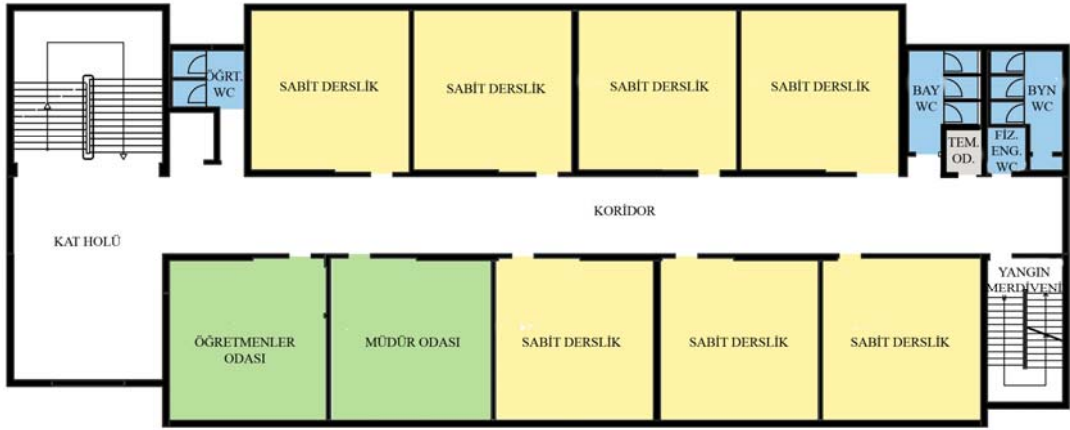
10025R-480 tip ilköğretim okulu projesi 18.93m x 47.4m ölçülerinde dikdörtgen formda, taban alanı 863 m² olup bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 4325.53 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan orta büyüklükteki arsalarda yoğunlukla kullanılan bir tip projedir. Ayrıca İstanbul genelinde gerek formu, gerekse içerdiği mekanlar ve derslik sayısı nedeniyle ortalama çözüm önerdiği için en çok tercih edilen ve kullanılan tip projedir. Orijinalinde 24 sabit derslikli olarak tasarlanan 10025R-480 tip ilköğretim projesi, oturduğu taban alanına oranla maksimum sabit derslik sayısına sahip olduğu ve 1. öncelikli mekanlar listesindeki mahallerden en gerekli olanların birçoğunu içerisinde barındırdığı için, bu tip projede revizyon yapılmamıştır.

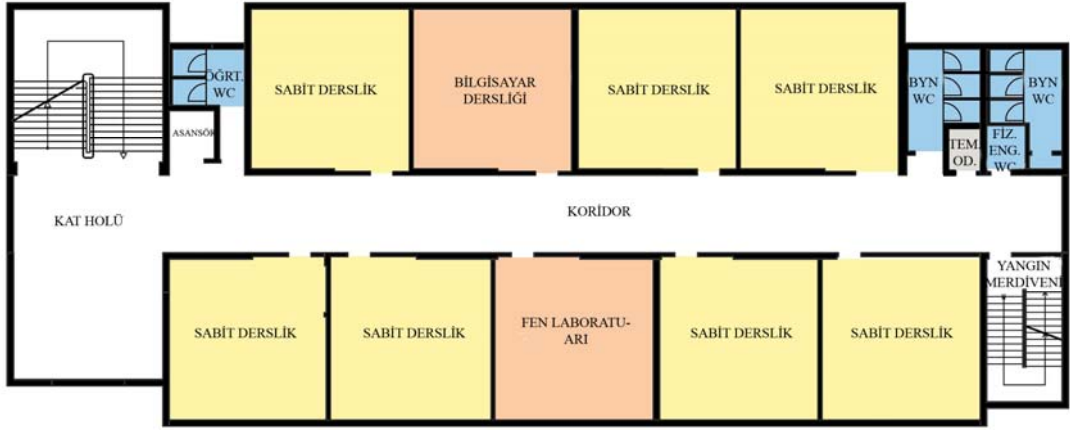
Şekil 5.14 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

Şekil 5.15 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.16 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.17 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

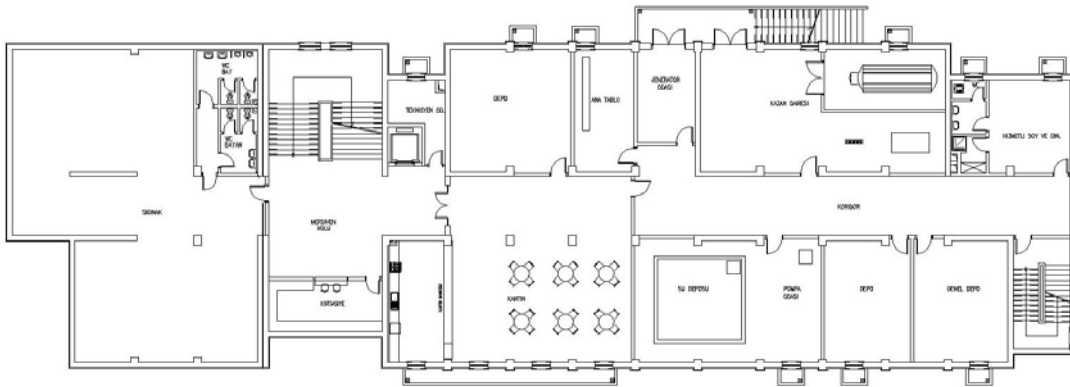
Şekil 5.18 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

10025R-480 tip ilköğretim okulu projesi; 24 sabit derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 bilgisayar dersliği, 1 müzik dersliği+depo, 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 1 öğretmenler odası, 1 kütüphane+depo, 1 çok amaçlı salon, 1 anaokulu-mutfak, 2 anaokulu faaliyet-oyun odası, 1 kantin, 1 kırtasiye, 1 sığınak ve 1 hizmetli dairesi mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerden sabit derslikler, projenin orijinalinde bulunmamaktadır. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği, müzik dersliği bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden kütüphane, çok amaçlı salon, kantin mahalleri projede yer almaktadır.

(Tip-3) 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

10025R-720 tip ilköğretim okulu projesi 18.93m x 62.35m ölçülerinde dikdörtgen formda, taban alanı 1121 m² , 2. normal kattan sonra kat alanı 870 m² olup, bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 5100 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan ince uzun formdaki arsalarda sıklıkla kullanılan tip projedir. Orijinalinde 9 sabit derslikli olarak tasarlanan 10025R-720 tip ilköğretim projesi, genelde uygulandığı bölgenin derslik sayısı ihtiyacını karşılamadığından, kullanıcıların 1. öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda revize edilerek sabit derslik sayısı 29’a çıkarılmıştır. Genel ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut mekanlar yeniden düzenlenmiştir. Bu tip projede yapılan değişiklikler şöyledir:

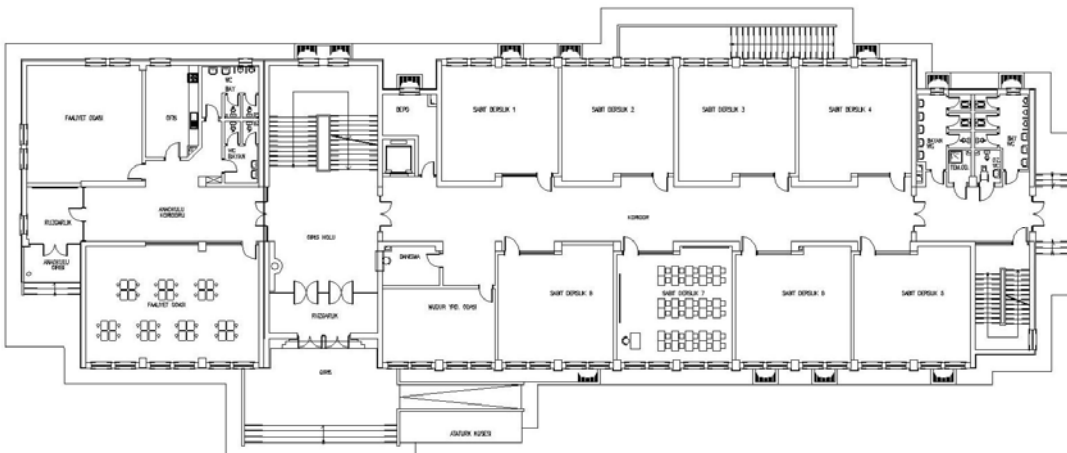

Şekil 5.19 Orijinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

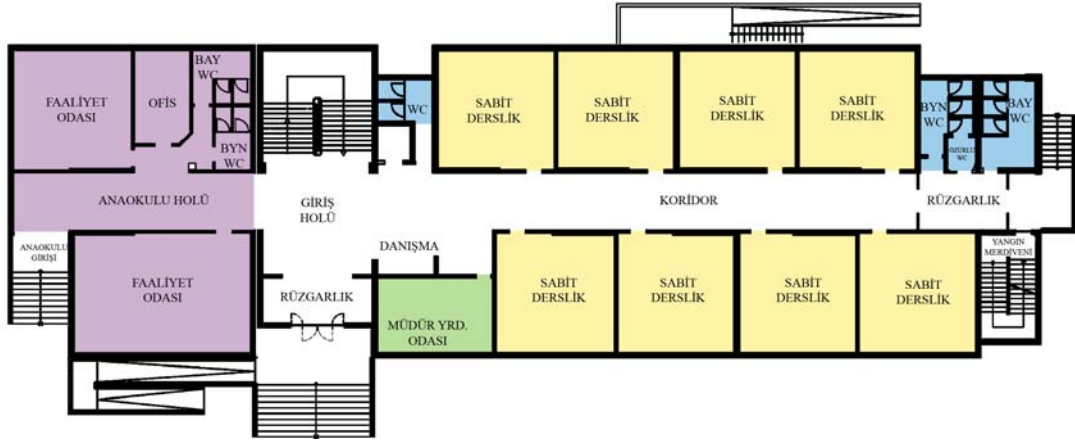

Şekil 5.20 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

- Orijinal planda bodrum kat holünü ve koridoru bölen kantin, su deposu ile birleştirilerek ve bir aks boyu kadar küçültülerek bu alan çok amaçlı salon ve hazırlık mekanları olarak düzenlenmiştir. Bu şekilde koridor ve kat holü bağlantısı sağlanmıştır.
- Su deposu bölümüne doğru genişleyen depo bölümü, genel depo mahali ile birleştirilerek bu bölümde hizmetli dairesi çözümlenmiştir.
- Jeneratör odası, ana tablo odası olarak değiştirilmiş; eski ana tablo odası olarak anılan mahal, depo ile birleştirilerek bu bölüm kantin olarak düzenlenmiştir.
- Hizmetli soyunma ve dinlenme odası olarak tasarlanan mahal, bay ve bayan wc olarak yeniden çözümlenmiştir.

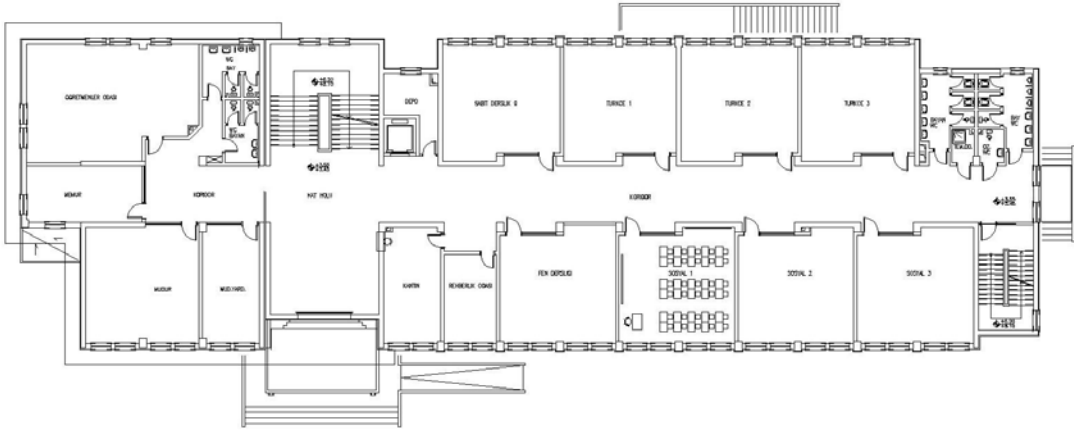

Şekil 5.21 Orijinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.22 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

- Orijinal plana göre zemin kat planında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

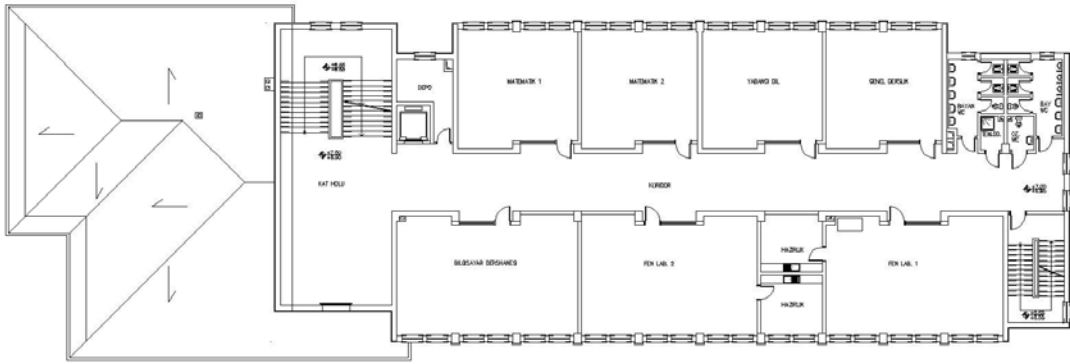

Şekil 5.23 Orijinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.24 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

- Orijinal planda öğretmenler odası olarak tasarlanan mahalin bir bölümü rehberlik odası olarak ayrılmıştır.
- Kantin ve rehberlik odası mahalleri birleştirilerek, bu alan sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Branş derslikleri (fen dersliği, türkçe derslikleri (1-2-3), sosyal derslikleri (1-2-3)) ; sabit dersliğe dönüştürülmüştür.
- Asansör arkasındaki depo mahali, öğretmen wc olarak düzenlenmiştir.

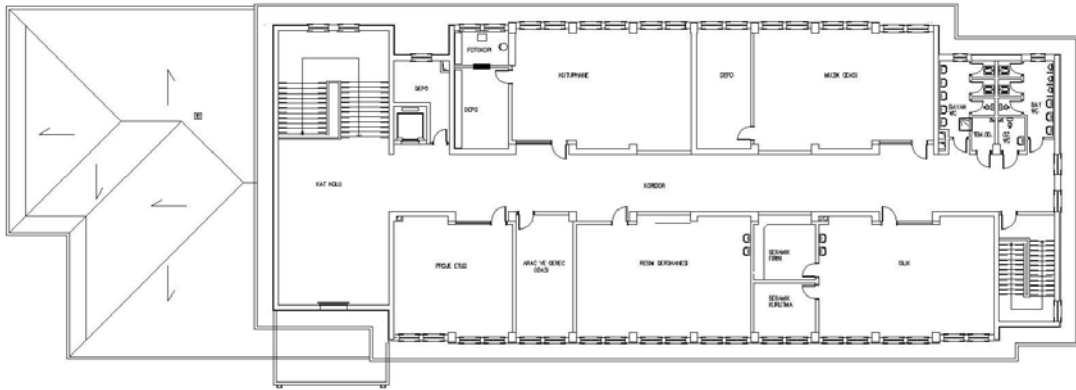
Şekil 5.25 Orijinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

Şekil 5.26 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

- Orijinal planda bilgisayar dersliği olarak tasarlanan mahal 1 aks boyu kadar küçültülerek sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Fen laboratuvarı 1-2 ve hazırlık bölümlerinden oluşan mahaller küçük bir fen laboratuvarı ve 3 sabit derslik olarak yeniden çözümlenmiştir.

- Branş derslikleri (genel derslik, yabancı dil dersliği ve matematik dersliği 1), sabit dersliğe dönüştürülmüştür.
- Matematik dersliği 2, bilgisayar laboratuvarı olarak düzenlenmiştir.
- Asansör arkasındaki depo mahali, öğretmen wc olarak düzenlenmiştir.

Şekil 5.27 Orjinal 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

Şekil 5.28 Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

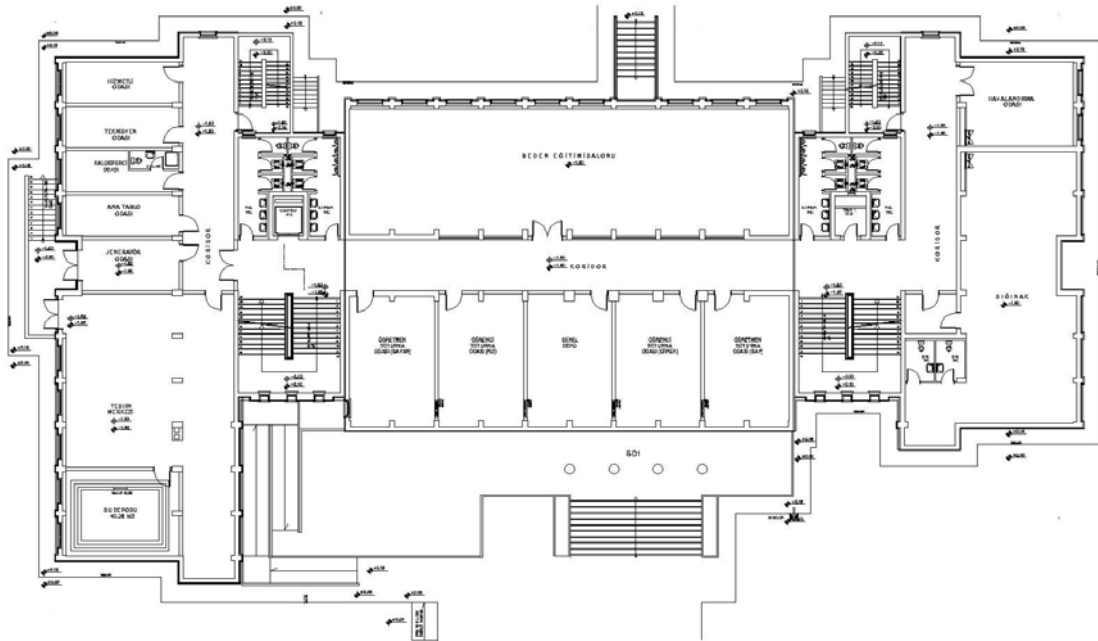
- Aynı hizada bulunan proje etüt, araç-gereç odası, resim dersliği, seramik kurutma-fırın ve işlik mahalleri kendi içinde beş adet sabit dersliğe dönüştürülmüştür.

10025R-720 tip ilköğretim okulu projesi, yapılan revizyonlar sonucu; 29 sabit derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 bilgisayar dersliği, 1 müzik odası, 1 müdür odası, 2 müdür yardımcısı odası, 1 öğretmenler odası, 1 memur odası, 1 rehberlik odası, 1 kütüphane, 1 çok amaçlı salon, 1 anaokulu-mutfak, 1 anaokulu faaliyet-oyun odası, 1 kantin, 1 kırtasiye, 1 fotokopi, 1 sığınak, 1 hizmetli dairesi ve 3 depo mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerin çoğu yapılan revizyonlarla değiştirilmiştir. Tüm branş derslikleri, ihtiyaç doğrultusunda revize edilerek, sabit derslik olarak düzenlenmiştir. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği ve müzik dersliği bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden sadece çok amaçlı salon, rehberlik odası, kantin mahalleri projede yer almaktadır.

(Tip-4) MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

MEB 2000-42 tip ilköğretim okulu projesi 32.4m x 60.3m ölçülerinde L formda, taban alanı 1257 m² olup, bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 6328 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan büyük arsalarda kullanılan tip projedir. Orjinalinde 13 sabit derslikli olarak tasarlanan MEB 2000-42 tip ilköğretim projesi, genelde uygulandığı bölgenin derslik sayısı ihtiyacını karşılamadığından, kullanıcıların 1. öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda revize edilerek sabit derslik sayısı 23’e çıkarılmıştır. Genel ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut mekanlar yeniden düzenlenmiştir. Bu tip projede yapılan değişiklikler şöyledir:

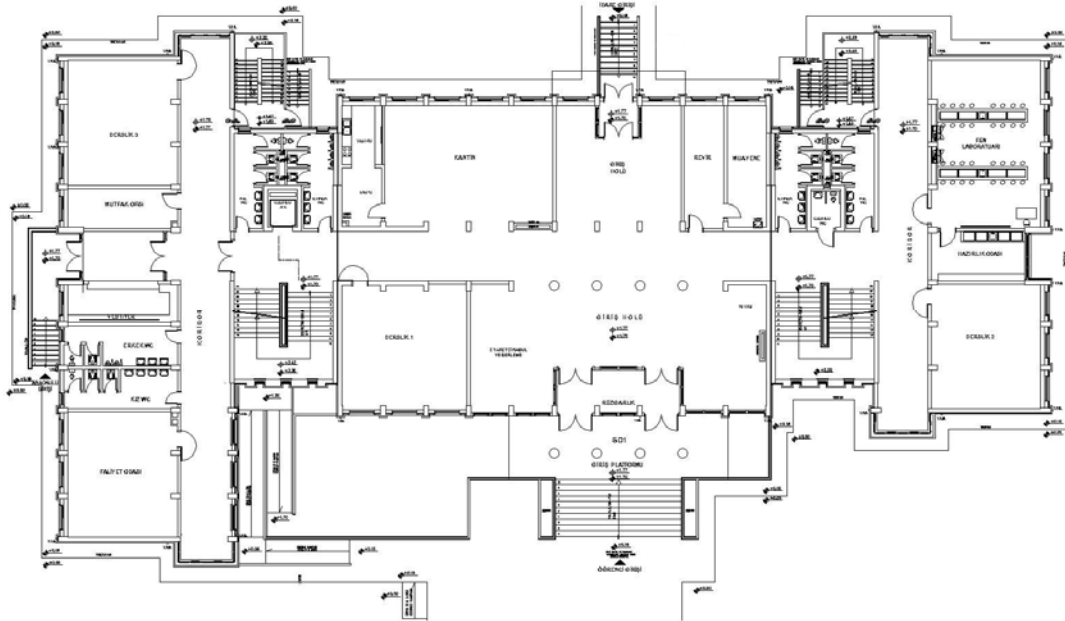

Şekil 5.29 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

Şekil 5.30 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

- Orijinal projede hizmetli odası olarak tasarlanan mahal, teknisyen odası mahali olarak değiştirilmiştir. Teknisyen odası ve kaloriferci odası olarak tasarlanan mahaller birleştirilerek bu alan hizmetli dairesi olarak düzenlenmiştir.

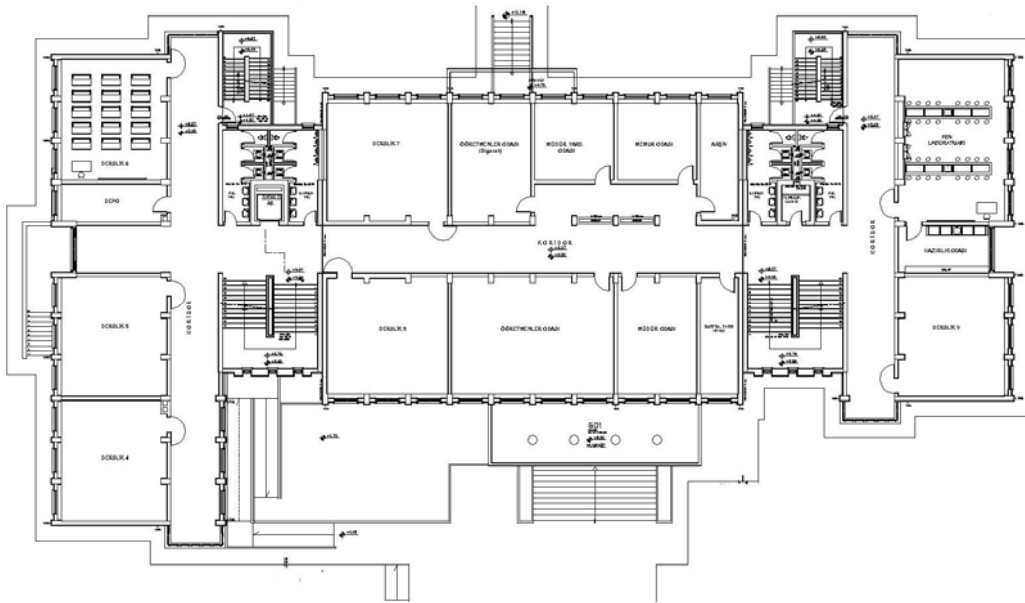

Şekil 5.31 Orijinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.32 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

- Ana giriş aksı doğrultusunda bulunan arka giriş ve merdivenleri uygulandığı arazilerde zaten kullanılmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu alan diğer mekanlar hizasında kapatılarak idare mahali olarak düzenlenmiştir.
- Anaokulu bölümü içersisinde yer alan sabit derslik mahali, anaokulu faaliyet odası olarak değiştirilmiştir.

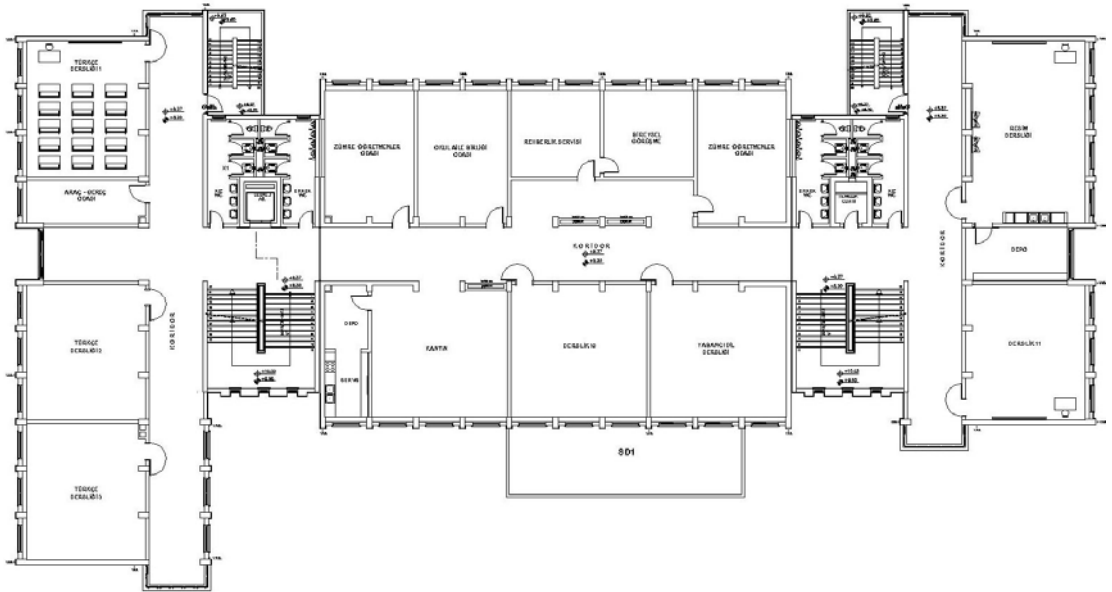

Şekil 5.33 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.34 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

- Orijinal plana göre birinci kat planında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

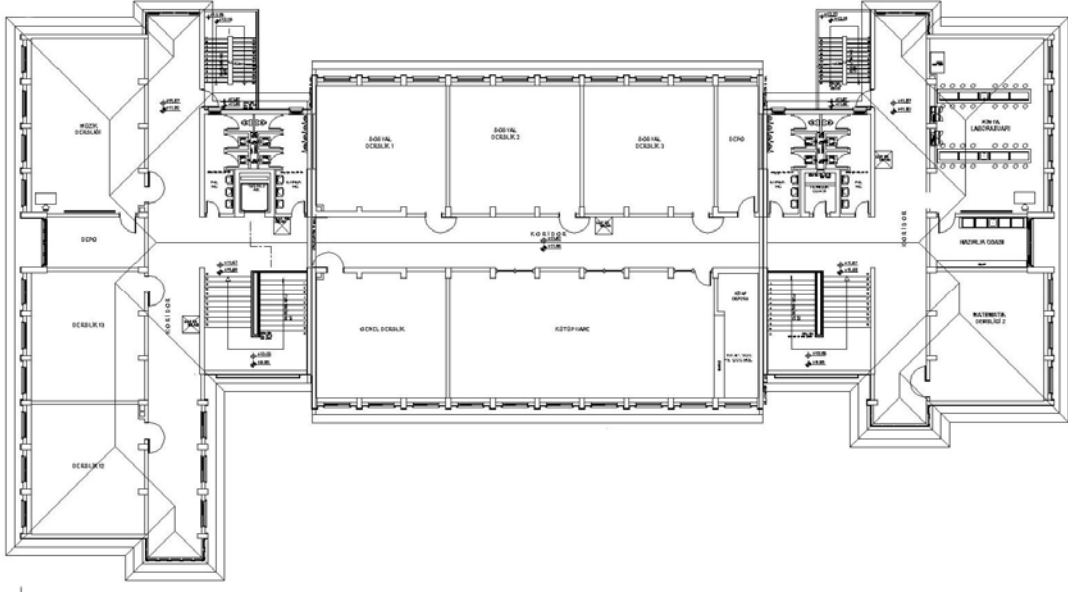

Şekil 5.35 Orijinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

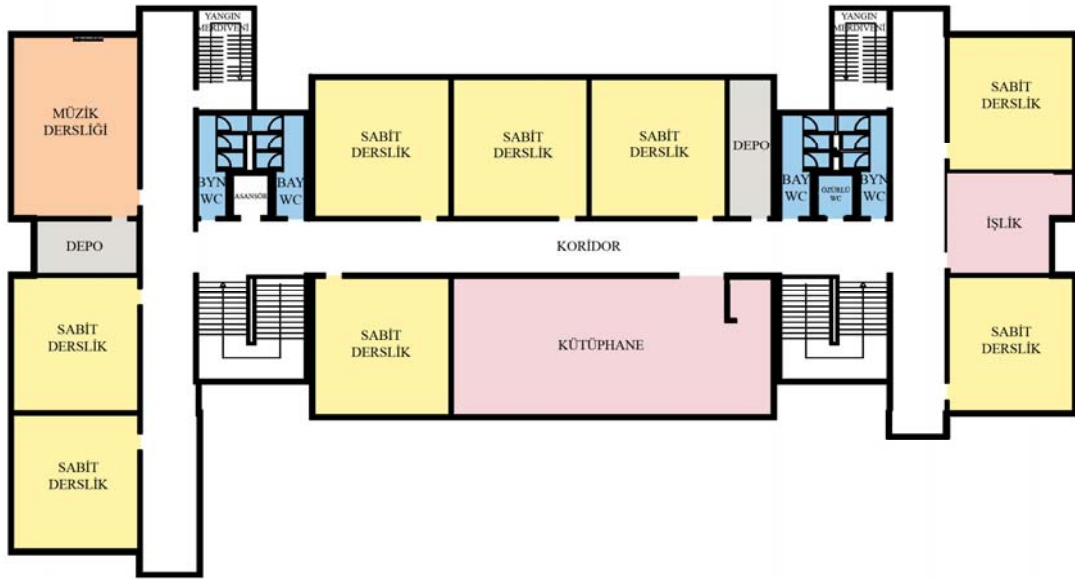

Şekil 5.36 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

- Orijinal planda Türkçe dersliği ve araç-gereç odası olarak tasarlanmış mahaller birleştirilmiş, bilgisayar dersliği mahali olarak düzenlenmiştir.
- Türkçe dersliği (2-3), yabancı dil dersliği mahalleri, sabit dersliğe dönüştürülmüştür.
- Zümre öğretmenler odası mahali, 1 aks büyüklüğü kadar okul aile birliği odasına doğru genişletilerek, bu alan sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Kantin, depo-servis mahalleri birleştirilip, 1 aks büyüklüğü kadar küçültülerek, bu alan sabit derslik olarak düzenlenmiştir.
- Kantin mahalinin bir aks büyüklüğü kadar küçültülmesiyle oluşan alan araç-gerç odası olarak düzenlenmiştir.

Şekil 5.37 Orjinal MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

Şekil 5.38 Revize MEB 2000-42 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

- Orjinal planda sosyal derslikler (1-2-3), genel derslik ve matematik dersliği (1) mahalleri sabit dersliğe dönüştürülmüştür.
- Kimya laboratuvarı mahali 1 aks büyüklüğü kadar küçültülerek sabit derslik olarak düzenlenmiştir.

- Kimya laboratuvarı mahalının küçültülmesiyle oluşan alan, kimya laboratuvarı hazırlık mahali ile birleştirilerek, bu alan işlik olarak düzenlenmiştir.

MEB 2000-42 tip ilköğretim okulu projesi, yapılan revizyonlar sonucu; 23 sabit derslik, 2 fen laboratuvarı+hazırlık, 1 bilgisayar dersliği+ups, 1 müzik dersliği+depo, 1 resim dersliği+depo, 1 işlik, 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 3 öğretmenler odası, 1 memur odası, 1 arşiv, 1 idare odası, 1 revir-muayene, 1 kütüphane, 1 beden eğitimi salonu, 2 öğretmen soyunma odası, 1 rehberlik-bireysel görüşme odası, 1 okul aile birliği odası, 2 öğrenci soyunma odası, 2 anasınıfı faaliyet odası, 1 anaokulu mutfak ofisi, 1 anaokulu vestiyer, 1 kantin, 1 sığınak, 1 teknisyen odası, 1 hizmetli dairesi, 1 araç-gereç odası ve 4 depo mahallerinden oluşmaktadır.

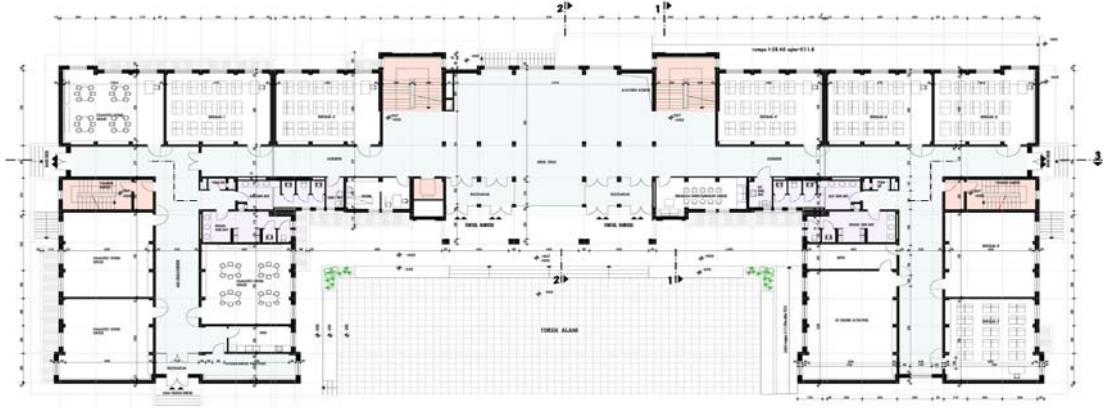
Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerin çoğu yapılan revizyonlarla değiştirilmiştir. Tüm branş derslikleri, ihtiyaç doğrultusunda revize edilerek, sabit derslik olarak düzenlenmiştir. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği, müzik dersliği ve resim dersliği bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden işlik, revir, kütüphane, beden eğitimi salonu, kantin, rehberlik-bireysel görüşme odası mahalleri projede yer almaktadır..

(Tip-5) MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

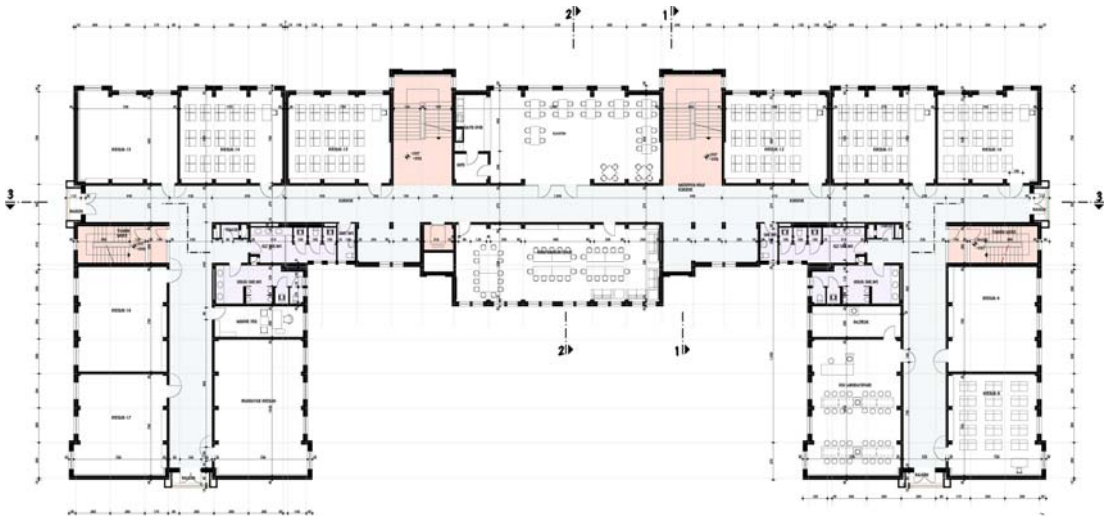
MEB 2004-53 tip ilköğretim okulu projesi 29.65m x 72.80m ölçülerinde U formda, taban alanı 1541 m² olup, bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 8297 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan büyük arsalarda ve özellikle derslik sayısı ihtiyacı fazla olan semtlerde kullanılan tip projedir. Orjinalinde 40 sabit derslikli olarak tasarlanan MEB 2004-53 tip ilköğretim projesi, maksimum sabit derslik sayısına sahip olduğu ve 1. öncelikli mekanlar listesindeki mahallerin birçoğunu içerisinde barındırdığı için, bu tip projede revizyon yapılmamıştır.

Şekil 5.39 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

Şekil 5.40 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

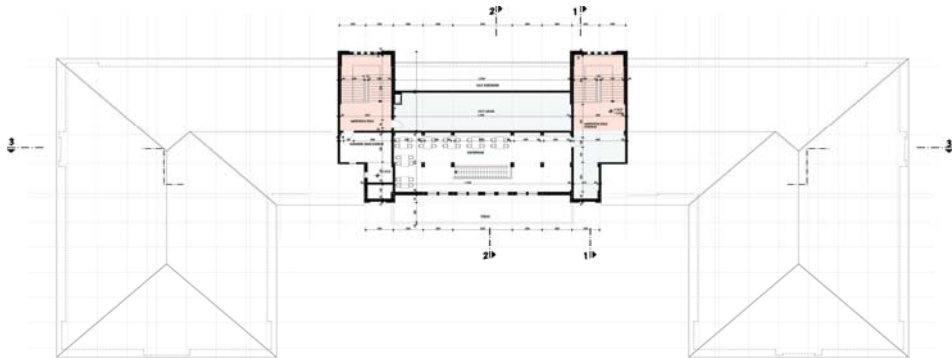
Şekil 5.41 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.42 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

Şekil 5.43 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

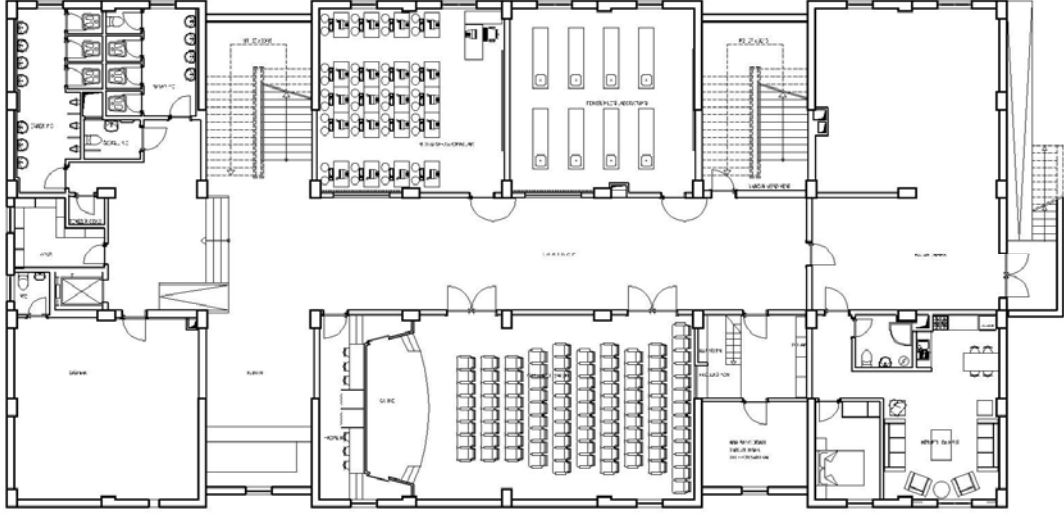
Şekil 5.44 MEB 2004-53 Tip İlköğretim Okulu Projesi Çatı Katı Planı

MEB 2004-53 tip ilköğretim okulu projesi, 40 sabit derslik, 2 fen laboratuvarı+hazırlık, 2 bilgisayar dersliği, 1 resim dersliği, 1 müzik dersliği, 1 iş teknik atelyesi, 1 grup çalışma odası, 3 hazırlık odası, 1 müdür odası, 4 müdür yardımcısı odası, 2 öğretmenler odası, 2 memur odası, 1 kütüphane, 1 çok amaçlı salon, 4 faaliyet ve oyun odası, 1 okul aile birliği odası, 1 bireysel görüşme odası, 1 revir, 1 kantin, 1 santral, 3 araç-gereç odası, 1 arşiv, 1 vestiyer, 2 ofis, 6 soyunma odası, 1 ana tablo odası, 1 teknik merkez, 1 kalorifer odası, 8 temizlik odası ve 5 depo mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerden branş derslikleri, projenin orjinalinde bulunmamaktadır. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği, resim dersliği, iş teknik atelyesi, grup çalışma odası, ve hazırlık odaları bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden kütüphane, çok amaçlı salon, revir, kantin, ofis mahali projede yer almaktadır.

(Tip-6) Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

Ragıp Akın tip ilköğretim okulu projesi 20.1m x 39.7m ölçülerinde dikdörtgen formda, taban alanı 789.57 m² olup, bobrum+zemin+3 normal kattan oluşan toplamda 3984.57 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan küçük arsalarda sıklıkla kullanılan tip projedir. Orjinalinde 25 sabit derslikli olarak tasarlanan Ragıp Akın tip ilköğretim okulu projesi, maksimum sabit derslik sayısına sahip olduğu ve 1. öncelikli mekanlar listesindeki mahallerden olan ana sınıfı mahalini barındırmadığı için bu tip proje üzerinde bazı revizyonlar yapılmıştır. Bu tip projede yapılan değişiklikler şöyledir:

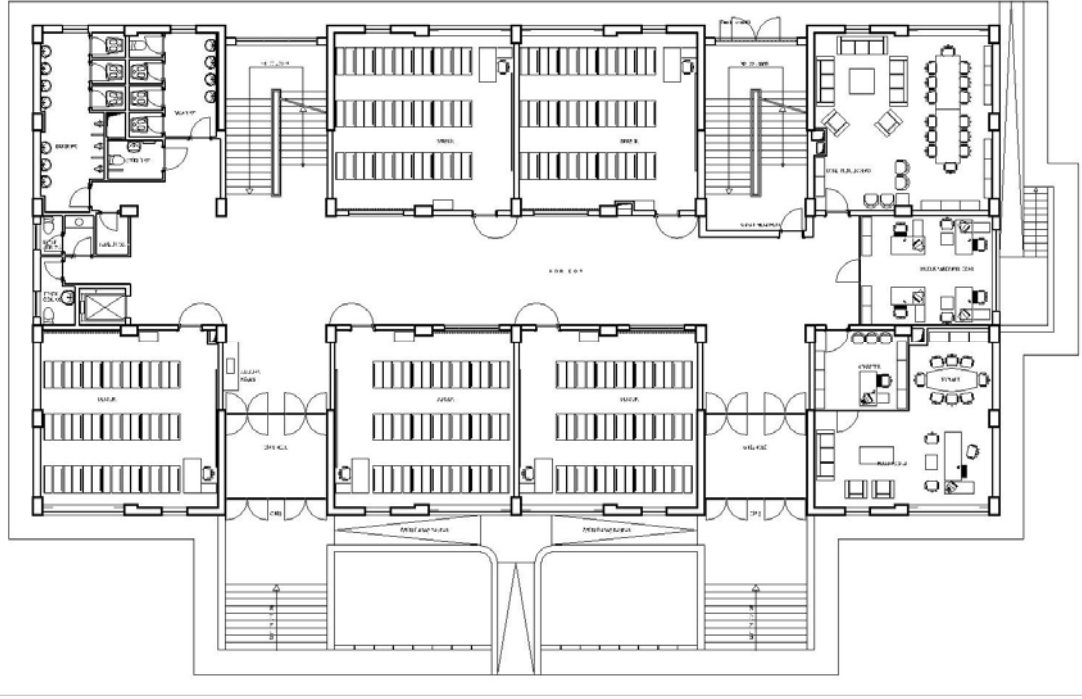

Şekil 5.45 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

Şekil 5.46 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Bodrum Kat Planı

- Bilgisayar laboratuvarı mahali işlik olarak değiştirilmiştir.

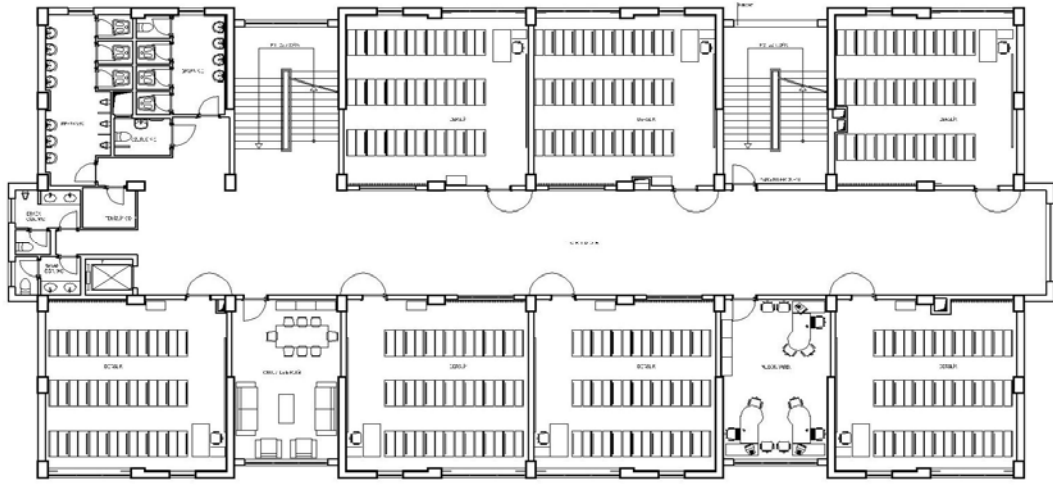
Şekil 5.47 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.48 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

- Orijinal planda iki ana giriş tasarlanmıştır. Sağdaki giriş anaokulu girişi olarak tanımlanmış, koridorda yapılan bir kapı ile anaokulu mekanları ilköğretim okulu mekanlarından ayrılmıştır.

- Sabit dersliklerden biri müdür odası ve toplantı odası olarak düzenlenmiş, orijinal plandaki müdür odası ve toplantı odası anasınıfı faaliyet odası mahaline dönüştürülmüştür.
- Müdür yardımcısı odası anaokulu wc mahallerine, öğretmenler odası mutfak yeme-içme mahaline, bir sabit derslikte anasınıfı faaliyet odası mahaline dönüştürülmüştür.
- İlköğretim alanı içerisinde kalan bir sabit derslikte öğretmenler odası olarak düzenlenmiştir.

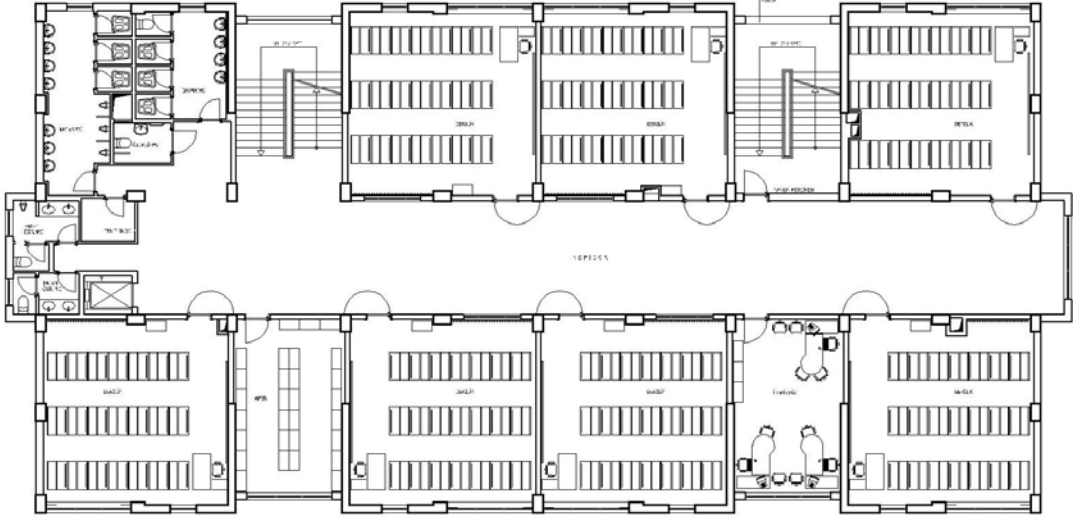

Şekil 5.49 Orijinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.50 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

- Orijinal plana göre birinci kat planında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

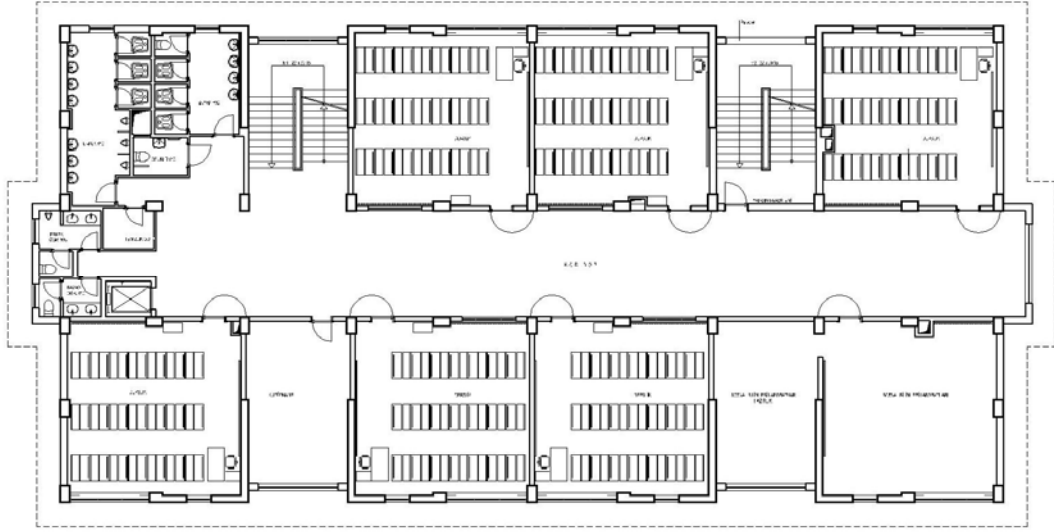

Şekil 5.51 Orijinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

Şekil 5.52 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

- Sabit dersliklerden bir tanesi bilgisayar laboratuvarına dönüştürülmüştür.

Şekil 5.53 Orjinal Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

Şekil 5.54 Revize Ragıp Akın Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

- Orijinal plana göre üçüncü kat planında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Ragıp Akın tip ilköğretim okulu projesi, yapılan revizyonlar sonucu; 21 sabit derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 bilgisayar dersliği, 1 sosyal bilimler laboratuvarı+hazırlık, 1 işlik, 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 1 öğretmenler odası, 1 idari ofis, 1 okul aile birliği odası, 1 arşiv, 1 kütüphane, 1 çok amaçlı salon, 1 anasınıfı faaliyet odası, 1 anaokulu mutfak ofisi, 1 kantin, 1 sığınak, 1 hizmetli dairesi mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerden branş derslikleri, projenin orijinalinde 1 adet sosyal bilimler dersliği olarak bulunmamaktadır. Mevcut sabit derslikler, sayısı azaltılarak ihtiyaç duyulan mekanlara dönüştürülmüştür. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği, resim dersliği, iş teknik atelyesi, grup çalışma odası, ve hazırlık odaları bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden kütüphane, çok amaçlı salon, revir, kantin, ofis mahali projede yer almaktadır.

(Tip-7) Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Plan Şeması

Rıfat Yalman tip ilköğretim okulu projesi 18.80m x 32.45 m ölçülerinde kareye yakın formda, taban alanı 533 m² olup, 2 bodrum+zemin+4 normal kattan oluşan toplamda 3253 m² inşaat alanına sahip, İstanbul ilinde ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan küçük, eğimli ve zemini kötü arsalarda ve derslik sayısı ihtiyacı fazla olan semtlerde kullanılan tip projedir. Orijinalinde Kağıthane İlçesinde küçük, eğimli bir arsa için özel proje olarak tasarlanan proje daha sonrasında bu tür arsalarda sıklıkla kullanılması sebebiyle tip proje haline getirilmiştir. Orijinalinde 24 sabit derslikli olarak tasarlanan Rıfat Yalman tip ilköğretim projesi, maksimum sabit derslik sayısına sahip olduğu için bu tip projede revizyon yapılmamıştır.

Şekil 5.55 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi 2. Bodrum Kat Planı

Şekil 5.56 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi 1. Bodrum Kat Planı

Şekil 5.57 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Zemin Kat Planı

Şekil 5.58 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Birinci Kat Planı

Şekil 5.59 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi İkinci Kat Planı

Şekil 5.60 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Üçüncü Kat Planı

Şekil 5.61 Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Projesi Dördüncü Kat Planı

Rıfat Yalman tip ilköğretim okulu projesi, 24 sabit derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 bilgisayar dersliği, 1 işlik, 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 1 idari ofis, 2 öğretmenler odası, 2 anasınıfı faaliyet odası, 1 anasokulu mutfak+yemek odası, 1 çok amaçlı salon, 1 kantin, 1

beden eğitimi salonu, 4 hazırlık odası, 1 santral, 1 hizmetli dairesi ve 1 sığınak, mahallerinden oluşmaktadır.

Çizelge 5.7’de ilköğretim okulları için öncelikli mekanlar listesinde 1. öncelikli olarak gösterilen mahallerden branş derslikleri, projenin orijinalinde bulunmamaktadır. Uygulama mekanlarından fen laboratuvarı, bilgisayar dersliği bulunmaktadır. Okul ve çevre ortak kullanım alanları olarak belirtilen mahallerden çok amaçlı salon, beden eğitimi salonu, kantin mahali projede yer almaktadır.

Çizelge 5.8 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (1)

MEB 2000-41 TİP İ.Ö.O. (TİP-1)

10025 R-480 TİP İ.Ö.O. (TİP-2)

10025 R-720 TİP İ.Ö.O. (TİP-3)

OKUL ALAN HESABI

18.3m * 33.05m

Bodrum Kat	: 591 m ²
Zemin Kat	: 591 m ²
1.Normal Kat	: 591 m ²
2. Normal Kat	: 591 m ²
3. Normal Kat	: 591 m ²
TOPLAM	: 2955 m²

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 17 + (2)
Fen Bil. Laboratuvarı	: 1
Bilgisayar Dersliği	: 1
UPS	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 1
Öğretmenler Odası	: 1
Memur Odası	: 1
Revir	: 1
Anaokulu Mutfak	: 1
Faaliyet ve Oy. Od.	: 1
Çok Amaçlı Salon	: 1
Sığınak	: 1
Hizmetli Dairesi	: 1

OKUL ALAN HESABI

18.93m * 47.4m

Bodrum Kat	: 863 m ²
Zemin Kat	: 863 m ²
1.Normal Kat	: 863 m ²
2. Normal Kat	: 863 m ²
3. Normal Kat	: 870 m ²
TOPLAM	: 4325 m²

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 24+ (3)
Fen Laboratuvarı	: 1
Bilgisayar Dersliği	: 1
Müzik Dersliği+Depo	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 1
Öğretmenler Odası	: 1
Kütüphane+Depo	: 1
Çok Amaçlı Salon	: 1
Ana Sınıfı Faal. Odası	: 2
Anaokulu Mutfak	: 1
Kantin	: 1
Kırtasiye	: 1
Hizmetli Dairesi	: 1
Sığınak	: 1

OKUL ALAN HESABI

18.93m * 62.35m

Bodrum Kat	: 1121 m ²
Zemin Kat	: 1121 m ²
1.Normal Kat	: 1121 m ²
2. Normal Kat	: 863 m ²
3. Normal Kat	: 870 m ²
TOPLAM	: 5100 m²

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 29+ (3)
Fen Bil. Laboratuvarı	: 1
Bilgisayar Dersliği	: 1
Müzik Dersliği	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 2
Öğretmenler Odası	: 1
Memur Odası	: 1
Rehberlik Odası	: 1
Kütüphane	: 1
Çok Amaçlı Salon	: 1
Ana Sınıfı Faal. Od.	: 2
Anaokulu mutfak-yem.	: 1
Kantin	: 1
Kırtasiye	: 1
Fotokopi	: 1
Sığınak	: 1
Hizmetli Dairesi	: 1
Depo	: 3

Çizelge 5.9 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (2)

MEB 2000-42 TİP İ.Ö.O. (TİP-4)

OKUL ALAN HESABI

32.4m * 60.3m

Bodrum Kat	: 1298 m2.
Zemin Kat	: 1257 m2.
1.Normal Kat	: 1257 m2.
2. Normal Kat	: 1257 m2.
3. Normal Kat	: 1256 m2.
TOPLAM	: 6328 m2.

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 23+ (6)
Fen Laboratuvarı+Haz.	: 2
Bilgisayar Dersliği+UPS	: 1
Müzik Dersliği+Depo	: 1
Resim Dersliği+Depo	: 1
İşlik	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 1
Öğretmenler Odası	: 3
Memur Odası	: 1
Arşiv	: 1
İdare Odası	: 1
Revir - Muayene	: 1
Kütüphane+Depo+Fot.	: 1
Beden Eğitimi Salonu	: 1
Öğretmen Soy. Odası	: 2
Öğrenci Soy. Odası	: 2
Ana Sınıfı Faal. Odası	: 2
Anaokulu Mutfak Ofisi	: 1
Anaokulu Vestiyer	: 1
Kantin	: 1
Sığınak	: 1
Hizmetli Dairesi	: 1
Teknisyen Odası	: 1
Rehberlik+Bireysel Gör.	: 1
Okul Aile Birliği	: 1
Araç Gereç Odası	: 1
Depo	: 4

MEB 2004-53 TİP İ.Ö.O. (TİP-5)

OKUL ALAN HESABI

29,65m * 72.80m

Bodrum Kat	: 1628 m ²
Zemin Kat	: 1541 m ²
1.Normal Kat	: 1608 m ²
2. Normal Kat	: 1608 m ²
3. Normal Kat	: 1608 m ²
TOPLAM	: 8297 m²

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 40
Fen Laboratuvarı+Haz.	: 2
Bilgisayar Dersliği	: 2
Resim Dersliği	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 4
Öğretmenler Odası	: 2
Memur Odası	: 1
Müzik Dersliği	: 1
Memur Odası	: 1
Kütüphane	: 1
Çok Amaçlı Salon	: 1
Faaliyet ve Oyun Odası	: 4
Okul Aile Birliği	: 1
İş Teknik Atelyesi	: 1
Revir	: 1
Kantin	: 1
Bireysel Görüşme Odsı	: 1
Grup Çalışma Odası	: 1
Hazırlı odası	: 3
Santral	: 1
Araç Gereç Odası	: 3
Arşiv	: 1
Vestiyer	: 1
Ofis	: 2
Depo	: 5
Soyunma Odası	: 6
Ana tablo Odası	: 1
Teknik Merkez	: 1
Kalorifer Odası	: 1
Temizlik Odası	: 8

RAGIP AKIN TİP İ.Ö.O. (TİP-6)

OKUL ALAN HESABI

20.1m * 39.7m

Bodrum Kat	: 789 m2.
Zemin Kat	: 789 m2.
1.Normal Kat	: 801 m2.
2. Normal Kat	: 801 m2.
3. Normal Kat	: 801 m2.
TOPLAM	: 3984 m2.

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	: 21+ (4)
İşlik	: 1
Fen Bil. Laboratuvarı	: 1
Bilgisayar Dersliği	: 1
Sosyal Bil. Lab.+Hazırlık	: 1
Müdür Odası	: 1
Müdür Yardımcısı	: 1
Öğretmenler Odası	: 1
Okul Aile Birliği Odası	: 1
İdari Ofis	: 1
Arşiv	: 1
Kütüphane	: 1
Çok Amaçlı Salon	: 1
Ana Sınıfı Faaliyet Odası	: 2
Anaokulu mutfak-Yemek	: 1
Kantin	: 1
Sığınak	: 1
Hizmetli Dairesi	: 1

Çizelge 5.10 Uygulanan Tip İlköğretim Okulları Mahal Listeleri (3)

Rıfat YalmanTİP İ.Ö.O. (TİP-7)

OKUL ALAN HESABI

32.45m * 18.80m

4.Bodrum Kat	:	534 m2.
3.Bodrum Kat	:	530 m2.
2..Bodrum Kat	:	533 m2.
1..Bodrum Kat	:	533 m2.
Zemin Kat	:	533 m2.
1.Normal Kat	:	533 m2.
2. Normal Kat	:	531 m2.
TOPLAM		3253 m2.

OKUL MAHAL LİSTESİ

Mekan Adı	Adedi
Derslik	24+ (3)
Fen Laboratuvarı	1
Bilgisayar Dersliği	1
İşlik	1
Müdür Odası	1
Müdür Yard. Odası	1
İdari Ofis	1
Öğretmenler Odası	2
Ana Sınıfı Faaliyet Odası	2
Mutfak +Yemek Odası	1
Çok Amaçlı Salon	1
Kantin	1
Hazırlık odası	4
Beden Eğitimi Salonu	1
Santral	1
Hizmetli Dairesi	1
Sığınak	1

“Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim” için tasarlanmış olan yeni tip ilköğretim okulu projeleri, yapılan revizyonlar sonucunda bina programı ve tasarımı bağlamında değerlendirildiğinde, çağdaş eğitimin gerekli kıldığı bir çok temel eğitim-öğretim mekanını içermemektedir.

Uygulanan tüm tip projelerde okul öncesi eğitim mekanı olan anasınıfı mevcuttur. Branş derslikleri öğrenci sayısı fazlalığı nedeni ile sabit dersliğe dönüştürülmüştür. Uygulama mekanları arasından sadece fen, müzik ve resim gibi özel ve sabit donanımları olan dersliklerin ayrı ve sabit olmaları yeterli görülmektedir. Çünkü hedeflenen sınıf mevcudu sayısına hala ulaşamamıştır.

Yapılan revizyonlarda bodrum katlarında yer alan mekanların eğitim amaçlı kullanılabilecekleri de göz önüne alınmıştır. Genelde uygulanan tüm tip projelerde, bulunmayan çok amaçlı salon, bu katlarda gerekli değişiklikler yapılarak düzenlenmiştir.

Tip ilköğretim okulu projelerinde planlarda yapılan revizyonların yanı sıra, kullanımdan ötürü ihtiyaç duyulması nedeniyle ve maliyet hesabında yapılarak yapı malzemelerinde de bir takım revizyonlar yapılmıştır. Bunun yanı sıra okul cephelerinde söveli uygulamalar yapılarak cephelere hareket kazandırılmaya çalışılmıştır

5.2 Vaziyet Planları Açısından Tip İlköğretim Okulu Uygulamalarının İncelenmesi

Eğitim yapıları ülkemiz koşullarındaki kentsel alanlarda, gerek yer seçimi ve gerekse yapılaşma biçimi yönüyle yakın çevreden etkilendiği bilinen bir gerçektir. Bu etkileşimin sağlıklı çözülebilmesi için eğitim yapıları planlama aşamasında, nüfus ve etki alanı özelliği doğrultusunda oluşturulmalıdır (Söyler, 1978)

Eğitim yapıları olarak teknik gereksinim doğrultusunda oluşturulması gereken okul yeri ve yapılaşma kriterleri belirli bir nüfus ile kentsel büyüklükler şeklinde saptanması gerekirken, ilgili özellikler dikkate alınmadan imar nevuatı ve yasal düzenlemeler ile gelişigüzel oluşturulması; hem nüfus artışına göre olumsuzluğu getirmekte ve hemde yapılaşma biçiminde sorunlar yaratmaktadır. Eğitim yapıları nüfus birimi kriterlerine göre belirlenip planlama ölçütleri doğrultusunda , belirli uzaklıkta, nüfusa göre belirli büyüklükte oluşturulmalıdır (Ergen, 1993)

İstanbul’da planlamadan ve uygulamadan sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarının, eğitim donatılarının mekansal dağılımına ilişkin geleceğe yönelik herhangi bir modeli ya da kararı bulunmamaktadır. Dolayısıyla eğitim tesisleri için eğitimin her kademesinde rastlantısal olarak yer seçilmektedir. Kentsel mekandaki her tesis gibi eğitim tesislerinin de planlama ilkeleri ve kamu yararı doğrultusunda, imar planı kararlarına uygun olarak kurulmaları gerekmektedir. (Çabuk ve Ünal, 2003)

İstanbul İli imar planlarında “İlköğretim Eğitim Tesis Alanı” olarak belirlenen arsalarda,

- Yeni arsa- Yeni bina (Yeni Yapım)
- Mevcut arsa-Yeni bina (Yıkım Yeni Yapım)

- Mevcut arsa- Ek bina (Mevcut Yapıya Ek Bina Yapımı)

şeklinde uygulamada yer bulan, İstanbul İl Özel İdaresi tarafından çizilen tip ilköğretim yapılarına ait vaziyet planları Çizelge 5.11’de gösterilmektedir.

Çizelge 5.11 Uygulanma Şekillerine Göre Tip İlköğretim Yapıları Listesi

NO	İLÇE	İLKÖĞRETİM OKULU ADI	ÇİZİM YILI	UYGULANAN TİP	YENİ YAPIM	YIKIM YENİ YAPIM	EK BİNA
1	BAĞCILAR	DEMİRKAPI İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN	X		
2	BAĞCILAR	HASAN KAĞNICI İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
3	BAĞCILAR	İNÖNÜ İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN			X
4	BAĞCILAR	RAGIP AKIN İ.Ö.O.	2007	10025R-480			X
5	BAHÇELİEVLER	ŞAİR ZİHNİ İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN		X	
6	BAKIRKÖY	ATATÜRK İ.Ö.O.	2007	10025R-720		X	
7	BAKIRKÖY	MEDENİ BERK İ.Ö.O.	2007	10025R-720		X	
8	BAYRAMPAŞA	MOBİL İ.Ö.O.	2007	2000-41		X	
9	BAYRAMPAŞA	TUNA İ.Ö.O.	2007	RIFAT YALMAN			X
10	BÜYÜKÇEKMECE	YAKUPLU İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
11	BÜYÜKÇEKMECE	YAKUPLI MERKEZ MAH. İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
12	BÜYÜKÇEKMECE	ESENYURT MEHTERÇEŞME İ.Ö.O.	2007	2000-42	X		
13	BÜYÜKÇEKMECE	TÜRKİBA İ.Ö.O.	2007	2000-42	X		
14	BÜYÜKÇEKMECE	KIRAÇ BELDESİ İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
15	BEYOĞLU	RAUF ORBAY İ.Ö.O.	2007	10025R-480		X	
16	ÇATALCA	GAZİ İ.Ö.O.	2007	2000-41		X	
17	ESENLER	CUMHURİYET İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN		X	
18	FATİH	BEYAZITAĞA İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
19	GAZİOSMANPAŞA	ŞEHİT TEĞMEN ALİ YILMAZ İ.Ö.O.	2007	2004-53			X
20	GAZİOSMANPAŞA	75. YIL NENEHATUN İ.Ö.O.	2007	2000-41	X		
21	GAZİOSMANPAŞA	ADNAN MENDERES İ.Ö.O.	2007	10025R-720			X
22	GAZİOSMANPAŞA	İSTİKLAL İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
23	GAZİOSMANPAŞA	MELAHAT ÖZTOPRAK İ.Ö.O.	2007	20004-53			X
24	GAZİOSMANPAŞA	TAŞOLUK BELDESİ İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN	X		
25	GAZİOSMANPAŞA	EVLİYA ÇELEBİ İ.Ö.O.	2007	10025R-480			X
26	GAZİOSMANPAŞA	HAVUZBAŞI İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
27	GAZİOSMANPAŞA	FEVZİ KUTLU KALKANCI İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
28	GÜNGÖREN	DR. LÜTFİ KIRDAR İ.Ö.O.	2007	10025R-480			X
29	GÜNGÖREN	ATATÜRK İ.Ö.O.	2007	10025R-480		X	
30	GÜNGÖREN	KEMAL KAYA İ.Ö.O.	2007	10025R-480		X	
31	KADIKÖY	HARUN REŞİT İ.Ö.O.	2007	10025R-480		X	
32	KADIKÖY	HALİL ATAM AVCI İ.Ö.O.	2007	2004-53		X	

NO	İLÇE	İLKÖĞRETİM OKULU ADI	ÇİZİM YILI	UYGULANAN TİP	YENİ YAPIM	YIKIM YENİ YAPIM	EK BİNA
33	KADIKÖY	KEMAL BERKTAN İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN		X	
34	KAĞITHANE	CEVDET ŞAMİKOĞLU-NAMIK KEMAL İ.Ö.O.	2007	2004-53		X	
35	KAĞITHANE	KOCATEPE İ.Ö.O.	2007	RIFAT YALMAN		X	
36	KAĞITHANE	ÇELİKTEPE İ.Ö.O.	2007	RIFAT YALMAN		X	
37	KAĞITHANE	GÜRSEL İ.Ö.O.	2007	2000-41		X	
38	KAĞITHANE	HAMİDİYE İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
39	KARTAL	İBNİ SİNA İ.Ö.O.	2007	2000-42			X
40	KARTAL	SAMANDIRA VEYSEL KARANİ İ.Ö.O.	2007	2000-42	X		
41	KÜÇÜKÇEKMECE	FEVZİ ÇAKMAK İ.Ö.O.	2007	10025R-720			X
42	KÜÇÜKÇEKMECE	SÖĞÜTLÜÇEŞME İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN	X		
43	KÜÇÜKÇEKMECE	SEFAKÖY MEKİİ İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
44	PENDİK	ABDURRAHMANGAZİ İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN			X
45	PENDİK	KURTKÖY İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
46	PENDİK	75. YIL MESUT YILMAZ İ.Ö.O.	2007	2000-42			X
47	PENDİK	KURTKÖY ÇAMLIK MAH. İ.Ö.O.	2007	2004-53	X		
48	PENDİK	FUAT KÖPRÜLÜ İ.Ö.O.	2007	2004-53			X
49	SİLİVRİ	ALİPAŞA İ.Ö.O.	2007	2000-42	X		
50	SİLİVRİ	KADIKÖY ORTA KÖY İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
51	SİLİVRİ	ALİBEY MAH. İ.Ö.O.	2007	2000-42		X	
52	ŞİLE	AHMETLİ YAHŞİ BEY İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
53	ŞİLE	AĞVA KANAN İ.Ö.O.	2007	RAGIP AKIN	X		
54	ŞİLE	ÇAYIRBAŞI İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
55	TUZLA	ORHANLI İ.Ö.O.	2007	10025R-720	X		
56	ÜMRANİYE	SARIGAZİ HİSAR YAPI KONUTLARI İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
57	ÜMRANİYE	PINARBAŞI İ.Ö.O.	2007	10025R-720			X
58	ÜMRANİYE	YENİ ÇAMLICA LEMANAĞA İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
59	ÜMRANİYE	ÇEKMEKÖY İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
60	ÜSKÜDAR	SULTANTEPE İ.Ö.O.	2007	10025R-480			X
61	BAYRAMPAŞA	HÜRRİYET İ.Ö.O.	2008	RAGIP AKIN		X	
62	BÜYÜKÇEKMECE	ESENYURT BELDESİ İ.Ö.O.	2008	10025R-720	X		
63	BÜYÜKÇEKMECE	CEVDET ZEBURE İ.Ö.O.	2008	2000-41			X
64	BÜYÜKÇEKMECE	BEYLİKDÜZÜ KAVAKLI MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-720	X		
65	BAHÇELİEVLER	KOZA İ.Ö.O.	2008	10025R-480		X	
66	ESENLER	FATİH MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
67	ESENLER	ORUÇ REİS MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-720	X		
68	GAZİOSMANPAŞA	50. YIL MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
69	GAZİOSMANPAŞA	ESENTEPE MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
70	KARTAL	HASAN PAŞA İ.Ö.O.	2008	RIFAT YALMAN		X	
71	KARTAL	ŞEHİT ÜSTEĞMEN GÖKHAN YAVUZ İ.Ö.O.	2008	10025R-480			X

NO	İLÇE	İLKÖĞRETİM OKULU ADI	ÇİZİM YILI	UYGULANAN TİP	YENİ YAPIM	YIKIM YENİ YAPIM	EK BİNA
72	KÜÇÜKÇEKMECE	HALKALI DOĞA İ.Ö.O.	2008	RIFAT YALMAN			X
73	KÜÇÜKÇEKMECE	ONURKENT İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
74	MALTEPE	BİNBAŞI NECATİ BEY İ.Ö.O.	2008	2000-41		X	
75	PENDİK	ÖĞRETMENEVLERİ İ.Ö.O.	2008	2000-41			X
76	PENDİK	KURTKÖY MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
77	PENDİK	KURTKÖY ÇAMLIK MAH. İ.Ö.O.	2008	2000-42	X		
78	SULTANBEYLİ	MİMAR SİNAN MAH. İ.Ö.O.	2008	2004-53	X		
79	SULTANBEYLİ	BATTALGAZİ MAH. İ.Ö.O.	2008	10025R-480	X		
80	SULTANBEYLİ	NECİP FAZİL İ.Ö.O.	2008	RAGİP AKIN	X		
81	AVCILAR	AMBARLI KÜÇÜKÇEKMECE YOLU İ.Ö.O.	2009	10025R-720	X		
82	BAĞCILAR	AŞKALELİ İ.Ö.O.	2009	2000-41	X		
83	BAĞCILAR	AYDIN DOĞAN İ.Ö.O.	2009	10025R-480	X		
84	BAĞCILAR	ATATÜRK İ.Ö.O.	2009	RAGİP AKIN			X
85	ESENLER	125.YIL İ.Ö.O.	2009	RAGİP AKIN			X
86	SULTANBEYLİ	BATTALGAZİ MAH. İ.Ö.O.	2009	2004-53	X		
87	ÜMRANİYE	ÇAKMAK MAH. İ.Ö.O.	2009	RAGİP AKIN	X		
88	AVCILAR	AYAZMA İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
89	BAŞAKŞEHİR	TEPE İ.Ö.O.	2010	10025R-720			X
90	BEYLİLDÜZÜ	ADNAN KAHVECİ MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
91	ÇEKMEKÖY	HAMİDİYE MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
92	ESENYURT	OSMAN NURİ BAKIRCI İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
93	KADIKÖY	MEHMET KARAMANCI İ.Ö.O.	2010	10025R-480		X	
94	KARTAL	SOĞANLIK MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
95	KÜÇÜKÇEKMECE	ADNAN KAHVECİ MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
96	PENDİK	700. YIL İ.Ö.O.	2010	10025R-720			X
97	SULTANBEYLİ	ADİL MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		
98	SULTANGAZİ	50. YIL MAH. İ.Ö.O.	2010	10025R-720	X		

Çizelge 5.11’de görüldüğü üzere 2007 yılında uygulanan ilköğretim okulu sayısında, 2008 yılından sonra azalma olmuştur. Bu da göstermektedir ki sekiz yıllık temel eğitime geçişle ortaya çıkan ilköğretim yapısı açığı yıllar geçtikçe azalmaktadır fakat hala hedeflenen sayıya ulaşamamıştır. 2008 yılından sonra ilköğretim uygulamasındaki sayısının azalmasının bir nedeni de İstanbul İl Özel İdaresi tarafından mevcut ilköğretim okullarının onarım çalışmalarına ağırlık verilmesidir.

Çizelge.11’de 2007 yılından bu yana uygulanmak üzere çizilen ve bir kısmı da uygulanmış

olan ilköğretim yapıları, yapım şekillerine göre incelendiğinde % 49,4'ü (48 tanesi) yeni arsaya yeni bina, %22,6'sı (22 tanesi) mevcut arsaya yeni bina, %27,8'i (27 tanesi) mevcut yapıya ek bina uygulaması şeklindedir. Buda göstermektedir ki; yeni ilköğretim yapıları yoğunlukla ilköğretim ihtiyacının fazla olduğu yeni yerleşim yerlerinde yeni arsalarla uygulanmaktadır, bunu derslik sayısını artırmak için mevcut yapıya ek bina yapımı ve sonrasında da mimari ve statik açıdan yetersiz görülen mevcut okulların yıkılarak yerine yeni bina yapımı uygulamaları izlemektedir.

Bu bölümde, uygulanmış tip ilköğretim yapıları arasından rastgele seçilmiş 15 örnek tip ilköğretim yapısı, ilköğretim yapıları genel tasarım kriterleri ve vaziyet planı yerleşimi göz önünde bulundurularak incelenecektir. Seçilen İlköğretim okulları listesi Çizelge 5.12'de gösterilmektedir. İncelenmek üzere seçilen ilköğretim yapıları 2007-2008 yılında çizilen vaziyet planları arasından seçilmiştir. Çünkü bu yıllarda çizilen ve uygulanan ilköğretim okulları tamamen bitmiş ve kullanıma açılmıştır.

Çizelge 5.12 İncelenmek Üzere Seçilen Tip İlköğretim Yapıları Listesi

NO	İLÇE	İLKÖĞRETİM OKULU ADI	ÇİZİM YILI	UYGULANAN TİP	YENİ YAPIM	YIKIM YENİ YAPIM	EK BİNA
1	KAĞITHANE	GÜRSEL İ.Ö.O.	2007	2000-41		X	
2	GAZİOSMANPAŞA	İSTİKLAL İ.Ö.O.	2007	2000-41			X
3	KARTAL	İBNİ SİNA İ.Ö.O.	2007	2000-42			X
4	GAZİOSMANPAŞA	EVLIYA ÇELEBİ İ.Ö.O.	2007	10025R-480			X
5	KAĞITHANE	CEVDET ŞAMİKOĞLU-NAMIK KEMAL İ.Ö.O.	2007	2004-53		X	
6	ŞİLE	AHMETLİ KÖYÜ İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
7	ÜMRANİYE	YENİ ÇAMLICA LEMANANA İ.Ö.O.	2007	10025R-480	X		
8	PENDİK	FUAT KÖPRÜLÜ İ.Ö.O.	2007	2004-53			X
9	TUZLA	ORHANLI İ.Ö.O.	2007	10025R-720	X		
10	BAKIRKÖY	MEDENİ BERK İ.Ö.O.	2007	10025R-720		X	
11	ESENLER	CUMHURİYET İ.Ö.O.	2007	RAGİP AKIN		X	
12	KAĞITHANE	KOCATEPE İ.Ö.O.	2007	RİFAT YALMAN		X	
13	BAYRAMPAŞA	HÜRRİYET İ.Ö.O.	2008	RAGİP AKIN		X	
14	KARTAL	HASAN PAŞA İ.Ö.O.	2008	RİFAT YALMAN		X	
15	PENDİK	KURTKÖY ÇAMLIK MAH. İ.Ö.O.	2008	2000-42	X		

Çizelge 5.12’de incelenmek üzere listelenmiş ilköğretim yapılarının seçiminde uygulanmış her tip ilköğretim okulu projesinden örnek verilmeye dikkat edilmiştir.

5.2.1 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu

2008 yılında uygulanmış olan Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu İstanbul İli, Kağıthane İlçesi’nde 3 tarafı yolla çevrili üçgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yerleşim birimi içerisinde yer alan Gürsel İlköğretim Okulu arsasının alanı 1810 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 591 m^2 , toplam yapı alanı 2955 m^2 dir.

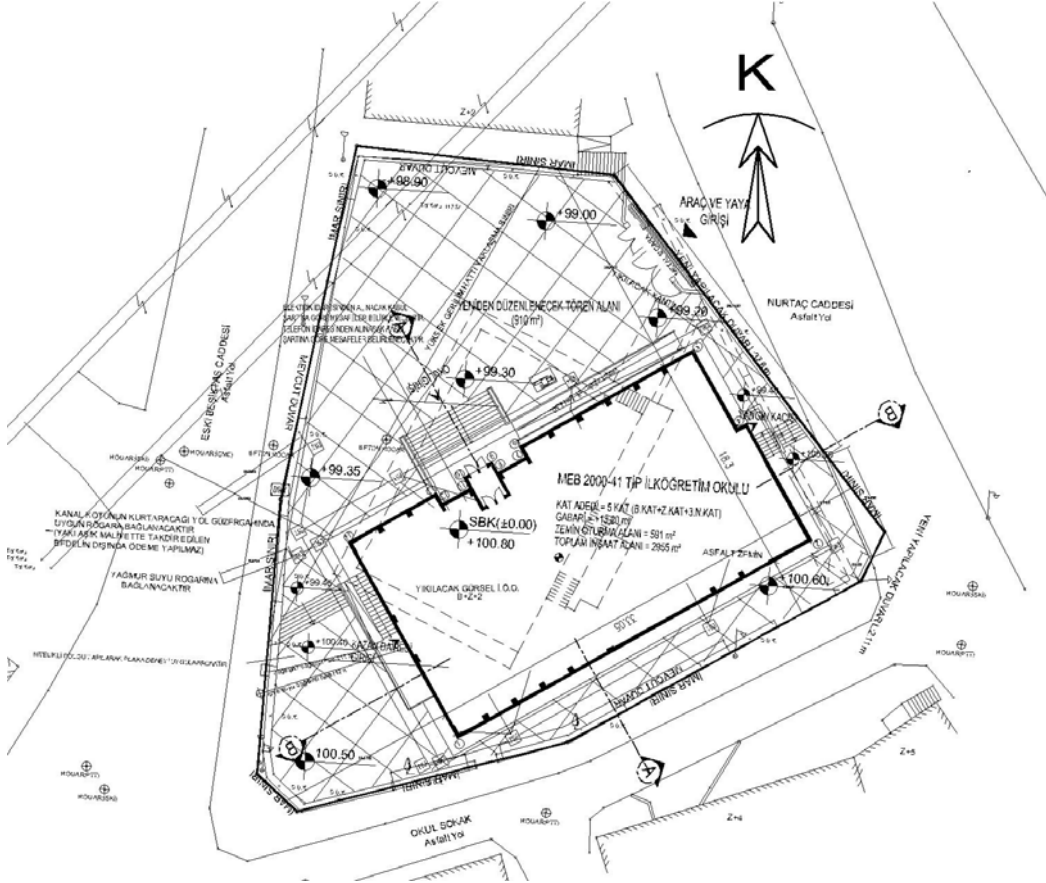

Şekil 5.62 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 2 kg/cm^2 , yer altı suyuna rastlanmamıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

Mevcut Gürsel İlköğretim okulu yapısı mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması ve yeni deprem yönetmeliğine göre statik açıdan yetersiz görülmesi nedeniyle yıkılıp, yerine arsa boyutlarına sığabilen MEB 2000-41 tip projesi uygulanmıştır. Yıkılan ilköğretim yapısı B+Z+2 normal kattan oluşmaktadır ve Şekil 5.63’de kesikli çizgilerle belirtilmiştir. Arsanın çok küçük ve biçimsiz olması nedeniyle, tam ortasında konumlanmış olan eski yapı arsanın rantabl kullanımına engel olduğu ve yönlenme açısından doğu-batı doğrultusunda konumlandığı için yeni yapılan ilköğretim okulu biraz daha arsanın köşesine çekilerek ve

kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda yönlendirilerek arsanın rantabl kullanımına olanak sağlamıştır. Yapının bu şekilde konumlanmasının bir nedenide arsanın kuzey ucundan geçen enerji nakil hattıdır. TEİAŞ dan alınan görüş doğrultusunda, enerji nakil hattından belirlenen çekme mesafeleri doğrultusunda okul yapısı olabildiğince hattın uzağında konumlanmıştır.

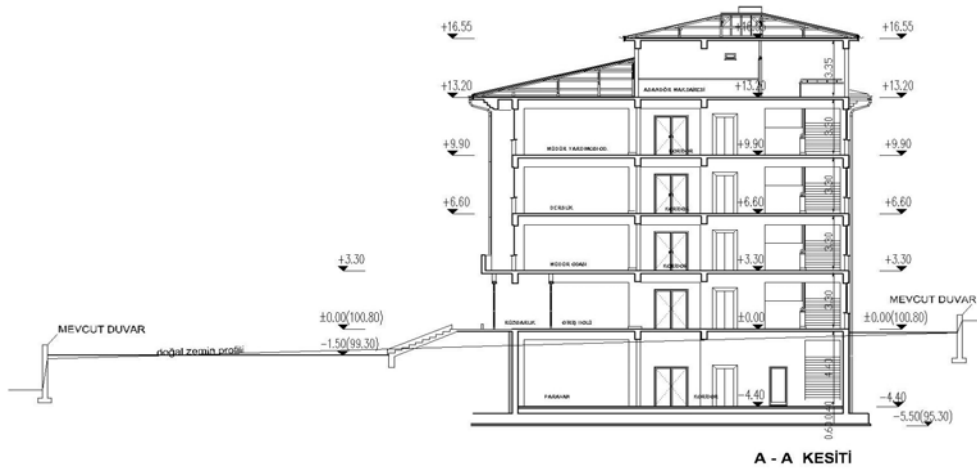
Şekil 5.63 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

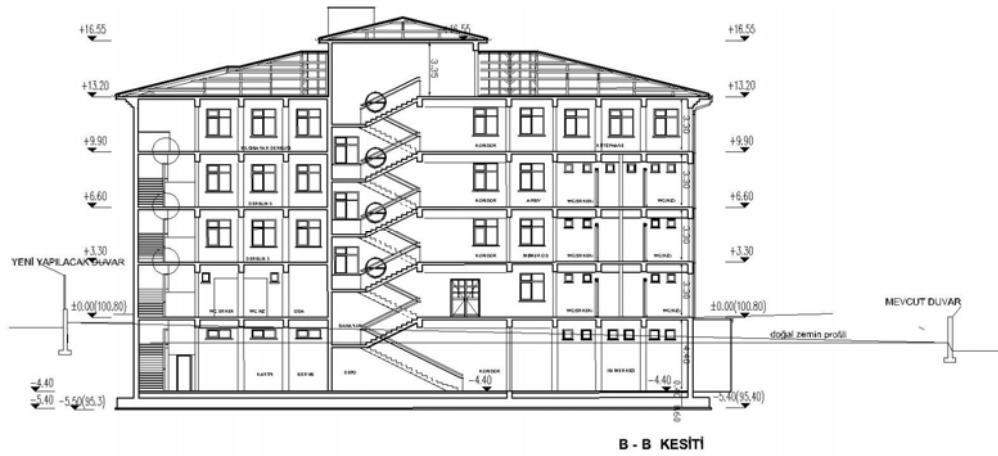
Şekil 5.64 Yıkılan Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Fotoğrafı

Okul bahçe girişi mevcut binanın yıkımından önce ara sokak olan okul sokaktan verilmişken yeni vaziyet yerleşiminde okul bahçesi girişi zorunlu olarak ana caddeden verilmiştir. Arsadaki alan yetersizliği nedeniyle araç yaya bağlantıları zayıf kalmış, otopark alanı ayrılamamıştır.

Okul binası iyi bir zemine oturduğu için su basman seviyesi orijinal projedeki 1.50m seviyesini korumaktadır. Fakat arsadaki eğimden dolayı, duvarlarla ve merdivenlerle kademeli çözüme gidilmiş bu şekilde ön cephede kuranglez yapımı gereği duyulmamış fakat arka cephe su basman seviyesi toprağa gömülü olarak düzenlenmiştir. Okul yapımı sırasında iksa önlemleri alınmıştır

Şekil 5.65 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.66 Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

İlköğretim okulu ana sınıfı girişi kademelendirilen bir üst kottan merdivenle inilerek düzenlenmiştir. Arsanın boyutu (küçük oluşu) ve yerleşim nedeniyle anaokulu için oyun alanı kalmamaktadır. Anaokulu öğrencileri dar bir geçitten öncelikle merdiven çıkarak sonrasında merdiven inerek anasınıfına ulaşmaktadır.

Şekil 5.67 Yeni Yapılan Kağıthane Gürsel İlköğretim Okulu Cephesi

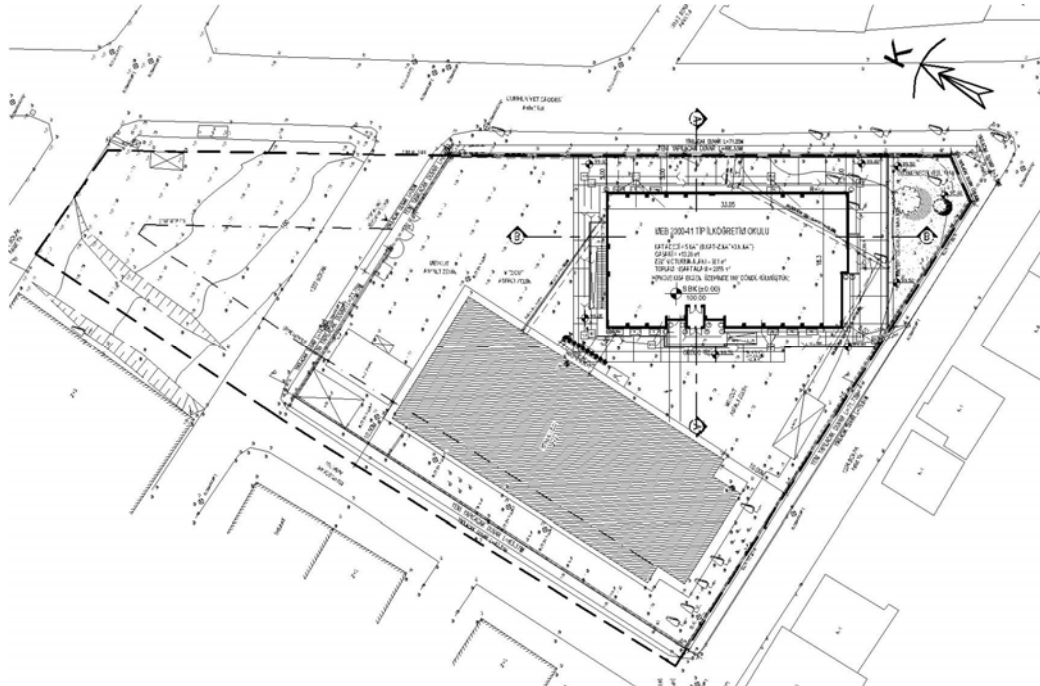
5.2.2 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu

2008 yılında uygulanmış olan Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu İstanbul İli, yeni adıyla Sultangazi İlçesi'nde 3 tarafı yolla çevrili üçgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yerleşim birimi içerisinde yer alan İstiklal İlköğretim Okulu arsasının alanı 3938 m², yapının arsada kapladığı alan 591 m², toplam yapı alanı 2955 m² dir.

Şekil 5.68 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı
(sehirrehberi.ibb.gov.tr)

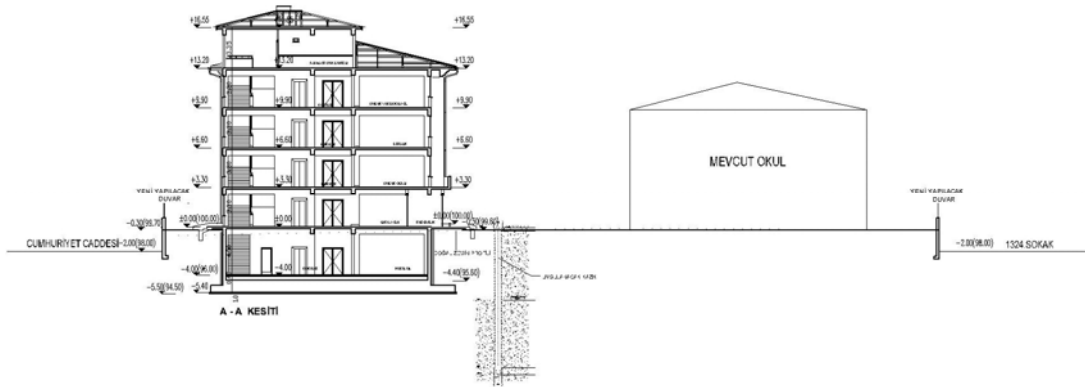
Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 2.1kg/cm² , yer altı suyuna 6m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

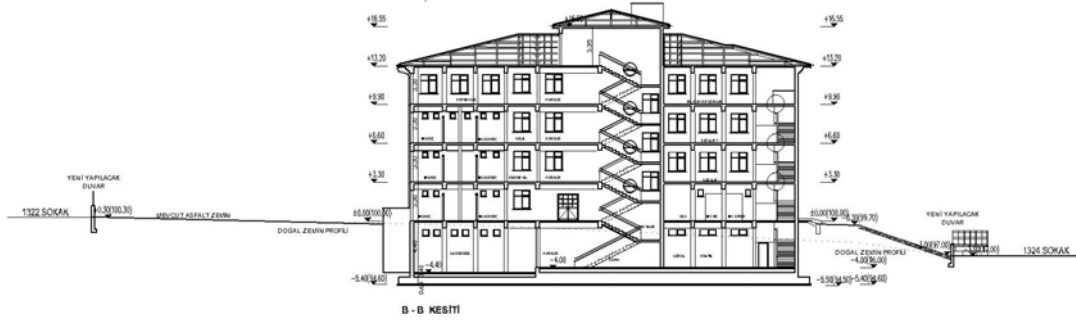
Şekil 5.69 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Mevcut İstiklal İlköğretim okulu yapısı mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması nedeniyle mevcut binaya ek olarak, arsa boyutlarına sığabilen MEB 2000-41 tip projesi (mirrorlı hali) uygulanmıştır. İmar durumu incelendiğinde mevcut yol (1322.Sokak) arsa sınırları içerisinde geçmektedir. İlgili belediyesi yolu kaldırmayacağı, ifraz yapıp arsayı ikiye böleceği için mevcut okulun bulunduğu arsa sınırları içinde kalınması mecburi olmuştur. Mevcut okulun sınırları içinde bulunduğu arsada imar durumunda belirtilen; imar sınırı ve çekme mesafelerine uyulduğu takdirde arsaya en küçük boyutlarda olan MEB 2000-41 tip ilköğretim projesi dahi sığmadığı için ilgili belediyesi çekme mesafelerini göz ardı etmek koşuluyla bu alanda MEB 2000-41 tip projesi uygulanmıştır. Bu nedenle mevcut okul ve yeni yapılan okulun birbirine göre konumlanması gerek kullanım, gerek yönlenme açısından olumsuzdur. Yeni yapılan ilköğretim okulu kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda konumlandığı için bu yönlenme açısından olumsuz bir yerleşimdir. İki bina arasında 5 m genişliğinde koridor şeklinde bir geçiş bulunmaktadır. Bu durumda okul sınırları, imar sınırı ve mevcut yol ile sınırlandırılmıştır. Bahçe alanı yetersizdir ve niteliksizdir.

Anaokulu girişi için ayrılan bölüm dar ve küçüktür. Arsanın boyutu (küçük oluşu) ve yerleşim nedeniyle anaokulu için oyun alanı kalmamaktadır.

Şekil 5.70 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.71 Gaziosmanpaşa İstiklal İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Zemin durumundan dolayı orijinal projedeki su basman seviyesi 30 cm'e düşürülerek orijinal projeye göre bina 135 cm kadar gömülmüştür. Ve arsadaki hafif eğimden dolayı binanın bir bölümü dolgu zemine oturtulmuştur. Bu durumda bodrum katta bulunan mekanların (çok amaçlı salon, hizmetli dairesi...) hava ve ışık alımı kuranglezler ile çözülmüştür.

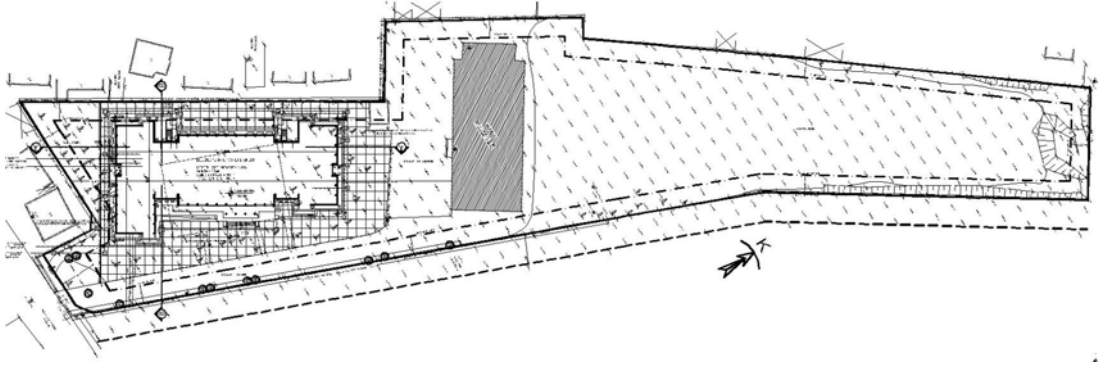
5.2.3 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu

2010 yılında uygulanmış olan Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu İstanbul İli, yeni adıyla Sancaktepe İlçesi'nde 18 m'lik uzunlukta yoldan 1 cephesi olan, 1 tarafı yerleşim alanlarıyla diğer 2 tarafı boş arsa ile çevrili amorf formda bir arazi içerisinde konumlanmaktadır. Kısmen yerleşim birimi içerisinde yer alan İbn-i Sina İlköğretim Okulu arsasının alanı 12.532 m² , yapının arsada kapladığı alan 1298 m² , toplam yapı alanı 6492 m² dir.

Şekil 5.72 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 1,5 kg/cm² , yer altı suyuna 5 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

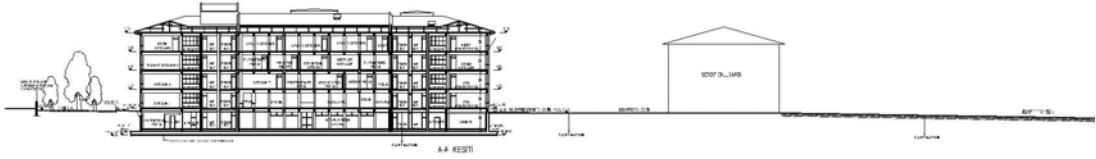
Şekil 5.73 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Mevcut İbn-i Sina İlköğretim okulu yapısı, gelişmekte olan bir semtte olduğu için artan nüfusla birlikte mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması nedeniyle; mevcut binaya ek olarak, arsada yerleşime en uygun alanda, imar sınırları içerisinde form olarak en uygun ve alana sığabilen MEB 2000-42 tip projesi uygulanmıştır.

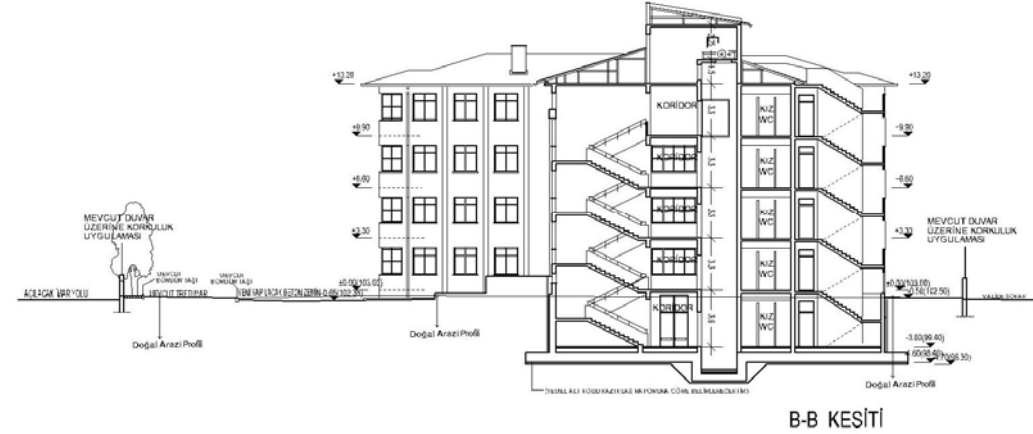
Arsanın doğusunda kalan bölüm konut alanı, kuzey ve batı bölümü ise henüz imara açılmamış boş arsadır. Arsanın doğu bölümündeki alanda, imar planında her ne kadar imara açılacak yol görünüyor olsa da bu alandan alt yapı geçmediği için arsanın, sadece 18 m’lik komşu olduğu güney cephesindeki yola yakın alanına yerleşilmek zorunda kalınmıştır. Okul girişi de güney cephedeki bu alandan verilmiştir.

Arsanın büyüklüğüne rağmen kısıtlı bir alana yerleşmek zorunda kalınmasıyla binanın yönelmesi doğu-batı doğrultusundadır. Arsanın büyüklüğüne rağmen bahçe niteliksizdir. Araç-yaya bağlantıları zayıftır. Arsanın kuzeyinde amaçsızca kalan büyük bir boşluk bulunmaktadır.

Anaokulu girişi için ayrılan bölüme geçiş, dar ve tanımsızdır. Parselin köşesinde oluşmuş beton alan anaokulu girişi ve bahçesi için niteliksizdir.

Şekil 5.74 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.75 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Zeminin kötü oluşundan dolayı orijinal projedeki su basman seviyesi 60 cm'e düşürülmüş orijinal projeye göre bina 135 cm gömülmüştür. Bu durumda bodrum kattaki bulunan mekanların (beden eğitimi salonu, soyunma odaları, hizmetli dairesi...) ışık ve hava alımı kuranglezlerle çözülmüştür. Zemindeki su durumundan dolayı kazı sırasında çevre binalara zarar gelmemesi için iksa önlemleri alınmıştır. Yer altı su seviyesinin yüksek olması nedeniyle tip bohçalama detayları yetersiz kalmakta ve bodrum katta rutubet oluşmaktadır. Okulun bulunduğu çevrede alt yapı donatıları arasında yağmur rögarı bulunmaması nedeniyle yağmur rögarı pis su rögarına bağlanmaktadır. İSKİ rögar kotu bina rögar kotundan yüksekte olduğu için suyun tahliyesi için pompa kullanılmış olsada yoğun yağmur yağdığında veya elektrik kesintisi olduğunda pis su geri tepmekte ve okulu su basmaktadır.

Şekil 5.76 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulunun Mevcut Bina İle Birlikte Genel Görünüşü

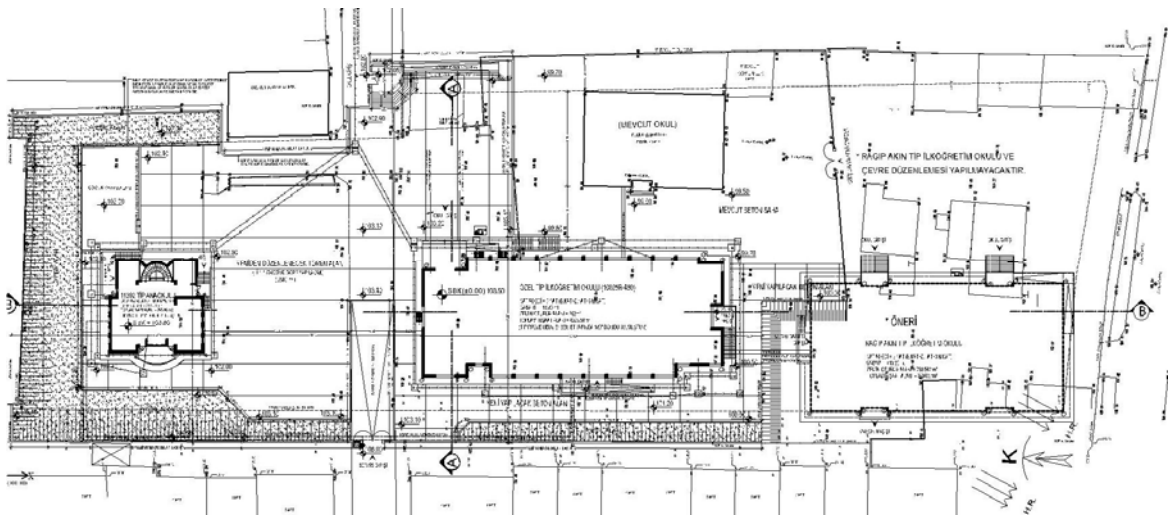

Şekil 5.77 Kartal İbn-i Sina İlköğretim Okulu Cephesi

5.2.4 Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu

2007 yılında uygulanmış olan Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu İstanbul İli, Gaziosmanpaşa İlçesi'nde, yerleşim alanı içersisinde yer alan dikdörtgen formda bir arsada konumlanmaktadır. Evliya Çelebi İlköğretim Okulu arsasının alanı 8014 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 863 m^2 , toplam yapı alanı 4325 m^2 dir.

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 1,5 kg/cm² , yer altı suyuna 4,5 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

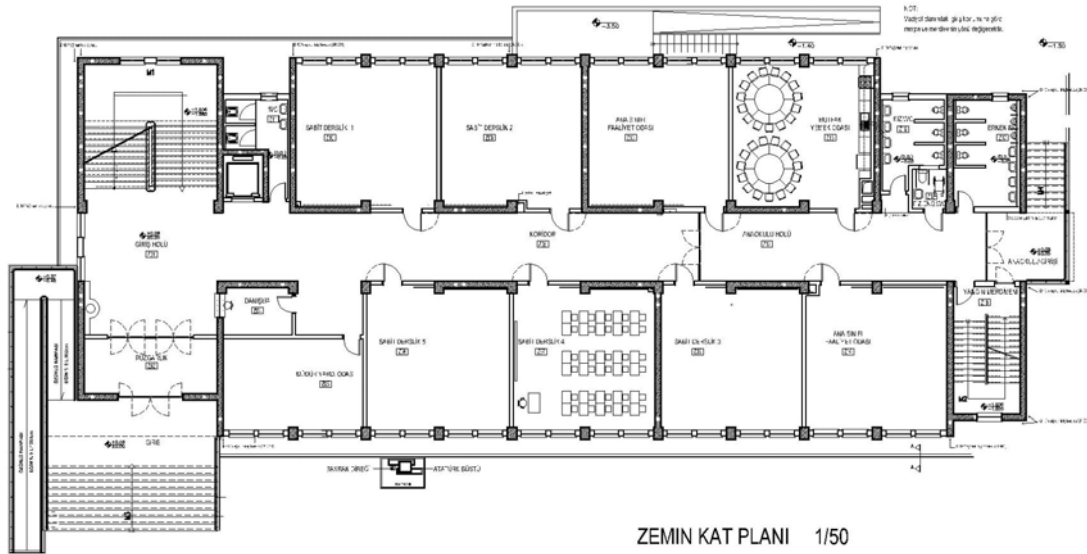

Şekil 5.79 GOP Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

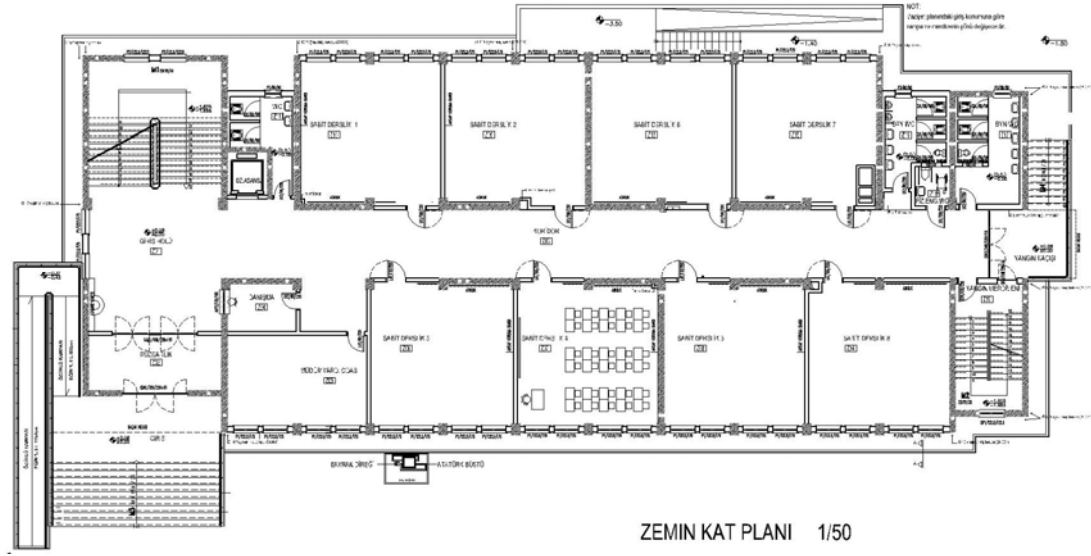
Mevcut okulun bulunduğu Karadeniz Mahallesi'ne iç göçün fazla olması nedeniyle zaman içerisinde okulun öğrenci sayısının artmasına neden olmuş ve 12 derslikten oluşan mevcut bina ihtiyacı karşılayamaz hale gelmiştir. Bu durum üzerine mevcut binaya ek olarak, arsada yerleşime en uygun alanda, imar sınırları içerisinde form olarak en uygun ve alana sığabilen 10025R-480 tip ilköğretim projesi (mirrorlı hali) ve 11392 tip anaokulu projesi uygulanmıştır.

Arsanın bitişiğinde bir karakol ve bir sağlık ocağı bulunmaktadır. Parsel sınırları içerisinde imar durumunda belirtilmemiş asfalt yol mevcuttur. Bu asfalt yol ilköğretim tesis alanı imar sınırları içerisinde kalmaktadır. Fakat daha öncesinde ilgili belediyesince bu yoldan İSKİ boru hattı geçirilmesi nedeniyle bu yol trafiğe kapatılmış olsa da bu alanda kazı yapılamayacağı için vaziyet planı yerleşimi bu soruna göre planlanmıştır. Bu nedenle mevcut ilköğretim okuluna yakın alan içerisinde mevcut okulla ilişkili olması açısından en uygun forma sahip 10025R-480 tip projesi kullanılmış, yolun diğer kısmına da okuldan bağımsız kendi oyun alanına sahip bir tip anaokulu yapılması uygun görülmüştür. Ayrı bir ana okulu yapılması nedeniyle de 10025R-480 tip projesinde zemin kat planı revize edilmiştir.

Zemin kat planında anaokulu mutfak-yemek mahali, faaliyet odaları 1-2 girişi sabit derslik olarak düzenlenmiştir. Anaokulu wc'leri ilköğretim öğrenci wc'si olarak değiştirilmiştir. Anaokulunu ilköğretim bölümünden ayıran kapı kaldırılmıştır ayrıca anaokulu girişi olarak ayrılmış bölüm yangın çıkışı olarak düzenlenmiştir.

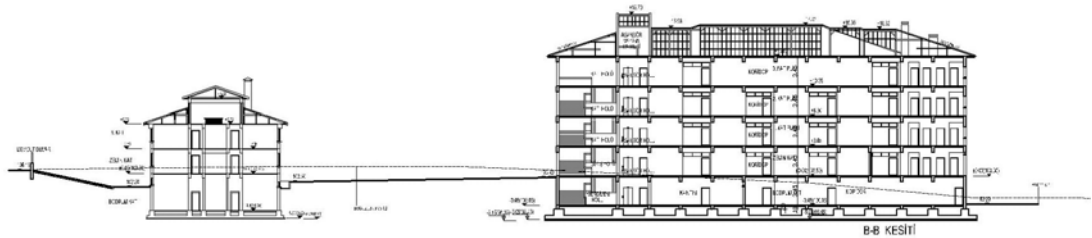

Şekil 5.80 Orijinal 10025R-480 Tip İlköğretim Projesi Zemin Kat Planı (Anaokullu)

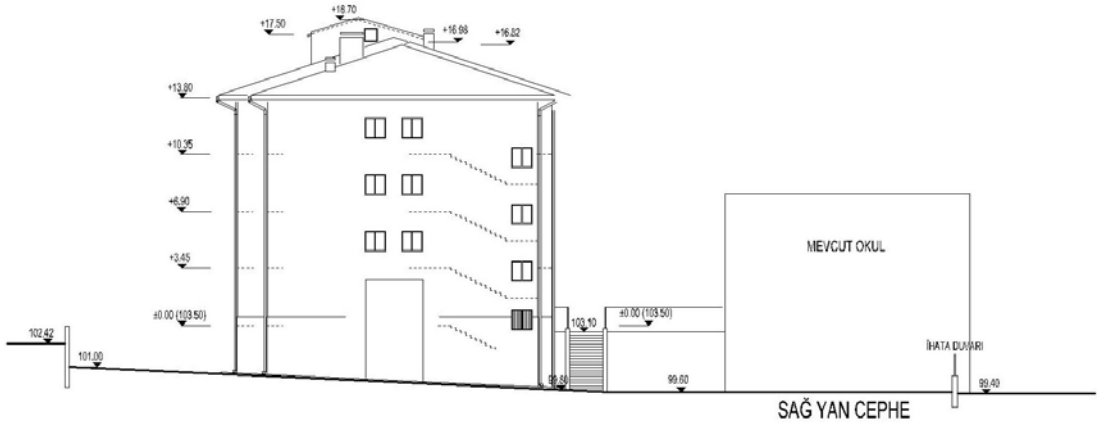

Şekil 5.81 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Projesi Zemin Kat Planı (Anaokulsuz)

Vaziyet planı yerleşiminde arsa eğimli bir arazide bulunduğu için okul bahçesi giriş-çıkışlarında düzenlemeler yapılmıştır. Arsanın tek giriş-çıkışı olan kapatılan yol kotu, bahçe düzenleme kotuna göre şekillenmiştir. Kotun yüksek olduğu noktadan bahçeye giriş, araç girişini (servis girişi) sağlayacak eğimde rampa ile, kotun düşük olduğu noktadan bahçeye giriş ise yayanın kullanabileceği (ana giriş) eğimde bir rampa ve merdiven ile sağlanmıştır. Araç-yaya bağlantı yolları çözümü zayıftır. Otopark alanı bulunmamaktadır. Arsanın formu gereği ilköğretim okulu yapısının yönlenmesi doğu-batı doğrultusundadır. Bu yönlenme derslikler açısından olumsuz bir etkidir

Şekil 5.82 Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Şekil 5.83 Gaziosmanpaşa Evliya Çelebi İlköğretim Okulu Vaziyet Planı Sağ Yan Cephe

Arsadaki eğimden dolayı okul bahçesi kademeli olarak düzenlenmiş, bağlantılar merdiven ile sağlanmıştır. Bu bağlamda fiziksel engelli vatandaşlar düşünülmemiştir. Yeni okul binası girişi, düzenlenen üst bahçe kotundan verilmiştir. Eğim ve zemin durumundan dolayı orijinal projesinde 165 cm olan subasman seviyesi 30 cm’ düşürülmüştür. Kademeli bahçe çözümünden dolayı sadece çok amaçlı salonun hazırlık odalarında ışık ve hava alımı kuranglez ile sağlanmıştır.

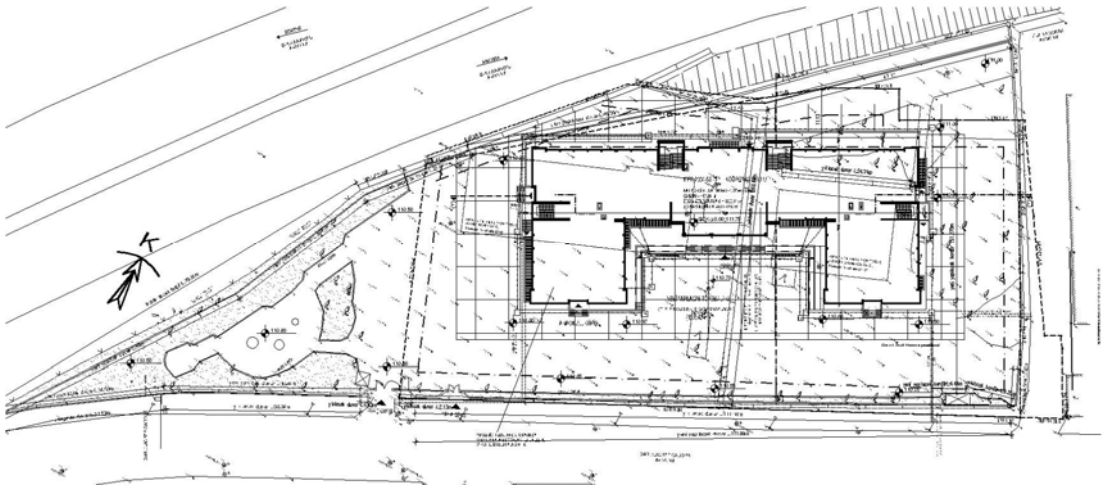
5.2.5 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu İstanbul İli, Kağıthane İlçesi’nde, E-5 karayoluna paralel, kısmen yerleşim alanı yakınlarında, 3 tarafı yolla çevrili üçgen formda bir arsada konumlanmaktadır. Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu arsasının alanı 6407 m², yapının arsada kapladığı alan 1541 m², toplam yapı alanı 8297 m² dir.

Şekil 5.84 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı
(sehirrehberi.ibb.gov.tr)

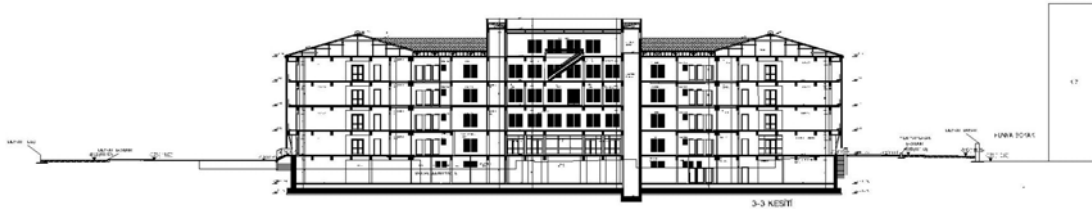
Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi $3,3 \text{ kg/cm}^2$, yer altı suyu 4,5 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

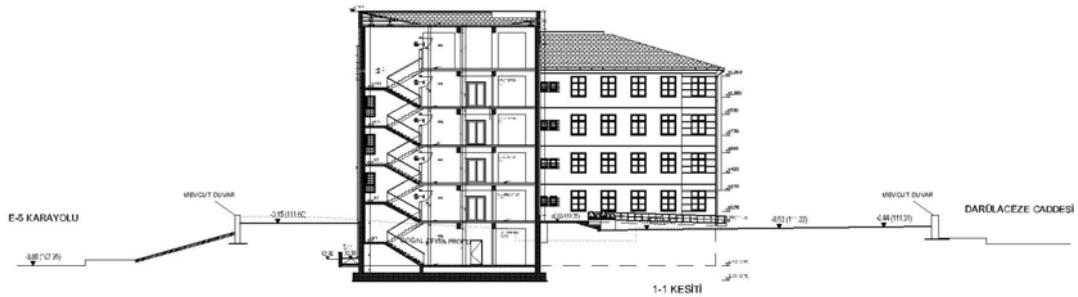
Şekil 5.85 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Mevcut Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu ve Namık Kemal İlköğretim Okulu yapıları, gelişmekte olan bir semtte olduğu için artan nüfusla birlikte mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması nedeniyle; mevcut Namık Kemal İlköğretim Okulu (Z+3 kat) ve mevcut Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu (Z+2 kat) yapıları ve iki bina arasındaki sınır duvar yıkılarak parseller birleştirilmiştir. Arsada yerleşime en uygun alanda, mevcut ihtiyacı karşılayabilecek derslik sayısına sahip, imar sınırları içerisinde arsaya rahatlıkla sığabilen MEB 2004-53 tip projesi uygulanmıştır.

Vaziyet planı yerleşiminde bina, arsada kuzey-güney doğrultusunda E-5 karayoluna sırtını verecek şekilde konumlanmıştır. Yerleşim, yönlenme açısından olumludur. Bahçe girişi zorunlu olarak diğer bir ana yol olan Darülaceze Caddesinden verilmiştir. Araç yolu olarak okula ulaşım sağlanmaktadır fakat yaya ulaşımı bağlantıları açısından zayıf ve tehlikelidir. Arsanın yeri okul yapımı için uygun değildir. İmar sınırının dışında parselin sonunda kalan yeşil alanda okul bahçesi kullanımına katılmak üzere mevcut duvar ve telçit korunak, yeterli büyüklükte okul bahçesi sağlanmıştır. Otopark için bahçede yeterli alan mevcuttur.

Şekil 5.86 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti

Şekil 5.87 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesit

Arsa düz ve zemin durumu iyi olduğu için projede herhangi bir değişiklik yapılmadan orijinal şekline göre uygulanmıştır.

Şekil 5.88 Kağıthane Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu Genel Görünüş

5.2.6 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu

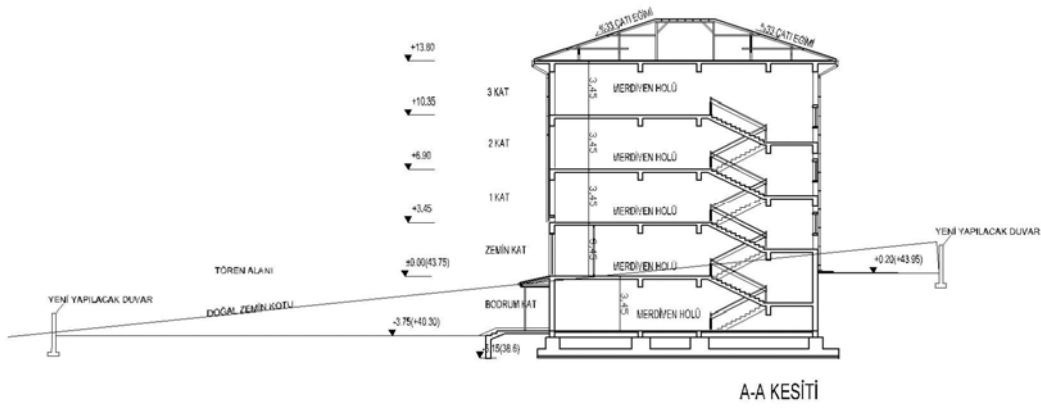
2008 yılında uygulanmış olan Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu İstanbul İli, Şile İlçesi'nde, yerleşim alanına kısmen uzakta, Yatılı İlköğretim Bölge Okulu için ayrılmış, toprak yolla çevrili geniş bir arsada konumlanmaktadır. Yahşi Bey İlköğretim Okulu arsasının alanı 70.000 m², yapının arsada kapladığı alan 863 m², toplam yapı alanı 4325 m² dir.

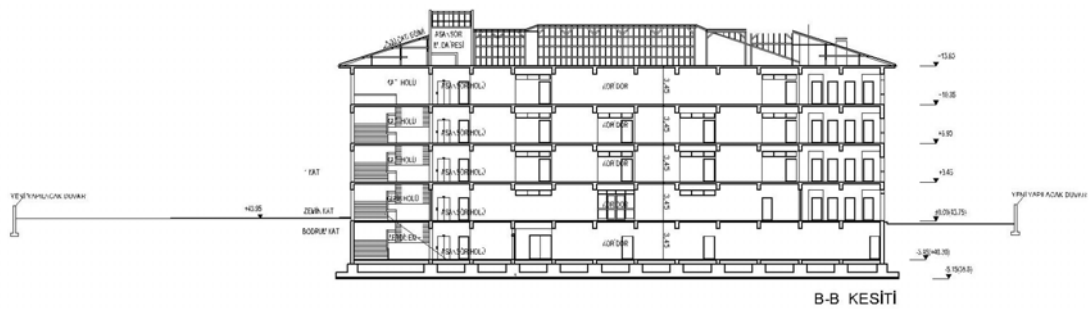
Şekil 5.89 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

yerleşim sınırları içerisinde ortalama bir kot belirlenerek okul binası girişi ve okul bahçesi girişi bu kota göre düzenlenmiştir. Belirlenen ortalama kot gereği okul bahçesine giriş mevcut toprak yolun en yüksek kotundan verilmiş olsa da giriş merdiven ile sağlanmıştır. Binanın yönlenmesi eğimden ötürü doğu- batı doğrultusundadır. Bu özellik yönlenme açısından olumsuzdur.

Arsanın zemininin yağlı kaya olmasından dolayı ve çevrede bulunan yerleşim alanları nedeniyle dinamitle patlatma yapılamadığından bina; ön cepheden sadece temeli olmak üzere, arka cepheden ise zemin kat hizasına kadar toğrağa gömülerek eğim, duvarlarla düzenlenen kademeli bahçe çözümü ile aşılmaya çalışılmıştır.

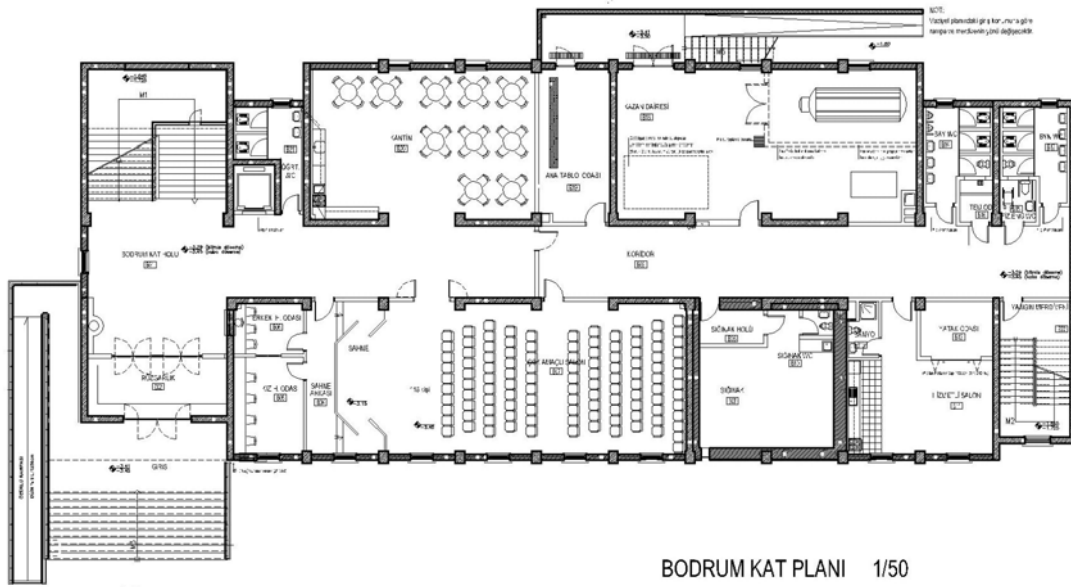
Şekil 5.91 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

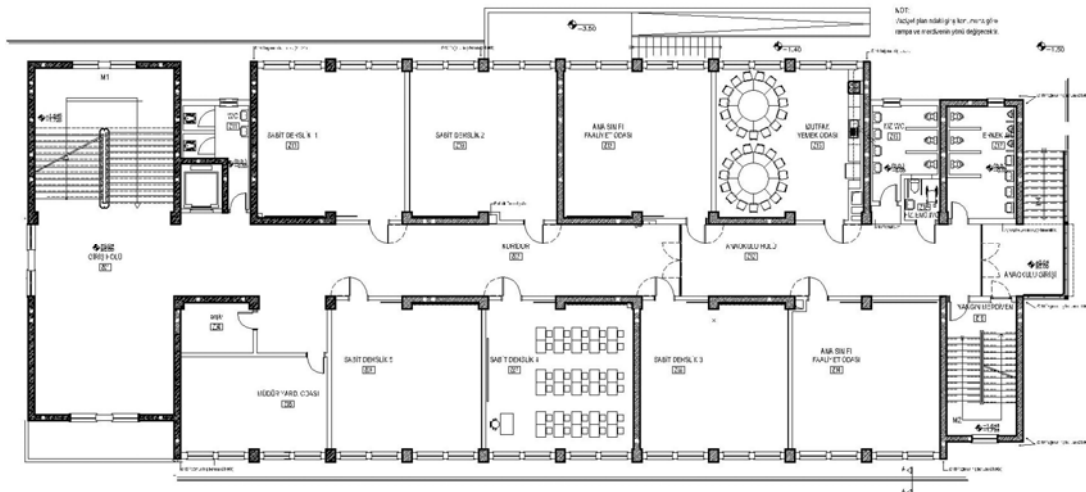
Şekil 5.92 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Bu şekilde düzenlenen vaziyet planı ile okul bahçesi kotu yol kotuna göre düşüktür. Zemin kat planında bulunan anaokulu girişi, ortaya çıkan kot farkından dolayı okul bahçesi girişinden rampa ile ulaşım sağlanacak şekilde çözülmüştür. Kazan dairesine ulaşımı da yine bu rampa ile sağlanmaktadır. Fakat bu çözümle üst bahçe kotunda bulunan anaokulu ile alt

bahçe kotu birbirinden bağımsız hale gelmiştir. Arka cepde doğal eğimiyle devam eden topoğrafyada herhangi bir kayma göçme olmasını önlemek için yoğun iksa önlemleri alınmıştır. Ön cephede bodrum katın açığa çıkarılması ve okul ana girişinin bu kattan verilmesi nedeniyle 10025R-480 tip projesi bodrum kat ve zemin kat planında değişiklikler yapılmıştır.

Şekil 5.93 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı

Şekil 5.94 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı

Planlarda da görüldüğü üzere okul ana girişinin bodrum katta çözülmesiyle plan şemalarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Zemin katta bulunan okul girişi mekanı aynen bodrum

kat planında uygulanmış, zemin kattada bu alan hol olarak değiştirilmiştir. Giriş katı olarak revize edilen bodrum katı planında ortak kullanım alanları ve destek hizmetlerle ilgili mahaller bulunmaktadır. Ana okulu girişi, vaziyet planında üst bahçe kotundan sağlandığı için planlarda bununla ilgili bir değişiklik yapılmamıştır.

Şekil 5.95 Şile Ahmetli Yahşi Bey İlköğretim Okulu Genel Görünüş

5.2.7 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu

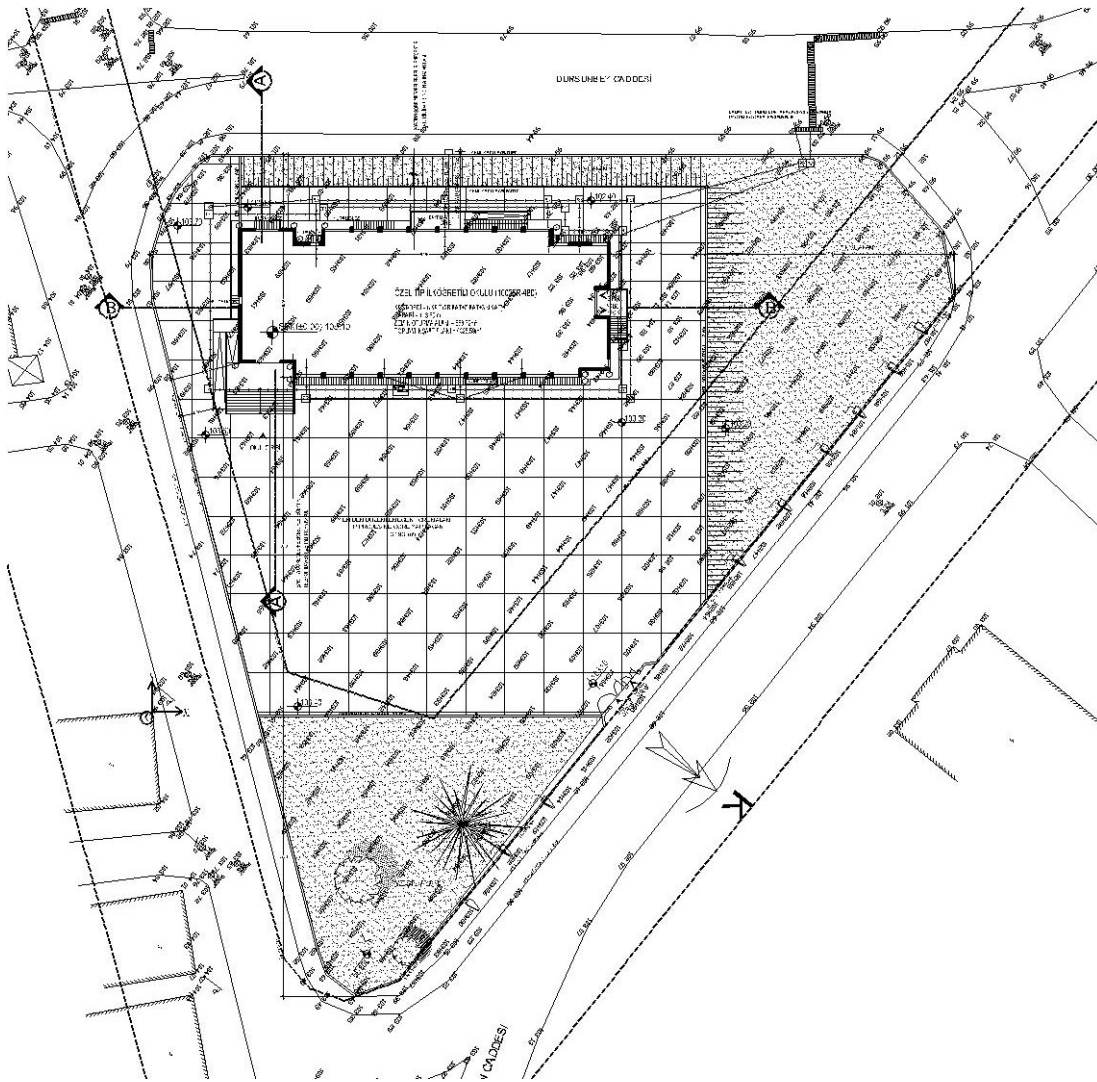
2007 yılında uygulanmış olan Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu İstanbul İli, yeni adıyla Ataşehir İlçesi'nde 3 tarafı yolla çevrili üçgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yerleşim birimi içerisinde yer alan Lemanana İlköğretim Okulu arsasının alanı 22.393 m², yapının arsada kapladığı alan 863 m², toplam yapı alanı 5188 m² dir.

Şekil 5.96 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafi
(sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, 6,5 m dolgudan sonra kum taşı için zemin emniyet gerilmesi 3,5 kg/cm², yer altı suyuna 6,5 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

Yeni Çamlıca gelişmekte olan bir semt olduğu için artan nüfusla birlikte oluşan ilköğretim okulu ihtiyacı ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan bu arsada yerleşime en uygun alanda, mevcut ihtiyacı karşılayabilecek derslik sayısına sahip, imar sınırları içerisinde arsaya rahatlıkla sığabilen 10025R-480 tip projesi uygulanmıştır.

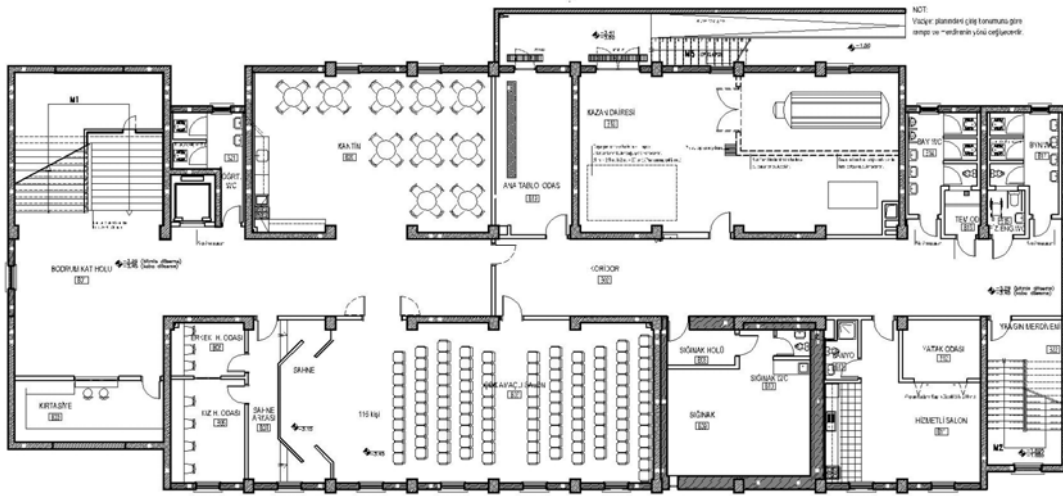

Şekil 5.97 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

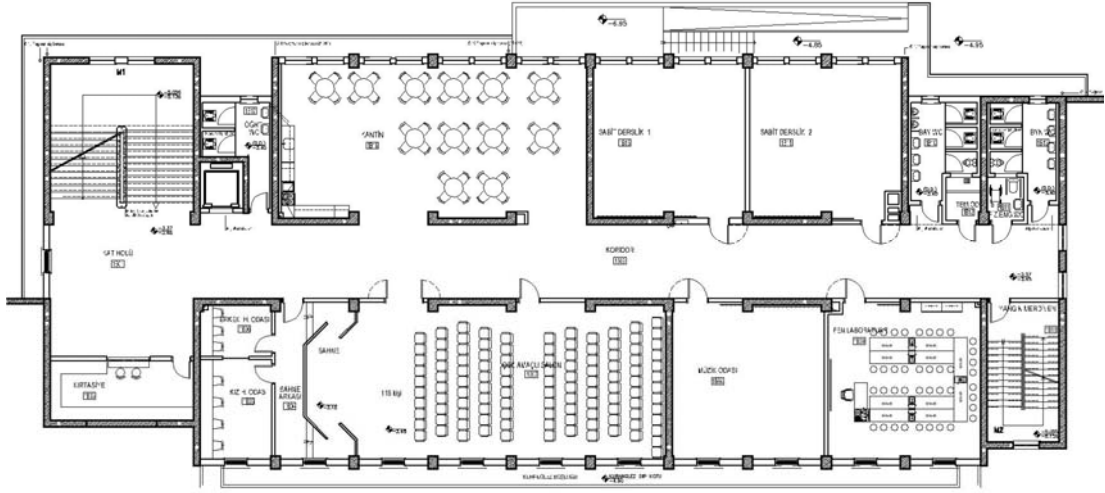
Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda yönelen ilköğretim yapısı geniş, düz bir bahçeye sahiptir. Okul bahçesi beton tören alanı ve yeşil alan olarak düzenlenmiştir. Vaziyet planı

çizim aşamasında okul bahçesi girişi, trafik yoğunluğunun daha az olduğu Balaban Caddesinden verilmiş fakat uygulama sırasında giriş Üsküdar Caddesinden tarafında düzenlenmiştir. İlköğretim okulu yerleşimi araç trafiğinin yoğun olduğu bir bölgede bulunduğundan yaya bağlantıları açısından zayıftır. Otopark için bahçede yeterli alan bulunmaktadır fakat herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

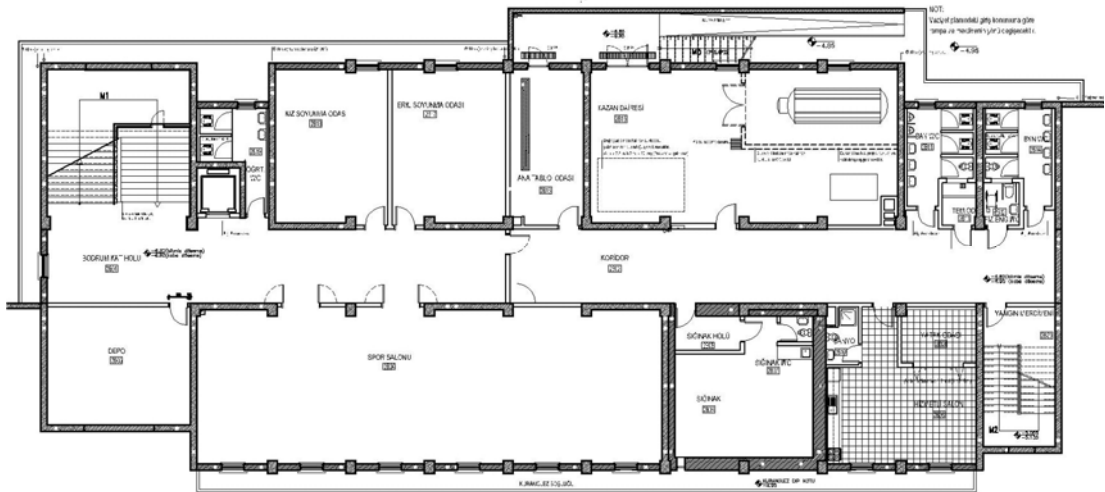
Yeni yerleşim alanı içerisinde yer alan üç tarafı caddeyle çevrili okul arsası, düz bir topoğrafyaya sahiptir ve 6.5 m hafriyat birikintisi ile doludur. Arsa çevre yol kotlarıyla aynı kotlardadır. Orijinal 10025R-480 tip ilköğretim yapısının arazide sağlam zemine oturabilmesi için 6,5 m dolgu alanın hafredilmesi gerekmektedir. Bu şekilde uygulandığı takdirde çevre yol kotlarına göre ilköğretim yapısı çukurda konumlanacaktı ve bahçe düzenlemesi duvarlarla kademeli olarak düzenlenecekti. Bu durum hem maliyet açısından hemde tasarım açısından uygun görülmemiştir. Bu nedenle 10025R-480 tip ilköğretim projesi revize edilerek 2 bodrumlu hale getirilmiştir.

Şekil 5.98 Orijinal 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı

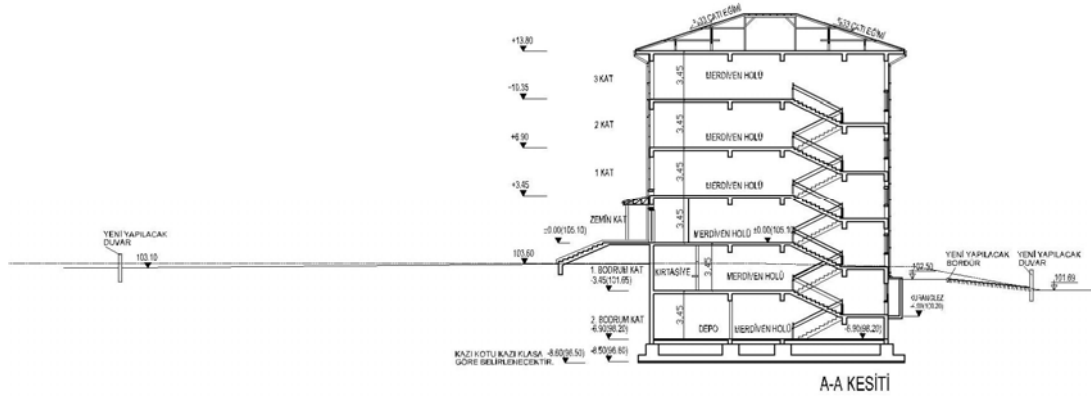
Şekil 5.99 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu 1.Bodrum Kat Planı

Şekil 5.100 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-480 Tip İlköğretim Okulu 2.Bodrum Kat Planı

Orijinal bodrum katta bulunan kazan dairesi, ana tablo odası, sığınak ve hizmetli dairesi mahalleri 2. bodrum katta aynı akslarda planlanmıştır. 1. bodrum katta bulunan kazan dairesi ve ana tablo odası birleştirilerek iki ayrı sabit derslik olarak, sığınak müzik dersliği olarak, hizmetli daireside fen laboratuvarı olarak düzenlenmiş, kantin büyütülmüştür. 2. bodrum kattaki diğer mekanlar beden eğitimi salonu, bay-bayan soyunma odaları ve depo olarak tasarlanmıştır. 2. normal kattaki fen laboratuvarı ve 3. normal kattaki müzik dersliği mahallerinin 1. bodrum katta planlanmasıyla, fen laboratuvarı sabit dersliğe müzik dersliği ve

deposu birleştirilerek iki adet sabit dersliğe dönüştürülmüştür. Bu şekilde okulun sabit derslik sayısı 24'ten 29'a yükselmiştir.

Şekil 5.101 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.102 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

2 bodrumlu revize tipin kullanılmasıyla dolgu problemi çözülmüştür. Orjinal projesinde yer alan su basman seviyesi korunmuştur. Vaziyet yerleşiminde okulun arka cephesindeki eğimli alan dolgu yapılarak kotu yükseltilmiş, kuranglezlerle 2. bodrum katta yer alan soyunma odaları ve kazan dairesi mekanlarında hava alımı sağlanmıştır. Bunun yanında beden eğitimi salonu ve hizmetli dairesi mahalleride kuranglezle havalandırılmak zorunda kalınmıştır.

Şekil 5.103 Ümraniye Yeni Çamlıca Lemanana İlköğretim Okulu Genel Görünüş

5.2.8 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu İstanbul İli, Pendik İlçesi'nde spor tesislerine komşu, bir caddeye cephesi olan dikdörtgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yerleşim birimi içerisinde yer alan Fuat Köprülü İlköğretim Okulu arsasının alanı 60.320 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 1541 m^2 , toplam yapı alanı 8297 m^2 dir.

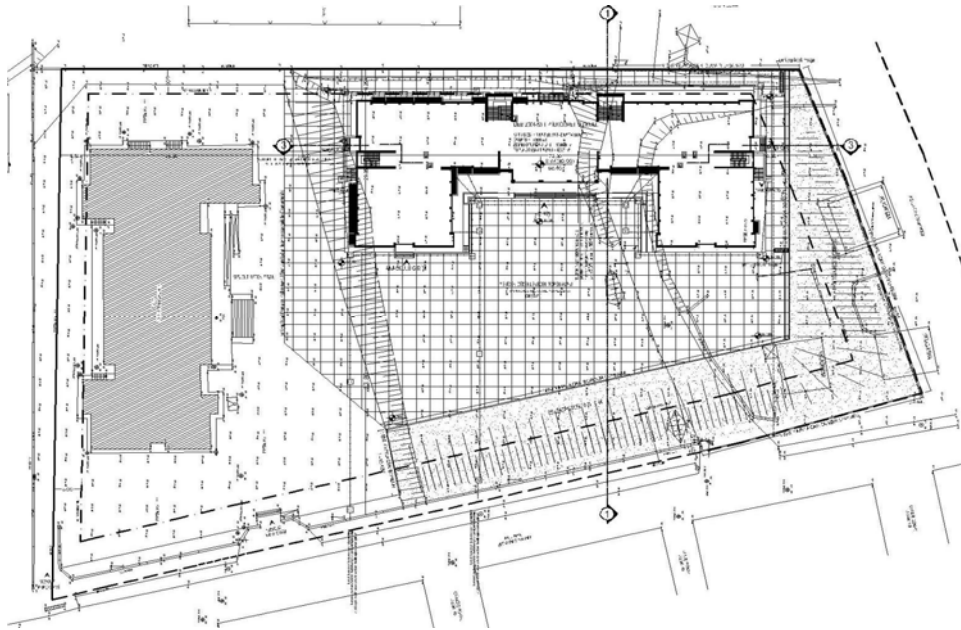
Şekil 5.104 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 3 kg/cm² , yer altı suyuna rastlanmamıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

Arsada daha öncesinde İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü tarafından yaptırılan MEB 2000-42 tip ilköğretim okulu bulunmaktadır. Artan nüfusla birlikte mevcut okuldaki derslik sayısı, ihtiyacı karşılayamadığı için ek binaya ihtiyaç duyulmuştur. Arsada ek bina uygulanması için geniş bir alan bulunduğundan imar sınırları içerisinde arsaya rahatlıkla sığabilen ve en fazla derslik sayısına sahip MEB 2004-53 tip projesi ek bina olarak uygulanmıştır.

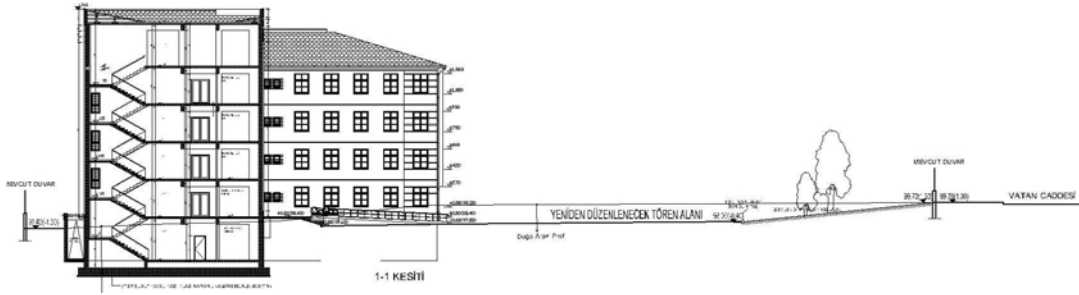

Şekil 5.105 Mevcut İlköğretim Okulunun Spor Tesisi İle Birlikte Genel Görünüşü

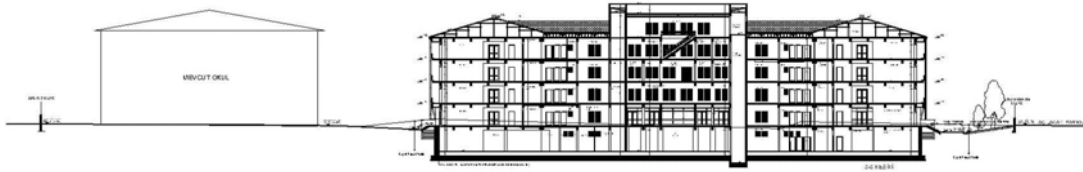

Şekil 5.106 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

İmar durumuna göre parselin iki tarafı yolla çevrilidir. Fakat mevcutta tek yol ana cadde olan Vatan Caddesidir. Bu nedenle okul bahçesi girişi olarak mevcut giriş korunmuştur. Anaokulu için özel bir oyun alanı ayrılmamıştır. İlköğretim bölümü ile aynı bahçeyi kullanmaktadırlar. Yapının yönlenmesi, tip projenin ve arsanın boyutlarından dolayı kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda olmuştur. İki binanın birbirine göre konumlanmasında kazı sırasında mevcut binaya zarar gelmemesi göz önünde bulundurulmuştur. Mevcut bina uygulanırken sadece parselin uygulama alanı içerisindeki bölümde düzenleme yapılmıştır. Bu nedenle ek bina uygulanacak alan doğal şevindedir. Yeni yapılacak tören alanı mevcut tören alanıyla aynı kotta olacak şekilde düzenleme yapılmış, tören alanıyla yol kotu arasındaki fark şevlendirilerek çözülmüştür.

Şekil 5.107 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti

Şekil 5.108 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti

Arsa şevli bir topoğrafyaya sahip olduğu için uygulamada hafriyat fazla olmuştur. Mevcut okul bahçesi girişi korunduğu ve bu kota göre düzenleme yapıldığından okul bahçesi gittikçe kotu yükselen caddeye göre çukurda kalmıştır. Zeminin sağlam olmasından dolayı orijinal projedeki su basman seviyesi korunmuştur.

Şekil 5.109 Pendik Fuat Köprülü İlköğretim Okulu Genel Görünüş

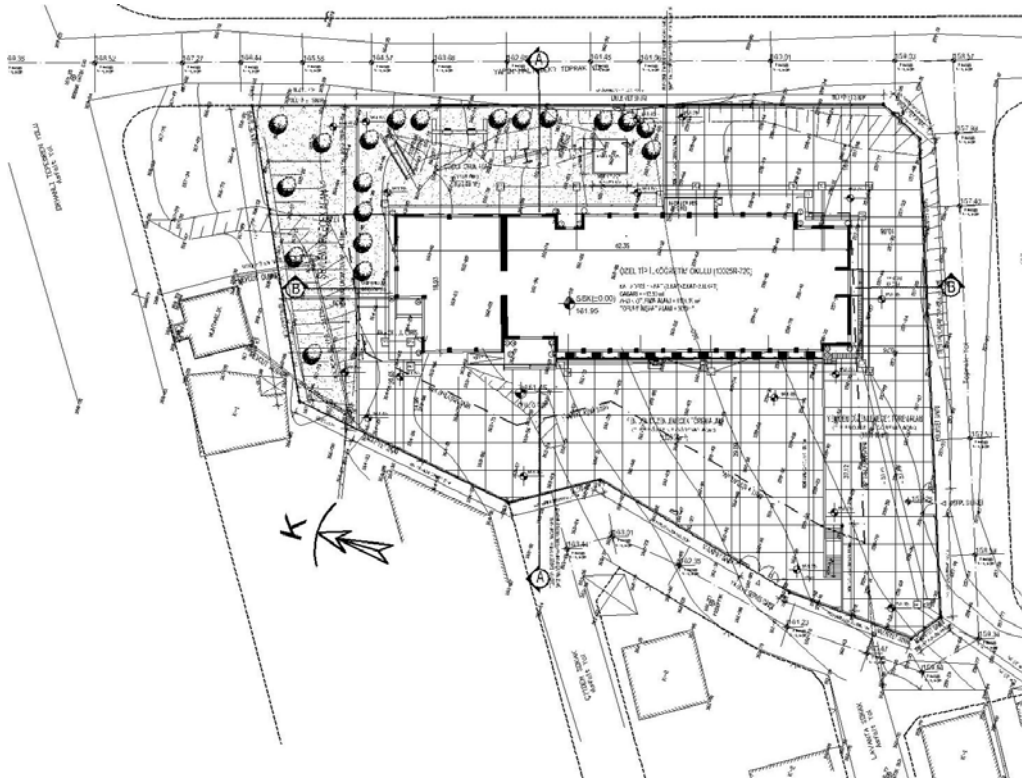
5.2.9 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu

2008 yılında uygulanmış olan Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu İstanbul İli, Tuzla İlçesi'nde 3 tarafı yolla çevrili dikdörtgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yerleşim alanı ve sanayi bölgesinin kısmen birbirinden ayrıldığı alanda yer alan Orhanlı İlköğretim Okulu arsasının alanı 5055 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 1120 m^2 , toplam yapı alanı 5100 m^2 dir.

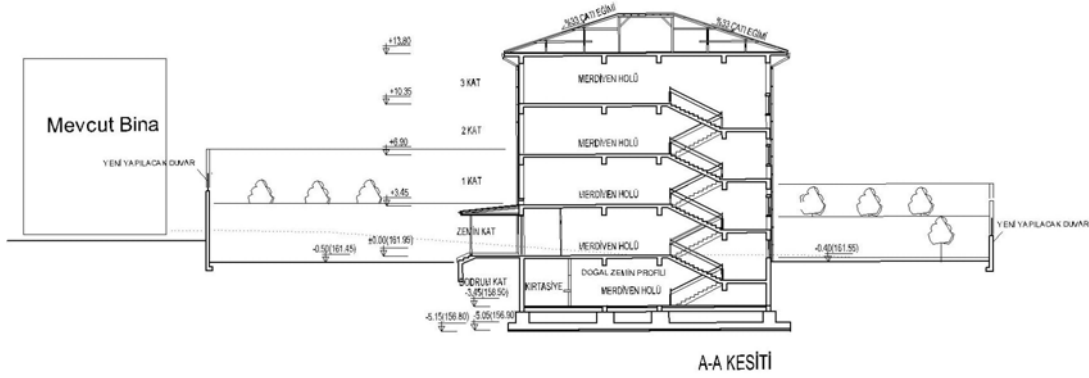
Şekil 5.110 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 1.14 kg/cm², yer altı suyuna 6.50 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

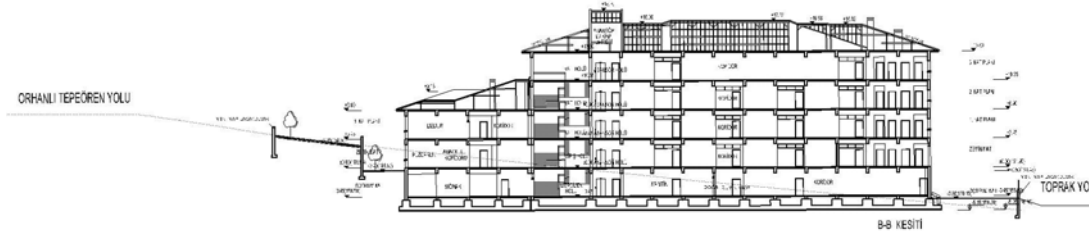

Şekil 5.111 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

İlköğretim tesis alanı olarak belirlenen bu alan yeni yapılaşmanın olduğu, gecekonduların ağırlıklı olarak yer aldığı sanayi bölgesi yakınlarında bir parseldir. Bu bölgede nüfusun giderek artması nedeniyle olabildiğince fazla derslik sayısına sahip ilköğretim okulu ihtiyacı doğmuştur. Okul yapımı için belirlenen arsada eğim çok fazladır. Uygulanan tip projeler arasından en fazla derslik sayısına sahip olan projelerden biri olan 10025R-720 tip projesi, form olarak arsa yapı yaklaşma sınırları içerisinde en uygun yerleşim planına sahip olduğundan bu tip proje uygulanmıştır. Arsa eğimli bir topoğrafyaya sahip olduğundan, tip proje eğime dik olarak uygulanmak zorunda kalınmıştır. Eğim yönlenmeye de etkilemiştir. Bu nedenle yönlenme kuzeydoğu-güney batı doğrultusundadır. Topoğrafik durumdan ve zemin durumundan dolayı orijinal tip projedeki subasman seviyesi 45 cm'e düşürülecek şekilde, yapı toprağa gömülmüş ve eğim duvarlarla kademeli olarak bahçe düzenlemesi yapılarak ilköğretim yapısı yerleşim planı hazırlanmıştır. Yerleşim planı hazırlık aşamasında çevre yollar henüz toprak yol vasfında olduğundan alt yapısını bulunduğu tek yol olan parselin batısından geçen yoldan bahçe düzenleme kotuna göre yol kotunda uygun bulunduğu alandan okul bahçesi girişi düzenlenmiştir. Yerleşim araç ve yaya ulaşımı açısından olumludur. Bahçe içerisinde otopark alanı düzenlenmemiştir.

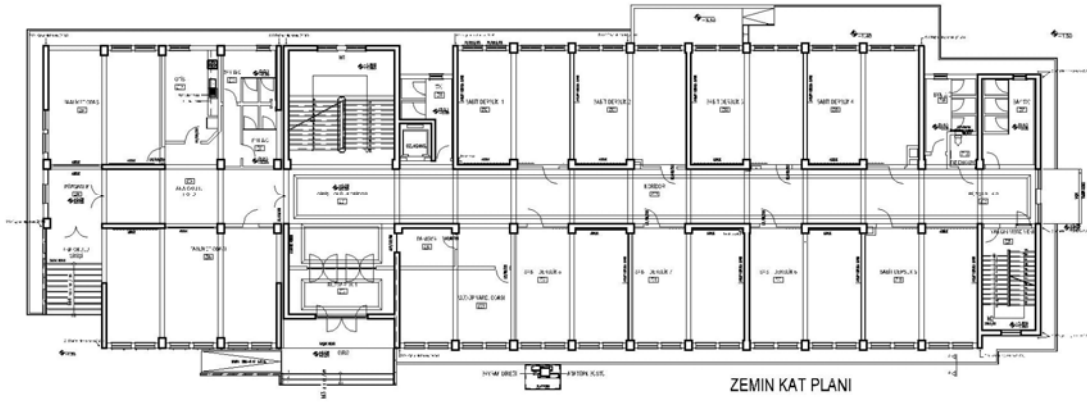

Şekil 5.112 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

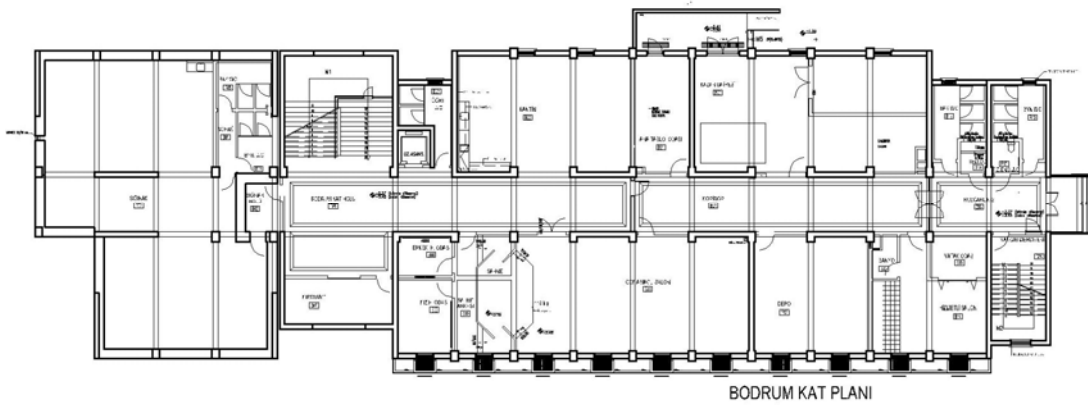

Şekil 5.113 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Arsadaki kot farkı sorunu arsanın kademeli olarak düzenlenmesiyle çözülmüştür. Çevre yollardan ve binalarda oluşabilecek kayma göçmeye karşı öncelikle iksa önlemleri alınmıştır. Ardından belirlenen kotlara göre istinat duvarları yapımıyla bahçe iki kademe olarak düzenlenmiştir. Üst kotta düzenlenen okul ön bahçesinden yaya ve servis girişi düzenlenmiştir. Okul yapısının ana girişi ve anaokulu girişi bu üst bahçe kotundan sağlanmaktadır. Okul arka bahçesi de ön bahçeyle aynı kotlarda iki kademede çözümlenmiştir. Üst kotta bulunan arka bahçe anaokulu oyun alanı olarak düzenlenmiştir. Alt kotta bulunan diğer okul bahçesi ile üst kottaki bahçe arasındaki bağlantı merdiven ile sağlanmaktadır. Alt kottaki bahçede, parselin güneyinde bulunan alt kottaki yoldan servis girişi düzenlenmiştir. Çünkü bu kotta kazan dairesi girişi ve yangın merdiveni çıkışı bulunmaktadır.

Şekil 5.114 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı

Şekil 5.115 Vaziyet Planına Göre Revize 10025R-720 Tip İlköğretim Okulu Bodrum Kat Planı

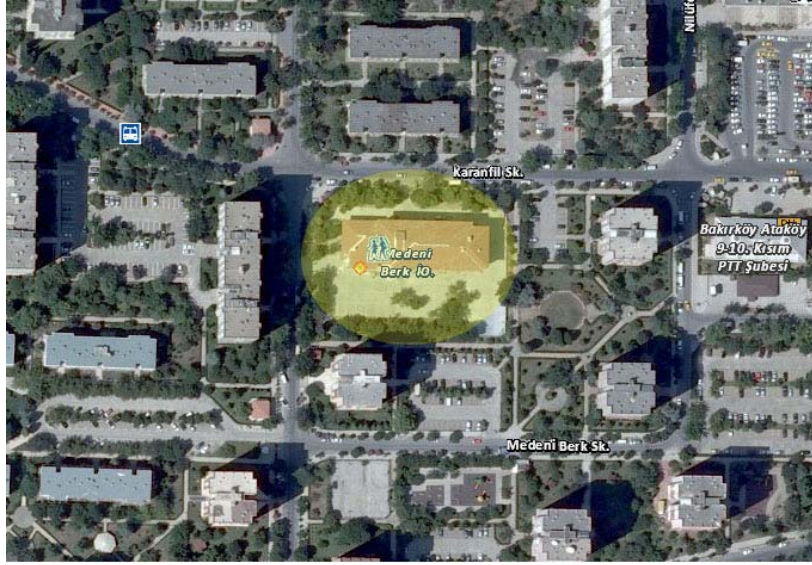
Orijinal planda yangın merdiveni çıkışı zemin katta bulunmaktadır. Arsadaki kot düzenlemesiyle bodrum katı bu alanda alt bahçe kotundan çıkış verebilecek kotta düzenlendiği için, zemin katta bulunan yangın çıkışı kapatılarak bu çıkış bodrum katından düzenlenmiştir. Kazan dairesi girişida yine alt bahçe kotundan sağlanmaktadır. Bu alanlarda eğimden ötürü bodrum katı açığa çıkarılabilmıştır fakat diğer bölümlerde bodrum katı toprak altında bulunduğu için bu katta bulunan mahallerin ışık ve hava alımı kuranglezler ile sağlanmaktadır.

Şekil 5.116 Tuzla Orhanlı İlköğretim Okulu Genel Görünüş

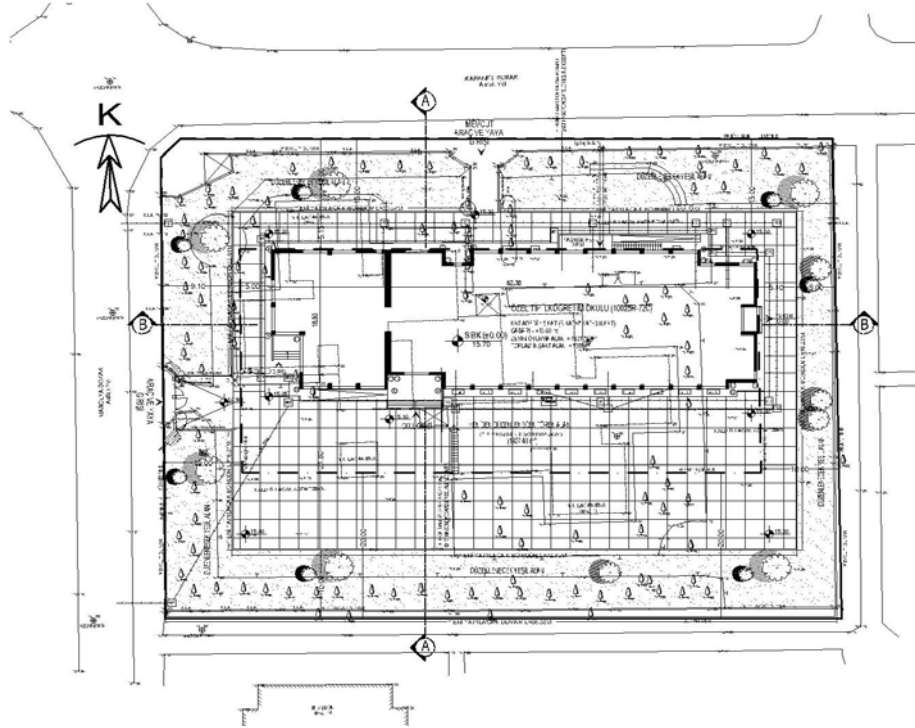
5.2.10 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu İstanbul İli, Bakırköy İlçesi Ataköy mevkiinde 2 tarafı yolla çevrili dikdörtgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Planlı bir yerleşim alanında yer alan Orhanlı İlköğretim Okulu arsasının alanı 5556 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 1120 m^2 , toplam yapı alanı 5100 m^2 dir.

Şekil 5.117 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

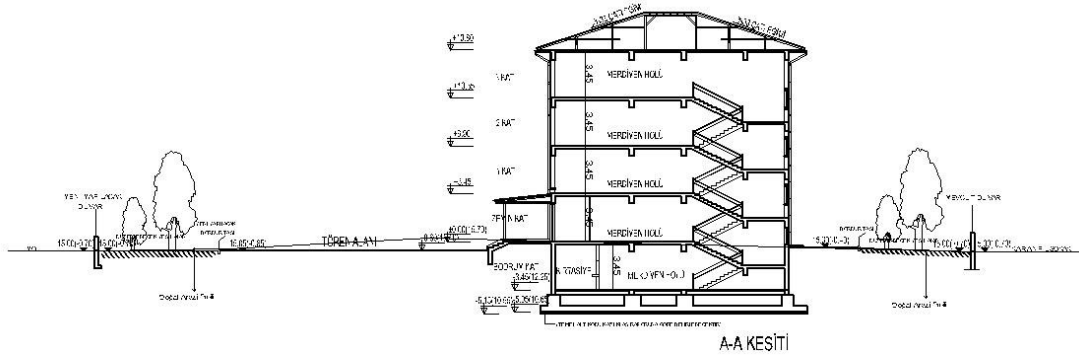
Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 2 kg/cm², yer altı suyuna 6.50 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

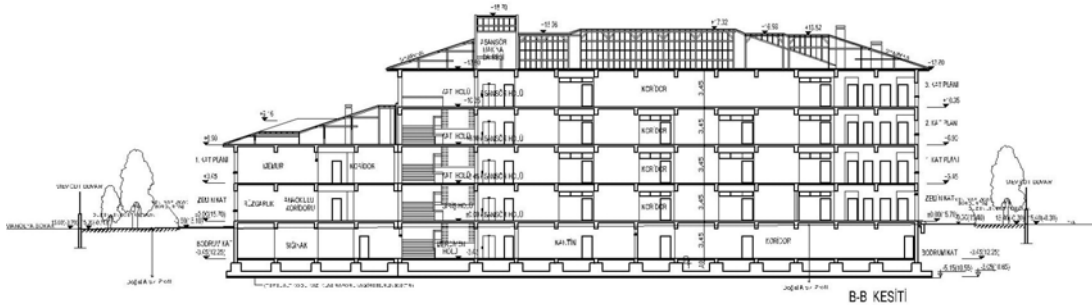
Şekil 5.118 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Mevcut Medeni Berk İlköğretim okulu yapısı mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması, yeterli derslik sayısına sahip olmaması ve yeni deprem yönetmeliğine göre statik açıdan yetersiz görülmesi nedeniyle yıkılıp, yerine arsa boyutlarına sığabilen derslik sayısı fazla olan 10025R-720 tip projesi uygulanmıştır. Yıkılan ilköğretim yapısı B+Z+1 normal kattan oluşmaktadır . Yıkılan ilköğretim yapısının izleri Şekil 5.118’de kesikli çizgilerle belirtilmiştir.

Sitelerle çevrili yerleşim alanı içerisinde yer alan Medeni Berk İlköğretim okulu parsel sınırları içerisinde arka cephesi yola dönük olacak şekilde yapı yaklaşma sınırları içerisinde konumlanmaktadır. Yapının yerleşiminde yönlenme kuzey-güney doğrultusundadır. Okulun arka cephesine paralel bulunan sokaktan servis girişi, batısında kalan sokaktan da yaya ve araç girişi düzenlenmiştir. Okul konumlandığı parsel yaya-arac ulaşımı açısından olumludur. Okul bahçesi, çevresi yeşil alanla yalıtılmış ve yeterli büyüklüktedir. Anaokulu için ayrıca bir oyun alanı düşünülmemiştir.

Şekil 5.119 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.120 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Arsanın topoğrafik yapısı düz ve zemin durumu iyi olduğu için uygulama esnasında sorun yaratacak herhangi bir durumla karşılaşılmamıştır. Tek sorun orijinal projesindeki subasman

seviyesi 60 cm'e düşürüldüğünden bodrum kattaki mekanların ışık ve hava alımı kuranglezle sağlanmak zorunda kalmıştır.

Şekil 5.121 Bakırköy Medeni Berk İlköğretim Okulu Genel Görünüşler

5.2.11 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu İstanbul İli, Esenler İlçesinde yoğun konut alanı yerleşimi içerisinde bir cephesinin yola baktığı küçük, dikdörtgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Konutlar arasında sıkışan Cumhuriyet İlköğretim Okulu arsasının alanı 2500 m², yapının arsada kapladığı alan 789 m², toplam yapı alanı 3984 m² dir.

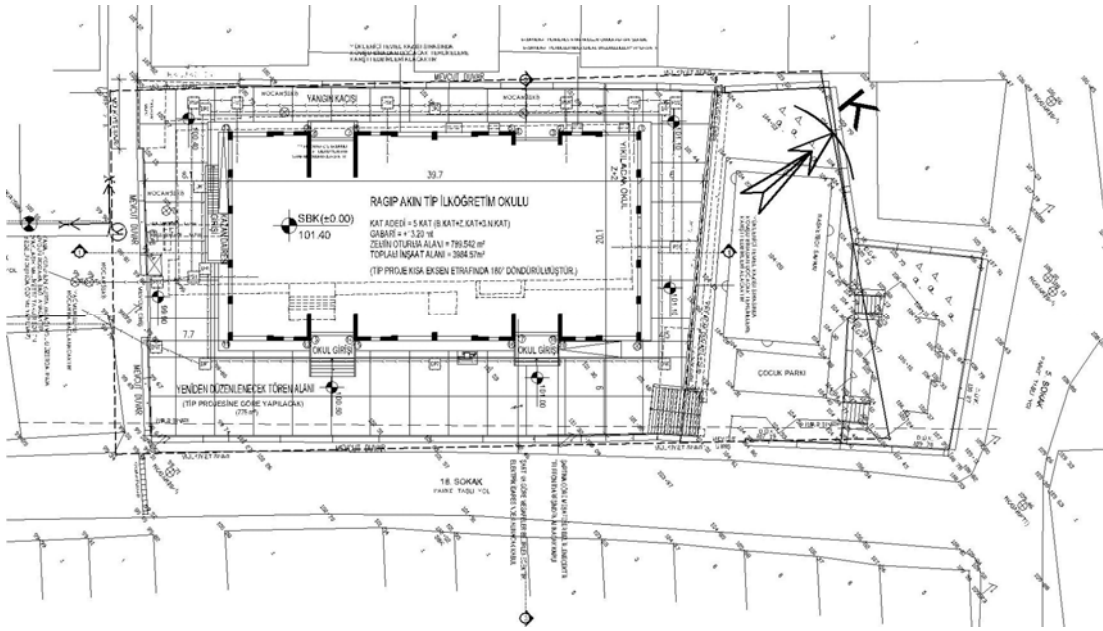

Şekil 5.122 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 2 kg/cm^2 , yer altı suyuna 5.50 m'de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

Esenler gelişmekte olan bir semttir. Mevcut Cumhuriyet İlköğretim Okulu yapısının mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması ve yeni deprem yönetmeliğine göre statik açıdan yetersiz görülmesi nedeniyle yıkılıp, yerine arsa boyutları büyüklüğünde olan Ragıp Akın tip projesi (mirrorlı) uygulanmıştır. Yıkılan ilköğretim yapısı Z+2 normal kattan oluşmaktadır ve Şekil 5.123'te kesikli çizgilerle belirtilmiştir.

Arsanın boyutlarından ötürü yani yapılan ilköğretim yapısı tüm parseli kaplamaktadır. Komşu parseller konut alanı olduğu için okul yerleşiminde olabildiğince konut yapılarından uzaklaşmak istense de arsa boyutları buna müsaade etmemektedir. Bu nedenle yapım sırasında komşu parsellerdeki yapılara zarar gelmemesi için gerekli iksa önlemleri alınmıştır. Okul yapısı zorunlu olarak kuzeybatı-güney doğu doğrultusunda yönlenmiştir.

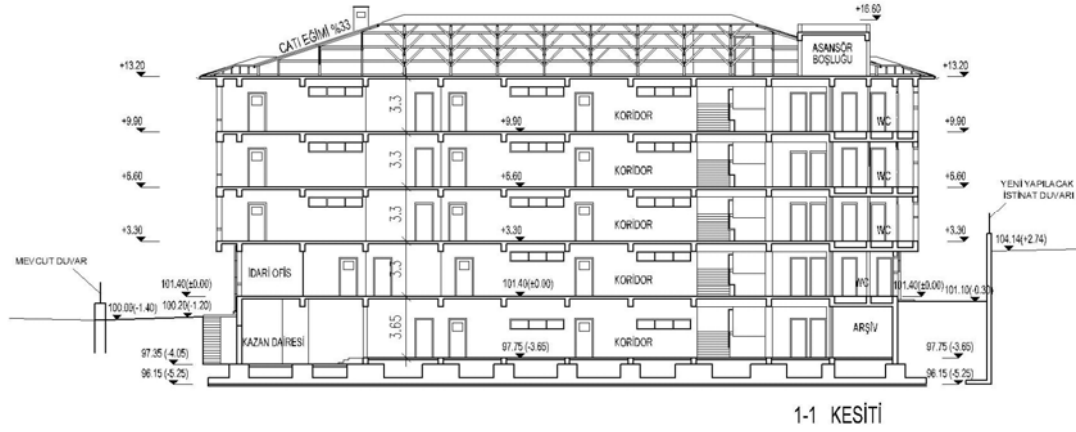

Şekil 5.123 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

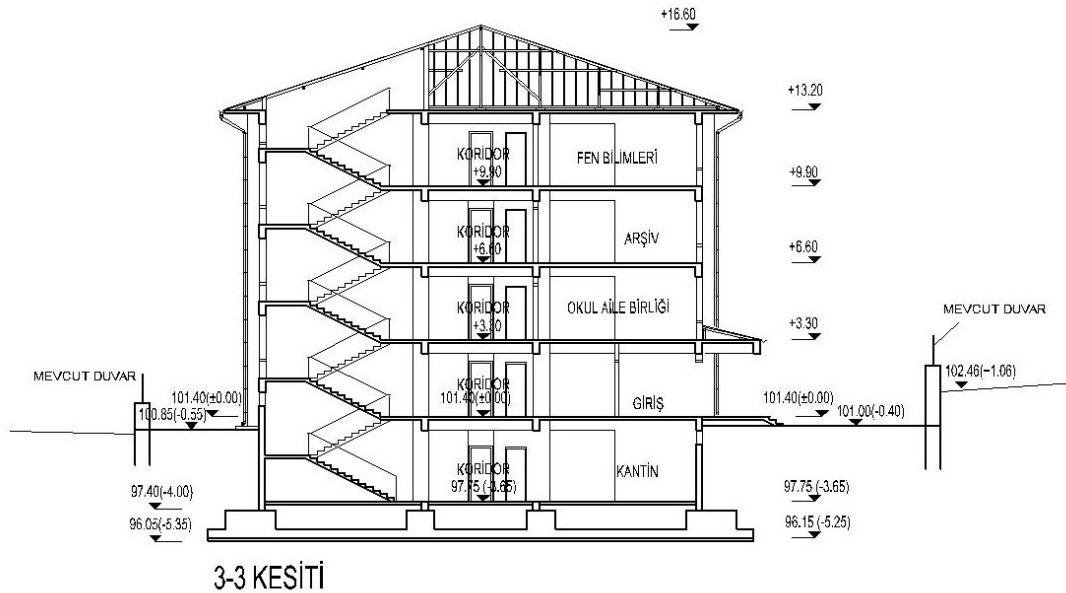
Parsel içindeki mevcut kot farkı korunarak bu alanda üst kotta küçük bir oyun alanı düzenlenmiştir. Bu oyun alanı dışında okulun bahçesi ve tören alanı için yeterli alan bulunmamaktadır. okul bahçesi yol kotuna göre altta kalmaktadır. Bu nedenle okul bahçesine

giriş, dar bir yaya yolu olan parselin komşu olduğu diğer yoldan verilmiştir. Servis girişi için yeterli alan bulunmamaktadır. Bu nedenle yerleşimdeki araç-yaya bağlantıları zayıftır.

İlköğretim yapısının iki ana girişi bulunmaktadır. Bunlardan biri ilköğretim girişi, diğeri ise anaokulu girişidir. İlköğretim girişindeki rampa yer sıkıktısı nedeniyle uygulanamamıştır. Anaokulu öğrencileri için ayrı bir oyun alanı düzenlenmemiştir.

Şekil 5.124 Esenler Cunnhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti

Şekil 5.125 Esenler Cunnhuriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti

İlköğretim yapısının uygulandığı alanda herhangi bir kot farkı bulunmamaktadır. bu nedenle zemin durumuna göre orijinal projesindeki su basman seviyesi 90 cm'e düşürülecek şekilde

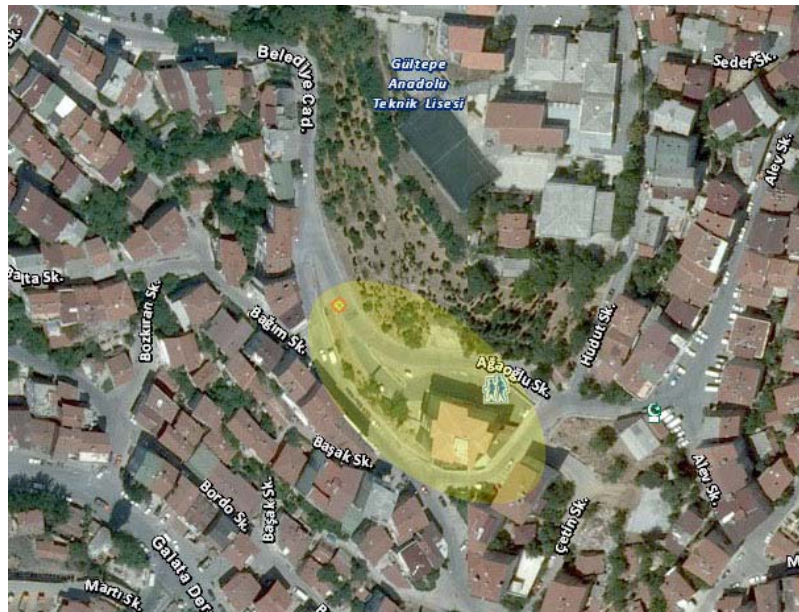
bina 75 cm kadar toğrağa gömülmüştür. Bu nedenle bodrum kat mahallerinin ışıık ve hava alımı kuranglezlele sağlanmaktadır. Arsa kotu yol kotuna göre daha düşük olduğundan yol boyunca önlem alınmış ve istinat duvarı uygulaması yapılmıştır. Yol kotundan oyun alanına mevcutta bir giriş bulunmamaktadır. Bu girişte korunmuştur.

Şekil 5.126 Esenler Cumhuriyet İlköğretim Okulu Genel Görünüş

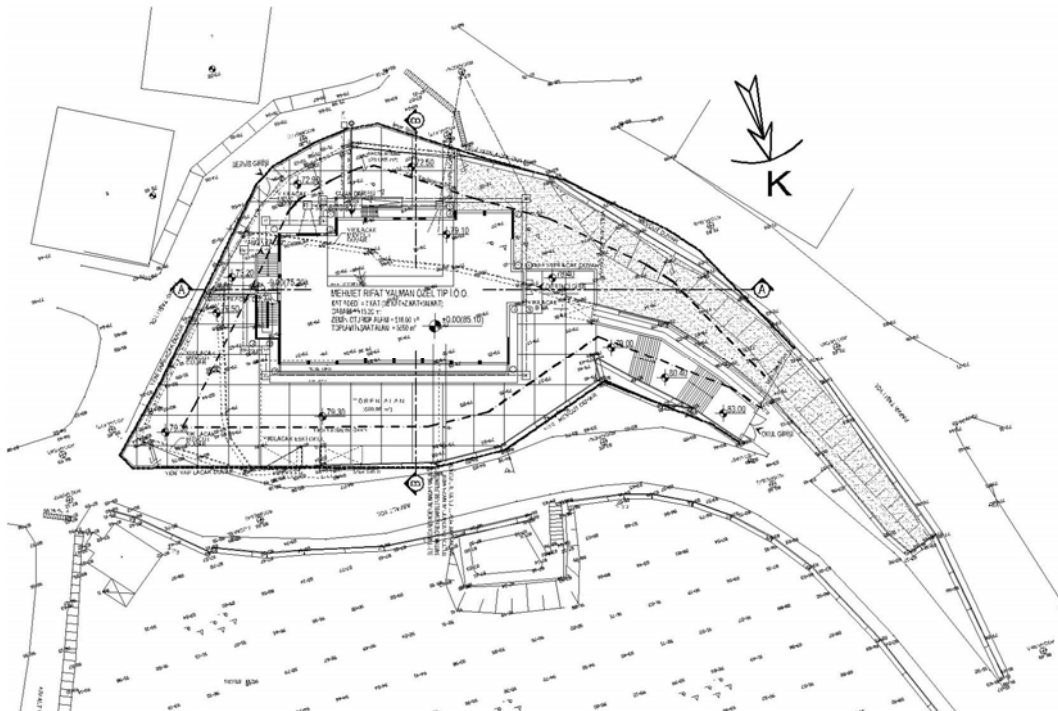
5.2.12 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu

2008 yılında uygulanmış olan Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu İstanbul İli, Kağıthane İlçesinde yoğun konut alanı yerleşimi içerisinde, çevresine göre çukurda kalan, etrafı yollarla çevrili üçgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Çevre yolların kesiştiği bir parselde yer alan Kocatepe İlköğretim Okulu arsasının alanı 2177 m² , yapının arsada kapladığı alan 516 m² , toplam yapı alanı 3650 m² dir.

Şekil 5.127 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

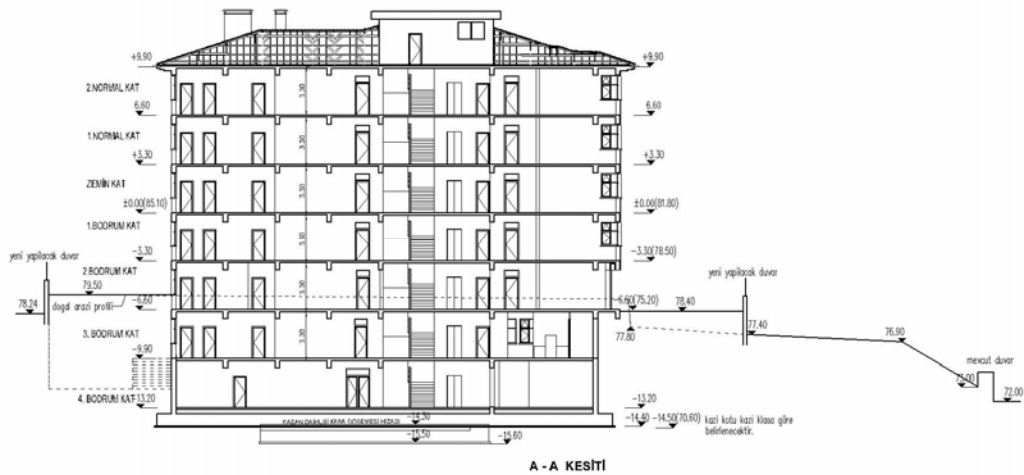
Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 3 kg/cm² , yer altı suyuna 4.00 m’de rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

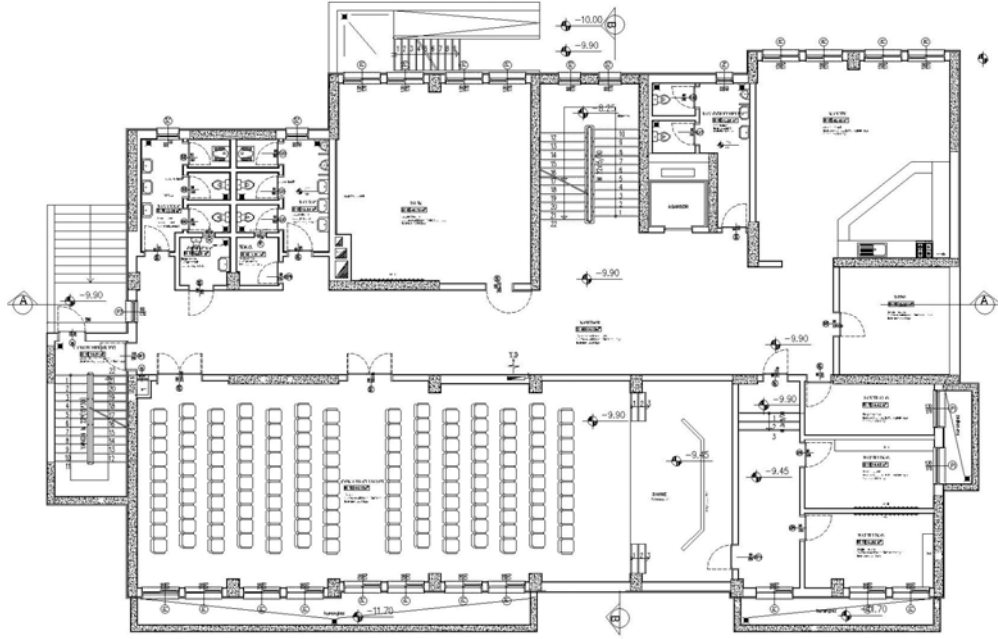
Şekil 5.128 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Nüfusun yoğun olduğu bir semtte yer alan mevcut Cumhuriyet İlköğretim Okulu yapısı mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması ve yeni deprem yönetmeliğine göre statik açıdan yetersiz görülmesi nedeniyle yıkılıp, yerine yapı yaklaşma sınırları içinde kalabilecek büyüklükte ve arsadaki eğime oturabilecek yapıda, küçük taban alanına fazla kat adedine sahip olan Rıfat Yalman tip projesi uygulanmıştır. Yıkılan ilköğretim yapısı Z+2 normal kattan oluşmaktadır ve Şekil 5.128’de kesikli çizgilerle belirtilmiştir.

Arsa hem boyutları açısından küçük hemde form olarak biçimsizdir. Ayrıca arsanın eğimli bir topoğrafyaya sahip olması nedeniyle yerleşim açısından arsaya en uygun olan taban alanı küçük, kat adedi fazla, kare formda ve 2 bodruma sahip Rıfat Yalman tip projesi uygulanmıştır. Arsa küçük olmasına rağmen 16 m kot farkı bulunmaktadır. Buda yerleşim açısından olumsuzluklar yaratmaktadır. Yeni uygulanan tip ilköğretim okulu eğimin en düşük kotta sahip güney bölgesinde kuzey-güney doğrultusunda konumlanmıştır. Binanın önünde okul bahçesi olarak kullanılan alan yetersiz ve niteliksizdir. Kavşak noktasında bulunan ilköğretim okulu bahçesine yaya girişi arsanın biçimsizce uzanan bölgesinde kot farkı nedeniyle merdivenle inilecek şekilde düzenlenmiştir. Bunun yanında sadece yayaların kullanabileceği genişlikte bir rampada mevcuttur. Ayrıca yapının arkasından kazan dairesi için gerekli olan zorunlu bir servis araç girişi düzenlenmiştir. Parselin özellikleri gereği ve yollarla çevrili bir bölgede yer almasından dolayı araç ve yaya trafiği bağlantıları zayıftır. Alan kısıtlılığından ve bahçeye araç girişi olmadığından otopark için alan düzenlenememiştir.

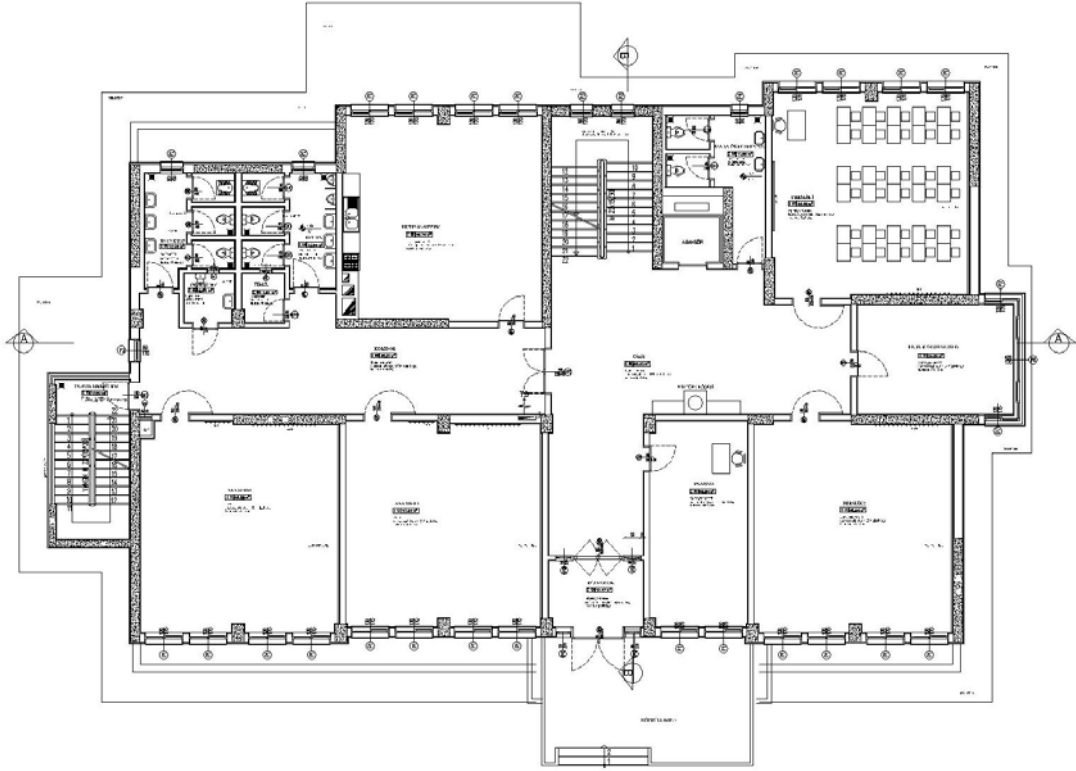
Şekil 5.129 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

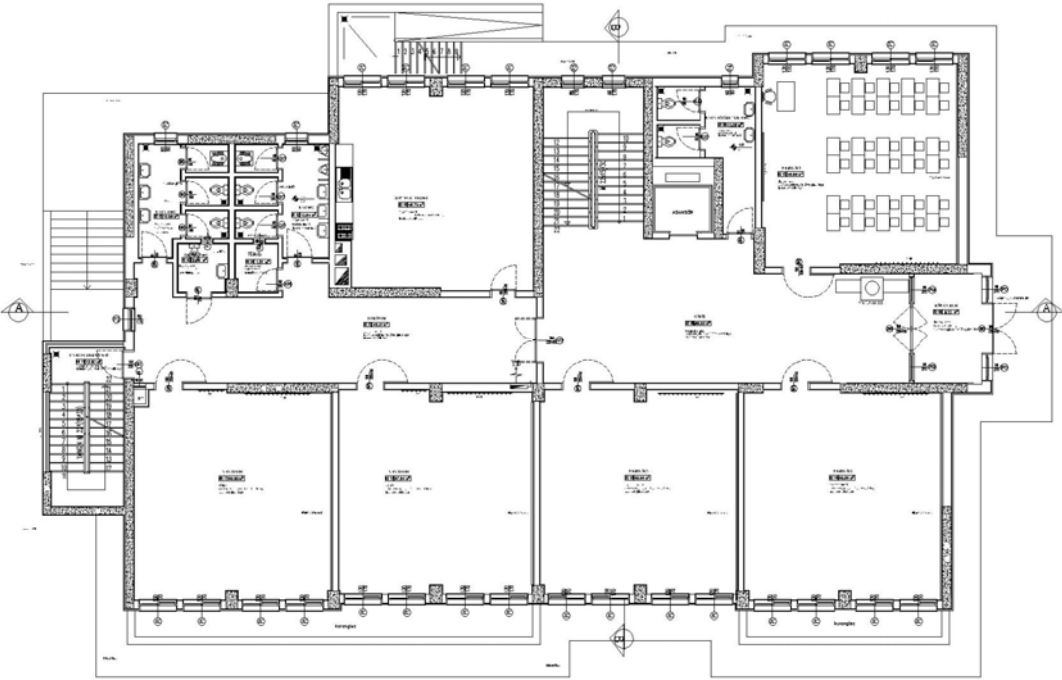
Şekil 5.132 Vaziyet Planına Göre Revize Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu 1. Bodrum Kat Planı

Orijinal bodrum kat planında bulunan yan çıkış, kot farkından dolayı birinci bodrum katın toprak altında kalmasıyla bir üst kat olan zemin kattan düzenlenmiştir. Ve bodrum katta bu alan depo olarak değiştirilmiştir. Ön bahçe tarafında bulunan bodrum kat mahallerinin ışık ve hava alımı kuranglezler ile çözümlenmiştir.

Orijinal zemin kat planında müdür yardımcısı odası olarak tasarlanan mahal okul ana girişi olarak düzenlenmiştir. Düzenlenen bahçe kotuna göre ana giriş okulun yan cephesinden olacak şekilde değiştirilmesiyle orijinal planda ana giriş ve danışma olarak tasarlanan bölümler kapatılarak sabit dersliğe dönüştürülmüştür.

Şekil 5.133 Orijinal Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı

Şekil 5.134 Vaziyet Planına Göre Revize Rıfat Yalman Tip İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı

Şekil 5.135 Kağıthane Kocatepe İlköğretim Okulu Genel Görünüş

5.2.13 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu İstanbul İli, Bayrampaşa İlçesinde yoğun konut alanı yerleşimi içerisinde, 3 tarafı yolla çevrili dikdörtgene yakın bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Yeni ilköğretimin yapıldığı arsa öncesinde sadece mevcut okulun içinde bulunduğu parselden ibaretken komşu üçgen parsel ve aradaki yol kamulaştırılıp, birleştirilerek arsa sınırları genişletilmiştir. Kamulaştırma sonucu parsel sınırları içinde kalan 3 ev istimlak edilerek yıkılmıştır. Tevhid sonucu oluşan yeni parselde yer alan Hürriyet İlköğretim Okulu arsasının alanı 2373 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 789 m^2 , toplam yapı alanı 3984 m^2 dir.

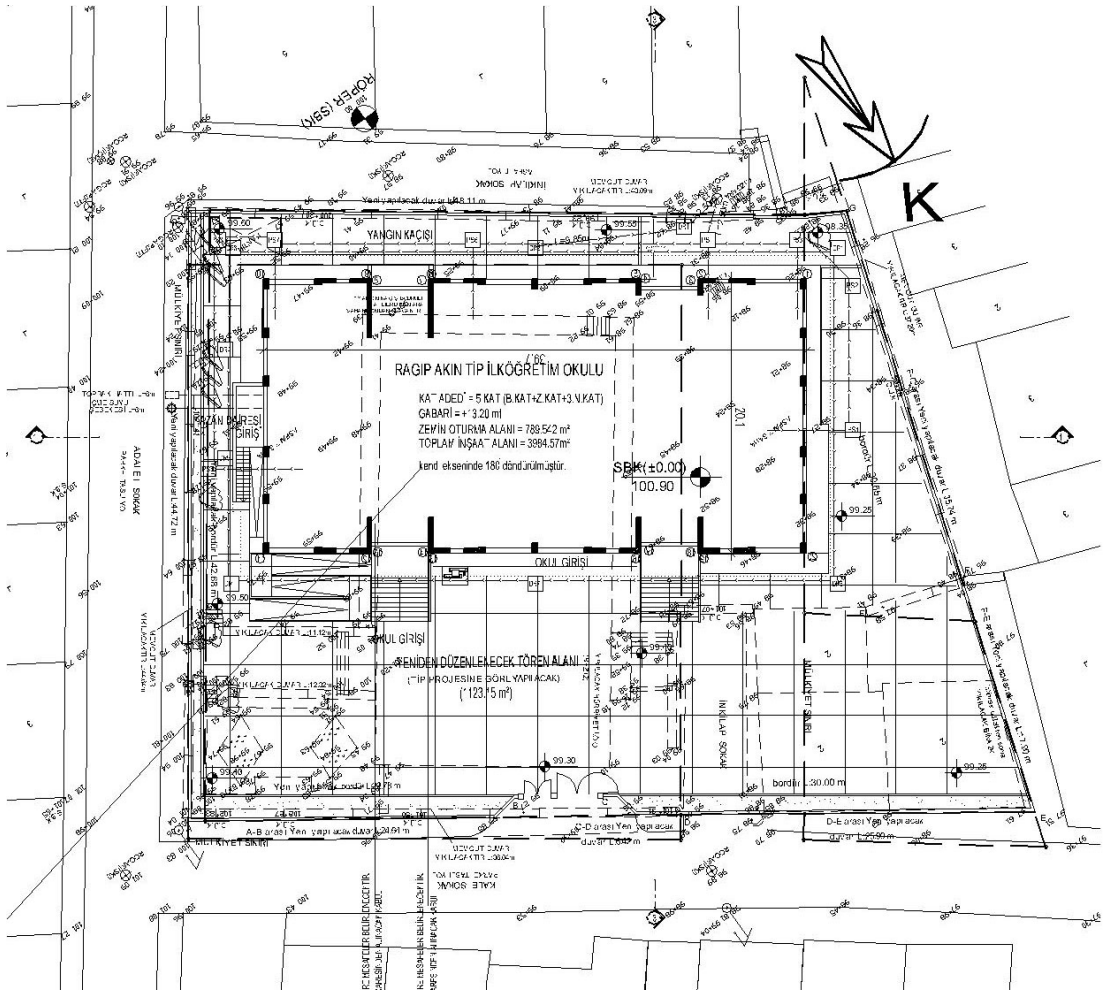

Şekil 5.136 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi $1,5 \text{ kg/cm}^2$, yer altı suyu 3.50-10.0 m arasında rastlanmıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik, kanalizasyon) mevcuttur.

Şekil 5.137 İstimlak Edilen Konutlarla Birlikte Kamulaştırılan Yol, Yıkılan Mevcut İlköğretim Okulu

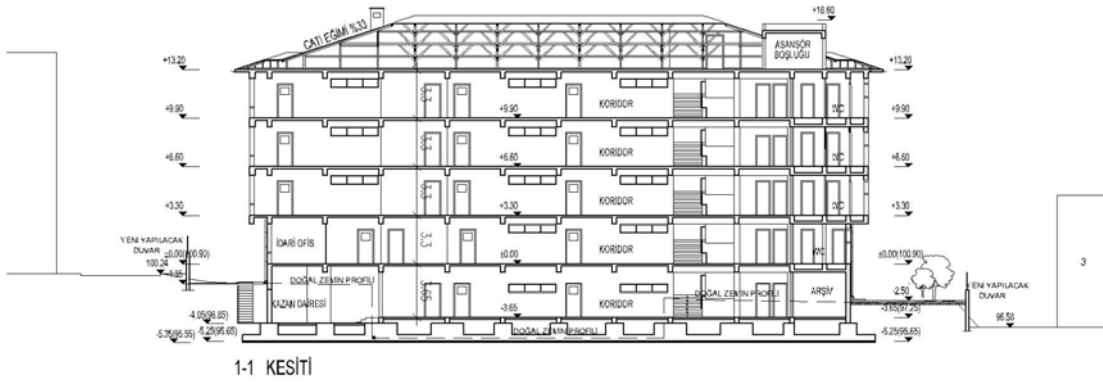

Şekil 5.138 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

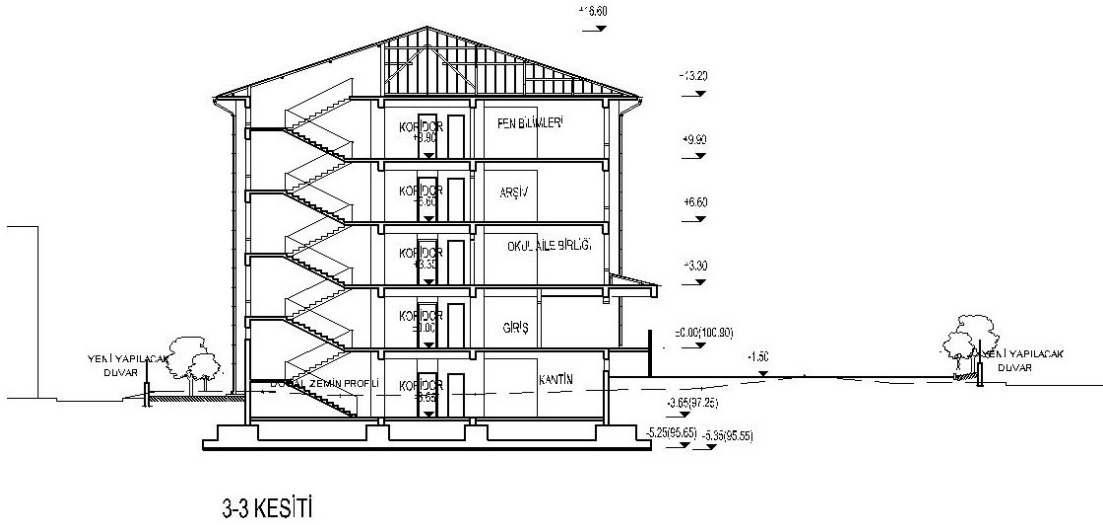
Nüfusun yoğun olduğu bir semtte yer alan mevcut Hürriyet İlköğretim Okulu yapısı mimari yönden ihtiyacı karşılayamaması ve yeni deprem yönetmeliğine göre statik açıdan yetersiz görülmesi ve yeterli okul bahçesine sahip olmaması nedeniyle yıkılıp, yerine yapı yaklaşma sınırları içinde kalabilecek büyüklükte, en fazla derslik sayısına sahip olan Ragıp Akın tip projesi (mirrorlı) uygulanmıştır. Yıkılan ilköğretim yapısı B+Z+2 normal kattan oluşmaktadır ve Şekil 5.138’de kesikli çizgilerle belirtilmiştir.

Kamulaştırma sonucu oluşan yeni arsa düz olduğu için topoğrafik açıdan herhangi sorunla karşılaşılmamıştır. İmar sınır içerisinde çekme mesafeleri göz önünde bulundurularak yerleşimi yapılan ilköğretim okulu kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda yönelmektedir. Arsanın kuzey tarafı yoldan giriş verilerek okul bahçesi olarak düzenlenmiştir. Yaya ve araç girişi ayrılmamış parselin kuzeyinde mevcut yoldan düzenlenmiştir. Otopark alanı düzenlenmemiştir. Okul bahçesi alanı çok küçük olmamakla birlikte yeterli büyüklükte

değildir. Kazı esnasında parselin doğusunda yer alan yapılara (konut+ticarethane) zarar gelmemesi için iksa önlemleri alınmıştır ve bu alandaki kot farkı duvar uygulamasıyla düzenlenmiştir.

Şekil 5.139 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 1-1 Kesiti

Şekil 5.140 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Vaziyet Planı 3-3 Kesiti

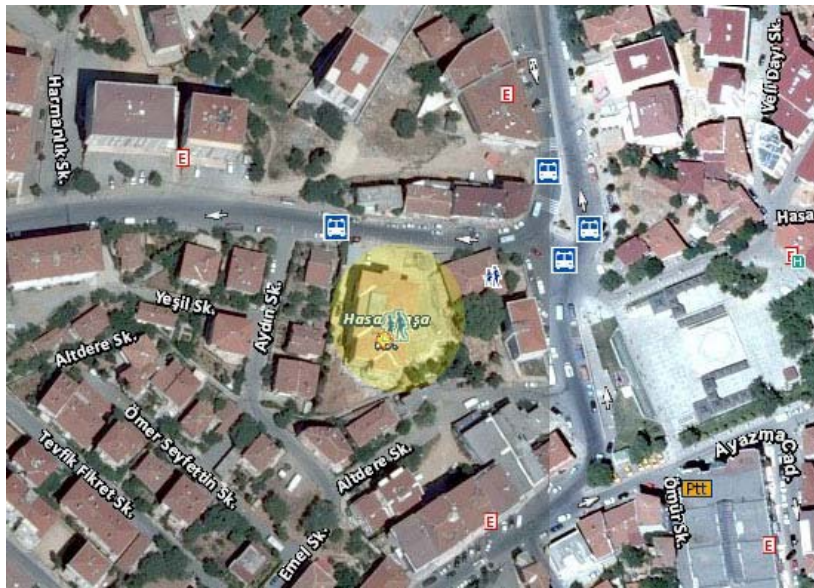
Arsanın zemin raporuna göre 3.5 m'de yer altı suyuna rastlandığı için bina, orijinal projedeki su basman seviyesini koruyacak şekilde toprağa gömülmüştür. Bu şekilde bodrum kat pencereleri toprak üstünde kalarak bu kattaki mahallerde doğal ışık, hava alımı sağlanmıştır.

Şekil 5.141 Bayrampaşa Hürriyet İlköğretim Okulu Genel Görünüş

5.2.14 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu

2009 yılında uygulanmış olan Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu İstanbul İli, Kartal İlçesinde yoğun konut alanı yerleşimi içerisinde, bitişik parselde zihinsel engelliler okulu olan Yakacık İş Okulunun bulunduğu bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Hasanpaşa İlköğretim Okulu arsasının alanı 3015 m^2 , yapının arsada kapladığı alan 516 m^2 , toplam yapı alanı 3650 m^2 dir.

Şekil 5.142 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafı (sehirrehberi.ibb.gov.tr)

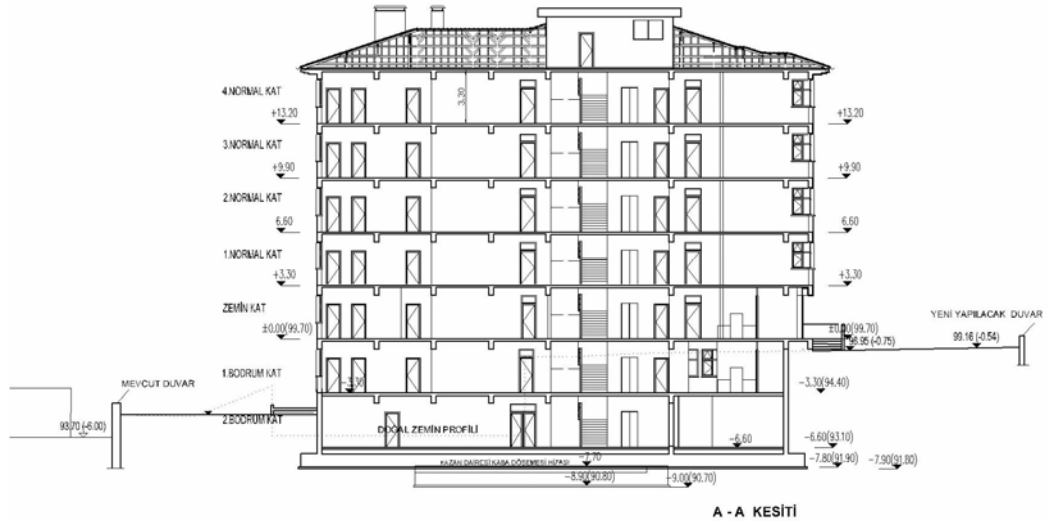
izgilerle belirtilmiştir.

2 katlı Yakacık İş Okulu çok eski ve mimari açıdan yetersiz olmasına rağmen, burada öğrenim gören zihinsel engelli öğrencilerin taşınabileceği yakın çevrede herhangi bir okul bulunmaması nedeniyle Hasanpaşa İlköğretim Okulu yıkım ve yapım işleri sırasında bu binaya herhangi bir zarar gelmemesi için yoğun önlemler alınmıştır. Bu nedenle yeni yapılan ilköğretim yapısı mevcut Yakacık İş Okulu'ndan olabildiğince uzakta uygulanmıştır.

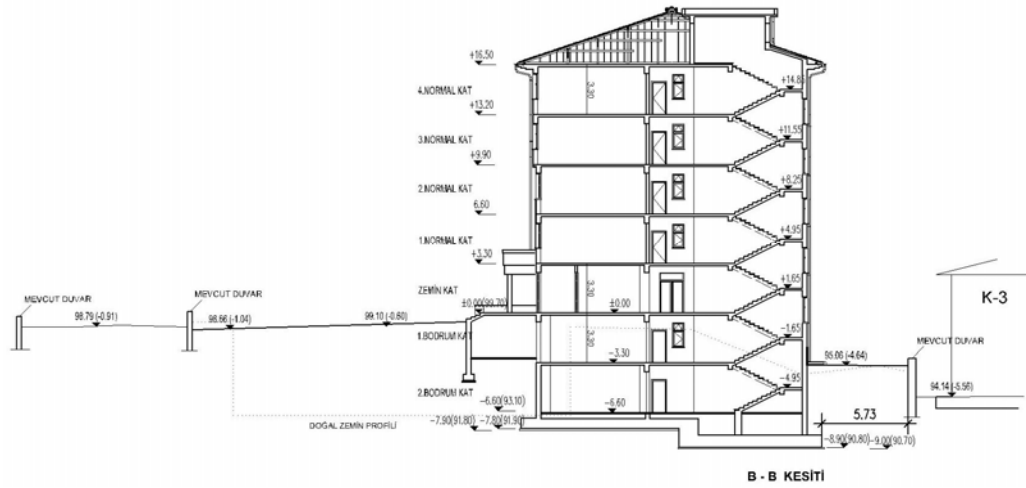

şekil 5.144 Yakacık İş Okulu Ve Yıkılan Hasanpaşa İlköğretim Okulu

Yeni yapılan Hasanpaşa İlköğretim Okulu doğu-batı doğrultusunda yönlenmektedir. Yerleşim esnasında bitişik parsellerde bulunan yapılardan minumum düzeyde uzaklaşılmaya çalışılmıştır. Mevcut okul bahçesindeki kot farkı yeni yapılan okulun yerleşimine göre iki kademedede bahçe düzenlenerek çözülmüştür. 4 m kot farkı bulunan bahçeler arasındaki bağlantı merdiven ile sağlanmıştır. Yangın çıkışının bulunduğu arka bahçeden kaçış bu merdivenler aracılığı ile gerçekleşmektedir. n bahçenin cephe olduğu yoldan okul bahçesi girişi düzenlenmiştir. Servis girişi için ayrı bir düzenleme yapılamamıştır. Okul bahçesi alan olarak yetrsidir. Bahçede herhangi bir yeşil alan düzenlemesi yapılmamıştır.

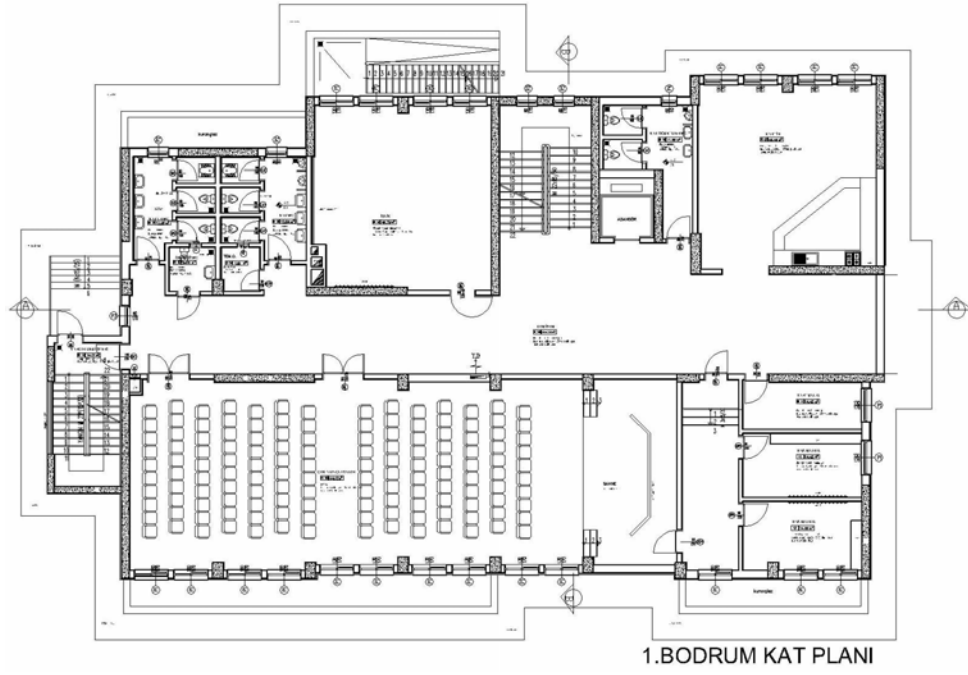

Şekil 5.145 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

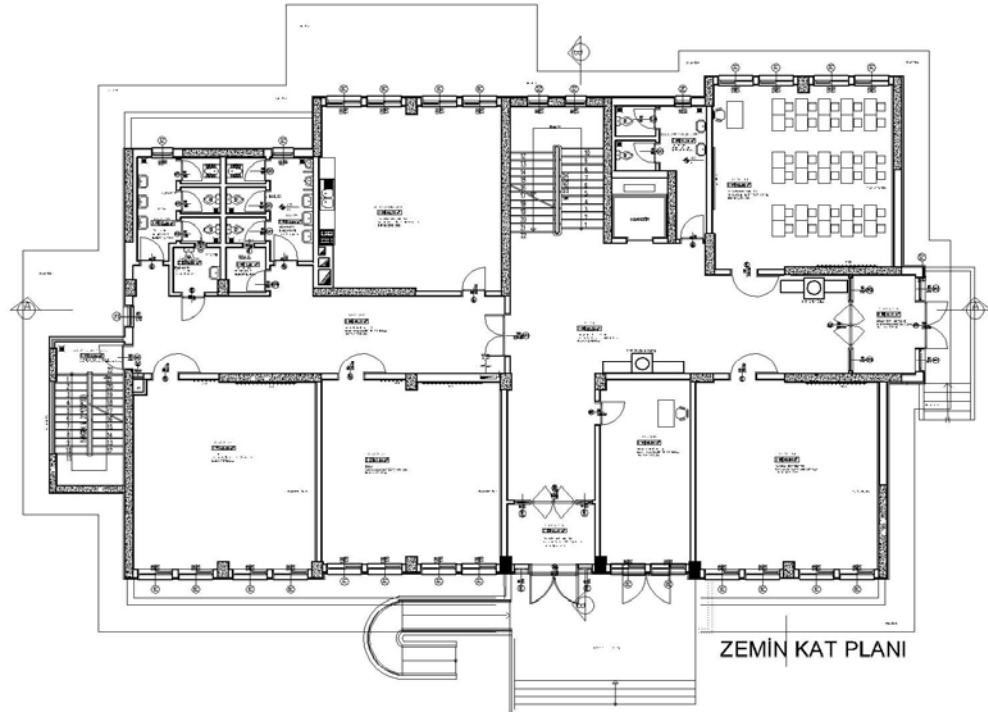

Şekil 5.146 Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Okul bahçesindeki kot farkı nedeniyle uygulanan 2 bodrumlu tip projenin 1. bodrum katı arka bahçede toprak üstünde kalacak şekilde kotlar düzenlenmiştir. Bu katta arka bahçeye bakan mahaller dışındaki bodrum kat mahallerinin ışık-hava alımı kuranglezler ile sağlanmaktadır. Çevre parsellerde oluşabilecek herhangi bir kayma göçmeye karşı eğimin en fazla olduğu güney parsel sınırında iksa önlemleri olarak kazık uygulaması yapılmıştır. Kot farkından dolayı planlarda bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şekil 5.147 Vaziyet Planına Göre Revize Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu 1. Bodrum Kat Planı

Şekil 5.148 Vaziyet Planına Göre Revize Kartal Hasanpaşa İlköğretim Okulu Zemin Kat Planı

Orijinal birinci bodrum kat planında bulunan yan bahçe çıkışı, kot farkından dolayı birinci bodrum katın toprak altında kalmasıyla bir üst kat olan zemin kattan düzenlenmiştir. Ve bodrum katta bu alan koridora katılmıştır. Orijinal zemin kat planında müdür yardımcısı odası olarak tasarlanan mahal okul yan bahçe çıkışı olarak düzenlenmiştir.

5.2.15 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu

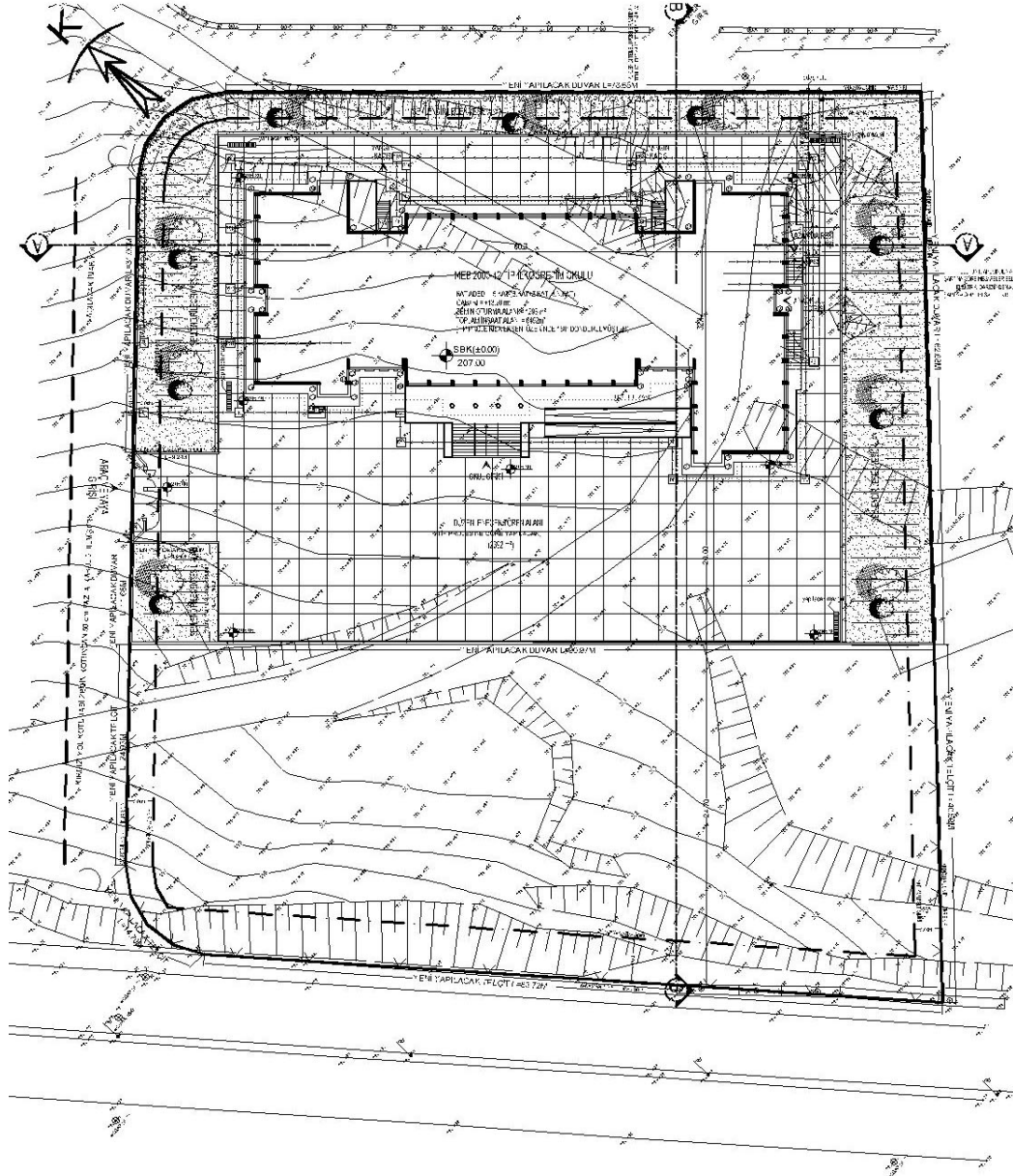
2009 yılında uygulanmış olan Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu İstanbul İli, Pendik İlçesinde mevcut yerleşim alanı uzakta yeni gelişmekte olan bir bölgede ana yola komşu cephesi olan dikdörtgen bir arsa içerisinde konumlanmaktadır. Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu arsasının alanı 9016 m² , yapının arsada kapladığı alan 1298 m² , toplam yapı alanı 6492 m² dir.

Şekil 5.149 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Hava Fotoğrafi
(sehirrehberi.ibb.gov.tr)

Binanın, yapı sistemi betonarme karkas, çatı sistemi ahşap çatı+kiremit, cephe kaplaması ısı izolasyonu+sıva+silikonlu boyadır. Jeolojik zemin raporuna göre, zemin emniyet gerilmesi 2,4 kg/cm² , yer altı suyuna rastlanmamıştır. Alt yapı (İçme kullanma suyu, elektrik,

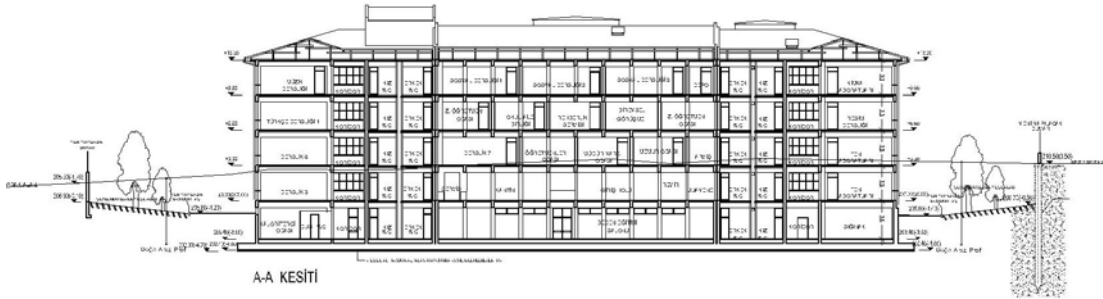
kanalizasyon) mevcuttur.

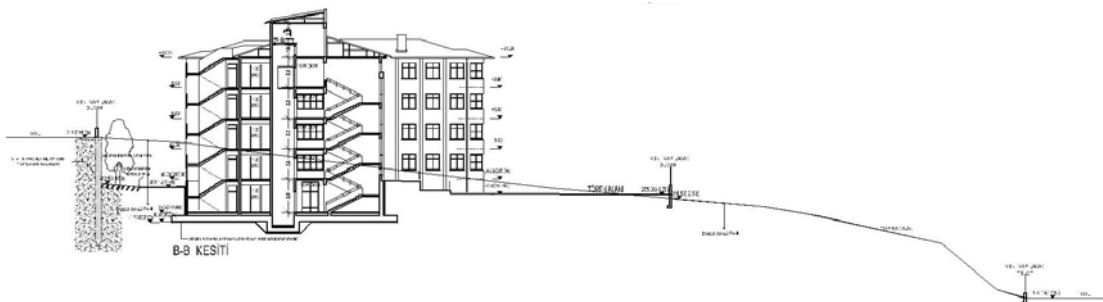
Şekil 5.150 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı

Çamlık Mahallesi yeni gelişmekte olan bir semt olduğu için artan nüfusla birlikte oluşan ilköğretim okulu ihtiyacı ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan bu arsada ana yoldan uzaklaşarak arsanın üst kotunda konumlanacak şekilde parsel sınırları içinde yerleşime en uygun alanda, mevcut ihtiyacı karşılayabilecek derslik sayısına sahip, yeni yapım olarak MEB 2000-42 tip projesi uygulanmıştır.

Arsa eğimli bir topoğrafyaya sahiptir. Ana yol sınırı ile parselin üst sınırı arasında 22 m kot farkı bulunmaktadır. İmar durumunda parselin 3 tarafı yolla çevrili olarak gösterilmektedir. Fakat ana yol dışındaki yollar henüz asfaltlanmamıştır. Parselin üst kotuna eğime paralel yerleşen ilköğretim okulu kuzeydoğu- güneybatı doğrultusunda yönlenmektedir. Okulun konumladığı alanda ortalama bir kot belirlenerek okul bahçesi bu kota göre düzenlenmiştir. Arsanın büyüklüğü ve aşırı eğim nedeniyle parselin tamamı kullanılmamıştır. Arsa alanı geniş olmasına rağmen tip projenin eğime göre yerleşiminin mümkün olmaması nedeniyle oluşan hafriyat ve kazık maliyetlerinden dolayı bahçe kısıtlı alanda düzenlenmiştir. Düzenlenen bahçe kotuna göre arsada hafriyat yapılmış, parselin kalan kısmı tel çit çekilerek ayrılmış daha sonra ihtiyaca göre ek bina yapımı gerektiğinde kullanılmak üzere doğal haline bırakılmıştır. Okul bahçesi yapılan hafriyatla düz bir beton saha olarak düzenlenmiştir. Bahçe alan açısından satndartları sağlamamaktadır. Düzenlenen bahçe kotuna göre parselin kuzeybatısında bulunan toprak yoldan yaya ve araç girişi düzenlenmiştir. Servis girişi için ayrı bir giriş düzenlenmemiştir. Sitelerle ve yollarla çevrili yeni gelişen bir bölgede bulunan ilköğretim okuluna ulaşım araç bağlantıları açısından olumludur fakat yaya bağlantıları zayıftır.

Şekil 5.151 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı A-A Kesiti

Şekil 5.152 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Vaziyet Planı B-B Kesiti

Arsanın eğimli topoğrafik yapısından ötürü arsanın belirlenen bölümüne yerleşilmiş ve belirlenen bu sınırlar içindeki alan düzleştirilmek için hafredilmiştir. Hafriyat sonucu düzenlenen bahçe ile çevre yol kotları arasında oluşan kot farkı kazık uygulamalarıyla çözümlenmiştir. Topoğrafyanın istenilen kotta düzenlenmesiyle, tip projenin uygulanmasında orijinal planındaki subasman seviyesi korunmuştur. Bodrum kat mahallerinde herhangi bir kuranglez uygulamasına gerek kalmamıştır.

Şekil 5.153 Pendik Kurtköy Çamlık İlköğretim Okulu Genel Görünüş

6. SONUÇLAR

Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim bütün yurt düzeyine yaygınlaştırılmıştır. Eğitimde çağı yakalamanın etkili bir yolu olan bu reformun tam olarak hazırlanmamış alt yapıyla yürürlüğe girmesiyle öğrenci sayısı artmış, oluşan mekan yetersizliği, derslik ilavesi için yeni okulların yapımı gündeme gelmiştir.

Bu çalışmada İstanbul İlinde uygulanan tip ilköğretim yapıları araştırma kapsamında tutulmuştur. İstanbul İl sınırları içerisinde imar planlarında ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan parseller, ya eğitim alanları için gerekli standartları karşılamayan, biçimi ve alanı yetersiz kamu alanları ya da yerleşim için uygun bulunmamış riskli (dere yatağı, zemini kötü, eğimli...) alanlardır. İstanbul'da kent içinde okul arsası bulma zorluğu ve nüfus fazlalığı nedeniyle taban alanı az, kat adedi fazla olan, her formda araziye uyum sağlayabilecek plan şemasına sahip, tek yapıda her türlü fonksiyonu barındıran tip projeler seçilerek yoğunlukla bu tiplerin uygulandığı gözlemlenmiştir.

Temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması ile müfredatta büyük bir değişiklik yaşanmıştır. Yeni müfredat derslerin uzmanları tarafından ve ilgili mekanlarda verilmesi bağlamında daha önceki öğretim müfredatlarından büyük farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda ilköğretim yapılarında derslerin; ilk sınıflarda “sabit derslik” olarak adlandırılan ve kısaca bütün günün aynı mekanda geçtiğini ifade eden dersliklerde, ileriki sınıflarda ise sabit dersliklerin yerini alan “branş derslikleri” ve “uygulama mekanları”nda ve uzmanlık eğitiminin gereği olan teknolojilerle donatılan, tüm öğrencilerin kullanımına açık mekanlarda yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu anlamda “sekiz yıllık zorunlu eğitim” modeli ile yeni mekan standartları da oluşturulmaya çalışılmıştır.

İstanbul genelindeki yoğun nüfus ve ilköğretim okulu açığının hala kapatılmamış olması nedeniyle uygulanan tip projelerdeki tüm branş derslikleri sabit dersliğe dönüştürülmek zorunda kalmıştır. Uygulama mekanları arasından sadece fen, müzik ve resim gibi özel ve sabit donanımları olan dersliklerin ayrı ve sabit olmaları yeterli görülmektedir. Çünkü hedeflenen sınıf mevcudu sayısına hala ulaşamamıştır. “Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim” için tasarlanmış olan yeni tip ilköğretim okulu projeleri, uygulama esnasında yapılan revizyonlar sonucunda bina programı ve tasarımı bağlamında değerlendirildiğinde, çağdaş eğitimin gerekli kıldığı bir çok temel eğitim-öğretim mekanını içermemektedir.

Bu bağlamda yeni müfredatın gerektirdiği eğitimdeki yenilik sadece temel eğitimin süresinin uzatılması ve kesintisiz hale gelmesinin ötesine geçememiş ve eğitimden beklenen kalite artışının, verimliliğin eğitimin gerektirdiği ve vazgeçilmez olan eğitim ortamlarının yaratılamamış olmasından dolayı gerçekleşmesinin mümkün olamayacağı kanısına varılmıştır.

2007-2010 yılları arasında uygulanan tip ilköğretim yapıları incelendiğinde; 2007 yılında uygulanan ilköğretim okulu sayısında, 2008 yılından sonra azalma olmuştur. Sekiz yıllık temel eğitime geçişle ortaya çıkan ilköğretim yapısı açığı yıllar geçtikçe azalmaktadır fakat hala hedeflenen sayıya ulaşamamıştır. İstanbul ilinde uygulanan ilköğretim yapıları, yapım şekillerine göre incelendiğinde % 49,4'ü yeni arsaya yeni bina, %22,6'sı mevcut arsaya yeni bina, %27,8'i mevcut yapıya ek bina uygulaması şeklindedir. Yeni ilköğretim yapıları yoğunlukla ilköğretim ihtiyacının fazla olduğu yeni yerleşim yerlerinde yeni arsalarla uygulanmaktadır, bunu derslik sayısını artırmak için mevcut yapıya ek bina yapımı ve sonrasında da mimari ve statik açıdan yetersiz görülen mevcut okulların yıkılarak yerine yeni bina yapımı uygulamaları izlemektedir.

İlköğretim yapılarında tip proje uygulaması maliyet açısından ilk bakışta olumlu görülse de uygulamalardaki önemli eksiklikler hem ilköğretim yapısının taşınması gereken mimari özelliklerden yoksun olarak uygulanmasına hem de tip projenin çevre şartlarına uyumu sırasında ek maliyetler getirmesine neden olmaktadır. Tip ilköğretim yapısı uygulamalarındaki en önemli eksiklik ilköğretim yapıları tasarımını etkileyen faktörlerin göz ardı edilmesidir. Beşinci bölümde incelenen tip ilköğretim uygulamalarındaki ortak olumsuzluk arsa kullanımı ve vaziyet planlarındaki yerleşimdir. Belirli bir arsa üzerine tasarlanmayan, vaziyet planı olmayan tip ilköğretim okulu projeleri uygulama aşamasında gösterilen arsaya göre, vaziyet planları düzenlenerek çevreye adapte edilmeye çalışılsa da yönlenme, okul bahçesi, bahçe girişi, servis girişi, araç-yaya bağlantıları, otopark, bodrum katlarda kuranglez uygulaması gibi sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İlköğretim tesis alanı olarak belirlenen arsanın topoğrafyasına uygun olmayan tip ilköğretim yapıları uygulamalarında hafriyat, istinat duvarları, ek bodrum kat çözümlemelerine gidilerek, proje bedeli ekonomisi yapmak için yapı maliyetinin artmasına neden olunmuştur.

Ülkemizde uygulama aşamasında hiçbir çevre verisini göz önünde bulundurmeyen, çağdaş eğitimin gerekli kıldığı mekan standartlarını sağlamayan, içinde sadece sınıfların bulunduğu

sağlıksız ilköğretim yapılarının ortaya çıkması sonucu; yerleşim birimleri ve nüfusa paralel olarak düzenlenecek imar planlarında, ilköğretim yapıları ileriye dönük olarak düşünülmeli, çok amaçlı, kolay değişebilir, esneklik özelliği olan büyüyebilme kolaylığına sahip ilköğretim yapılarına uygun arsalar eğitim tesisi alanı olarak ayrılmalıdır.

Bununla birlikte projeler oluşturulurken kullanıcılarla görüşülmesi ve bilgi alınması, uygulama bittikten sonra olabilecek muhtemel fonksiyon değişikliklerinin ve ek maliyetlerin önüne geçilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akgül, M.K. ve Yıldırım, F. (1995), “Eğitim Araçlarının Kullanımında Ergonomik Ölçülerin Önemi”, 5. Ergonomi Kongresi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları Serisi, Ankara, No: 372, 428-437
- Akyüz, Y., (1993), Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993’e), Kültür Koleji Yayınları, İstanbul
- Akyüz, Y., (1994), Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993’e), Kültür Koleji Yayınları, İstanbul
- Arabacı, C., (2002), “Konya’da İbtidailerden İlköğretim Okullarına Geçiş”, Hz. Mevlana’nın 728. Vuslat Yıldönümü Anısına Konya IV. Yeni İpek Yolu, Konya Ticaret Odası Dergisi Özel Sayı, Konya
- Arcan, E.F. ve Evcı, F., (1999), Mimari Tasarıma Yaklaşım, YEM Yayınevi, İstanbul
- Argon, J., (1998), The Urban Challenge, American School and University, Jul 98, Vol:70, Issue 11, p:18
- Atasoy, A., (1973), Değişen İhtiyaçlar Karşısında Konut Tasarlamasının Mevcut Konutların Değerlendirilmesi Yolu İle Geliştirilmesi, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul
- Başaran, İ.E., (1982), Temel Eğitim Ve Yönetimi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara
- Başaran, İ.E., (1996), Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Üçüncü Basım, Ankara
- Çabuk, S. ve Ünal, Y., (2003), “İstanbulda Eğitim Donatılarının Kent Dışı Kampuslaşma Eğilimlerinin İncelenmesi”, İTÜ Dergisi Mimarlık Planlama Tasarım Cilt: 2 Sayı:1, İstanbul, s: 89-98
- Çabuk, G., (2006) İlköğretim Binalarının Renk Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisan Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana
- Çetin, F.A., (1999), Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ünitelerinde Değişen Kullanıcı Gereksinimlerine Bağlı Esnek Tasarlama Faktörlerinin Belirlenmesi, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Çevik, S., Keleş, G. ve Usta, A., (1993), “ Eğitim Yapılarının Yakın Çevre ve Kent Kimliğindeki Yeri ve Bu Kimliğe Olumlu Katkılar Sağlayabilecek Tasarım, Uygulama, Kullanım Kararları”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 127-139
- Çınar, C., Çizmeci, F. ve Akdemir, Z., (2007), 8 Yıllık Temel Eğitim Okullarında Müfredatın Gerektirdiği Mekan Standartlarının İstanbul Okulları Üzerinden Analizi, Megaron YTÜ Mim. Fak. E-Dersgisi, Cilt:2, Sayı: 4, İstanbul
- Cicioğlu, H., (1985), Türkiye Cumhuriyeti’nde İlk ve Orta Öğretim (Tarihi Gelişimi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara: 140

- Cilve, N., (2006), İlköğretim ve Lise Eğitim Binalarının Kullanıcı Gereksinimlerinin ve Fiziksel Mekan Özelliklerinin Bina Değerlendirme Yöntemi İle Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana
- Clynes, R., (1990), Adaptability and Flexibility in Educational Facilities, OECD, Paris
- Dedeoğlu, E., (1997), “İl Özel İdarelerinin Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu”, Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Şubat, Cilt: 2 Sayı:1
- Demircioğlu, A.B., (1997), İstanbul Genelinde Orta Öğretim Yapılarının Kullanıcı Sorunları Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Demirkıran, H., (1995), “Eğitim Kalitesine Uygun Öğrenme Mekanlarının Tasarımı”, 5. Ergonomi Kongresi, Milli Prodüktivite Yayınları, İstanbul, No: 570, 413-420
- Erdem, A.R., (2005), İlköğretimimizin Gelişimi ve Bugün Gelinen Nokta, Bilim Eğitim ve Düşünce Dergisi, Cilt:5, Sayı: 2
- Erdoğan. N., (1999), Bina Bilgisi1- Mimari Tasarıma Hazırlık İlkeleri Ders Notları, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Edirne
- Ergen, Y.B., (1993), “İlk ve Orta Öğretim Eğitim Yapılarının Kentsel Alanda Planlama Kararları ile Oluşumu ve Ülkemizdeki Sorunların Saptanması”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 47-54
- Erkan, N., (1997), Ergonomi, Verimlilik, Sağlık ve Güvenlik İçin İnsan Faktörü Mühendisliği, M.P.M. Yayınları, Ankara, No:373
- Ertin, E. ve Soygeniş, S. (1998), “Sekiz Yıllık Eğitimde Çok İşlevli Tek ve Tek İşlevli Farklı Eğitim Mekanlarının Birlikte Kullanımı”, Türkiye’de İlköğretim Sorunları Panel/Sempozyum Bildiri Kitabı, Mimar Sinan Üniversitesi Basımevi, İstanbul, s: 43-48
- Ertürk, Z., Öztürk, K. ve Ertürk, S. (1993), “İlköğretim Yapılarının Mimari Tasarım Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 157-164
- Gür, S.Ö., Zorlu, T., (2001), Çocuk Mekanları, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, Trabzon
- İnceoğlu, M. ve Pulat, G. (1993), “Temel Eğitim Okullarında Planlama ve Programlama Kararlarının İrdelenmesi”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s:91-101
- Karabey, H., (2004), Eğitim Yapıları, Literatür Yayıncılık, İstanbul
- Kavak, Y., Ekinci, C.E. ve Gökçe, F., (1997), İlköğretimde Kaynak Arayışları, Pegem Yayınları, Ankara
- Kaya, Y.K., (1981), İnsan Yetiştirme Düzenimiz Politika, Eğitim, Kalkınma, Erk Basımevi, Ankara

Kayıhan, K.S., (1999), Sekiz Yıllık Temel Eğitime Geçiş Sürecinde Eğitim Yapılarının Katılımcı Tasarımı İçin Öneriler İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze

Kıran, A., (1993), “Eğitim Yapılarında Renk”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s:196-202

MEB (1991), Milli Eğitim Bakanlığı Özel İhtisas Komisyonu Raporu 1984, Metargem, s:14

MEB Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı (1997), Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Ajans Türk Basın ve Basım A.Ş., Ankara

MEB (2001), “Temel Eğitim Programı”, Temel Eğitim Programları Bülteni, Ankara

MEB (2003), Türkiye’de İlköğretim Dünü, Bugünü, Yarını, Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara

Milli Eğitim, (2003), Milli Eğitim Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara

MEB (2010), 2010 Yılı İlköğretim Kurumları Yapım Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı, Ankara

Milli Eğitim Bakanlığı, Araştırma Planlama Ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı (1999), Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim-2, Plaka Matbaacılık Tic. Ve San. A.Ş., Ankara

OECD (1992), Organization For Economic Co-Operation and Development, New Technology and It’s Impact on Educational Buildings, OECD, Paris

Özbulut, H., (1999), 1980 sonrası Dönemde Ortaöğretim (Lise) Tıp Binalarının Ankara’da Uygulanmış Üç Örnek Aracılığı ile Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Özyurt, E., (1995), “Toplam Kalite Felsefesinin Eğitimdeki Yeri”, 5. Ergonomi Kongresi, Ergonomi ve Toplam Kalite Yönetimi, M.P.M. Yayınları, İstanbul, No: 570

Söyler, F., (1978), “Eğitim Yapıları”, Mimarlık Dergisi, Mimarlar Odası Yayını78/2, Ankara, s: 60

Şengezer, B. ve Koç, E., (1993), “Eğitim Yapılarında Yer Seçimi ve Donatı Değerleri”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 75-89

Şerefhanoglu, M., (1993), “Eğitim Yapılarında Yapı Fiziği Öğelerinin Etkinliği ve Konfor Koşulları”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s:223-229

Tekin, M.E., (2005), Tıp Proje Olgusu, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Temel Eğitim Pilot projesi/ Proje Yönetim Ekibi, (1998), İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü, Ankara

- Temel, A. ve Gömleksiz, M., (1993), “Okul Yapıları Açısından Özel ve Devlet Okullarının Görünümü”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 26-35
- Terzioğlu, E., (2005), İlköğretim Okulu Binalarının Fiziksel özellikler Bakımından Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara
- Tok, H., (2008), Gramer Tabanlı Mimari Tasarım: Mardin’de İlköğretim Okulu Tipolojileri, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Tokay, S., Kalkan, H. ve Yüksel, Ş., (1993), “Türkiye’de İlköğretim Yapılarının Gelişimi”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 149-156
- Tunbiş, M., (1993), “Eğitim Yapılarında Peyzaj”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 187-195
- Türk Standartları Enstitüsü, (TSE,2000), İlköğretim Okulları, Fiziksel Yerleşim Genel Kurallar, 1. Baskı, Ankara
- Türkal, H., (2000), “İl Özel İdarelerine Eleştirel Bir Bakış”, Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Mart, Cilt: 5 Sayı:3, s:43
- Ünver, R. ve Öztürk, L., (1993), “Eğitim Yapılarında Görsel Konforun Doğal ve Yapay Aydınlatma Açısından İncelenmesi”, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, s: 230-242
- Yalçın, N., (2003), Çağdaş Eğitim Metotlarının İlköğretim Yapılarının Tasarımı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Yamaner, F., (2001), Farklı Fonksiyonlarda Renk Kullanımına İlişkin Yaklaşımların Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Yangılı, D., (1999), İlköğretim Okullarının Program Araştırması ve Eski Okulların Yeni Programa Fiziksel Adaptasyonunun Sağlanması, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Yürekli, F., (1983), Mimari Tasarımda Belirsizlik, Esneklik, Uyabilirlik İhtiyacının Kaynakları ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul

İNTERNET KAYNAKLARI

- [1] [http:// www.dpt.gov.tr](http://www.dpt.gov.tr)
- [2] <http://www.bayındırlık.gov.tr>
- [3] <http:// www.meb.gov.tr>
- [4] <http:// www.ytdb.meb.gov.tr>
- [5] <http:// www.iogm.meb.gov.tr>
- [6] <http:// www.İstanbul.meb.gov.tr>
- [7] <http:// www.ioi.gov.tr>
- [8] <http:// sehirrehberi.ibb.gov.tr>
- [9] <http:// www.arem.gov.tr>

EKLER

Ek 1 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan “Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri” Listesi

Ek 2 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan”Eğitim Yapıları Vaziyet Planlarının Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar” Listesi

Ek 3 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Öğrenci Sayısına Göre Hazırlanan Mimari İhtiyaç Programları

Ek-1 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan “Eğitim Yapıları Proje Hazırlanması Genel İlkeleri” Listesi

- Projelerin yürürlükteki mevzuata (özürlülerle ilgili genelge, deprem, ısı, yangın, sığınak yönetmelikleri ve diğer mevzuata) uygun hazırlanması,
- Öğretim binalarının en fazla zemin + 3 kat olarak planlanması,
- Kat yüksekliklerinin,bodrum kat $h = 3.80$ m. zemin ve normal katların $h = 3.30$ m. olarak düzenlenmesi,
- Bodrum yapılacak binaların tam bodrumlu olarak planlanması,
- Projelendirme yapılırken; mimari, betonarme, tesisat ve elektrik projelerinin bir bütün olarak düşünülmesi,
- Mimari projelerin düzgün bir aks sistemine göre planlanması ve mimarinin taşıyıcı sistemle birlikte düşünülmesi, okul binalarında geniş açıklıklardan kaçınılması,
- Projelerin uygulanacağı arsaların eğimli olabileceği düşünülerek kare formda ve kompakt binalardan kaçınılması, modüler çözümlerin tercih edilmesi,

GİRİŞ BÖLÜMÜ :

- Tüm girişlerde; genelgemizde açıklandığı şekilde özürlü rampalarının yapılması,
- Müdür odalarının tören alanına hakim bir yerde düzenlenmesi,
- Santral yayın ve yangın ihbar odasının müdür odasına yakın tertiplenmesi,
- Bütün girişlerde rüzgarlık yapılması, çarpma kapılardan kaçınılması, kapıların dışarı açılır şekilde düşünülmesi ve çift kanat yapılması,
- Giriş holünde solda danışma bankosu ve sağda Atatürk saygı köşesinin düzenlenmesi,
- Giriş kapılarının camlı bölümlerinin ve yanlarda yapılan sabit camların $h = 90$ cm. dolu kısımlardan sonra başlatılması,
- Kantin hacminin 1. katta planlanması,
- Özürlü asansörü yapılması,

BİNA İÇİ MERDİVENLER – RAMPALAR – KÜPEŞTELER VE GALERİLER :

- Bina içi merdiven kol genişliğinin en az 2.00 m. olması, kova genişliklerinin 20 cm.’den fazla olmaması,
- Rampa eğimleri % 5 - % 8 arasında, genişliği de 1.20 m. olması,
- Konsol merdivenlerden kaçınılması bütün merdivenlerin bodrum kata inmesinin sağlanması,

- Merdiven parapet yüksekliklerinin $h = 90$ cm. üzeri korkuluk, galeri parapet yüksekliklerinin $h = 110$ cm. üzeri korkuluk olacak şekilde düzenlenmesi,
- Korkulukların kaymayı, düşmeyi, tırmanmayı engelleyecek şekilde düşünülmesi,
- Galeri yapılması halinde geniş açıklıklardan kaçınılması parapetlerin betonarme yapılması,

KORİDORLAR :

- Tek taraflı derslik olan koridorlarda; koridor genişliğinin en az 2.50 m., çift taraflı derslik olan koridorlarda; koridor genişliğinin 3.00 m.'den az olmaması,
- Çift taraflı derslik olan koridorların, koridor uçlarından ve teneffüs mekânı olarak düzenlenebilecek ara boşluklardan aydınlatılması, ayrıca; gerektiğinde dersliklerin koridora bakan duvarlarında bant pencere yapılması, karanlık koridorlardan kaçınılması;

DERSLİKLER :

- Derslik ebatlarının eleman etüdüne göre düzenlenmesi, ilköğretim okulu ve ortaöğretim okul dersliklerinin 2.60 m. aralıklarla düzenlenen üç açıklıktan oluşturulması, sınıf genişliğinin 7.00 m. yapılması,
- Dersliklerde öğrencilerin soldan ışık alacağı düşünülerek, tefrişlerin ve kapı açılımlarının buna göre düzenlenmesi,
- Derslikler arası duvarın 20cm.'den az yapılmaması,
- Müzik dersliğinin tavan ve duvarlarında ses yalıtımı yapılması,
- Kimya laboratuvarına havalandırma bacası yapılması,
- Resim atölyesi mekanlarına lavabolu tezgah yapılması,
- Laboratuvar, kantin-çay ocağı, resim atölyesi, servis ofisi bölümleri vb. mekanlarda; sabit tüm banko ve tezgahların gösterilmesi, detay projelerinin hazırlanması, eviye - ocak yerlerinin belirtilmesi ve havalandırma bacalarının yapılması,
- Tesisat kolaylığı nedeniyle laboratuvarların üst üste gelecek şekilde yerleştirilmesi,

ISLAK HACİMLER :

- Bütün ıslak hacimlerin tesisat kolaylığı açısından katlar boyunca aynı hizada planlanması,
- Islak hacim wc kabin bölümlerinin bütün imalatlar bittikten sonra temiz 1.00 cm.'den az olmaması,
- Islak hacimlerin su deposu, laboratuvar, ana tablo ve jeneratör mekanlarının üzerine getirilmemesi,
- Bütün ıslak hacimlerde doğal havalandırma yapılmış olsa dahi, havalandırma bacasının yapılması,

- Okul binalarında her 25 kız öğrenci için 1 adet wc, her 30 erkek öğrenci için 1 adet wc, ayrıca, her 20 erkek öğrenci için 1 adet pisuar, her 40 öğrenciye 1 lavabo, pansiyon binalarında ise her 6 kız öğrenciye 1 adet duş, her 10 erkek öğrenciye 1 adet duş düşünülmesi,
- Her kattaki ıslak hacimlerin birinde 1 adet temizlik odası düzenlenmesi,
- İdari WC'lerde her 20 öğretmen için 1 adet wc, 1 adet lavabo, 20 erkek öğretmen için 1 adet pisuar düşünülmesi,
- Zemin katta 1 adet özürlü wc düzenlenmesi,
- Özürlüler dışındaki wc gruplarında 1 adet klozet bırakılması, diğerlerinin alaturka hela taşı yapılması,

PENCERELER :

- Derslik pencerelerinin tamamlanmış döşeme kotundan $h = 90$ cm.'den başlayıp, $h = 180$ cm. olacak şekilde düşünülmesi,
- Pencere açılımlarının üstte vasistas, altta açılır kanat olarak düzenlenmesi, açılır kanat genişliğinin 70 cm.'den fazla olmaması, vasistasların başta ve sonda olmak üzere 2 adet yapılması,
- Pencerelerin rahat açılabilmesi için kolonlara sıfır gelen yüzeylere en az 20 cm. olacak şekilde dış bırakılması,
- Cephede imalatı zorlayacak cephe formlarından kaçınılması, yuvarlak pencerelerin makul ölçülerde ve sayıda düzenlenmesi,
- Merdiven sahanlıklarında bulunan pencerelerin en az $h = 90$ cm. üzerinden başlatılması,
- WC pencerelerinin üstte vasistas olarak açılabilir ve genişliğinin 60 cm.'yi geçmeyecek şekilde düşünülmesi,
- Alüminyum pencere doğramalarında vasistas ve kanat aksesuarlarının kollu, vasistasların çift makaslı yapılması,
- Dersliklerde öğretmen dolabının yerleşimine imkan verecek bir duvar mesafesi bırakıldıktan sonra pencerenin başlatılması,

KAPILAR :

- Derslik kapılarının kanat genişliğinin 1.00 m.'den az yapılmaması ve dışarı doğru 180 derece açılabilir olması,
- Ana giriş kapılarının dışarı doğru açılması, çarpma, döner kapı ve eşik kullanılmaması,
- Kapıların camekanlı olması halinde alttan 90 cm.'lik bölümünün dolu olması,
- Merdivenlerin ve rampaların bitiş ve başlangıç noktalarına açılan kapı yapılmaması,
- Tuvalet giriş kapılarının 90 cm., kabin kapılarının 80 cm. olması,

BODRUMLAR :

- Isı merkezi ve jeneratör hacmine, dışarıdan da ulaşımının sağlanması için bağımsız bir girişin yapılması,
- Bağımsız giriş merdiveninin kol genişliği ile kapı genişliğinin en az 1.60 m. olacak şekilde düşünülmesi,
- Isı merkezi ve jeneratör giriş kapısının ızgaralı demir kapı yapılması,
- Isıtma sisteminde katı yakıt kullanılacak ise, kömür girişi ve deposu ile kül çıkışının düşünülmesi,
- Ana tablo odasının bodrumda merkezi bir yerde düşünülmesi,
- Kazan dairesi tavan tabliyesinde ses yalıtımı yapılması,
- Su deposu mahallinin ısı merkezi mahallinden ayrılması, betonarme yapılması ve etrafında gezinilebilir şekilde düzenlenmesi,
- Bodrum katta bulunan teknik mekânların kapılarının alüminyum yapılması,
- Bodrum katlarda beden eğitimi salonu ve soyunma odaları dışında zorunlu olmadıkça öğrencilerin kullanacağı mekânların oluşturulmaması,

SİĞİNAKLAR :

- Sığınakların ilgili yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmesi,
- Sığınak içerisinde bağımsız wc-lavabo-duş grupları ve ofis bölümü yerleştirilmesi,
- Sığınak kapılarının 90 derece dönlümlü demir ve çift kanat yapılması,

YANGIN MERDİVENLERİ :

- Yangın yönetmeliğine uygun olarak betonarme yangın merdiveni yapılması ve merdivenin bodrum kata kadar indirilmesi, üzerinin çatı ile örtülmesi,

ÇATILAR :

- Çatı içi havalandırmasının sağlanması,
- Çatılarda saçak yapılması,
- Çatı damlalık aşıklarının betonarmeye ankrajlanarak sabitlenmesi, uygulamada var ise parapetlerin betonarme yapılması,
- Havalandırma bacalarının çatı üstüne çıkarılmaması,
- Uygun yerlerden ulaşılacak şekilde çatı çıkış kapaklarının ve gemici merdiveninin yapılması,

CEPHELER :

- Cephe kaplamalarının ve boyalarının uzun ömürlü malzemelerden seçilerek, imalatının teknik detaylara uygun yapılması, etek kaplama kotlarının projelerde belirtilmesi,
- Kuranglez içlerine, markiz ve giriş platformu üzerine yağmur iniş borularının getirilmemesi,
- Varsa kuranglez içinde kalan pencerelerin, kuranglez döşeme kotundan en az $h = 15$ cm. yükseklikten başlatılması, kuranglez duvar ve döşemesinin sıva ve boyasının yapılması,

ÇOK AMAÇLI SALON VE SPOR SALONU :

- Her iki salonda da havalandırma tertibatının yapılması, sistemin, çok amaçlı salonlarda asma tavanla, spor salonlarında ise duvardan dolaşacak şekilde gizlenmesi,
- Çok amaçlı salon ve spor salonlarının mimari düzenlemelerinde, havalandırma cihazlarının konacağı mahallerin yapılması,

Ek 2 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Hazırlanan "Eğitim Yapıları Vaziyet Planlarının Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar" Listesi

1. Vaziyet planlarının 1/200 ölçekte hazırlanması,
2. Bahçe öğrenci giriş ve taşıt giriş kapılarının ve bekçi kulübesinin gösterilmesi,
3. Bina oturma yönüne dikkat edilmesi,
4. Arazi kotlarının her kademede gösterilmesi,
5. Parsel ve bina köşe koordinatlarının gösterilmesi,
6. Tabii zemin ve tesviye kotlarının gösterilmesi, arsanın tesviye kotuna göre merdiven ve rampa yerlerinin gösterilmesi, merdiven ve rampa ölçülerinin, eğimlerinin yazılması,
7. Bordür ve ihata duvar ayrımlarının farklı çizim tekniğiyle gösterilmesi,
8. İstinat duvarı üst kotlarının gösterilmesi, istinat duvarının farklı taranması,
9. Saha içinde kot farkı olan yerlerde metal korkuluk yapılması,
10. Tören alanı, tretuvar üst kotu, bina giriş kotlarının gösterilmesi,
11. Tören alanının su akış yönünün gösterilmesi ve eğiminin yazılması (en az % 0,5), su toplama kanallarının belirtilmesi,
12. Bayrak direkleri ve Atatürk büstünün yerlerinin gösterilmesi,
13. Bina giriş merdivenlerinin, rampalarının, kuranglezlerin ve bodruma iniş merdivenlerinin belirtilip gösterilmesi,
14. Açık spor alanlarının fens teli ile çevrilmesi ve etrafında gezinti yollarının yapılması, bitişik spor alanlarının fens teli ile ayrılması,
15. Şev olan yerlerin gösterilip alt ve üst kotlarının yazılması,
16. Şevlerin 1/3 oranında eğimlendirilmesi,
17. Anaokulu girişine yakın bir yerde kum havuzunun yapılması,
18. Açık spor alanlarına özürü ve öğrenci ulaşımının sağlanması,
19. Arazi eğim çizgilerinin en az 5 metrede bir gösterilmesi,
20. Vaziyet planında daha çok ayrıntıyı gösterecek doğrultuda en az iki kesit alınması ve tüm kotların belirtilmesi,
21. İtfaiye araçlarının, okul bina sı ve eklentilerine yaklaşmasına imkan sağlanması,
22. Kuzey yönünün, hakim rüzgar ve manzara yönünün gösterilmesi,

23. Varsa mevcut yapı ve ağaçların gösterilmesi,
24. İhata duvar üst kotunun verilmesi,
25. Servis girişi, yolu, rampaları ve servis avlularının işlenmesi,
26. Lejant düzenlenmesi,
27. Özel notların ve varsa yapılacak proje tadilatlarının vaziyet planında belirtilmesi,
28. Vaziyet planlarında istinat duvarlarının detay projelerinin hazırlanması,
29. Bina etrafında tretuvarların hemen yanında yeşil alan bırakılmaması,
30. Altyapı, yerleşim ve peyzaj olmak üzere 3 çeşit vaziyet planı düzenlenmesi,
31. Okul alanları elverdiği ölçüde tören alanlarının güney yönünde yerleşiminin sağlanması.

Ek 3 Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Öğrenci Sayısına Göre Hazırlanan Mimari İhtiyaç Programları

**240 ÖĞRENCİLİK İLKÖĞRETİM OKULU
İHTİYAÇ PROGRAMI**

A-GİRİŞ BÖLÜMÜ	
B-YÖNETİM BÖLÜMÜ	192 m2
C-EĞİTİM BÖLÜMÜ	888 m2
D-SOSYAL TESİSLER	236 m2
F-TEKNİK SERVİSLER	212 m2

TOPLAM M2 1528 m2

%80 Sirkülasyon 1222 m2

TOPLAM İNŞAAT ALANI 2750 m2

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler , danışma bankosu, özürlü asansörü ve özürlü rampası bulunacaktır.				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
*MÜDÜR ODASI: (Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı,ziyaretçi imkanı, dosya dolaplı)	1	1	32	32
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI: (Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı olacak, dosya dolaplı düzenlenecektir.)	1	1	16	16
*ÖĞRETMENLER ODASI: (İki oda tarzında düzenlenecektir.)				
-ÖĞRETMENLER TOPLANTI ODASI: (Oturma ve masa etrafında toplantı yapabilme imkanı, kilitli dolaplı düzenlenecektir.)	1	20	32	32
-SİGARALI ÖĞRETMENLER ODASI	1		16	16
*MEMUR ODASI: (Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)	1	1	16	16
*SANTRAL YAYIN ve YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI: (Masa etrafında çalışma imkanı, dolaplı.)	1		16	16
*REHBERLİK SERVİSİ: (Dolaplı ve masalı düzenlenecektir.)	1		16	16
*DEPO-ARŞİV:	1		16	16
*REVİR: (Soyunma bölümü, dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı, lavabolu düzenlenecektir.)	1		16	16
Not:Yeteri kadar wc-lavabo, temizlik dolabı konulacaktır.				
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
1- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM :				
(5-6 yaş anasınıflı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)				
* FAALİYET VE OYUN ODASI (5'er kişilik gruplar halinde oval masa etrafında çalışma imkanı, oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)	1	20	52	52

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
* OFİS (Kahvaltı hazırlama imkanı, dolaplı ve eviyeli tezgahlı, fırın ocaklı düzenlenecektir.)	1		16	16
NOT : Kız ve erkek öğrenci WC'leri ayrı ayrı düzenlenecek, 8 çocuk için bir adet wc-lavabo düşünülecektir.				
2- 8 YILLIK EĞİTİM BÖLÜMÜ (240 ÖĞRENCİLİK)				
*DERSLİKLER: (Verilen eleman etüdüne göre ikişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askılı düzenlenecektir.)	8	30	52	416
*ARAÇ GEREÇ ODASI: (Ara katta düzenlenecektir.)	1		16	16
UYGULAMA MEKANLARI:				
*FEN LABORATUARI: (16'şar kişilik gruplar halinde çalışma imkanı, her masada monafaze, trifaze, elektrik, su, gaz tesisatı bağlantılı eviyeli tezgahlar, öğretmen demonstrasyon masası ile araç-gereç dolapları bulunacaktır.)	1	30	68	68
-HAZIRLIK ODASI: (Rafli dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı.)	1		16	16
*BİLGİSAYAR DERSLİĞİ: (Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ve disket dolabı bulunacaktır.)	1	30	68	68
*RESİM DERSLİĞİ: (Her öğrenci için resim sehpalı, araç-gereç dolaplı, lavabolu.)	1	30	68	68
*MÜZİK DERSLİĞİ: (Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı.)	1	30	68	68
*İŞ TEKNİK ATÖLYESİ: (Bir duvar yüzeyinde lavabolu tezgahlı düzenlenecektir.)	1	30	68	68
-Depo: (İşlik mahali ile irtibatlı)	1		16	16
*SPOR MALZEMELERİ ODASI: Not:Kız-erkek için yeteri kadar, özürülü için bir adet wc-lavabo, temizlik dolabı düşünülecektir.	1		16	16
<u>D-SOSYAL TESİSLER:</u>				
*KÜTÜPHANE: (Kütüphane sorumlu bankosu ile birlikte sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)	1		52	52
-Okuma Salonu: (4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları, kartoteks ve kütüphane sorumlu bankosu bulunacaktır.)	1		52	52
*ÖĞRENCİ KANTİNİ: (4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı)	1		52	52

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
*KANTİN SATIŞ BANKOSU VE DEPOSU: (Havalandırma bacalı, eviyeli, tezgahlı, servis bankolu)				
*BEDEN EĞİTİMİ SALONU: (Beden eğitimi, drama ve folklor vb. gösteri imkanı)	1		84	84
*KIZ/ERKEK SOYUNMA ODASI:	2		16	32
*BAY/BAYAN SOYUNMA ODASI:	2		8	16
<u>E-TEKNİK SERVİSLER :</u>				
*TESHİN MERKEZİ :	1		100	100
(Bağımsız giriş çıkışlı olacak, yakıt olarak doğalgaz, sıvı veya katı yakıt kullanılacaktır.Katı yakıt kullanıldığı takdirde kömür deposu, kömür girişi,kül çıkışı düşünülecektir.)				
*SU DEPOSU: (Betonarme olarak 25 m3 hacminde, etrafında gezinilebilecek şekilde ve ızgaralı tertiplenecektir.)	1		32	32
*KALORİFERCİ ODASI: (WC-lavabo imkanı.)	1	1	16	16
*HİZMETLİ SOYUNMA ODASI : (Askılı dolaplı)	1	1	16	16
*GENEL DEPO :	1		32	32
*ANA TABLO :	1		16	16
*SİĞİNAK : (İlgili yönetmeliğine göre alanı tesbit edilecektir. İçinde wc-lavabo grubu düzenlenecektir.)				

480 ÖĞRENCİLİK İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

A-GİRİŞ BÖLÜMÜ	
B-YÖNETİM BÖLÜMÜ	228 m2
C-EĞİTİM BÖLÜMÜ	1356 m2
D-SOSYAL TESİSLER	284 m2
F-TEKNİK SERVİSLER	232 m2

TOPLAM M2	2100 m2
%80 Sirkülasyon	1680 m2

TOPLAM İNŞAAT ALANI 3780 m2

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler , danışma bankosu, özürü asansörü bulunacaktır.				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
*MÜDÜR ODASI: (Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı,ziyaretçi imkanı, dosya dolaplı)	1	1	32	32
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI: (Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı olacak, dosya dolaplı düzenlenecektir.)	1	1	16	16
*ÖĞRETMENLER ODASI: (İki oda tarzında düzenlenecektir.)				
-ÖĞRETMENLER TOPLANTI ODASI: (Oturma ve masa etrafında toplantı yapabilme imkanı, kilitli dolaplı düzenlenecektir.)	1	30	52	52
-SİGARALI ÖĞRETMENLER ODASI	1		16	16
*MEMUR ODASI: (Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)	1	2	16	16
*SANTRAL YAYIN ve YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI: (Masa etrafında çalışma imkanı, dolaplı.)	1		16	16
*REHBERLİK SERVİSİ: - GRUP ÇALIŞMA ODASI (Dolaplı, toplantı masalı, bireysel görüşme odası ile iç içe geçmeli oda tarzında düzenlenecektir.)	1		16	16
-BİREYSEL GÖRÜŞME ODASI (Çalışma masalı.dolaplı.)	1	1	16	16
*DEPO-ARŞİV:	1		16	16
*REVİR: (Soyunma bölümü, dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı, lavabolu, düzenlenecektir.) Not:Yeteri kadar wc-lavabo, temizlik dolabı konulacaktır.	1		16	16
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
1- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM :				
(5-6 yaş anasınıfı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)				
* FAALİYET VE OYUN ODASI (5'er kişilik gruplar halinde oval masa etrafında çalışma imkanı, oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)	2	20	52	104

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
* OFİS (Kahvaltı hazırlama imkanı, dolaplı ve eviyeli tezgahlı, fırın ocaklı düzenlenecektir.)	1		16	16
NOT : Kız ve erkek öğrenci WC'leri ayrı ayrı düzenlenecek, 8 çocuk için bir adet wc-lavabo düşünülecektir.				
2- 8 YILLIK EĞİTİM BÖLÜMÜ (480 ÖĞRENCİLİK)				
*DERSLİKLER: (Verilen eleman etüdüne göre ikişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askılı düzenlenecektir.)	16	30	52	832
*ARAÇ GEREÇ ODASI: (Ara katta düzenlenecektir.)	1		16	16
UYGULAMA MEKANLARI:				
*FEN LABORATUARI: (16'şar kişilik gruplar halinde çalışma imkanı, her masada monofaze, trifaze, elektrik, su, gaz tesisatı bağlantılı eviyeli tezgahlar, öğretmen demonstrasyon masası ile araç-gereç dolapları bulunacaktır.)	1	30	68	68
-HAZIRLIK ODASI: (Rafli dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı.)	1		16	16
*BİLGİSAYAR DERSLİĞİ: (Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ve disket dolabı bulunacaktır.)	1	30	68	68
*RESİM DERSLİĞİ: (Her öğrenci için resim sehpalı, araç-gereç dolaplı, lavabolu.)	1	30	68	68
*MÜZİK DERSLİĞİ: (Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı.)	1	30	68	68
*İŞ TEKNİK ATÖLYESİ: (Bir duvar yüzeyinde lavabolu tezgahlı düzenlenecektir.)	1	30	68	68
-Depo: (İşlik mahali ile irtibatlı)	1		16	16
*SPOR MALZEMELERİ ODASI: Not:Kız-erkek için yeteri kadar, özürülü için bir adet wc-lavabo, temizlik dolabı düşünülecektir.	1		16	16
<u>D-SOSYAL TESİSLER:</u>				
*KÜTÜPHANE: (Kütüphane sorumlu bankosu ile birlikte sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)				
-Okuma Salonu: (4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları, kartoteks ve kütüphane sorumlu bankosu bulunacaktır.)	1		68	68
*ÖĞRENCİ KANTİNİ: (4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı)	1		68	68

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
*KANTİN SATIŞ BANKOSU VE DEPOSU: (Havalandırma bacalı, eviyeli, tezgahlı, servis bankolu)				
*BEDEN EĞİTİMİ SALONU: (Beden eğitimi, drama ve folklor vb. gösteri imkanı)	1		100	100
*KIZ/ERKEK SOYUNMA ODASI:	2		16	32
*BAY/BAYAN SOYUNMA ODASI:	2		8	16
<u>E-TEKNİK SERVİSLER :</u>				
*TESHİN MERKEZİ :	1		120	120
(Bağımsız giriş çıkışlı olacak, yakıt olarak doğalgaz, sıvı veya katı yakıt kullanılacaktır.Katı yakıt kullanıldığı takdirde kömür deposu, kömür girişi,kül çıkışı düşünülecektir.)				
*SU DEPOSU: (Betonarme olarak 30 m3 hacminde, etrafında gezinilebilecek şekilde ve ızgaralı tertiplenecektir.)	1		32	32
*KALORİFERCİ ODASI : (WC-lavabo imkanı.)	1	1	16	16
*HİZMETLİ SOYUNMA ODASI : (Askılı dolaplı)	1	1	16	16
*GENEL DEPO :	1		32	32
*ANA TABLO :	1		16	16
*SİĞİNAK : (İlgili yönetmeliğine göre alanı tesbit edilecektir. İçinde wc-lavabo grubu düzenlenecektir.)				

720 ÖĞRENCİLİK İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

A-GİRİŞ BÖLÜMÜ	
B-YÖNETİM BÖLÜMÜ	324 m2
C-EĞİTİM BÖLÜMÜ	1924 m2
D-SOSYAL TESİSLER	332 m2
E-TEKNİK SERVİSLER	268 m2

TOPLAM M2	2848 m2
<u>%80 Sirkülasyon</u>	<u>2278 m2</u>

TOPLAM İNŞAAT ALANI	5126 m2
---------------------	---------

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler ve danışma bankosu, özürlü asansörü bulunacaktır..				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
*MÜDÜR ODASI: (Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı,ziyaretçi oturma imkanı, dosya dolaplı)	1	1	32	32
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI: (Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı, dosya dolaplı.)	2	1	16	32
*SANTRAL YAYIN VE YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*MEMUR ODASI: (Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)	1	2	32	32
*ÖĞRETMENLER ODASI: -TOPLANTI ODASI: (Toplantı masalı, vestiyerli, öğretmenler için kilitli dolaplı oturma grubu oluşturma imkanı,)	1	50	68	68
-SİGARA ODASI (Oturma imkanı)	1	-	32	32
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI: (Toplantı imkanı)	1	-	16	16
*REHBERLİK SERVİSİ: -GRUP ÇALIŞMA ODASI: (Dolaplı, toplantı masalı.)	1	-	16	16
-BİREYSEL GÖRÜŞME ODASI (Çalışma masalı.dolaplı.)	1	-	16	16
*DEPO-ARŞİV:	1	-	32	32
*REVİR: (Soyunma bölümü,dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı,lavabolu ve içiçe geçmeli 2oda tarzında düzenlenecektir.)	2	-	16	32
Not:Yeteri kadar erkek ve kadın için WC-lavabo ve temizlik dolabı düzenlenecektir.				
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
<u>1-OKUL ÖNCESİ EĞİTİM:</u>				
(5-6 Yaş anasınıfı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)	2	20	52	104
*FAALİYET VE OYUN ODASI (5'er kişilik gruplarhalinde oval masa etrafında çalışma imkanı,oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)				
*OFİS (Kahvaltı hazırlama imkanı, dolaplı ve eviyeli tezgahlı, fırın ocaklı düzenlenecektir.)	1	-	16	16

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
NOT:Kız ve erkek öğrenci wc'leri ayrı ayrı düzenlenecek, 8 çocuk için bir adet WC-lavabo düşünülecektir.)				
2-8 YILLIK EĞİTİM BÖLÜMÜ:				
(720 ÖĞRENCİLİK)				
*DERSLİKLER:				
* Derslikler	24	30	52	1248
(İkişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askılı düzenlenecektir.)				
*ARAÇ GEREÇ ODASI:	2	-	16	32
b)UYGULAMA MEKANLARI:				
*FEN LABORATUVARI:	2	30	68	136
(16'şar kişilik gruplar halinde çalışma imkanı,her masada monafaze, trifaze,elektrik,su,gaz tesisatı bağlantılı eviyeli tezgahlar,öğretmen demonstrasyon masası ile araç-gereç dolapları bulunacaktır.)				
-HAZIRLIK ODASI:	1	-	16	16
(Raflı dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı.)				
*BİLGİSAYAR DERSLİĞİ:	2	30	68	136
(Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ile disket dolapları bulunacaktır.)				
*RESİM DERSLİĞİ:	1	30	68	68
(Resim sehpalı, araç gereç dolaplı, bir duvar yüzeyinde lavabolu tezgahlı.)				
*İŞ TEKNİK ATÖLYESİ:	1	30	68	68
-Depo:	1	-	16	16
(İşlik mahalli ile irtibatlı.)				
*MÜZİK DERSLİĞİ:	1	30	68	68
(Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı.)				
*SPOR MALZEMELERİ ODASI:	1	-	16	16
Not:Kız-erkek için yeteri kadar, özürlü için bir adet wc-lavabo, temizlik dolabı düşünülecektir.				
<u>D-SOSYAL TESİSLER:</u>				
a)-KÜTÜPHANE:				
(Sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)				
-Okuma Salonu:	1	-	84	84
(4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları, kartoteks ve kütüphane sorumlu bankosu bulunacaktır.)				
b) KANTİN +SATIŞ BÖLÜMÜ+DEPO	1	-	84	84
(4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı, havalandırma bacalı, eviyeli, tezgahlı, servis bankolu,)				
* BEDEN EĞİTİMİSALONU:	1		116	116
*KIZ/ERKEK ÖĞRENCİ SOYUNMA ODALARI:	2	-	16	32
*ÖĞRETMENLER SOYUNMA ODALARI:	2		8	16
<u>E- TEKNİK SERVİSLER:</u>				
*TESHİN MERKEZİ :	1	-	140	140

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
(Bağımsız giriş çıkışlı olacak, yakıt olarak doğalgaz, sıvı veya katı yakıt kullanılacaktır.Katı yakıt kullanıldığı takdirde kömür deposu, kömür girişi,kül çıkışı düşünülecektir.)				
*SU DEPOSU:	1	-	32	32
(Betonarme olarak 40 m3 hacminde ve etrafında gezinilebilecek şekilde tertiplenecektir. .Teshin merkezi ile irtibatlı olacaktır.)				
* KALORİFERCİ ODASI:	1	-	16	16
(WC-lavabo, duş imkanı.)				
*HİZMETLİ SOYUNMA ODASI :	2	-	16	32
(Askılı dolaplı.)				
*GENEL DEPO :	1	-	32	32
*ANA TABLO :	1	-	16	16
*SİĞİNAK :				
(İlgili yönetmeliğine göre alanı tesbit edilecektir. İçinde wc-lavabo grubu düzenlenecektir.)				

960 ÖĞRENCİLİK İLKÖĞRETİM OKULU İHTİYAÇ PROGRAMI

A-GİRİŞ BÖLÜMÜ	
B-YÖNETİM BÖLÜMÜ	356 m2
C-EĞİTİM BÖLÜMÜ	2392 m2
D-SOSYAL TESİSLER	380 m2
E-TEKNİK SERVİSLER	302 m2

TÖPLAM M2	3430 m2
%80 Sirkülasyon	2744 m2

TOPLAM İNŞAAT ALANI: 6174 m2

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
*KANTİN SATIŞ BANKOSU VE DEPOSU: (Havalandırma bacalı, eviyeli, tezgahlı, servis bankolu)				
*BEDEN EĞİTİMİ SALONU: (Beden eğitimi, drama ve folklor vb. gösteri imkanı)	1		132	132
*KIZ/ERKEK SOYUNMA ODASI:	2		16	32
*BAY/BAYAN SOYUNMA ODASI:	2		8	16
<u>E-TEKNİK SERVİSLER :</u>				
*TESHİN MERKEZİ :	1		150	150
(Bağımsız giriş çıkışlı olacak, yakıt olarak doğalgaz, sıvı veya katı yakıt kullanılacaktır.Katı yakıt kullanıldığı takdirde kömür deposu, kömür girişi,kül çıkışı düşünülecektir.)				
*SU DEPOSU: (Betonarme olarak 50 m3 hacminde, etrafında gezinilebilecek şekilde ve ızgaralı tertiplenecektir.)	1		52	52
*KALORİFERCİ ODASI : (WC-lavabo imkanı.)	1	1	16	16
*HİZMETLİ SOYUNMA ODASI : (Askılı dolaplı)	2	1	8	16
*GENEL DEPO :	1		52	52
*ANA TABLO :	1		16	16
*SİĞİNAK : (İlgili yönetmeliğine göre alanı tesbit edilecektir. İçinde wc-lavabo grubu düzenlenecektir.)				

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
* OFİS (Kahvaltı hazırlama imkanı, dolaplı ve eviyeli tezgahlı, fırın ocaklı düzenlenecektir.)	1		16	16
NOT : Kız ve erkek öğrenci WC'leri ayrı ayrı düzenlenecek, 8 çocuk için bir adet wc-lavabo düşünülecektir.				
2- 8 YILLIK EĞİTİM BÖLÜMÜ (960 ÖĞRENCİLİK)				
*DERSLİKLER: (Verilen eleman etüdüne göre ikişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askılı düzenlenecektir.)	32	30	52	1664
*ARAÇ GEREÇ ODASI: (Ara katta düzenlenecektir.)	2		16	32
UYGULAMA MEKANLARI: *FEN LABORATUARI: (16'şar kişilik gruplar halinde çalışma imkanı, her masada monofaze, trifaze, elektrik, su, gaz tesisatı bağlantılı eviyeli tezgahlar, öğretmen demonstrasyon masası ile araç-gereç dolapları bulunacaktır.)	2	30	68	136
-HAZIRLIK ODASI: (Raflı dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı.)	1		16	16
*BİLGİSAYAR DERSLİĞİ: (Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ve disket dolabı bulunacaktır.)	2	30	68	136
*RESİM DERSLİĞİ: (Her öğrenci için resim sehpalı, araç-gereç dolaplı, lavabolu.)	1	30	68	68
*MÜZİK DERSLİĞİ: (Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı.)	1	30	68	68
*İŞ TEKNİK ATÖLYESİ: (Bir duvar yüzeyinde lavabolu tezgahlı düzenlenecektir.)	1		16	16
-Depo: (İşlik mahali ile irtibatlı)	1		16	16
*SPOR MALZEMELERİ ODASI: Not:Kız-erkek için yeteri kadar, özürülü için bir adet wc-lavabo, temizlik dolabı düşünülecektir.	1		16	16
<u>D-SOSYAL TESİSLER:</u> *KÜTÜPHANE: (Kütüphane sorumlu bankosu ile birlikte sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)				
-Okuma Salonu: (4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları, kartoteks ve kütüphane sorumlu bankosu bulunacaktır.)	1		100	100
*ÖĞRENCİ KANTİNİ: (4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı)	1		100	100

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler , danışma bankosu, özürü asansörü ve özürü rampası bulunacaktır.				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
Yönetim bölümü için giriş ayrı düşünülecek, girişte danışma, vestiyer bulunacaktır.				
*MÜDÜR ODASI:	1	1	32	32
(Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı,ziyaretçi imkanı, dosya dolaplı)				
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI:	3	1	16	48
(Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı olacak, dosya dolaplı düzenlenecektir.)				
*ÖĞRETMENLER ODASI:				
(İki oda tarzında düzenlenecektir.)				
-ÖĞRETMENLER TOPLANTI ODASI:	1	70	84	84
(Oturma ve masa etrafında toplantı yapabilme imkanı, kilitli dolaplı düzenlenecektir.)				
-SİGARALI ÖĞRETMENLER ODASI	1		32	32
*MEMUR ODASI:	1	2	32	32
(Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)				
*SANTRAL YAYIN ve YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI:	1		16	16
(Masa etrafında çalışma imkanı, dolaplı.)				
*REHBERLİK SERVİSİ:				
- GRUP ÇALIŞMA ODASI	1		16	16
(Dolaplı, toplantı masalı, bireysel görüşme odası ile iç içe geçmeli oda tarzında düzenlenecektir.)				
-BİREYSEL GÖRÜŞME ODASI	1	1	16	16
(Çalışma masalı.dolaplı.)				
*DEPO-ARŞİV:	1		32	32
*REVİR:	1		32	32
(Soyunma bölümü, dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı, lavabolu, İç içe geçmeli iki oda tarzında düzenlenecektir.)				
Not:Yeteri kadar wc-lavabo, temizlik dolabı konulacaktır.				
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
1- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM :				
(5-6 yaş anasınıflı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)				
* FAALİYET VE OYUN ODASI	3	20	52	156
(5'er kişilik gruplar halinde oval masa etrafında çalışma imkanı, oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)				

**1200 ÖĞRENCİLİK İLKÖĞRETİM OKULU
İHTİYAÇ PROGRAMI**

A-GİRİŞ BÖLÜMÜ	
B-YÖNETİM BÖLÜMÜ	372 m2
C-EĞİTİM BÖLÜMÜ	2876 m2
D-SOSYAL TESİSLER	378 m2
E-TEKNİK SERVİSLER	328 m2

TOPLAM M2	3954 m2
%80 Sirkülasyon	3163 m2

TOPLAM İNŞAAT ALANI 7117 m2

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler, danışma bankosu, özürlü asansörü ve özürlü rampası bulunacaktır.				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
Yönetim bölümü için giriş ayrı düşünülecek, girişte danışma, vestiyer bulunacaktır.				
*MÜDÜR ODASI:	1	1	32	32
(Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı, ziyaretçi imkanı, dosya dolaplı)				
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI:	4	1	16	64
(Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı olacak, dosya dolaplı düzenlenecektir.)				
*ÖĞRETMENLER ODASI:				
(İki oda tarzında düzenlenecektir.)				
-ÖĞRETMENLER TOPLANTI ODASI:	1	80	84	84
(Oturma ve masa etrafında toplantı yapabilme imkanı, kilitli dolaplı düzenlenecektir.)				
-SİGARALI ÖĞRETMENLER ODASI	1		32	32
*MEMUR ODASI:	1	3	32	32
(Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)				
*SANTRAL YAYIN ve YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI:	1		16	16
(Masa etrafında çalışma imkanı, dolaplı.)				
*REHBERLİK SERVİSİ:				
- GRUP ÇALIŞMA ODASI	1		16	16
(Dolaplı, toplantı masalı, bireysel görüşme odası ile iç içe geçmeli oda tarzında düzenlenecektir.)				
-BİREYSEL GÖRÜŞME ODASI	1		16	16
(Çalışma masalı.dolaplı.)				
*DEPO-ARŞİV:	1		32	32
*REVİR:	2		16	32
(Soyunma bölümü, dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı, lavabolu, İç içe geçmeli iki oda tarzında düzenlenecektir.)				
Not:Yeteri kadar wc-lavabo, temizlik dolabı konulacaktır.				
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
1- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM :				
(5-6 yaş anasınıfı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)				
* FAALİYET VE OYUN ODASI	4	20	52	208
(5'er kişilik gruplar halinde oval masa etrafında çalışma imkanı, oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)				

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
<u>A-GİRİŞ BÖLÜMÜ</u>				
Binaya rüzgarlıklı bir ana girişten girilecek. Atatürk saygı köşesi, Öğrenci çalışmalarının teşhir edileceği vitrinler, danışma bankosu, özürlü asansörü ve özürlü rampası bulunacaktır.				
<u>B-YÖNETİM BÖLÜMÜ</u>				
Yönetim bölümü için giriş ayrı düşünülecek, girişte danışma, vestiyer bulunacaktır.				
*MÜDÜR ODASI:	1	1	32	32
(Çalışma masalı, 6-8 kişilik toplantı imkanı, ziyaretçi imkanı, dosya dolaplı)				
*MÜDÜR YARDIMCISI ODASI:	4	1	16	64
(Çalışma masalı,ziyaretçi oturma imkanı olacak, dosya dolaplı düzenlenecektir.)				
*ÖĞRETMENLER ODASI:				
(İki oda tarzında düzenlenecektir.)				
-ÖĞRETMENLER TOPLANTI ODASI:	1	80	84	84
(Oturma ve masa etrafında toplantı yapabilme imkanı, kilitli dolaplı düzenlenecektir.)				
-SİGARALI ÖĞRETMENLER ODASI	1		32	32
*MEMUR ODASI:	1	3	32	32
(Çalışma masalı, dosya dolaplı,bilgisayar donanımlı)				
*SANTRAL YAYIN ve YANGIN İHBAR ODASI:	1	1	16	16
*OKUL AİLE BİRLİĞİ ODASI:	1		16	16
(Masa etrafında çalışma imkanı, dolaplı.)				
*REHBERLİK SERVİSİ:				
- GRUP ÇALIŞMA ODASI	1		16	16
(Dolaplı, toplantı masalı, bireysel görüşme odası ile iç içe geçmeli oda tarzında düzenlenecektir.)				
-BİREYSEL GÖRÜŞME ODASI	1		16	16
(Çalışma masalı.dolaplı.)				
*DEPO-ARŞİV:	1		32	32
*REVİR:	2		16	32
(Soyunma bölümü, dolaplı, çalışma masalı, iğne ve pansuman yapma imkanı, lavabolu, İç içe geçmeli iki oda tarzında düzenlenecektir.)				
Not:Yeteri kadar wc-lavabo, temizlik dolabı konulacaktır.				
<u>C-EĞİTİM BÖLÜMÜ</u>				
1- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM :				
(5-6 yaş anasınıfı çocuklarının eğitildiği bölüm olup, bağımsız rüzgarlıklı giriş çıkışı olacak, girişte ayakkabılık, öğrenci dolapları, vestiyer bulunacaktır.)				
* FAALİYET VE OYUN ODASI	4	20	52	208
(5'er kişilik gruplar halinde oval masa etrafında çalışma imkanı, oyuncak ve malzeme dolaplı olarak düzenlenecektir.)				

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
* OFİS (Kahvaltı hazırlama imkanı, dolaplı ve eviyeli tezgahlı, fırın ocaklı düzenlenecektir.)	1		16	16
NOT : Kız ve erkek öğrenci WC'leri ayrı ayrı düzenlenecek, 8 çocuk için bir adet wc-lavabo düşünülecektir.				
2- 8 YILLIK EĞİTİM BÖLÜMÜ (1200 ÖĞRENCİLİK)				
*DERSLİKLER: (Verilen eleman etüdüne göre ikişer kişilik sıra düzeninde, yazı tahtalı, kürsülü, slayt ve video kullanma imkanı, palto askılı düzenlenecektir.)	40	30	52	2080
*ARAÇ GEREÇ ODASI: (Ara katta düzenlenecektir.)	3		16	48
UYGULAMA MEKANLARI:				
*FEN LABORATUARI: (16'şar kişilik gruplar halinde çalışma imkanı, her masada monafaze, trifaze, elektrik, su, gaz tesisatı bağlantılı eviyeli tezgahlar, öğretmen demonstrasyon masası ile araç-gereç dolapları bulunacaktır.)	2	30	68	136
-HAZIRLIK ODASI: (Rafı dolaplı, tezgahlı ve laboratuvar ile direkt irtibatlı.)	1		16	16
*BİLGİSAYAR DERSLİĞİ: (Her öğrenci için 1'er bilgisayar masası ve disket dolabı bulunacaktır.)	2	30	68	136
*RESİM DERSLİĞİ: (Her öğrenci için resim sehpalı, araç-gereç dolaplı, lavabolu.)	1	30	68	68
*MÜZİK DERSLİĞİ: (Elektrik aksesuarlı donanımlı, müzik sehpalı, ses yalıtımlı.)	1	30	68	68
*İŞ TEKNİK ATÖLYESİ: (Bir duvar yüzeyinde lavabolu tezgah düzenlenecektir.)	1	30	68	68
-Depo: (İşlik mahali ile irtibatlı)	1		16	16
*SPOR MALZEMELERİ ODASI: Not:Kız-erkek için yeteri kadar, özürlü için bir adet wc-lavabo, temizlik dolabı düşünülecektir.	1		16	16
<u>D-SOSYAL TESİSLER:</u>				
*KÜTÜPHANE: (Kütüphane sorumlu bankosu ile birlikte sakin bir yerde tertibi tercih edilmelidir.)				
-Okuma Salonu: (4-6 kişilik çalışma masaları, kitap rafları, kartoteks ve kütüphane sorumlu bankosu bulunacaktır.)	1		100	100
*ÖĞRENCİ KANTİNİ: (4-6 kişilik gruplar halinde oturma imkanı)	1		100	100

<u>Mekan Adı</u>	<u>Oda Sayısı</u>	<u>Kişi Sayısı</u>	<u>m2</u>	<u>Toplam m2</u>
*KANTİN SATIŞ BANKOSU VE DEPOSU: (Havalandırma bacalı, eviyeli, tezgahlı, servis bankolu)	1		130	130
*BEDEN EĞİTİMİ SALONU: (Beden eğitimi, drama ve folklor vb. gösteri imkanı)	2		16	32
*KIZ/ERKEK SOYUNMA ODASI:	2		8	16
*BAY/BAYAN SOYUNMA ODASI:	2			
<u>E-TEKNİK SERVİSLER :</u>	1		160	160
*TESHİN MERKEZİ :				
(Bağımsız giriş çıkışlı olacak, yakıt olarak doğalgaz, sıvı veya katı yakıt kullanılacaktır.Katı yakıt kullanıldığı takdirde kömür deposu, kömür girişi,kül çıkışı düşünülecektir.)	1		52	52
*SU DEPOSU: (Betonarme olarak 50 m3 hacminde, etrafında gezinilebilecek şekilde ve ızgaralı tertiplenecektir.)	1			
*KALORİFERCİ ODASI : (WC-lavabo imkanı.)	1	1	16	16
*HİZMETLİ SOYUNMA ODASI : (Askılı dolaplı)	2	1	16	32
*GENEL DEPO :	1		52	52
*ANA TABLO :	1		16	16
*SİĞİNAK : (İlgili yönetmeliğine göre alanı tesbit edilecektir. İçinde wc-lavabo grubu düzenlenecektir.)				

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi 12.02.1983

Doğum yeri Rize

Lise 1994-2001 Trabzon Kanuni Anadolu Lisesi

Lisans 2002-2006 Uludağ Üniversitesi Mühendislik- Mimarlık Fak.
Mimarlık Bölümü

Yüksek Lisans 2007-2010 Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı

Çalıştığı kurum(lar)

2007-2008 İstanbul Bayındırlık İl Müdürlüğü

2008-Devam ediyor İstanbul İl Özel İdaresi İmar Yatırım ve İnşaat Daire
Başkanlığı